

แนวความคิดและรูปแบบแฟงกันแดดในงานสถาปัตยกรรมของ
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE CONCEPT AND TYPOLOGY OF SUN SHADING DEVICES IN THE ARCHITECTURAL
WORKS BY PROFESSOR EMERITUS CAPTAIN KRISDA ARUNVONGSE NA AYUDHYA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture in Architecture
Department of Architecture
Faculty of Architecture
Chulalongkorn University
Academic Year 2019
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวความคิดและรูปแบบแฟงกันแดดในงานสถาปัตยกรรม ของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
โดย	น.ส.ศรัณย์รัตน์ เจริญผล
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. หม่อมหลวงปิยลดา ทวีปรั้งชีพ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรศรี โปวาทอง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจฤดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณผุสดี ทิพทัส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. หม่อมหลวงปิยลดา ทวีปรั้งชีพ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรศรี โปวาทอง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริชา วงศ์พยัต)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินัย สิริเกียรติกุล)

ศรัณย์รัตน์ เจริญผล : แนวความคิดและรูปแบบแผงกันแดดในงานสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์
กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา. (THE CONCEPT AND TYPOLOGY OF SUN
SHADING DEVICES IN THE ARCHITECTURAL WORKS BY PROFESSOR EMERITUS CAPTAIN
KRISDA ARUNVONGSE NA AYUDHYA) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร. มล.ปิยลดา ทวีปรั้งชีพ, อ.ที่
ปรึกษาร่วม : ผศ. ดร.พีรศรี โกวาทอง

การศึกษาแนวความคิดและรูปแบบแผงกันแดดในงานออกแบบ ของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์
ณ อยุธยา ช่วงต้น ระหว่าง พ.ศ. 2509-2515 โดยมุ่งศึกษาสถาปัตยกรรมที่มีการใช้แผงกันแดดเป็นองค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย
อาคารกรณีศึกษาจำนวน 9 หลัง ได้แก่ โรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509) โรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสโตน
(พ.ศ. 2510) อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) อาคารกรุงเทพสโตน (พ.ศ. 2511) ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) บ้าน
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอกกฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และ
ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การออกแบบแผงกันแดดในผลงานออกแบบของศาสตราจารย์กิตติ
คุณ ร้อยเอก กฤษฎา ใน 3 ลักษณะ คือ ประเภทของการกันแดด ตำแหน่งของแผงกันแดด และภาษาสถาปัตยกรรม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เริ่มจากการรวบรวมเอกสารชั้นต้น ได้แก่ หนังสือ และงานวิชาการที่เป็นพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ
ในเรื่องของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ สถาปัตยกรรมในเขตร้อนชื้น สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย และแบบสถาปัตยกรรม
อาคารกรณีศึกษา ประกอบกับเอกสารชั้นรองที่เกี่ยวข้องหรืออ้างอิงถึงศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา การวิจัยนี้มุ่งเน้น
การศึกษาจากแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา เป็นหลัก ด้วยการสร้างแบบสถาปัตยกรรมขึ้นใหม่
ประกอบกับการสำรวจและถ่ายภาพ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแผงกันแดดและผิวอาคาร
รวมถึงการสัมภาษณ์บุคคลที่ร่วมงานกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา เพื่อศึกษาแนวความคิดและที่มาในการออกแบบ

โดยสรุป การออกแบบแผงกันแดดของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา มีการคำนึงถึงทิศทางของการกันแดด
ฝน ด้วยการใช้รูปทรงเรขาคณิตในจังหวะและสัดส่วนที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย ประกอบกับการใช้วัสดุและเทคโนโลยีการ
ก่อสร้างที่สอดคล้องกับยุคสมัยอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อันมีส่วนสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์ให้กับอาคาร ซึ่งสะท้อนให้
เห็นความสง่างามอย่างเรียบง่าย เรียบร้อย เป็นเอกลักษณ์สำคัญที่ปรากฏในผลงานออกแบบของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก
กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ผลจากการศึกษานี้จะนำไปสู่การพิจารณาในบริบทของสถาปนิกร่วมสมัย ซึ่งจะช่วยต่อยอดองค์
ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย

สาขาวิชา สถาปัตยกรรม

ปีการศึกษา 2562

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม .....

6073341725 : MAJOR ARCHITECTURE

KEYWORD: MODERN ARCHITECTURE / TROPICAL ARCHITECTURE / MODERN ARCHITECTURE IN THAILAND
/ SUN SHADING DEVICES / PROFESSOR EMERITUS CAPTAIN KRISDA ARUNVONGSE NA
AYUDHYA

Saranrat Charoenphol : THE CONCEPT AND TYPOLOGY OF SUN SHADING DEVICES IN THE
ARCHITECTURAL WORKS BY PROFESSOR EMERITUS CAPTAIN KRISDA ARUNVONGSE NA AYUDHYA .
Advisor: Assoc. Prof. M.L. PIYALADA THAVEEPRUNGSIRPORN, Ph.D. Co-advisor: Asst. Prof. PIRASRI
POVATONG, Ph.D.

A study of concept and Typology of sun shading devices in the architectural works of Professor Emeritus Captain Krisda Arunvongse Na Ayudhya during the period 1966-1972 by focusing on the architecture that uses sun shading devices as the main elements consists of 9 case studies of the buildings, namely Manohra Hotel (1966), President Hotel (1966), Central Silom Department Store (1967), Anna Building (1967), Bangkok Sahakol Building (1968), A.U.A Language Library (1970), Professor Krisda Arunvongse Na Ayudhya's house (1971) The Journalists Association of Thailand (1971), and Xavier Hall (1972) with the objective of studying the analysis sun shading designs, in the architectural workpieces by Professor Krisda Arunvongse Na Ayudhya, totalling 3 different types of sun shading devices, position of the sun shading devices, and architectural language.

This thesis begins with the compilation of the preliminary documents, including books and academic papers that are the basis for understanding of modern architecture, tropical architecture, modern architecture in Thailand, and case studies of the architecture of buildings, together with related secondary documents or referring to Professor Emeritus Captain Krisda Arunvongse Na Ayudhya. This research mainly focuses on the study of the architecture of Professor Krisda Arunvongse Na Ayudhya by reconstruct architectural drawings, combined with the use of measurement and photography, which are tools for studying the relationship between sun shading devices and building surfaces. The study also includes interviews with people, who have worked with Professor Emeritus Captain Krisda Arunvongse Na Ayudhya, to study concept and design process.

In summary, the design of the sun shading devices by Professor Emeritus Captain Krisda Arunvongse Na Ayudhya has considered the sun direction by using geometry in rhythm and proportion that is suitable and diverse. In addition, the use of materials and construction technology that is in line with the times is most cost-effective, which is an important part in creating an identity of building that reflects the elegance, simplicity, neatness, and unique characteristics of the design of Professor Emeritus Captain Krisda Arunvongse

Field of Study: Architecture

Student's Signature .....

Academic Year: 2019

Advisor's Signature .....

Co-advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีจากความช่วยเหลือของบริษัท คาซ่า จำกัด ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสืบค้นข้อมูลจากแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา และขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ตลอดจนบุคคลผู้ให้ความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล ทั้งผู้ที่ได้กล่าวถึงไว้ในวิทยานิพนธ์และผู้ที่ไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.หม่อมหลวงปิยลดา ทวีปรั้งชีพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรศรี โปวาททอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษา และกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด และขอขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณดุสิต ทิพทัส ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริชา วงศ์พยัต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินัย สิริเกียรติกุล และอาจารย์ชัยบูรณ์ ศิริธนะวัฒน์ คณะกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ข้อคิดและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์กับวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือตลอดการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ทุนจากมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ที่ให้สนับสนุนการศึกษาสำหรับการค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา บุชนียบุคคลด้านสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย ที่เป็นแบบอย่างในการประกอบวิชาชีพ และเป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 การทบทวนผลงานทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
1.2.1 สถาปัตยกรรมสมัยใหม่.....	4
1.2.1.1 ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่.....	4
1.2.1.2 ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย	5
1.2.2 สถาปัตยกรรมในเขตร้อนชื้นและแฝงกันแดดในสถาปัตยกรรม	7
1.2.2.1 การออกแบบสถาปัตยกรรมเมืองร้อน.....	7
1.2.2.2 รูปแบบแฝงกันแดดในสถาปัตยกรรม.....	8
1.2.3 ผลงานอันเนื่องกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อรุณวงศ์ ณ อยุธยา	10
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	12
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	12
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย.....	13

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
บทที่ 2 ผลงานของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา.....	15
2.1 บริบทของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย.....	15
2.2 ประวัติศาสตร์ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา.....	17
2.3 ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา.....	18
2.3.1 ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมช่วงต้น (พ.ศ. 2503-2517).....	18
2.3.2 ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมช่วงกลาง (พ.ศ. 2518-2528).....	20
2.3.3 ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมช่วงปลาย (พ.ศ. 2529-2532).....	21
บทที่ 3 ผลงานสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	23
ช่วงต้น (พ.ศ. 2509-2515) ที่ใช้แสงกันแดดเป็นองค์ประกอบหลักของรูปลักษณ์อาคาร.....	23
3.1 โรงแรมโนรธา (พ.ศ. 2509) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น โรงแรมมา.....	24
3.1.1 ข้อมูลทั่วไป.....	24
3.1.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด.....	25
3.2 โรงแรมเพชรชิวหิน (พ.ศ. 2509) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น โรงแรมฮอเลียอินน์ กรุงเทพฯ ...	31
3.2.1 ข้อมูลทั่วไป.....	31
3.2.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด.....	33
3.3 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสลิสม (พ.ศ. 2509).....	39
3.3.1 ข้อมูลทั่วไป.....	39
3.3.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด.....	43
3.4 อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510).....	46
3.4.1 ข้อมูลทั่วไป.....	47
3.4.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด.....	47
3.5 อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2510).....	52

3.5.1 ข้อมูลทั่วไป.....	53
3.5.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด.....	53
3.6 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513).....	57
3.6.1 ข้อมูลทั่วไป.....	57
3.6.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด.....	60
3.7 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อารุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514)	63
3.7.1 ข้อมูลทั่วไป.....	63
3.7.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด.....	65
3.8 สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.....	70
3.8.1 ข้อมูลทั่วไป.....	70
3.8.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด.....	71
3.9 ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515).....	75
3.9.1 ข้อมูลทั่วไป.....	75
3.9.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด.....	76
บทที่ 4 แนวทางการออกแบบผังกันแดดที่ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหลักของ.....	82
รูปลักษณ์อาคาร ในผลงานช่วงต้น (พ.ศ. 2509-2515).....	82
4.1 ประเภทของผังกันแดด	82
4.1.1 แบบกันสาดและครีป	83
4.1.2 แบบแผงบังแดด.....	84
4.1.3 แบบแผงบล็อกโปร่ง.....	85
4.1.4 แบบผสม	86
4.2 ตำแหน่งของผังกันแดด	87
4.2.1 ผังกันแดดเฉพาะด้าน	87

4.2.1.1	แผงกันแดดที่อยู่ทางทิศตะวันออก-ตะวันตก	88
4.2.1.2	แผงกันแดดที่อยู่ทางทิศใต้ (และเหนือ).....	91
4.2.2	แผงกันแดดรอบด้าน.....	93
4.2.2.1	แผงกันแดดล้อมตามทิศ	93
4.2.2.2	แผงกันแดดล้อมรอบด้าน	96
4.3	ภาษาสถาปัตยกรรม.....	100
4.3.1	จังหวะ	100
4.3.2	สัดส่วน	110
4.3.3	ภาษาสัญลักษณ์.....	129
4.3.3.1	ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513).....	130
4.3.3.2	ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)	132
4.3.3.3	สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2513).....	133
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	138
5.1	เหตุปัจจัยในความหลากหลายของแผงกันแดด.....	138
5.1.1	บทบาทของผู้ร่วมงานในงานออกแบบสถาปัตยกรรม.....	138
5.1.2	วัสดุและแนวทางการก่อสร้าง	139
5.1.3	ความแตกต่างของประเภทอาคาร.....	142
5.2	ระยะที่สัมพันธ์กันระหว่างแผงกันแดดและโครงสร้างอาคาร.....	143
5.3	ความงามอย่างเรียบง่าย	144
5.4	ข้อเสนอแนะแนวทางต่อยอดการศึกษา.....	146
บรรณานุกรม.....		147
ภาคผนวก.....		150
	แบบสถาปัตยกรรมโรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509).....	151
	แบบสถาปัตยกรรมโรงแรมเพรสซิเดนซ์ (พ.ศ. 2509).....	160

แบบสถาปัตยกรรมห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510).....	170
แบบสถาปัตยกรรมอาคารแอนนา (พ.ศ. 2510).....	177
แบบสถาปัตยกรรมอาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2511).....	181
แบบสถาปัตยกรรมห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513)	188
แบบสถาปัตยกรรมบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	195
(พ.ศ. 2514)	195
แบบสถาปัตยกรรมสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514).....	204
แบบสถาปัตยกรรมศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515).....	208
ประวัติผู้เขียน.....	215

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตำแหน่งแฉงกันแดด.....	99

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปที่ 1 อาคารกรณีศึกษา	13
รูปที่ 2 แผงกันแดดในสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย	16
รูปที่ 3 ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา.....	17
รูปที่ 4 ผลงานช่วงต้นของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	19
รูปที่ 5 ผลงานช่วงกลางของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	20
รูปที่ 6 ผลงานช่วงปลายของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	21
รูปที่ 7 โรงแรมโนราห์.....	24
รูปที่ 8 แผนที่แสดงตำแหน่งโรงแรมโนราห์ บนถนนสุรวงศ์.....	25
รูปที่ 9 โรงแรมโนราห์ ผังพื้นที่ชั้นที่ 2-4 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	27
รูปที่ 10 โรงแรมโนราห์ รูปด้านอาคาร (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	28
รูปที่ 11 (ก) โรงแรมโนราห์ แบบขยายแผงกันแดดด้านใน (ข) โรงแรมโนราห์ แบบขยายแผงกันแดดด้านนอก.....	29
รูปที่ 12 แผงกันแดดด้านในโรงแรมโนราห์.....	30
รูปที่ 13 แผงกันแดดนอกในโรงแรมโนราห์	30
รูปที่ 14 โรงแรมโนราห์ขณะปรับปรุงเมื่อ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2555	30
รูปที่ 15 โรงแรมมา (พ.ศ. 2555-ปัจจุบัน).....	30
รูปที่ 16 โรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นโรงแรมฮอเลียดีย์อินน์ กรุงเทพฯ	31
รูปที่ 17 ท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์.....	32
รูปที่ 18 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดโรงแรมเพรสซิเดนท์	32
รูปที่ 19 ย่านราชประสงค์ในอดีต	33
รูปที่ 20 แผนที่แสดงตำแหน่งโรงแรมเพรสซิเดนท์ บนถนนเพลินจิต	33

รูปที่ 21 โรงแรมเพรสซิเดนท์ ผังพื้นที่ชั้นที่ 3 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก).....	35
รูปที่ 22 โรงแรมเพรสซิเดนท์ รูปด้านทิศตะวันตกและตะวันออก (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	36
รูปที่ 23 แผงกันแดดของโรงแรมเพรสซิเดนท์	36
รูปที่ 24 ลักษณะการกันแดดของโรงแรมเพรสซิเดนท์	36
รูปที่ 25 โรงแรมเพรสซิเดนท์ รูปด้านขยายแผงบังแดด (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก).....	37
รูปที่ 26 โรงแรมเพรสซิเดนท์ รูปตัดขยายแผงกันแดด (ก) และรูปตัดขยายแผงกันแดด (ข).....	37
รูปที่ 27 โรงแรมเพรสซิเดนท์ แบบขยายห้องพัก	38
รูปที่ 28 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม	39
รูปที่ 29 คุณสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ในพิธีเปิดเซ็นทรัลสีลม เมื่อเมษายน พ.ศ. 2511	40
รูปที่ 30 พิธีเปิดห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม เมื่อเมษายน พ.ศ. 2511	40
รูปที่ 31 การจัดพื้นที่แสดงสินค้าภายในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม	41
รูปที่ 32 บรรยากาศภายในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม	41
รูปที่ 33 แผนที่แสดงตำแหน่งห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม ถนนสีลม	41
รูปที่ 34 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม ผังพื้นที่ชั้นที่ 3-7 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	42
รูปที่ 35 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม รูปด้านทิศใต้ (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	44
รูปที่ 36 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม แบบขยายแผงกันแดด (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก).....	45
รูปที่ 37 ลักษณะการกันแดดของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม	45
รูปที่ 38 ด้านในแผงบังแดดของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม	45
รูปที่ 39 อาคารแอนนา	46
รูปที่ 40 แผนที่แสดงตำแหน่งอาคารแอนนา	47
รูปที่ 41 อาคารแอนนา ผังพื้นที่ชั้นที่ 3 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	49
รูปที่ 42 อาคารแอนนา รูปด้านทิศใต้ (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	50
รูปที่ 43 อาคารแอนนา แบบขยายแผงกันแดด (ด้านหน้าอาคาร) (ก) และแบบขยายแผงกันแดด ...	51

รูปที่ 44 ลักษณะการกันแดดของอาคารแอนนา (ด้านหน้าอาคารส่วนหน้า)	52
รูปที่ 45 ลักษณะการกันแดดของอาคารแอนนา (ด้านหลังอาคารส่วนหน้า)	52
รูปที่ 46 อาคารกรุงเทพสทกล.....	52
รูปที่ 47 อาคารกรุงเทพสทกล ผังพื้นที่ชั้นที่ 2 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก).....	55
รูปที่ 48 อาคารกรุงเทพสทกล รูปด้านทิศเหนือ (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก).....	55
รูปที่ 49 อาคารกรุงเทพสทกล แบบขยายส่วนกันแดด (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	56
รูปที่ 50 ลักษณะการกันแดดของอาคารกรุงเทพสทกล	56
รูปที่ 51 ลักษณะการกันแดดของอาคารกรุงเทพสทกล	56
รูปที่ 52 ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	57
รูปที่ 53 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดอาคารเรียน หอประชุม และที่ทำการสมาคมนักเรียนเกาส์รัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2505	58
รูปที่ 54 บรรยากาศภายในห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	58
รูปที่ 55 แผนที่แสดงตำแหน่งสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. บนถนนราชดำริ	58
รูปที่ 56 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ ผังพื้นที่ชั้นที่ 2 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก).....	59
รูปที่ 57 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ รูปด้านทิศตะวันตก (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	59
รูปที่ 58 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ แบบขยายแผงกันแดด (ดูขนาดและมาตราส่วนใน ภาคผนวก)	61
รูปที่ 59 แผงกันแดดของห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	62
รูปที่ 60 โลโก้สถานสอนภาษาสมาคมนักเรียนเกาส์รัฐอเมริกา (AUA)	62
รูปที่ 61 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	63
รูปที่ 62 แผนที่แสดงตำแหน่งบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา บน ถนนสุขุมวิท.....	64
รูปที่ 63 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ผังพื้นที่ชั้นที่ 1	66
รูปที่ 64 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ผังพื้นที่ชั้นที่ 2	67

รูปที่ 65 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา รูปด้านทิศตะวันตก (ก) และรูปด้าน	68
รูปที่ 66 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา แบบขยายส่วนกันแดด บริเวณระเบียง (ก).....	69
รูปที่ 67 ลักษณะการกันแดดของบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	69
รูปที่ 68 ลักษณะการกันแดดของบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	69
รูปที่ 69 อาคารสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย	70
รูปที่ 70 แผนที่แสดงตำแหน่งอาคารสมาคมนักข่าว ถนนสามเสน.....	71
รูปที่ 71 อาคารสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย ผังพื้นที่ชั้นที่ 2 (หลังการปรับปรุง).....	73
รูปที่ 72 อาคารสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย รูปด้านทิศตะวันตก (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	73
รูปที่ 73 อาคารสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย แบบขยายผังกันแดด (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)	74
รูปที่ 74 ลักษณะการกันแดดของอาคารสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย (ด้านนอก)	74
รูปที่ 75 ลักษณะการกันแดดของอาคารสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย (ด้านใน).....	74
รูปที่ 76 ศูนย์เซเวียร์ (ด้านหน้า).....	75
รูปที่ 77 ศูนย์เซเวียร์ (ด้านข้าง).....	75
รูปที่ 78 แผนที่แสดงตำแหน่งอาคารศูนย์ศึกษามหาวิทยาลัยบ้านเซเวียร์บนถนน	76
รูปที่ 79 อาคารศูนย์เซเวียร์ ผังพื้นที่ชั้นที่ 2 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก).....	78
รูปที่ 80 อาคารศูนย์เซเวียร์ รูปด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ (ก) และรูปด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้ (ข).....	79
รูปที่ 81 ลักษณะการกันแดดด้านหน้าอาคาร	79
รูปที่ 82 ลักษณะการกันแดดด้านข้างอาคาร	79
รูปที่ 83 อาคารศูนย์เซเวียร์ แบบขยายผังกันแดดด้านหน้าอาคาร (ก) แบบขยายผังกันแดด ด้านข้างอาคาร (ข)	80

รูปที่ 84	แผงกันแดดแบบกันสาดและครีปในอาคารอาคารแอนนา (ก) อาคารกรุงเทพสหกล (ข)....	83
รูปที่ 85	แผงแบบบังแดดในโรงแรมโนราห์ด้านที่หันเข้าสู่คอร์ท (ก) โรงแรมโนราห์รอบนอก (ข) 84	
รูปที่ 86	แผงบล็อกโปร่งในสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (ก) และศูนย์เซเวียร์ (ข).....	85
รูปที่ 87	แผงกันแดดแบบผสมในโรงแรมเพรสซิเดนท์ (ก) ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (ข).....	86
รูปที่ 88	แผงกันแดดทางทิศตะวันตก ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ	88
รูปที่ 89	แผงกันแดดทางทิศตะวันออก-ตะวันตก สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.....	89
รูปที่ 90	แผงกันแดดทางทิศตะวันออก-ตะวันตก โรงแรมเพรสซิเดนท์.....	90
รูปที่ 91	แผงกันแดดทางทิศใต้ (และเหนือ) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม	91
รูปที่ 92	แผงกันแดดทางทิศใต้ (และเหนือ) อาคารแอนนา.....	92
รูปที่ 93	แผงกันแดดล้อมตามทิศ ศูนย์เซเวียร์.....	94
รูปที่ 94	แผงกันแดดล้อมตามทิศ โรงแรมโนราห์	95
รูปที่ 95	แผงกันแดดล้อมรอบด้าน อาคารกรุงเทพสหกล	96
รูปที่ 96	แผงกันแดดล้อมรอบด้าน บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา	97
รูปที่ 97	จิงหะซ้าแบบสมำเสมอด้านที่หันเข้าสู่คอร์ท (บน) และจิงหะซ้าแบบสมำเสมอรอบนอก โรงแรมโนราห์.....	101
รูปที่ 98	จิงหะซ้าแบบสมำเสมอของอาคารกรุงเทพสหกล.....	102
รูปที่ 99	จิงหะซ้าแบบสมำเสมอด้านหน้าอาคารศูนย์เซเวียร์	102
รูปที่ 100	จิงหะซ้าแบบสมำเสมอของอาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย	102
รูปที่ 101	จิงหะซ้าแบบสมำเสมอของบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา.....	103
รูปที่ 102	จิงหะซ้าแบบสมำเสมอด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อนของโรงแรมเพรสซิเดนท์.....	104
รูปที่ 103	องค์ประกอบที่ซับซ้อนของโรงแรมเพรสซิเดนท์.....	104
รูปที่ 104	จิงหะซ้าแบบสมำเสมอด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อนของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม ...	105
รูปที่ 105	องค์ประกอบที่ซับซ้อนของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม	105

รูปที่ 106	จิงหะซำแบบสมำเสมอด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อน ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ ..	106
รูปที่ 107	องค์ประกอบที่ซับซ้อน ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ	106
รูปที่ 108	จิงหะสลัของอาคารแอนนา.....	107
รูปที่ 109	จิงหะสลัของอาคารศูนย์เซเวียร์ (ด้านข้าง).....	108
รูปที่ 110	จิงหะสลัของอาคารสารสิน	109
รูปที่ 111	ระยะในผังพื้นอาคารชั้นที่ 2 กรุงเทพมหานคร	111
รูปที่ 112	สัดส่วนในผังพื้นอาคารชั้นที่ 2 กรุงเทพมหานคร	111
รูปที่ 113	ระยะในผังพื้นชั้นที่ 2 ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.	112
รูปที่ 114	สัดส่วนในผังพื้นชั้นที่ 2 ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.	113
รูปที่ 115	ระยะในผังพื้นชั้นที่ 2 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยู่ธยา	114
รูปที่ 116	สัดส่วนในผังพื้นชั้นที่ 2 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยู่ธยา	115
รูปที่ 117	ระยะในรูปด้านอาคารสมาคมกษัตริย์แห่งประเทศไทย	116
รูปที่ 118	สัดส่วนในรูปด้านอาคารสมาคมกษัตริย์แห่งประเทศไทย	116
รูปที่ 119	ระยะในแบบขยายผังกันแดด อาคารสมาคมกษัตริย์แห่งประเทศไทย.....	117
รูปที่ 120	สัดส่วนในแบบขยายผังกันแดด อาคารสมาคมกษัตริย์แห่งประเทศไทย.....	118
รูปที่ 121	ระยะในผังบังแดดด้านที่หันเข้าสู่คอร์ทโรงแรมโนราห์.....	120
รูปที่ 122	สัดส่วนในผังบังแดดด้านที่หันเข้าสู่คอร์ทโรงแรมโนราห์.....	120
รูปที่ 123	ระยะในผังบังแดดรอบนอกโรงแรมโนราห์	121
รูปที่ 124	สัดส่วนในผังบังแดดรอบนอกโรงแรมโนราห์	121
รูปที่ 125	ระยะในผังกันแดดโรงแรมเพรสซิเดนท์.....	123
รูปที่ 126	สัดส่วนในผังกันแดดโรงแรมเพรสซิเดนท์.....	123
รูปที่ 127	ระยะในรูปตัดผังกันแดดโรงแรมเพรสซิเดนท์	124
รูปที่ 128	สัดส่วนในรูปตัดผังกันแดดโรงแรมเพรสซิเดนท์	124

รูปที่ 129 ระยะเวลาในรูปด้านอาคารศูนย์เซเวียร์ (ซ้าย) 126

รูปที่ 130 สัดส่วนในรูปด้านอาคารศูนย์เซเวียร์ (ขวา)..... 126

รูปที่ 131 ระยะเวลาในแบบขยายแผงกันแดดอาคารศูนย์เซเวียร์ 127

รูปที่ 132 สัดส่วนในแบบขยายแผงกันแดดอาคารศูนย์เซเวียร์ 127

รูปที่ 133 ภาษาสัญลักษณ์ในห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. 131

รูปที่ 134 โลโก้สมาคมนักเรียนเก๋ออเมริกา..... 131

รูปที่ 135 รูปร่างแผงกันแดดที่ทำมุมเอียงสลับไปมาเหมือนโลโก้สมาคมนักเรียนเก๋ออเมริกา 131

รูปที่ 136 ลายไทยประยุกต์ในแผงกันแดดศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) 132

รูปที่ 137 ลายไทยประยุกต์ในแผงกันแดดศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) 133

รูปที่ 138 ลายไทยประยุกต์ภายในโบสถ์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)..... 133

รูปที่ 139 ลายไทยประยุกต์ในแผงกันแดดสมาคมักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514).. 134

รูปที่ 140 ลายไทยประยุกต์ในแผงกันแดดสมาคมักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย..... 135

รูปที่ 141 ลายไทยประยุกต์ภายในโบสถ์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ก) ลายไทยประยุกต์ในแผงกันแดด
ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ข)..... 135

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาปนิกไทยรุ่นบุกเบิกผู้สำเร็จการศึกษาสถาปัตยกรรมจากยุโรปอย่าง ม.จ. อิทธิเทพสรรค์ กฤตากร ม.จ. โวฒยากร วรวรรณ ม.จ. ประสมสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ หลวงบูรกรรมโกวิท พระสาโรชรัตน-นิมมานก์ นารถ โพธิประสาท ศิววงศ์ กุญชร ณ อยุธยา และจิตรเสน (หมีว) อภัยวงศ์¹ เป็นผู้มีความสำคัญยิ่งต่อวงการสถาปัตยกรรมของไทย กล่าวคือ เป็นผู้วางรากฐานการศึกษาและการปฏิบัติวิชาชีพ โดยจัดตั้งหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ขึ้นเป็นครั้งแรกที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และก่อตั้งสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้วยเหตุนี้องค์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรมทั้งด้านการศึกษาและด้านการปฏิบัติวิชาชีพจึงเริ่มมีรากฐานที่มั่นคงและเป็นที่ยอมรับในประเทศไทยมากขึ้น² สถาปนิกผู้มีบทบาทสำคัญรุ่นต่อมา ทั้งผู้สำเร็จการศึกษาในประเทศและสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ เช่น เจน สกลธนารักษ์ พลเอกจิระ ศิลป์กนก แดน วงศ์ประศารณ์ สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา องอาจ สาตราพันธ์ และศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา เป็นต้น ล้วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนความรู้และส่งเสริมให้วิชาชีพสถาปนิกมุ่งสู่ความก้าวหน้า³

สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนปรากฏรูปแบบเด่นชัดตามแบบอย่างสากลในช่วงปี พ.ศ. 2470 เป็นต้นมา⁴ คณะผู้บริหารประเทศมีนโยบายการนำเอาแบบอย่างความเจริญก้าวหน้าอย่างตะวันตกมาเพื่อสร้างความทันสมัยให้กับประเทศไทย ส่งผลให้การสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมจึงดำเนินไปเพื่อแสดงถึงความมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง รูปแบบสถาปัตยกรรมในช่วงเวลานี้เน้นความเรียบง่ายตรงไปตรงมา ลดการประดับประดาตกแต่งเช่นเคยลง ซึ่งสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ 7 ประกอบกับภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2482-2488⁵ จนถึงการเข้ามาของทหารอเมริกันช่วงสงครามเวียดนามในปี พ.ศ. 2506-2516 ส่งเสริมให้สถาปัตยกรรมมีความหลากหลายตามความต้องการและความเปลี่ยนแปลง

¹ วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร และคณะ, พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536), หน้า 41-42.

² ผู้สตี ทิพทัส, สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 1 (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2539).

³ วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร และคณะ, พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536), หน้า 97-101.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29-36.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 39-57.

ทางสังคม สภาพความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจเอื้ออำนวยต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพสถาปัตยกรรม จึงมีการก่อสร้างอาคารประเภทใหม่ๆ ที่ทันสมัยตามมาตรฐานสากล รูปแบบสถาปัตยกรรมในช่วงนี้เริ่มมีการคำนึงถึงสภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่แพร่ไปยังประเทศเขตร้อน ซึ่งให้เห็นพัฒนาการสถาปัตยกรรมในประเทศไทย ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นยุคทองของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย⁶

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ผุสดี ทิพทัส กล่าวไว้ว่า สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยเริ่มก่อตัวขึ้นเมื่อเกิดจุดเปลี่ยนอันสำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 ช่วงเวลาดังกล่าวนี้ นักเรียนไทยที่ไปศึกษาวิชาสถาปัตยกรรมในประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส ได้สำเร็จการศึกษาและกลับมารับราชการในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรมแทนที่สถาปนิกต่างประเทศ⁷ พร้อมกับการจัดตั้งหลักสูตรการสอนวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศไทยเป็นครั้งแรก โดยการนำของอาจารย์นารถ โพธิประสาท ผู้ก่อตั้งคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขึ้นในปี พ.ศ. 2476 ต่อมาในปี พ.ศ. 2577 สถาปนิกไทยรุ่นบุกเบิกได้ร่วมกันก่อตั้งสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมวิชาชีพสถาปัตยกรรมให้ก้าวหน้า ตลอดจนเผยแพร่ให้บุคคลทั่วไปได้รู้จักและเข้าใจวิชาชีพสถาปัตยกรรมและขอบเขตหน้าที่ของสถาปนิก⁸ ทั้งสองเหตุการณ์นี้เป็นก้าวสำคัญที่ทำให้ความรู้ด้านสถาปัตยกรรมถูกเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับในประเทศไทย กล่าวได้ว่าเป็นก้าวแรกของยุคแห่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย

นอกจากอิทธิพลของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในประเทศไทยแล้ว ยังพบว่าอิทธิพลดังกล่าวยังส่งผลไปยังต่างๆ ของโลก เช่น เขตภูมิอากาศร้อนชื้นซึ่งหมายถึง บริเวณที่มีอุณหภูมิอากาศสูง แสงแดดจ้า ความชื้นในอากาศมาก และฝนตกชุกเกือบตลอดทั้งปี เช่น เม็กซิโก คิวบา บราซิล อาร์เจนตินา โมร็อกโก ไนจีเรีย อินเดีย ศรีลังกา และไทย เป็นต้น⁹ เมื่ออิทธิพลของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่แพร่มาสู่ภูมิภาคดังกล่าว ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลงให้ตอบสนองต่อสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศของพื้นที่เหล่านั้น ด้วยการออกแบบอาคารที่คำนึงถึง

⁶ วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร และคณะ. พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536), หน้า 97-132.

⁷ ผุสดี ทิพทัส, สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 2 (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2539). หน้า 2.

⁸ วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร และคณะ. พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536), หน้า 41-42.

⁹ Ernst Danz, *Architecture and the Sun: An International Survey of Sun Protection Methods* (Thames & Hudson, 1967).

ตำแหน่งที่ตั้งตามลักษณะภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศเป็นหลัก สามารถกันแดดกันฝน และระบายความชื้นได้ดี อาคารส่วนใหญ่จึงมีลักษณะหลังคายื่นยาว มีหน้าต่างจำนวนมากช่วยในการระบายความชื้นและรับลมธรรมชาติ ตลอดจนมีแผงกันแดดเพื่อป้องกันแสงแดดและฝนสาด ส่งผลให้เกิดรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีความเฉพาะตัวขึ้น

นับตั้งแต่มีการเปิดสอนวิชาสถาปัตยกรรมในประเทศไทย สถาปนิกรุ่นต่อมาเริ่มสำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยออกไปประกอบวิชาชีพทั้งในหน่วยงานราชการและเอกชน ในขณะเดียวกันก็มีสถาปนิกจำนวนหนึ่งสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ เช่น เจน สกธนารักษ์ พล เอกจิระ ศิลป์กนก ทวีศักดิ์ จันทรวโรจน์ ชัยยา พูนศิริวงศ์ บุรินทร์ วงศ์สงวน ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฏา อรุณวงศ์ ณ อยุธยา แดน วงศ์ประศารณ์ สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา และองอาจ สาตรพันธ์ เป็นต้น¹⁰ สถาปนิกดังกล่าวนี้ส่วนหนึ่งได้ประกอบวิชาชีพอิสระและเปิดบริษัทสถาปนิก ส่วนหนึ่งประกอบวิชาชีพในหน่วยงานต่างๆ และส่วนหนึ่งยังเป็นอาจารย์สอนวิชาสถาปัตยกรรมไปด้วยพร้อมๆ กัน นับได้ว่าสถาปนิกในช่วงนี้เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลและเป็นแบบอย่างของสถาปนิกในรุ่นต่อๆ มา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยุคสมัยใหม่กำลังเติบโตในประเทศไทย

ปัจจุบันยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย ทำให้สาธารณชนมีได้ตระหนักถึงคุณค่าในการอนุรักษ์ ประกอบกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและความคุ้มค่าในการลงทุน สถาปัตยกรรมสมัยใหม่จำนวนหนึ่งจึงถูกรื้อทำลายลง เพื่อสร้างอาคารที่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจมากกว่า เช่น โรงแรมสยามอินเตอร์คอนติเนนตัล โรงแรมดุสิตธานี อาคารรัฐสภา อาคารใหม่สวนอัมพร และห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ จึงเริ่มมีนักวิชาการและสถาปนิกจำนวนหนึ่งที่ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และรักษา อาคาร สิ่งก่อสร้าง เอกสาร ตลอดจนชุมชนที่สร้างขึ้นในช่วงเวลาสมัยใหม่ของไทย ให้คงความเป็นอาคารที่มีคุณค่าได้อย่างยั่งยืน เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ถึงแนวความคิด และความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่องานสถาปัตยกรรม ชุมชนและเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางขององค์การระดับสากล ที่ทำการรวบรวมและอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่จากทั่วโลก จึงทำให้เกิดความต้องการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

¹⁰ ชัยบุรณ ศิริชนะวัฒน์ และคณะ, "เส้นทางสถาปนิกสยาม: ประวัติและผลงาน 75 สถาปนิกไทย พ.ศ. 2475-2525," (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557).

1.2 การทบทวนผลงานทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง แนวความคิดและรูปแบบผังกันแดดในงานสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา สามารถจำแนกผลงานทางวิชาการและ เอกสารที่เกี่ยวข้องได้ 3 กลุ่ม ดังนี้ 1. สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ 2. สถาปัตยกรรมในเขตร้อนชื้นและ ผังกันแดดในสถาปัตยกรรม และ 3. ผลงานอันเนื่องกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณ วงษ์ ณ อยุธยา

1.2.1 สถาปัตยกรรมสมัยใหม่

เนื่องจากผลงานทางวิชาการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมสมัยใหม่มีจำนวนมาก จึงขอยกมา เพียงผลงานทางวิชาการ ที่เป็นแหล่งอ้างอิงของผลงานชิ้นอื่นๆ ซึ่งพบว่าสามารถจำแนกตามเนื้อหา หลักได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ 1. ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ และ 2. ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย

1.2.1.1 ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่

ผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยที่สำคัญ ได้แก่ 1. ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ โดยม.ล. ประทีป มาลากุล (พ.ศ. 2538) และ 2. เอกสารคำสอนวิชา เกณฑ์และแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม 2 โดยศาสตราจารย์ กิตติคุณ ผุสดี ทิพทัส ผลงานวิชาการสองเล่มแรกเป็นแบบเรียนในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวถึงปัญหาและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอันเป็นเหตุปัจจัยที่มีผลต่อ แนวความคิดของยุคสมัย ซึ่งส่งผลต่อสถาปัตยกรรมที่ไม่สามารถตอบสนองของความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น ได้ จึงเกิดแนวความคิดเบื้องต้นจากสถาปนิกกลุ่มต่างๆ ที่เสนอแนวทางการแก้ปัญหา ในขณะที่ หนังสือประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่นั้นเน้นที่สถาปนิกคนสำคัญผู้มีอิทธิพลในการขับเคลื่อน สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ โดยมากอ้างอิงจาก An Introduction to Modern Architecture โดย J.M. Richards (ค.ศ. 1965)¹¹ และ History of Modern Architecture โดย Leonardo Benevolo (ค.ศ. 1971)¹² ส่วนเอกสารคำสอนวิชา เกณฑ์และแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม 2 โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ผุสดี ทิพทัส เจาะลึกในรายละเอียดของสถาปนิกกลุ่มอื่นๆ ทั้งในเรื่องของการ

¹¹ J.M. Richards, *An Introduction to Modern Architecture* (Penguin Books Ltd., 1965).

¹² Leonardo Benevolo, *History of Modern Architecture* (M.I.T. Press, 1971).

พัฒนาความคิดและปรัชญาทางสถาปัตยกรรม ซึ่งให้เห็นภาพรวมของความเปลี่ยนแปลงในสังคม ตะวันตก อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้¹³

ผลงานวิชาการกลุ่มประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ เป็นส่วนสำคัญในการทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของการก้าวเข้าสู่สมัยใหม่ในโลกตะวันตก ตลอดจนการแพร่อิทธิพลของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ไปยังภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยและแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่จึงเป็นส่วนหนึ่งของการทำความเข้าใจผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมของท่าน

1.2.1.2 ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย

ผลงานทางวิชาการเรื่องสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยมีสาระสำคัญในการกล่าวถึงพัฒนาการสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยและแนวความคิดของสถาปนิก แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกเน้นที่พัฒนาการและรูปแบบสถาปัตยกรรม และกลุ่มที่สองเน้นที่แนวความคิดและบทบาทของสถาปนิก ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผลงานทางวิชาการที่เป็นข้อมูลหลักในการอ้างอิง ได้แก่ พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยวิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ (พ.ศ. 2536) และสถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ. 2475-2537) โดยศาสตราจารย์กิตติคุณ ผู้สตี ทิพทัส (พ.ศ. 2539) ส่วนผลงานทางวิชาการอื่นๆ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย

พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยวิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ (พ.ศ. 2536) มีเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ เรื่อยมาจนถึงช่วงสถาปัตยกรรมหลังสมัยใหม่ แสดงให้เห็นพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบสถาปัตยกรรมในประเทศไทย เนื้อหาโดยรวมอธิบายถึงบริบทแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในช่วงเวลาต่างๆ มีลักษณะเด่นในการรวบรวมอาคารแต่ละช่วงเวลา นำมาวิเคราะห์ เชื่อมโยงบริบทปัจจัยแวดล้อม และจำแนกรูปแบบ โดยแบ่งประเภทอาคารออกเป็น อาคารสาธารณะและอาคารพักอาศัย โดยสรุป

¹³ หม่อมหลวง ประทีป มาลากุล, ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538). และ ผู้สตี ทิพทัส, "เอกสารคำสอนวิชา เกณฑ์และแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม 2," (คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

เป็นภาพรวมของลักษณะสถาปัตยกรรมในแต่ละช่วงเวลา กล่าวได้ว่า ช่วงปี พ.ศ. 2475-2500 รูปแบบสถาปัตยกรรมมีความหลากหลาย อันเกิดจากอิทธิพลของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในตะวันตก เมื่อเข้าสู่ช่วงปี พ.ศ. 2501-2515 รูปแบบสถาปัตยกรรมถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยมากขึ้น ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2516-2525 อาคารส่วนใหญ่เน้นแนวทางการใช้สอยเป็นหลัก รูปทรงเรียบง่ายสะท้อนการใช้สอยภายในอาคาร และในระยะต่อมาเป็นช่วงที่เริ่มเข้าสู่ช่วงปลายของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และยังครอบคลุมถึงช่วงหลังสมัยใหม่ พ.ศ. 2526-2532 สถาปัตยกรรมในช่วงเวลานี้ปรากฏองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมในอดีตอย่างแพร่หลาย และให้ความสำคัญกับความหมายเชิงสัญลักษณ์มากขึ้น ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์ กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา โดยมากปรากฏอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2501-2515 จัดอยู่ในรูปแบบแนวสากล และแนวนั้นปัจเจกแวดล้อม การที่ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของท่านถูกจัดอยู่ในรูปแบบดังกล่าวชี้ให้เห็นประเด็นการออกแบบที่ได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย¹⁴

ส่วนสถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ. 2475-2537) โดยศาสตราจารย์กิตติคุณ ผุสดี ทิพทัส (พ.ศ. 2539) เป็นประวัติศาสตร์บอกเล่า (oral history) ของวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศไทย เนื้อหาครอบคลุมถึงความเป็นมาและการเกิดขึ้นของวิชาชีพสถาปนิกในประเทศไทย ตลอดจนบทบาทของสถาปนิกในอดีตถึงปัจจุบัน โดยเน้นที่สถาปนิกและแนวความคิดเป็นสำคัญ เนื้อหาโดยมากในหนังสือเล่มนี้รวบรวมด้วยวิธีการสัมภาษณ์ เป็นส่วนสำคัญที่แสดงให้เห็นทรรศนะของสถาปนิกแต่ละท่านไว้อย่างน่าสนใจ เช่น พื้นฐานการเรียนรู้ การปฏิบัติวิชาชีพ แนวความคิดในการออกแบบ และผลงานของสถาปนิก เป็นต้น และมีรายละเอียดเกี่ยวกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ตั้งแต่พื้นฐานการศึกษา แนวทางการสอนวิชาสถาปัตยกรรม แนวทางการปฏิบัติวิชาชีพ แนวความคิดและผลงานของท่าน ซึ่งจะเป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้¹⁵

บทความ Directions in Thai Architecture (พ.ศ. 2515) โดยม.ล. ตริทศยุท เทวกุล และสุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา เป็นการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางการเปลี่ยนแปลงของสถาปัตยกรรมในประเทศไทย นับตั้งแต่อิทธิพลของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อสถาปัตยกรรมในประเทศไทย ซึ่งเป็นผลมาจากความทันสมัยที่ค่อยๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบเดิม ชี้ให้เห็น

¹⁴ วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร และคณะ. พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536).

¹⁵ ผุสดี ทิพทัส, สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 1. (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2539).

ความสำคัญของสถาปัตยกรรมในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป เนื้อหากล่าวถึงประเด็นสำคัญเรื่องความหลากหลายของรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างไร้ระเบียบ นำไปสู่การวิเคราะห์และทำความเข้าใจรูปแบบสถาปัตยกรรมในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา¹⁶

เนื้อหาในหนังสือสองทศวรรษงานออกแบบอาคารประเทศไทย: 2511-2532 โดยศุภย์ ศิลปวัฒนธรรม แสงอรุณ (พ.ศ. 2532) รวบรวมภาพถ่ายและข้อมูลเบื้องต้นของอาคารในประเทศไทย แสดงให้เห็นภาพรวมและพัฒนาการของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2511-2532 ซึ่งปรากฏผลงานสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา และสถาปนิกท่านอื่นๆ ที่มีแผนกกันแดดเป็นองค์ประกอบสำคัญหลายอาคาร ซึ่งให้เห็นทิศทางการออกแบบสถาปัตยกรรมในช่วงเวลาหนึ่ง มีการใช้แผนกกันแดดกันอย่างแพร่หลาย¹⁷

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย มีความสำคัญยิ่งในมุมมองทางประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม ทั้งในแง่มุมมองของสถาปัตยกรรมและแง่มุมมองของสถาปนิก ภายใต้อิทธิพลของความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ตลอดจนอิทธิพลจากต่างชาติ เป็นการเปิดมุมมองให้เห็นความเชื่อมโยงทางบริบท ซึ่งส่งผลต่อแนวความคิดและรูปแบบสถาปัตยกรรมในขณะนั้น

1.2.2 สถาปัตยกรรมในเขตร้อนชื้นและแผนกกันแดดในสถาปัตยกรรม

ผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการใช้แผนกกันแดดในงานสถาปัตยกรรมสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. การออกแบบสถาปัตยกรรมเมืองร้อน และ 2. การออกแบบแผนกกันแดด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.2.1 การออกแบบสถาปัตยกรรมเมืองร้อน

ผลงานทางวิชาการในกลุ่มนี้ กล่าวถึงพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศร้อนชื้น ได้แก่ Tropical Architecture in the Dry and Humid โดย Maxwell Fry และ Jane Drew (ค.ศ. 1964) และ Solar Control & Shading Devices โดย Viktor Olgyay และ Aladár Olgyay (ค.ศ. 1976) โดยมากกล่าวถึงการป้องกันแดดใน

¹⁶ หม่อมหลวง และสุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา ตริทศุทธ เทวกุล, "Directions in Thai Architecture," วารสารอาษา (กันยายน 2515).

¹⁷ ศุภย์ศิลปวัฒนธรรม แสงอรุณ, สองทศวรรษ งานออกแบบอาคารประเทศไทย: 2511-2532 (2532).

เชิงเทคนิคและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกลไกทางธรรมชาติ ซึ่งให้เห็นแนวทางการศึกษาในเชิงเทคนิคมากกว่าเชิงรูปทรงและการออกแบบ¹⁸

ในขณะที่หนังสือการออกแบบสถาปัตยกรรมเมืองร้อนในประเทศไทย โดยตรีังใจ บุรณสมภพ (พ.ศ. 2514) และหนังสือการออกแบบอาคารสำหรับภูมิอากาศร้อนชื้น โดยสมสิทธิ์ นิตยะ (พ.ศ. 2545) เป็นหนังสือแบบเรียนเบื้องต้น เนื้อหาส่วนมากเป็นพื้นฐานความรู้การออกแบบสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ ซึ่งให้เห็นความสำคัญในการศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรม ได้แก่ สภาพแวดล้อม สภาพอากาศ และสภาพทางธรณีวิทยา ส่วนที่น่าสนใจ คือ วิธีการป้องกันแสงแดดโดยใช้แผงกันแดดรูปแบบต่างๆ โดยแสดงการป้องกันแสงแดดตามทิศทางการเคลื่อนที่ของดวงอาทิตย์ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแนวทางการวิเคราะห์แผงกันแดดในเชิงเทคนิคและประสิทธิภาพ¹⁹

1.2.2.2 รูปแบบแผงกันแดดในสถาปัตยกรรม

ผลงานทางวิชาการในกลุ่มนี้กล่าวถึงการก่อรูปแผงกันแดดประเภทต่างๆ ได้แก่ Architecture and the Sun โดย Ernst Danz (ค.ศ. 1967) และ The Function of Ornament โดย Farshid Moussavi Michael Kubo และ Seth J. Hoffman (ค.ศ. 2006)

Architecture and the Sun โดย Ernst Danz (ค.ศ. 1967) แสดงภาพรวมของแผงกันแดดรูปแบบต่างๆ ในสถาปัตยกรรม ซึ่งให้เห็นความสามารถและลักษณะของการกันแดดแต่ละประเภทรวมถึงกลุ่มสถาปนิกและผลงานสถาปัตยกรรมที่มีแนวทางการออกแบบที่สอดคล้องกับภูมิภาคต่างๆ ของโลก ส่วนที่น่าสนใจ คือ อาคารตัวอย่างซึ่งให้เห็นความหลากหลายของรูปแบบแผงกันแดดที่ใช้ในสถาปัตยกรรม ตลอดจนช่วยกำหนดขอบเขตของการศึกษาแผงกันแดดในลักษณะต่างๆ ที่สามารถเป็นแนวทางให้แก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เช่น แผงกันแดดแบบยื่นชายคา (protecting roof) แผงกันแดดแบบยื่นพื้น (protecting floor slab) แผงกันแดดแบบส่วนยื่น (sunshade) แผงกันแดดยื่นทางตั้งและทางนอน (brise soleil) และแผงกันแดดแบบโปร่ง (solar screen)²⁰

¹⁸ Maxwell and Drew Fry, Jane, *Tropical Architecture: In the Dry and Humid Zones* (London: Bataford Limited, 1964). และ Aladar and Olgay Olgay, Victor *Solar Control and Shading Devices* (USA: Princeton University Press, 1976).

¹⁹ ตรีังใจ บุรณสมภพ, การออกแบบสถาปัตยกรรมเมืองร้อนในประเทศไทย (กรุงเทพฯ, 2514). และ สมสิทธิ์ นิตยะ, การออกแบบอาคารสำหรับภูมิอากาศเขตร้อนชื้น (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541).

²⁰ Danz, Ernst. *Architecture and the sun: An international survey of sun protection methods* (London: Thames and Hudson, 1967), pp. 19-141.

หนังสือ *The Function of Ornament* โดย Farshid Moussavi Michael Kubo และ Seth J. Hoffman (ค.ศ. 2006) กล่าวถึงลักษณะของผนังภายนอกอาคารในเชิงรูปทรงและภาษาสถาปัตยกรรม โดยแสดงการวิเคราะห์ที่มาของลักษณะผนังภายนอกที่ปรากฏ และแบ่งผนังภายนอกออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ From Structure Screen และ Surface ความแตกต่างของแต่ละลักษณะกล่าวได้ดังนี้ 1. From คือ ความสัมพันธ์ของสิ่งที่ทำให้เกิดผนังภายนอก ที่มีใช้เพียงส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารเท่านั้น แต่เป็นการก่อรูปทั้งหมดที่ทำให้ผนังภายนอกปรากฏ 2. Structure คือ ผนังภายนอกที่ทำหน้าที่เป็นโครงสร้างรับน้ำหนักตัวผนังนั่นเอง 3. Screen คือ ผนังภายนอกที่มีลักษณะเป็นแผงติดกับตัวอาคาร มีการเชื่อมต่อพื้นที่ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภายในและพื้นที่ภายนอก และ 4. Surface คือ ผนังภายนอกที่เป็นอิสระแยกส่วนจากผนังภายในและไม่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ภายใน ลักษณะที่ปรากฏดังกล่าวยังแบ่งลักษณะเฉพาะออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. Material คือ สิ่งที่ทำให้ผลลัพธ์ปรากฏ 2. Affect คือ ผลลัพธ์ที่ปรากฏ และ 3. Project คือ อาคารที่เป็นตัวแทนความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภายในและพื้นที่ภายนอก การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภายในและพื้นที่ภายนอก เป็นแนวทางการวิเคราะห์ที่เกินไปกว่ารูปที่ปรากฏ แสดงให้เห็นการจัดการที่ว่างภายใน เป็นตัวกำหนดผลลัพธ์ของหน้าตาอาคาร การวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นทางเลือกที่แตกต่างจากการแบ่งรูปแบบแผงกันแดดของ *Architecture and the Sun* ที่จำแนกรูปแบบแผงกันแดดเพียงลักษณะรูปทรงที่ปรากฏ อีกทั้งหนังสือเล่มนี้แสดงการวิเคราะห์ด้วยแบบสถาปัตยกรรมไว้อย่างน่าสนใจ เป็นแนวทางไปสู่วิจัยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์ที่ว่าง อันมีส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์และทำความเข้าใจผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา²¹

จากผลงานทางวิชาการทั้งสามกลุ่มที่ศึกษาเกี่ยวกับแผงกันแดดในงานสถาปัตยกรรมชี้ให้เห็นความสำคัญของแผงกันแดดในสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น ผลงานทางวิชาการโดยมากศึกษาและวิเคราะห์แผงกันแดดในเชิงเทคนิคและประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งชี้ให้เห็นแนวทางการวิเคราะห์แผงกันแดดในเชิงรูปทรงและการออกแบบที่มากไปกว่ารูปปรากฏ อีกทั้งผลงานทางวิชาการที่กล่าวถึงการใช้แผงกันแดดในเชิงรูปทรงและการออกแบบยังมีจำนวนไม่มาก จึงเห็นว่าเป็นช่องว่างของการศึกษาที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์แผงกันแดดในผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

²¹ Farshid and Kubo Moussavi, Michael *The Function of Ornament* (Barcelona: Actar, 2006).

1.2.3 ผลงานอันเนื่องกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

ผลงานทางวิชาการอันเนื่องกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ซึ่งสำคัญที่สุด คือ วิทยานิพนธ์เรื่อง พัฒนาการงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา โดยอรุณนิตี กุลกรกัมพูสิริ (พ.ศ. 2554) มีเนื้อหาครอบคลุมประวัติของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ทั้งการศึกษา การทำงาน แนวความคิด และอุปนิสัย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ชี้ให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมโดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ส่วนที่น่าสนใจของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ การรวบรวมบท สัมภาษณ์จากบุคคลใกล้ชิดศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ทั้งบุคคลในครอบครัวและ ผู้ร่วมงาน จากบทสัมภาษณ์เหล่านี้ทำให้ได้เรียนรู้ถึงแนวความคิด มุมมอง วิสัยทัศน์และแนวทางใน การประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของท่าน เป็นข้อมูลเชิงลึกที่เป็นหลักฐานสนับสนุนประกอบ การศึกษาและวิเคราะห์ แนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมของท่านแสดงให้เห็นถึงอิทธิพล ของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ซึ่งมีความสำคัญต่อพัฒนาการสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย โดย สะท้อนผ่านผลงานในช่วงต้นของท่าน ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นในการใช้แสงกันแดด สอดคล้องกับ ช่วงเวลาที่มีการออกแบบสถาปัตยกรรมในประเทศไทยให้ความสำคัญกับการคำนึงถึงสภาพแวดล้อม และสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมของสถาปนิกท่านอื่น ในช่วงเวลาเดียวกันด้วย²²

ส่วนบทความที่เขียนโดยศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก มีสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติวิชาชีพ โดยรวบรวมไว้ในหนังสือสถาปัตยกรรม จิตสำนึก รากฐานในการปฏิบัติวิชาชีพ ส่วนสำคัญที่เป็นประโยชน์ คือ ท่านแนะนำแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพ สถาปนิก โดยกล่าวถึงแนวทางการประกอบวิชาชีพที่สถาปนิกควรปฏิบัติ สะท้อนให้เห็นถึง แนวความคิด วิธีการทำงาน และวิธีการสร้างทัศนคติที่ดีในปฏิบัติวิชาชีพของท่าน²³ กลุ่มสาระสำคัญ ต่อมาคือ แนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม พบว่ามีจำนวนมากและมีความหลากหลาย โดยมากเป็นข้อเขียนในวารสารราชบัณฑิตยสถานที่ยื่นขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2540-2551

²² อรุณนิตี กุลกรกัมพูสิริ, "พัฒนาการงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554).

²³ กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา, สถาปัตยกรรม จิตสำนึกรากฐานในการปฏิบัติวิชาชีพ. (ไม่ทราบปี).

จึงมีลักษณะของการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมในประเทศไทยในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา²⁴

จากผลงานอันเนื่องกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา สรุปได้ว่าการจำแนกผลงานออกแบบในช่วงต้นของท่าน สามารถวิเคราะห์การออกแบบแฝงกันแต่ในแง่ของที่ว่างและการจัดองค์ประกอบสถาปัตยกรรม เพื่อพิสูจน์และเสนอแนะข้อเท็จจริงที่ปรากฏในแต่ละอาคาร จึงนำไปสู่การต่อยอดการศึกษาแนวความคิดและรูปแบบแฝงกันแต่ในงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ส่วนผลงานทางวิชาการที่เขียนโดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา โดยมากแม้ว่าจะเขียนขึ้นภายหลังจากผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมหลายปี แต่ยังคงสะท้อนให้เห็นแนวความคิด มุมมอง ทิศนคติ ตลอดจนแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมของท่านได้เป็นอย่างดี

จากการพิจารณาผลงานทางวิชาการข้างต้น พบว่าผลงานวิชาการในแต่ละหมวดหมู่มีความสัมพันธ์และมีลักษณะร่วมกันในแง่ของประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม อันจะเป็นปัจจัยสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดแนวทางในการศึกษา ประเด็นที่ยังมีช่องว่างและสามารถนำไปต่อยอดการศึกษา คือ การออกแบบแฝงกันแต่ในสถาปัตยกรรม ซึ่งมีบทบาทสำคัญในสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น และเป็นองค์ประกอบสำคัญของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย ดังปรากฏในผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมช่วงต้นของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ซึ่งมีความโดดเด่นและหลากหลายเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่าประเด็นในการศึกษาดังกล่าวมีความสำคัญอันน่าจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงการออกแบบและชี้ให้เห็นคุณค่าของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย

²⁴ ข้อเขียนของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา 1. The Contemporary Meaning of Functionalism in Architecture (พ.ศ. 2506) 2. สถาปัตยกรรมของวัฒนธรรม สภาวะแวดล้อมและวิถีชีวิต (พ.ศ. 2540) 3. ขอบเขตของอิสรภาพในการออกแบบสถาปัตยกรรม (พ.ศ. 2543) 4. แนวทางการสร้างสรรค์ สถาปัตยกรรมศิลป์ของไทย (พ.ศ. 2544) 5. สถาปัตยกรรมและวัฒนธรรม ภูฏาน (พ.ศ. 2545) 6. Antoni Gaudi สถาปนิกอัจฉริยะ (พ.ศ. 2545) 7. วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และเทคโนโลยีในงานสถาปัตยกรรม (พ.ศ. 2546) 8. สารัตถะสถาปัตยกรรม (พ.ศ. 2548) 9. แนวความคิดทางสถาปัตยกรรมของหม่อมเจ้าอิทธิเทพสรรค์ กฤดากร (พ.ศ. 2549) 10. Guggenheim Museum Bilbao and New York City (พ.ศ. 2550) และ 11. วิสัยทัศน์การพัฒนากรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2550) 12. สถาปัตยกรรมประชานิยม (พ.ศ. 2551) 13. Architectural Challenges in Highrise Building (ไม่ทราบปี).

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.3.1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้เบื้องต้นของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย

1.3.2 เพื่อรวบรวมผลงานที่มีการใช้แสงกันแดดเป็นองค์ประกอบสำคัญของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

1.3.3 เพื่อจัดทำแบบสถาปัตยกรรมที่มีการใช้แสงกันแดดของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

1.3.4 เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบของการใช้แสงกันแดดในงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษางานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา ในช่วงต้นที่สร้างขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509-2515 เกณฑ์ในการเลือกอาคารกรณีศึกษา โดยมุ่งเน้นเฉพาะอาคารเดี่ยวที่มีความสูงไม่เกิน 9 ชั้น และมีแสงกันแดดเป็นองค์ประกอบสำคัญ ประกอบด้วยอาคารกรณีศึกษาจำนวน 9 หลัง²⁵ ดังนี้

1. โรงแรมโนรธา (พ.ศ. 2509)
2. โรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509)
3. ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510)
4. อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510)
5. อาคารกรุงเทพสทล (พ.ศ. 2511)
6. ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513)
7. บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอกกฤษณา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514)
8. สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514)
9. ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)

²⁵ ขอบเขตของการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีอาคารกรณีศึกษาทั้งสิ้น 10 หลัง แต่เนื่องจากอาคารสารสิน (พ.ศ. 2510) มีข้อจำกัดในการรวบรวมข้อมูล และไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปสำรวจรังวัดอาคาร จึงมีความจำเป็นต้องลดจำนวนอาคารกรณีศึกษาเหลือเพียง 9 หลัง ดังรายชื่อที่ปรากฏในขอบเขตของการศึกษา

รูปที่ 1 อาคารกรณีศึกษา

(ก) โรงแรมโนรธา (พ.ศ. 2509) (ข) โรงแรมเพรลเดนท์ (พ.ศ. 2509) (ค) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสลิสม (พ.ศ. 2510) (ง) อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) (จ) อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2510) (ฉ) ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) (ช) บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อารุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) (ซ) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) (ฌ) ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย, 2562

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

กระบวนการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) จากแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา โดยเน้นที่การเขียนแบบสถาปัตยกรรมเป็นหลัก ประกอบกับการสำรวจและการถ่ายภาพ เพื่อทำการวิเคราะห์แนวความคิดและรูปแบบแฟงกันแดด รวมถึงการสัมภาษณ์บุคคลที่ร่วมงานกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอกกฤษณา เพื่อทราบถึงแนวความคิดและวิธีการออกแบบแฟงกันแดด และใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) จากหนังสือ งานวิจัย บทความ และวิทยานิพนธ์ ที่เป็นพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ สถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย และเอกสารที่เกี่ยวข้องหรืออ้างถึงศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอกกฤษณา เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการศึกษาวิทยานิพนธ์ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1.4.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เป็นพื้นฐานความเข้าใจ ตลอดจนสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ เพื่อทำความเข้าใจกับภาพรวมของความรู้ที่จะศึกษา และหาช่องว่างของความรู้ นั้น โดยสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดการศึกษาประเด็นนั้นในเชิงลึก

1.4.2 ศึกษาแบบสถาปัตยกรรมอาคารกรณีศึกษาเป็นหลัก และสำรวจอาคารจริงเพื่อสร้างแบบสถาปัตยกรรมขึ้นใหม่ โดยใช้เอกสารขั้นต้นจากแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ซึ่งรวบรวมจากบริษัท คาซ่า จำกัด และวารสารอาษา ของสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์

1.4.3 สัมภาษณ์บุคคลที่ได้ร่วมงานกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอกกฤษฎา ในช่วงเวลาของการออกแบบอาคารกรณีศึกษา โดยใช้แบบสถาปัตยกรรมประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความคิดเห็น ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการทำความเข้าใจแนวความคิด และวิธีการออกแบบผังกันแดดของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

1.4.4 วิเคราะห์รูปแบบผังกันแดดในสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอกกฤษฎา จากการสร้างแบบสถาปัตยกรรมขึ้นใหม่ การสำรวจอาคาร การถ่ายภาพ ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลที่ได้ร่วมงานกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

1.4.5 หาข้อสรุปจากการศึกษาตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้น รวมถึงการพิจารณาด้านปัจจัยแวดล้อม อิทธิพลทางความคิดในด้านต่างๆ ที่จะส่งผลต่อรูปแบบผังกันแดดในผลงานสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 องค์ความรู้เบื้องต้นของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และสถาปัตยกรรมในประเทศไทย

1.6.2 ผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ใช้ผังกันแดดของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

1.6.3 แนวความคิดและแนวทางในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ใช้ผังกันแดดของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

บทที่ 2

ผลงานของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

การศึกษาในบทนี้เกี่ยวกับบริบทแวดล้อมที่ส่งผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านวิชาชีพ โดยเชื่อมโยงไปสู่ผลงานของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา สถาปนิกผู้มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติวิชาชีพวิชาชีพและการศึกษา โดยแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. บริบทของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย 2. ประวัติศาสตร์ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา และ 3. ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 บริบทของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย

ในช่วงปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา มีการก่อสร้างอาคารหลากหลายประเภท ทั้งอาคารสาธารณะในภาครัฐบาลและเอกชน พร้อมกับการขยายตัวอย่างรวดเร็วของอาคารที่พักอาศัย สถาปัตยกรรมในช่วงเวลานี้คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมและความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศเป็นสำคัญ ตั้งแต่การวางตำแหน่งอาคารให้ถูกต้องตามทิศทาง (orientation) โดยหันด้านแคบของอาคารตามแนวทิศตะวันออก-ตะวันตก และด้านยาวตามแนวทิศเหนือ-ใต้ เพื่อป้องกันแสงแดด รับลมธรรมชาติ และระบายอากาศภายในอาคาร ลักษณะสถาปัตยกรรมจึงมีชายคายื่นยาวมากขึ้น รวมทั้งมีการใช้ครีบกอนกรีตเสริมเหล็ก ตลอดจนใช้บล็อกหรือแผงโปร่งสำเร็จรูปเพื่อทำหน้าที่ปกป้องอาคารจากแสงแดด องค์ประกอบสำคัญในการออกแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยที่ปรากฏชัดเจนในช่วงนี้คือ แผงกันแดด โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นแผงกันแดด ทางนอน ทางตั้ง และแผงบล็อกโปร่ง²⁶ ตัวอย่างอาคารที่ใช้แผงกันแดดประเภทต่างๆ เช่น ตึกบัญชาการทำเนียบรัฐบาล (หลังเก่า) ถนนลูกหลวง โดยคุณดวง ยศสุนทร อาคารธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ จ.ลำปาง โดยพลเอกจิระ ศิลป์กนก โรงแรมเพรสซิเดนทท์ โดยศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา อาคารเรียนคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยคุณอมร ศรีวงศ์ และศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา โรงแรมแมนดาริน กรุงเทพฯ โดยคุณเจน สกลธนารักษ์ และอาคารสำนักงานใหญ่ธนาคารไทยพัฒนา สาขาสวนมะลิ โดยคุณอมร ศรีวงศ์ เป็นต้น (รูปที่ 2)

²⁶ ตรึงใจ บุรณะสมภพ. การออกแบบสถาปัตยกรรมเมืองร้อนในประเทศไทย (กรุงเทพฯ, 2514), หน้า 63.

รูปที่ 2 แฉงกันแดคในสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย

(ก) ตึกบัญชาการทำเนียบรัฐบาล (หลังเก่า) (พ.ศ. 2507) (ข) ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ จ.ลำปาง (พ.ศ. 2512)
 (ค) โรงแรมเพรลเดนทร์ (พ.ศ. 2509) (ง) อาคารเรียนคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2510) (จ) โรงแรมแมนดาริน (พ.ศ. 2511) (ฉ) อาคารสำนักงานใหญ่ธนาคารไทยพัฒนา (พ.ศ. 2513)

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย, 2562

สถาปนิกและผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมที่ใช้แฉงกันแดคตั้งตัวอย่างข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย²⁷ อย่างไรก็ตามสถาปนิกผู้ที่มีผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมโดดเด่นในช่วงเวลานี้ ประกอบกับมีบทบาททั้งด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ตลอดจนมีอิทธิพลต่อสถาปนิกท่านอื่นๆ คือ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อารุณวงษ์ ณ อยุธยา ผู้ปฏิบัติวิชาชีพออกแบบสถาปัตยกรรมในช่วงปี พ.ศ. 2503-2532 ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของท่านเป็นแบบอย่างของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย มีแนวทางโดดเด่น มีเอกลักษณ์ในความงามอย่างเรียบง่าย สอดคล้องกับเทคโนโลยีการก่อสร้าง และสามารถตอบสนองประโยชน์สอยได้เป็นอย่างดี

²⁷ ดูตัวอย่างอาคารใน วิมลสิทธิ์ ทรายงูร และคณะ. พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536).

2.2 ประวัติศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

รูปที่ 3 ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

ที่มา: หนังสืออนุสรณ์งานศพศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (รูปที่ 3) เกิดเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2475 เป็นบุตรของ ม.ล.อารุณ อรุณวงษ์ ณ อยุธยา และนางจอบแก้ว อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (สกุลเดิม กรสูต) ในด้านการศึกษาท่านสำเร็จการศึกษาระดับอนุบาลและประถมศึกษาที่โรงเรียน มาแตร์เดอี ระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7 ที่โรงเรียนอัสสัมชัญ ในปี พ.ศ. 2498 ได้เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับมัธยมปลายที่วิลบราแฮมแอมแมสซาชูเซตส์ (Wilbraham Academy Massachusetts) ประเทศสหรัฐอเมริกา และจบการศึกษาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (B.Arch) และสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (M.Arch) จากสถาบันการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts Institute of Technology หรือ M.I.T.) ประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2499 ก่อนจะกลับมารับราชการในกรมยุทธโยธาทหารบก ในปี พ.ศ. 2500-2503 และได้รับทุนรัฐบาลฝรั่งเศสไปศึกษาด้านสถาปัตยกรรมที่ เอกอ เดอ โบซาร์ (Ecole de Beaux-Arts) ต่อมาได้รับการบรรจุเป็นอาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2503 กระทั่งก้าวหน้าในหน้าที่จนได้ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย²⁸

²⁸ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา, "หนังสืออนุสรณ์งานศพ," (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2553).

ในด้านการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม ท่านเป็นผู้ก่อตั้งบริษัท คาซ่า (CASA) จำกัด โดยจดทะเบียนจัดตั้งในปี พ.ศ. 2517 ซึ่งมีผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าและได้รับรางวัลทางสถาปัตยกรรมมากมาย ท่านได้รับเลือกให้เป็นสถาปนิกดีเด่นในโอกาสครบรอบ 60 ปี ของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ในปี พ.ศ. 2539 และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (สถาปัตยกรรมร่วมสมัย) ในปี พ.ศ. 2550 ประสบการณ์จากการประกอบวิชาชีพของท่านถูกถ่ายทอดในการสอนวิชาสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้ลูกศิษย์และสถาปนิกท่านอื่นเรื่อยมา ท่านประสบความสำเร็จในด้านวิชาชีพสถาปัตยกรรมและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางก่อนที่จะก้าวเข้าสู่บทบาทใหม่ในเส้นทางการเมือง ในปี พ.ศ. 2535 โดยได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และหมดวาระลงในปี พ.ศ. 2539²⁹ ท่านถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคเส้นเลือดหัวใจโป่งพอง เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2553 สิริอายุรวม 78 ปี

2.3 ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

จากการศึกษาผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง พัฒนาการงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา โดยอรุณนิตี กุลรภัมพูสิริ ได้จำแนกผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมของท่านออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ 1. ช่วงต้น (พ.ศ. 2503-2517) 2. ช่วงกลาง (พ.ศ. 2518-2528) และ 3. ช่วงปลาย (พ.ศ. 2529-2532) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้³⁰

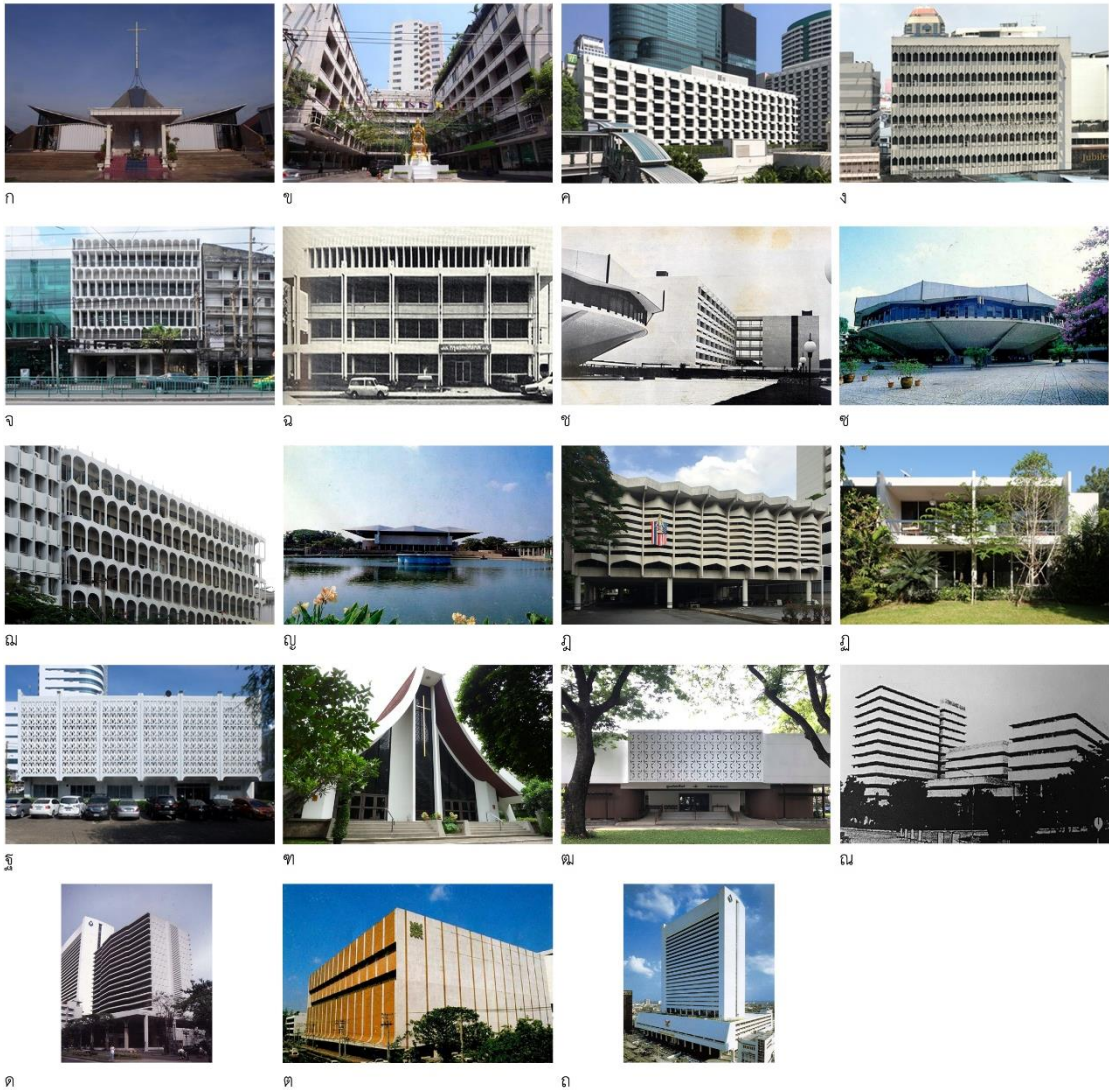
2.3.1 ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมช่วงต้น (พ.ศ. 2503-2517)

ผลงานออกแบบช่วงต้นเป็นการออกแบบที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมเป็นหลัก ใช้แสงกันแดดเป็นองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบอาคาร มีความหลากหลายของแสงกันแดดทั้งเพื่อประโยชน์ใช้สอยและเพื่อความสวยงามของหน้าตาอาคาร ได้แก่ อาสนสถานแม่พระนิรมล จ.อุบลราชธานี (พ.ศ. 2503) โรงแรมมโนราห์ (พ.ศ. 2509) โรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510) อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2511) อาคารเรียนคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2510) อาคารบรรยายรวมคณะวิทยาศาสตร์

²⁹ อรุณนิตี กุลรภัมพูสิริ. “พัฒนาการงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอกกฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), หน้า 3-5.

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 147-149.

การแพทย์มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2510) อาคารสารสิน (พ.ศ. 2511) อาคารใหม่สวนอัมพร (พ.ศ. 2511) ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513) บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) โบสถ์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ (พ.ศ. 2516) ธนาคารไทยทุน สาขาสีลม (พ.ศ. 2517) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลชิดลม (พ.ศ. 2517) และธนาคารกรุงเทพ สำนักงานใหญ่ (พ.ศ. 2517) (รูปที่ 4)

รูปที่ 4 ผลงานช่วงต้นของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

(ก) อาสนสถานแม่พระนิรมล จ.อุบลราชธานี (ข) โรงแรมมโนราห์ (ค) โรงแรมเพรลเดนทร์ (ง) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (จ) อาคารแอนนา (ฉ) อาคารกรุงเทพสากล (ช) อาคารเรียนคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ ม.มหิดล (ซ) อาคารบรรยายรวมคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ ม.มหิดล (ฅ) อาคารสารสิน (ญ) อาคารใหม่สวนอัมพร (ฎ) ห้องสมุด เอ.ยู.เอ. (ฏ) บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (ฐ) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (ฑ) โบสถ์เซเวียร์ (ฒ) ศูนย์เซเวียร์ (ณ) โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ (ด) ธนาคารไทยทุน สาขาสีลม (ต) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลชิดลม และ (ถ) ธนาคารกรุงเทพสำนักงานใหญ่
ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย, 2562.

2.3.3 ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมช่วงปลาย (พ.ศ. 2529-2532)

ผลงานออกแบบช่วงปลายยังคงใช้เทคโนโลยีด้านวัสดุและการก่อสร้างเป็นปัจจัยหลักในการออกแบบสถาปัตยกรรม โดยมากเป็นอาคารขนาดใหญ่และอาคารสูง รูปลักษณ์อาคารมีการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ ผลงานโดยมากในช่วงนี้เป็นการออกแบบโดยผู้ร่วมงานในบริษัท คาซ่า จำกัด ได้แก่ อาคารสกล (พ.ศ. 2529) อาคารบิวตี้เจมส์ (พ.ศ. 2530) ส่วนต่อขยายอาคารสำนักงานใหญ่ บริษัทการบินไทย จำกัด (พ.ศ. 2531) อาคารซี.ที.ไอ.ทาวเวอร์ (พ.ศ. 2531) อาคารอาร์.เอส.ทาวเวอร์ (พ.ศ. 2532) และอาคารहरินทร (พ.ศ. 2532) (รูปที่ 6)

ก

ข

ค

ง

จ

ฉ

รูปที่ 6 ผลงานช่วงปลายของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

(ก) อาคารสกล (ข) อาคารบิวตี้เจมส์ (ค) ส่วนต่อขยายอาคารสำนักงานใหญ่ บริษัทการบินไทย จำกัด (ง) อาคารซี.ที.ไอ.ทาวเวอร์ (พ.ศ. 2531) (จ) อาคารอาร์.เอส.ทาวเวอร์ และ (ฉ) อาคารहरินทร

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย จากวิทยานิพนธ์เรื่อง พัฒนาการงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา โดยอรธณิดี กุลรภัมพลี, 2562

จากผลงานการออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา จะเห็นว่าผลงานช่วงต้นมีความโดดเด่นในการใช้แสงกันแดดเป็นองค์ประกอบสำคัญ อันเป็นผลมาจากอิทธิพลของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่โดยมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศและสภาพภูมิประเทศ ประกอบกับข้อจำกัดด้านวัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้างในช่วงเวลาดังกล่าว จึงเน้นการสร้างแสงกันแดดด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กที่สามารถตอบสนองด้านสภาพอากาศและด้านการก่อสร้างได้ดี แสงกันแดดจึงไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ป้องกันแสงแดดเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงองค์ประกอบและรายละเอียดในการออกแบบสถาปัตยกรรมทั้งในด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเอกลักษณ์และเป็นหน้าตาให้กับอาคาร อันเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการสถาปัตยกรรม

สมัยใหม่ในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้การศึกษาแมงกัันแดดในผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา จึงเป็นส่วนหนึ่งของการทำความเข้าใจสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพอากาศร้อนชื้นในประเทศไทย

ในขอบเขตการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้ลักษณะการกันแดดจากหนังสือ *Solar Control and Shading Devices*³¹ และ *Architecture and the Sun: an international survey of sun protection methods*³² เป็นเกณฑ์ในการเลือกอาคารกรณีศึกษา โดยมีแมงกัันแดดเป็น องค์ประกอบและเป็นรูปลักษณะหลัก รวมถึงการยื่นองค์ประกอบอาคารเพื่อป้องกันแสงแดด ผลงาน ออกแบบช่วงต้นของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ที่มีแมงกัันแดดเป็นองค์ประกอบหลัก ของอาคารมีจำนวน 19 หลัง ได้แก่ โรงแรมมิโนราห์ (พ.ศ. 2509) โรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510) อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2511) อาคารเรียนคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2510) อาคารสารสิน (พ.ศ. 2511) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2511) อาคารใหม่สวนอัมพร (พ.ศ. 2511) ห้องสมุด สถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513) บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) โบสถ์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ (พ.ศ. 2516) ธนาคารไทยทนุ สาขา สีลม (พ.ศ. 2517) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลชิดลม (พ.ศ. 2517) และธนาคารกรุงเทพสำนักงานใหญ่ (พ.ศ. 2517) โดยจะกล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละอาคารในบทถัดไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

³¹ Aladar Olgyay and Victor Olgyay, *Solar Control and Shading Devices* (USA: Princeton University Press, 1976).

³² Ernst Danz, *Architecture and the Sun: an international survey of sun protection methods* (Thames & Hudson, 1976).

บทที่ 3

ผลงานสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ช่วงต้น (พ.ศ. 2509-2515) ที่ใช้แผงกันแดดเป็นองค์ประกอบหลักของรูปลักษณ์อาคาร

ในบทนี้จะกล่าวถึงผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมช่วงต้นของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ที่มีแผงกันแดดเป็นองค์ประกอบหลักของอาคาร ที่มีลักษณะโดดเด่นในการใช้แผงกันแดด เพื่อป้องกันแสงแดด ตลอดจนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์และเป็นหน้าตาให้กับอาคาร จึงเป็นที่มาของเกณฑ์การเลือกกลุ่มอาคารกรณีศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากพิจารณาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเอกสารที่มีอยู่เดิมจะพบว่า³³ อาคารที่มีแผงกันแดดเป็นองค์ประกอบหลักมีจำนวนไม่น้อย แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดในการรวบรวมแบบสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นหลักฐานขั้นต้นที่ใช้ประกอบการศึกษา ประกอบกับข้อจำกัดในการสำรวจอาคารจริง จึงทำให้ขอบเขตการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จำกัดอยู่ที่อาคารกรณีศึกษาจำนวน 9 หลัง เรียงลำดับจากปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จดังนี้ โรงแรมมโนราห์ (พ.ศ. 2509) โรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2509) อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2511) ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) โดยมุ่งศึกษาแบบสถาปัตยกรรมที่ได้รวบรวมและจัดทำขึ้นใหม่ ประกอบกับข้อมูลเบื้องต้นของแต่ละอาคาร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์การออกแบบแผงกันแดดตั้งจะกล่าวถึงในลำดับถัดไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

³³ ผุสดี ทิพทัส, สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 1-2 (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2539), วิมลสิทธิ์ ทรายงกูร และคณะ, พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536), ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม แสงอรุณ, ส่องทศวรรษ งานออกแบบอาคารประเทศไทย: 2511-2532 (2532), อรรถนิติ กุศลรัมย์พิสิริ, "พัฒนาการงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), และชัยบุรณ์ ศิริธนะวัฒน์ และคณะ, "เส้นทางสถาปนิกสยาม: ประวัติและผลงาน 75 สถาปนิกไทย พ.ศ. 2475-2525."

3.1 โรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น โรงแรมมา

รูปที่ 7 โรงแรมโนราห์
ที่มา: อรรถนิติ กุศลกัมพูศิริ, 10 เมษายน 2555

3.1.1 ข้อมูลทั่วไป

โรงแรมโนราห์ (รูปที่ 7) เป็นธุรกิจของครอบครัวบุลกุล เจ้าของเดิมคือ ร้อยโทวันชัย บุลกุล เป็นบุตรชายของคุณมา บุลกุล (มาเลียบคุน) ผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กิจการค้าข้าวในประเทศไทย คุณมา ส่งเสริมให้เปิดกิจการโรงแรมในที่ดินเดิมของครอบครัว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ³⁴ ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นโรงแรมมา (MA Hotel) และเป็นที่ตั้งของบริษัท มาบุลกุล จำกัด (รูปที่ 15) บริหารงานโดยคุณวราวุฒิ บุลกุล บุตรชายร้อยโทวันชัย บุลกุล³⁵

โรงแรมโนราห์ตั้งอยู่ที่ถนนสุรวงศ์ แขวงสี่พระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร (รูปที่ 8) ออกแบบในปี พ.ศ. 2506 และสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2509³⁶ เป็นอาคารประเภทโรงแรม ความสูง 6 ชั้น มีพื้นที่ใช้สอย 8,370 ตารางเมตร โดยประมาณ³⁷ อาคารใช้โครงสร้างระบบเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ปัจจุบันเป็นโรงแรมระดับ 4 ดาว มีห้องพักทั้งหมด 243 ห้อง มีสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สระว่ายน้ำ ห้องอาหาร ห้องประชุม ห้องจัดเลี้ยง เป็นต้น³⁸

³⁴ ประวีตินายมา บุลกุล ต.ช. ท.ม., "อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายมา บุลกุล," (กรุงเทพมหานคร: บริการทอง, 2507).

³⁵ นิตยสารผู้จัดการ, "มา บุลกุล พ่อที่ลูกๆ ไม่ถอดแบบ," (2529).

³⁶ นางบุญครอง บุลกุล จ.ม., "อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นางบุญครอง บุลกุล จ.ม.," (กรุงเทพฯ: กราฟิคอร์ต, 2523).

³⁷ คำนวนพื้นที่ใช้สอยจากแบบสถาปัตยกรรมโรงแรมโนราห์

³⁸ Special Things, "สัมภาษณ์คุณวราวุฒิ บุลกุล " (2556). (ออนไลน์), เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2562.

รูปที่ 8 แผนที่แสดงตำแหน่งโรงแรมโนราห์ บนถนนสุรวงศ์
ที่มา: google maps แก้ไข/ปรับปรุง/เพิ่มเติม โดยผู้วิจัย

3.1.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด

โรงแรมโนราห์มีลักษณะการวางอาคารที่หันด้านหน้าเข้าสู่ถนนสุรวงศ์ทางทิศใต้ โดยวางผังพื้นอาคารเป็นรูปตัวยู (U) (รูปที่ 8) มีทางเข้าหลักและลานจอดรถอยู่บริเวณคอร์ทกลางอาคาร ชั้นล่างเป็นพื้นที่ของโถงต้อนรับ ห้องอาหาร ร้านค้า และสำนักงาน ชั้นที่ 2-4 เป็นห้องพัก (รูปที่ 9) ชั้นที่ 5 เป็นส่วนบริการและห้องพักของเจ้าของอาคาร ชั้นที่ 6 เป็นสระว่ายน้ำและค็อกเทลเลาจน์ อาคารมีลักษณะการกันแดดสัมพันธ์กับการวางผังของห้องพัก กล่าวคือ การจัดห้องพักเรียงไปตามแนวยาวของอาคาร ทำให้ห้องพักรับแสงแดดจากทุกด้าน แผงกันแดดจึงปรากฏตามแนวห้องพักทั้งหมด จะมียกเว้นก็เพียงด้านที่ติดกับถนนสุรวงศ์ทางทิศใต้ (รูปที่ 10)

แผงบังแดดของโรงแรมโนราห์ (รูปที่ 11) มีลักษณะเป็นระนาบคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยเน้นเส้นนอนด้วยแถบระนาบบังแดด ที่วางแยกจากผิวอาคาร และระนาบยื่นทางนอน ซึ่งมีจังหวะตามระยะโครงสร้างอาคาร คือ มีขนาดเท่ากับความกว้างของห้องพัก เป็นจังหวะเท่ากันโดยรอบอาคาร เมื่อพิจารณาลักษณะการจัดวางแผงกันแดดโดยรอบพบว่า การออกแบบแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1. แผงบังแดดห้องพักด้านที่หันเข้าสู่คอร์ทกลาง (รูปที่ 12) เป็นระนาบพื้นที่ยื่นออกจากแนวผนัง และพับระนาบต่อลงไปขนานกับผิวอาคาร ให้อุคคล้ายพื้นระนาบส่วนล่างนั้นลอยอยู่ และ 2. แผงบังแดดด้านที่ติดกับที่ดินโดยรอบ (รูปที่ 13) เป็นระนาบบังแดด ที่ยาวเท่ากับโครงสร้างเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยเว้นระยะจากระนาบทางนอน ที่ยื่นออกจากโครงสร้างอาคารคล้ายกันสอดเหนือหน้าต่างห้องพัก

ศาสตราจารย์กิตติคุณเดชา บุญค้ำ ผู้มีบทบาทในช่วงหลังของการออกแบบโรงแรมโนราห์ ได้อธิบายวิธีการก่อสร้างแผงกันแดดไว้ว่า ใช้คอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่ เนื่องจากในขณะนั้นมีข้อจำกัดด้านการติดตั้ง ลักษณะดังกล่าวปรากฏให้เห็นในขณะที่มีการปรับปรุงอาคารด้านที่หันเข้าสู่คอร์ทในปี พ.ศ. 2555 (รูปที่ 14)

“...มโนราห์ก็ใช้ *fin* ใช้อะไรต่างๆ... รุ่นแรกๆ น่าจะยังไม่ใช้ *prefabrication* เพราะปั้นจั่นยังไม่ค่อยเยอะ ไม่สะดวกเท่าสมัยนี้ เพราะมันเป็น *element* ที่หล่อกับที่ได้ก็จะหล่อกับที่ ถ้าเป็นแบบนี้ก็หล่อกับที่เป็นส่วนใหญ่ เพราะถ้าไปติดตั้งมีปัญหา 1 เรื่องการยกมันติด 2 เรื่อง *attachment* มันต้องทำตั้งแต่ *pre site* ช่องล๊อค ช่องอะไรต่างๆ แต่ก่อนแบบเหล็กมันไม่มี...”³⁹

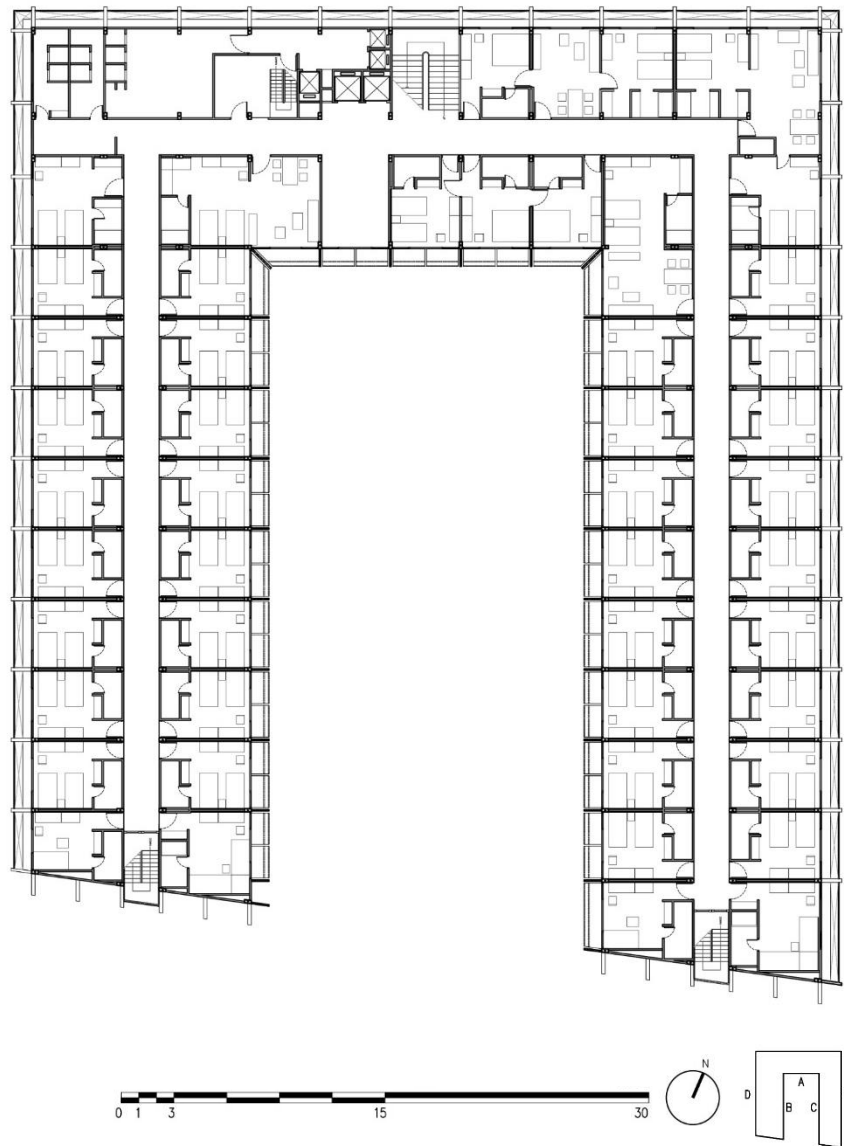
ข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นแนวทางและเทคโนโลยีการก่อสร้างในขณะนั้น ที่มีข้อจำกัดด้านการติดตั้ง วัสดุและการก่อสร้างแผงกันแดดด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสม เป็นที่น่าสังเกตว่าแผงกันแดดด้านที่ติดกับที่ดินโดยรอบคล้ายกับแผงคอนกรีตสำเร็จรูป หลังจากการออกแบบโรงแรมโนราห์ กล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ท่านเริ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักในวงกว้าง ดังที่ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา กล่าวในบทสัมภาษณ์ไว้ว่า

“...ผมมาทำตึกจริงๆ ก็ที่โรงแรมโนราห์ คุณเฉลิมพันธ์ ไปเห็นเข้าบอกว่าที่เล็กๆ ยังทำได้ดี มาทำ *President Hotel* ลี จาก *President* และมโนราห์เป็นตัวทำให้ผมเกิดขึ้นมาในวงการของอาคารใหญ่ๆ ทางสถาปัตยกรรม จากนั้นมาก็มี *landmark* อย่างเซ็นทรัลที่สีลม...”⁴⁰

จากบทสัมภาษณ์ของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา ข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าผลงานของท่านมีความโดดเด่นและเริ่มเป็นที่สนใจแก่ผู้พบเห็น จึงได้รับมอบหมายให้ออกแบบอาคารขนาดใหญ่อีกหลายหลัง เช่น โรงแรมเพรสซิเดนท (พ.ศ. 2509) และห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510) เป็นต้น

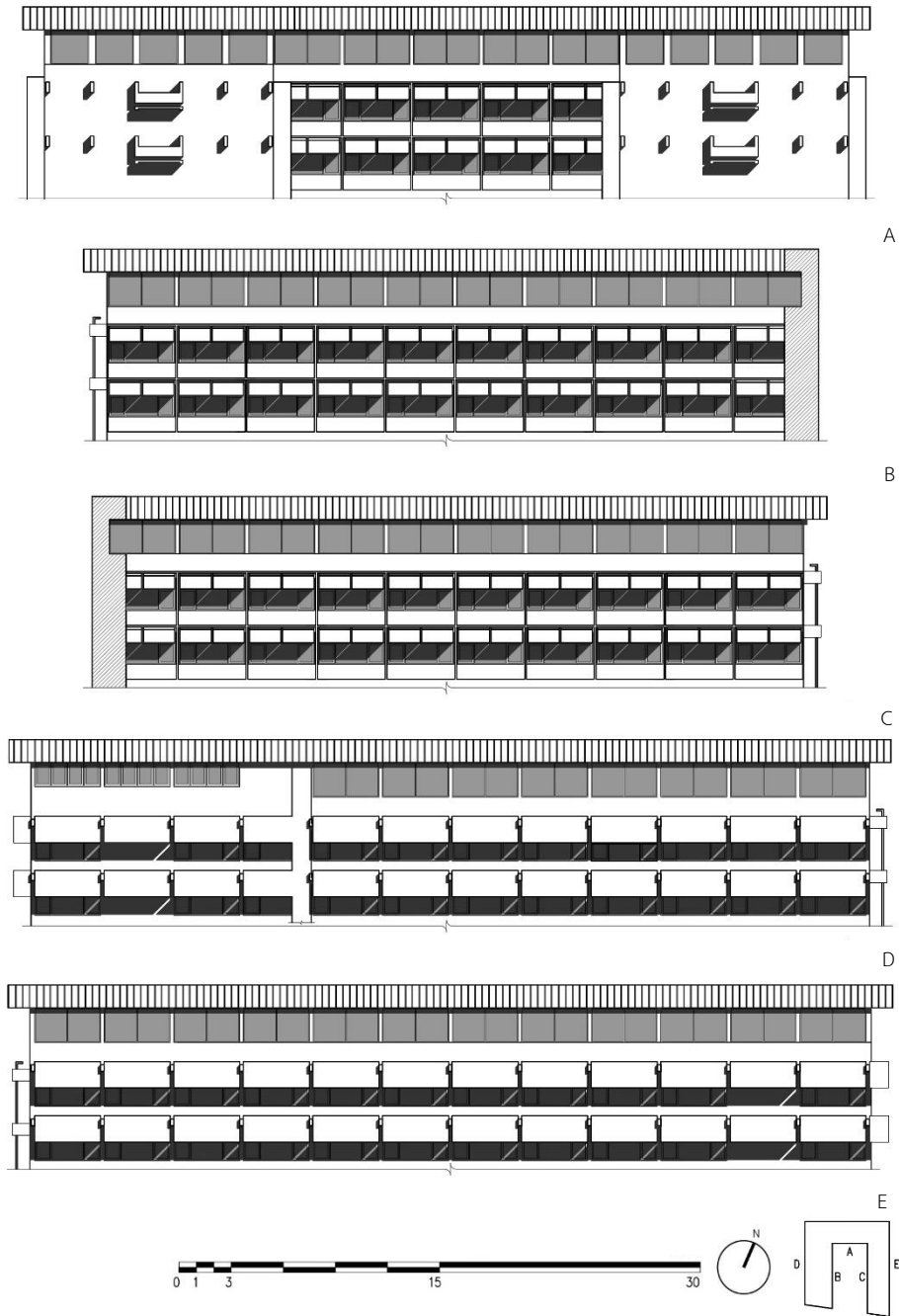
³⁹ ศาสตราจารย์กิตติคุณเดชา บุญค้ำ, 24 กรกฎาคม 2562.

⁴⁰ นิตยสารเฟอร์นิเจอร์, "ศาสตราจารย์กฤษณา อรุณวงศ์ ณ อยุธยา." (ไม่ทราบปี).

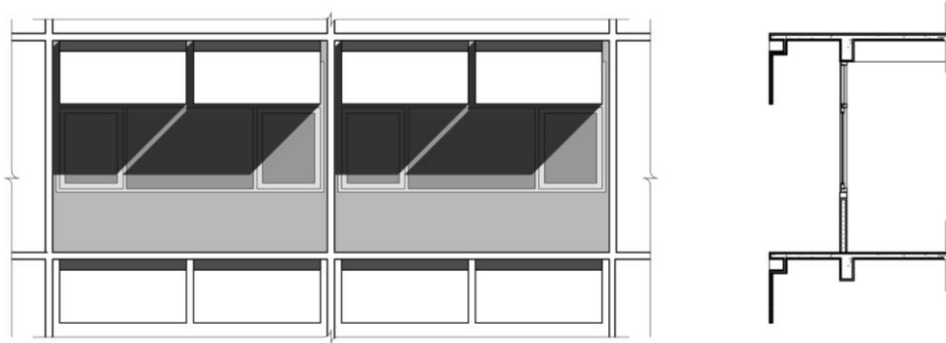

รูปที่ 9 โรงแรมโนราห์ ผังพื้นที่ชั้นที่ 2-4 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)

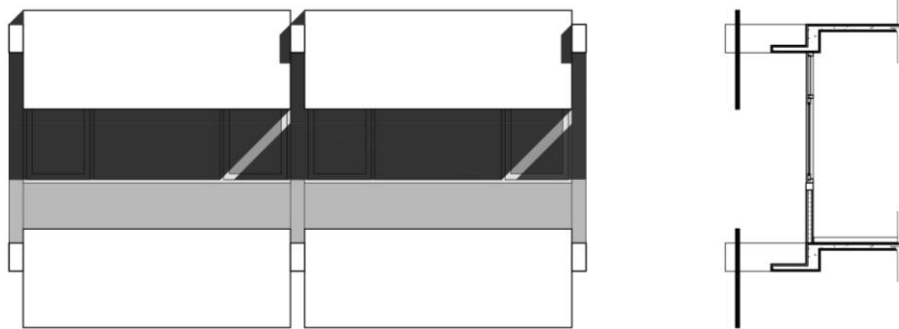
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัยจากแบบสถาปัตยกรรมเดิม, 2562

รูปที่ 10 โรงแรมโนราห์ รูปด้านอาคาร (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
 ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัยจากแบบสถาปัตยกรรมเดิม, 2562

ก

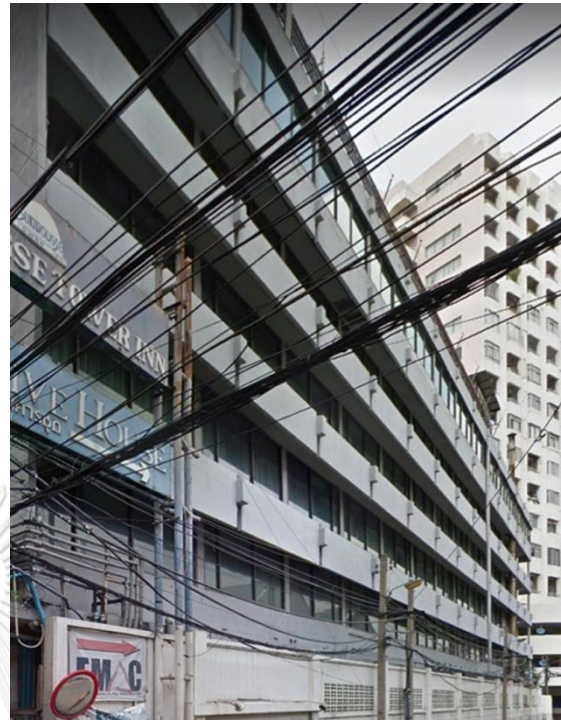
ข

รูปที่ 11 (ก) โรงแรมโนราห์ แบบขยายแผงกันแดดด้านใน (ข) โรงแรมโนราห์ แบบขยายแผงกันแดดด้านนอก
(ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)

ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัยจากแบบสถาปัตยกรรมเดิม, 2562

รูปที่ 12 แผงกันแดดด้านในโรงแรมโนราห์

รูปที่ 13 แผงกันแดดนอกในโรงแรมโนราห์

ที่มา: google maps (สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2562)

รูปที่ 14 โรงแรมโนราห์ขณะปรับปรุงเมื่อ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2555

รูปที่ 15 โรงแรมมา (พ.ศ. 2555-ปัจจุบัน)

ที่มา: <https://web.facebook.com/mahotelbkk/> (สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2562)

3.2 โรงแรมเพรสซิเดนท (พ.ศ. 2509) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น โรงแรมฮอเลียเดย์อินน์ กรุงเทพฯ

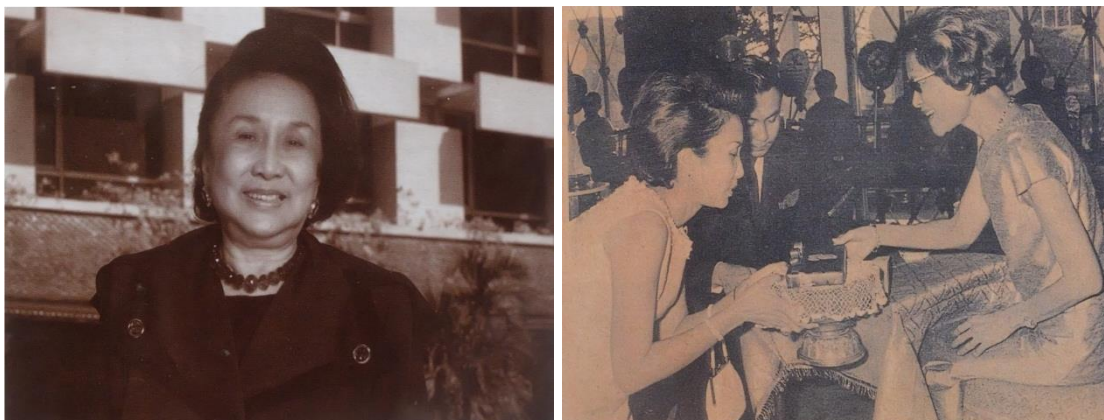
รูปที่ 16 โรงแรมเพรสซิเดนท (พ.ศ. 2509) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นโรงแรมฮอเลียเดย์อินน์ กรุงเทพฯ
ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

3.2.1 ข้อมูลทั่วไป

โรงแรมเพรสซิเดนท (รูปที่ 16) ก่อตั้งโดยท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์ (รูปที่ 17) โดยร่วมลงทุนกับน้องชายคือ คุณเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์⁴¹ ทั้งสองได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของธุรกิจโรงแรม เนื่องจากบริเวณราชประสงค์และเพลินจิตมีโรงแรมชั้นหนึ่งคือ โรงแรมเอราวัณเพียงโรงแรมเดียว จึงได้ร่วมกันจัดตั้ง บริษัท เพรสซิเดนท โฮเต็ล จำกัด ขึ้น เนื่องจากในขณะนั้นรัฐบาลกำลังส่งเสริมธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะกิจการโรงแรม ซึ่งข้อมูลจากองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในขณะนั้นแสดงว่า ยังขาดสถานที่พักและโรงแรมชั้นหนึ่งสำหรับต้อนรับนักท่องเที่ยวอีกมาก จึงสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการสร้างโรงแรมชั้นหนึ่งเพิ่มขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม ออกใบอนุญาตส่งเสริมการลงทุนให้แก่ โรงแรมเพรสซิเดนท เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2507 และกำหนดลักษณะเครื่องมือเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้เป็นตามมาตรฐานโรงแรมชั้นหนึ่ง โรงแรมเพรสซิเดนทมีจำนวนห้องพักทั้งสิ้น 180 ห้อง ประกอบด้วยห้องเดี่ยว ห้องคู่ และห้องชุดพิเศษ⁴²

⁴¹ ประวัติชีวิตท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์, "อนุสรณ์แห่งชีวิต ท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์ ป.ช., ป.ม., ท.จ.ว.," (กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาคารพิมพ์, 2539). หน้า 172.

⁴² ARCHITECTURE ENGINEERING CONSTRUCTION, "โรงแรมเพรสซิเดนท." หน้า 43-49.

รูปที่ 17 ท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์

รูปที่ 18 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดโรงแรมเพรสซิเดนทท์
ที่มา: อนุสรณ์แห่งชีวิตท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์ ป.ช., ป.ม., ท.จ.ว.

โรงแรมเพรสซิเดนทท์ตั้งอยู่ที่สี่แยกราชประสงค์ ถนนเพลินจิต เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ออกแบบในปี พ.ศ. 2507 และสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2509 อาคารมีความสูง 8 ชั้น ใช้โครงสร้างระบบเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก มีพื้นที่ใช้สอย 10,400 ตารางเมตร โดยประมาณ⁴³ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2509 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดโรงแรมเพรสซิเดนทท์⁴⁴ (รูปที่ 18) ภายหลังจากเปิดบริการไม่นานโรงแรมเพรสซิเดนทท์ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว ย่านถนนเกษรและราชประสงค์ได้กลายเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ การท่องเที่ยว (รูปที่ 19) บริเวณใกล้เคียงมีโรงแรมเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง แต่ยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในปี พ.ศ. 2519 โรงแรมเพรสซิเดนทท์ขยายกิจการโดยก่อสร้างอาคารสูง 15 ชั้น บริเวณด้านหลังอาคารเดิม มีห้องพักจำนวน 220 ห้อง โรงแรมเพรสซิเดนทท์จึงมีห้องพักจำนวนทั้งสิ้น 400 ห้อง เป็นห้องบริการแขก 377 ห้อง และเป็นสำนักงาน 23 ห้อง⁴⁵

⁴³ คำนวณพื้นที่ใช้สอยจากแบบสถาปัตยกรรมโรงแรมเพรสซิเดนทท์

⁴⁴ ประวัติชีวิตท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์. อนุสรณ์แห่งชีวิต ท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์ ป.ช., ป.ม., ท.จ.ว., (กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์, 2539). หน้า 164.

⁴⁵ ARCHITECTURE ENGINEERING CONSTRUCTION. "โรงแรมเพรสซิเดนทท์." หน้า 43-49.

รูปที่ 19 ย่านราชประสงค์ในอดีต

ที่มา: <https://web.facebook.com/199476353430283/photos/a.395083133869603/399998863378030/?type=3&theater>

รูปที่ 20 แผนที่แสดงตำแหน่งโรงแรมเพรสซิเดนท์ บนถนนเพลินจิต

ที่มา: google maps แก้ไข/ปรับปรุง/เพิ่มเติม โดยผู้วิจัย

3.2.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด

โรงแรมเพรสซิเดนท์หันด้านหน้าเข้าสู่ถนนราชดำริทางทิศตะวันตก มีผังพื้นอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยวางรูปอาคารตามทิศเหนือ-ใต้ (รูปที่ 20)⁴⁶ ตัวอาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนฐาน (podium) และส่วนห้องพัก (tower) (รูปที่ 22) โดยพื้นที่ส่วนฐาน (podium) ชั้นที่ 1 และ 2 เป็นโถงต้อนรับ ห้องอาหาร ห้องจัดเลี้ยง สระว่ายน้ำ ร้านค้า และส่วนบริการอาคาร พื้นที่ส่วน

⁴⁶ ARCHITECTURE ENGINEERING CONSTRUCTION. "โรงแรมเพรสซิเดนท์." หน้า 44.

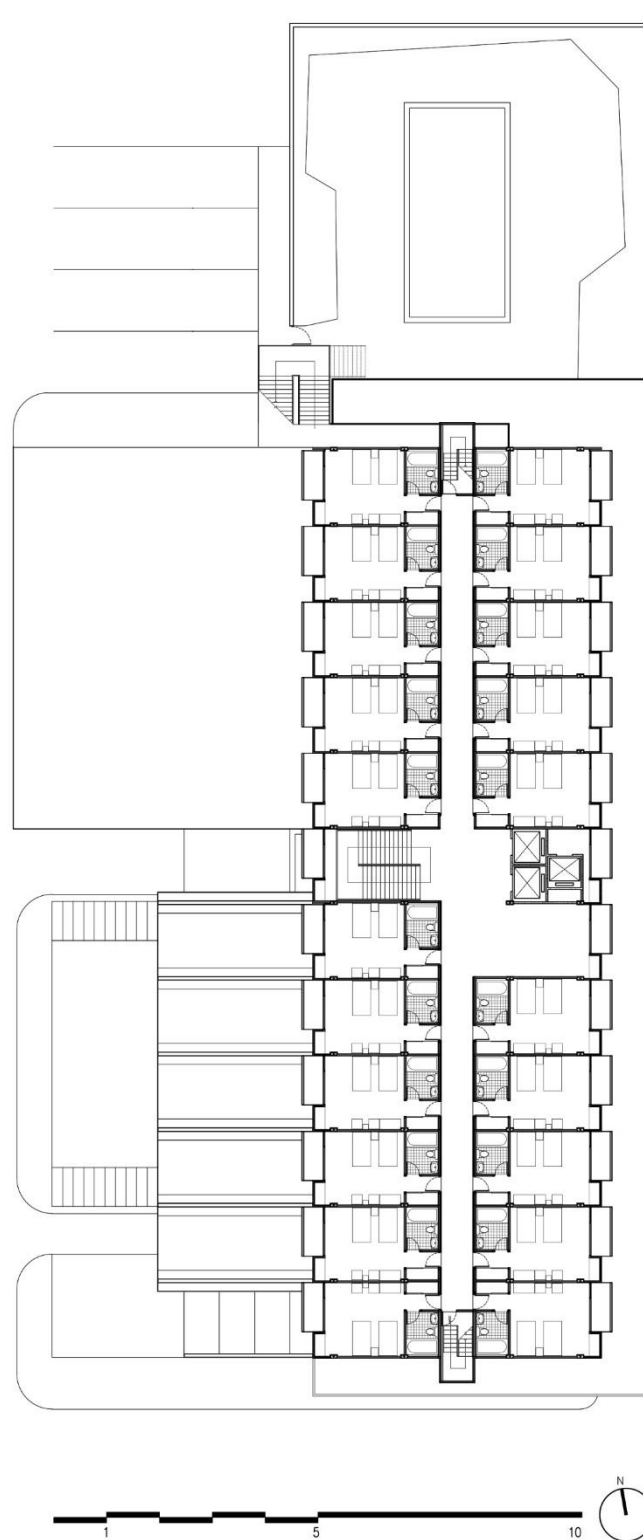
หึ่งพัก (tower) ชั้นที่ 3 ถึง 8 เป็นหึ่งพักสำหรับบริการลูกค้า (รูปที่ 21) อาคารมีลักษณะการกันแดดสัมพันธ์กับลักษณะการวางผังของหึ่งพัก กล่าวคือ การจัดหึ่งพักเรียงไปตามแนวยาวของอาคาร ทำให้หึ่งพักรับแสงแดดจากทิศตะวันออก-ตะวันตก แดงบังแดดจึงปรากฏตามแนวหึ่งพักทั้งหมด (รูปที่ 22)

แดงกันแดดของโรงแรมเพรสติเดนท์ (รูปที่ 23-24) มีลักษณะเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กแบบผสม ในระนาบยื่นทางตั้งและทางนอน (รูปที่ 25) โดยยื่นออกจากผนังและโครงสร้างอาคาร เมื่อพิจารณาลักษณะการจัดวางแดงบังแดดพบว่า การออกแบบเน้นจังหวะที่ไม่เท่ากันของระนาบยื่น โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1. ระนาบยื่นออกจากโครงสร้างอาคาร เป็นระนาบยื่นเหนือหน้าต่างหึ่งพัก และพับระนาบต่อลงไปขนานกับผิวอาคาร (รูปที่ 26 ก) และ 2. ระนาบพื้นที่ยื่นออกจากแนวผนัง เป็นส่วนที่สัมพันธ์กับฟังก์ชันการใช้งานภายในหึ่งพัก คือ ยื่นส่วนเคาน์เตอร์มินิบาร์ออกจากแนวผนัง (รูปที่ 26 ข) โดยยื่นออกจากแนวผนังในระดับความสูงจากระดับพื้นหึ่งพักจนถึงด้านล่างของระนาบยื่นจากโครงสร้างอาคาร คุณนิพิฐ อรุณวงษ์ ณ อยุธยา อธิบายถึงความซับซ้อนในองค์ประกอบแดงกันแดดของโรงแรมเพรสติเดนท์ที่แสดงให้เห็นในรูปตัดขยายแดงกันแดดไว้ดังนี้

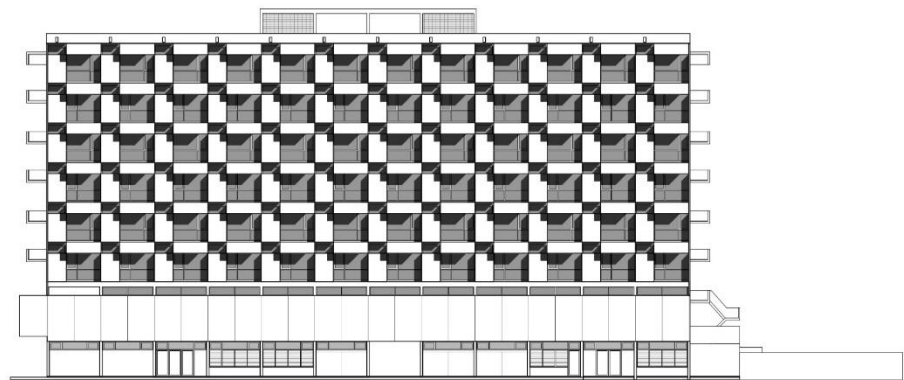
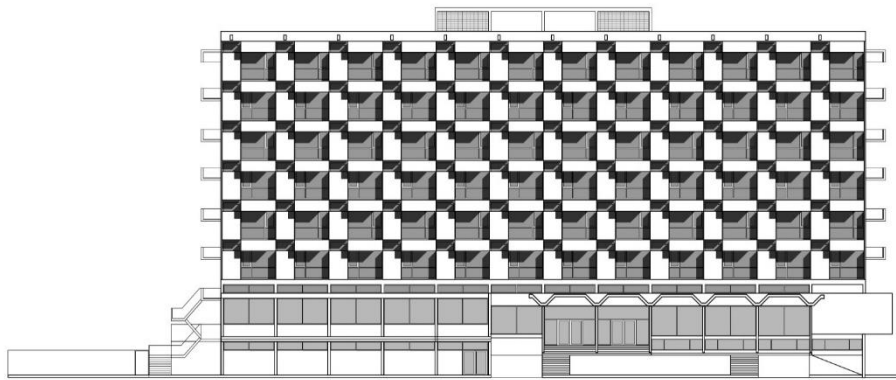
“...เพรสติเดนท์ เป็นอะไรที่ได้รางวัลด้วยนะ แล้วก็เก๋ที่สุดในยุคนั้น...มี section ที่ค่อนข้างพิเศษ...ทำต่อมาก็ยังเป็นแบบนั้น ผมต้องไปทำ renovate ของท่านทั้งหมด [อาคารใหม่] ก็ยัง keep ตัวนั้นไว้ แต่เปลี่ยนข้างล่างเท่านั้นเอง... เพรสติเดนท์ชุดใหม่แม้ว่าจะเปลี่ยน direction แต่อย่างไรก็ตามแดดบ้านเราก็เข้า ต่อให้อยู่ทิศเหนือได้ ในฤดูหนาวแดดอ้อมใต้มันก็แรงอยู่ดี เพราะฉะนั้นแดดของเมืองไทย มันไม่ใช่แค่เรื่องของ heat แต่เป็นเรื่องของแสงที่เข้ามาด้วย เพราะโรงแรมบางทีคนนอนไม่เป็นเวลา บางทีลงเครื่องมาเที่ยง อยากรจะนอนก็ปิดม่าน เพราะฉะนั้นถ้าเราลดแสงที่มันเป็น glare ได้เท่าไรมันก็ยิ่งดีเท่านั้น...”⁴⁷

จากคำอธิบายดังกล่าวเป็นส่วนสนับสนุนความสำคัญและความโดดเด่นของแดงกันแดด ซึ่งเมื่อมีการขยายกิจการโรงแรมเป็นอาคารสูง 15 ชั้น ในปี พ.ศ. 2519 ทิศทางการวางแดงกันแดดเปลี่ยนเป็นด้านที่ไม่ได้รับแสงแดดโดยตรง แต่การออกแบบยังคงรูปลักษณะเช่นเดียวกับอาคารเดิมไว้ เนื่องจากประโยชน์ในการกันแดดทางทิศใต้ และการควบคุมปริมาณแสงสว่างที่เหมาะสมต่อการใช้งาน

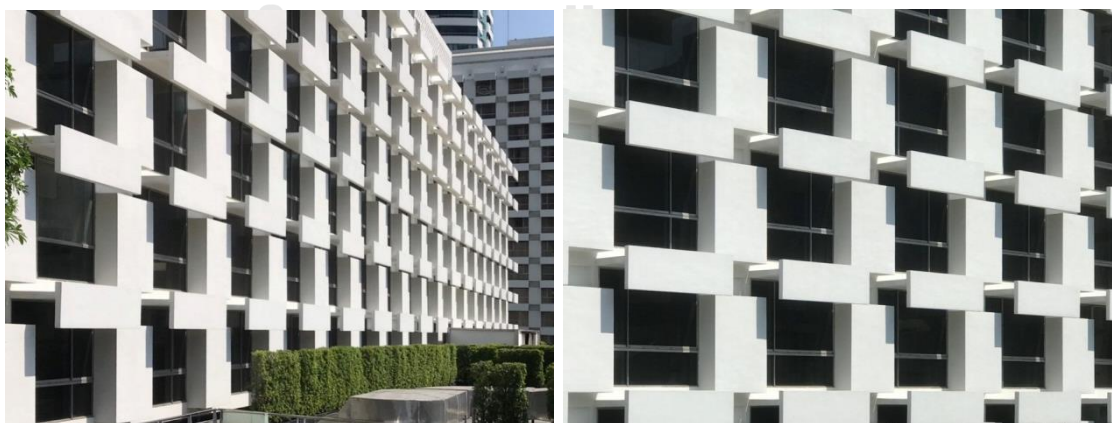
⁴⁷ นิพิฐ อรุณวงษ์ ณ อยุธยา, 13 มีนาคม 2562.

รูปที่ 21 โรงแรมเพิร์ลพอยท์ ฟังก์ชันชั้นที่ 3 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัยจากแบบสถาปัตยกรรมเดิม, 2562

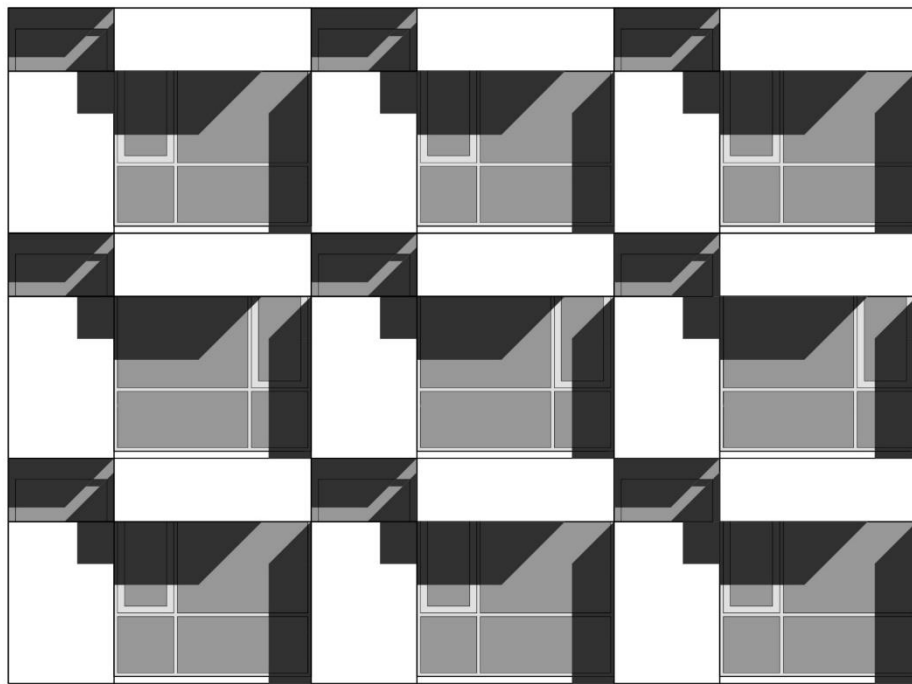
รูปที่ 22 โรงแรมเพรลิตเดนท์ รูปด้านทิศตะวันตกและตะวันออก (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัยจากแบบสถาปัตยกรรมเดิม, 2562

รูปที่ 23 แผงกันแดดของโรงแรมเพรลิตเดนท์

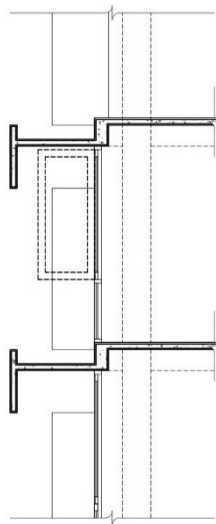
รูปที่ 24 ลักษณะการกันแดดของโรงแรมเพรลิตเดนท์

ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

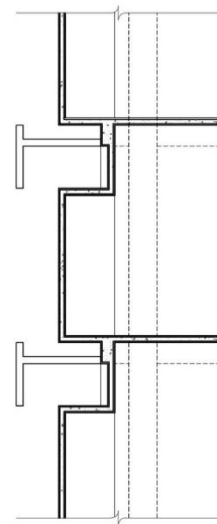

0 0.5 1 5

รูปที่ 25 โรงแรมเพรสิเดนท์ รูปด้านขยายแผงบังแดด (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

ก

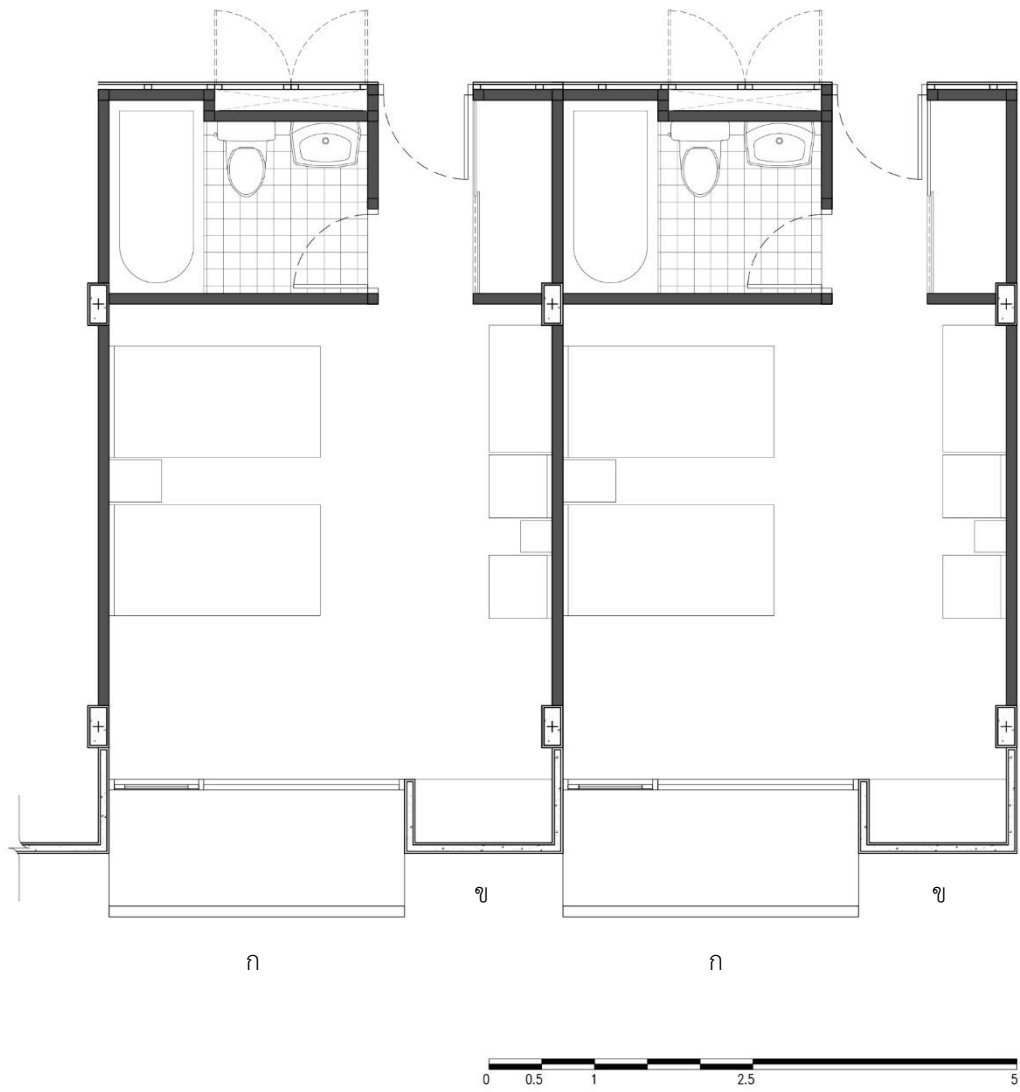

ข

0 0.5 1 5

รูปที่ 26 โรงแรมเพรสิเดนท์ รูปตัดขยายแผงกันแดด (ก) และรูปตัดขยายแผงกันแดด (ข)
(ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 27 โรงแรมเพรสิเดนท์ แบบขยายห้องพัก
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

3.3 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2509)

รูปที่ 28 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม
ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

3.3.1 ข้อมูลทั่วไป

ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเติบโตจากกิจการร้านค้าปลีกของคุณเตียง จิราธิวัฒน์ จัดจำหน่ายสินค้าประเภทหนังสือต่างประเทศ เสื้อผ้า เครื่องสำอาง และสินค้าเบ็ดเตล็ด จนประสบความสำเร็จและสามารถขยายกิจการไปสู่ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ในปี พ.ศ. 2499 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลวังบูรพา เปิดให้บริการเป็นสาขาแรก ต่อมาปี พ.ศ. 2507 คุณสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ บุตรชายคนโตของคุณเตียง จิราธิวัฒน์ ขยายกิจการของครอบครัวไปสู่ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลราช-ประสงค์เป็นสาขาที่สอง⁴⁸

คุณสัมฤทธิ์ได้ขยายกิจการเพิ่มขึ้น โดยการเปิดห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (รูปที่ 28) ตั้งอยู่บนถนนสีลม แขวงสุริยวงศ์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เป็นอาคารสูงถึง 9 ชั้น ออกแบบในปี พ.ศ. 2509 ก่อสร้างเสร็จและเปิดให้บริการเมื่อเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2511 (รูปที่ 29-30) โครงสร้างอาคารใช้ระบบเสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็ก มีพื้นที่ใช้สอย 12,226 ตารางเมตร โดยประมาณ⁴⁹ เป็นห้างสรรพสินค้าแห่งแรกของไทยที่เปิดแผนกซูเปอร์มาร์เก็ต เพื่อแยกบริการสินค้าประเภทของกินของใช้ และสินค้าเบ็ดเตล็ด ทำให้พื้นที่ในการจัดจำหน่ายสินค้าชัดเจนยิ่งขึ้น (รูปที่ 31-32) อีกทั้งมีคลังเก็บสินค้าขนาดใหญ่อยู่ด้านหลังตึกจำหน่ายสินค้า ในระยะแรกห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลมขาดทุนอยู่ 2 ปี เนื่องจากลูกค้าไม่กล้าเข้าร้าน ประกอบกับผู้คนยังไม่คุ้นชินกับห้างสรรพสินค้าสมัยใหม่ คุณสัมฤทธิ์จึงคิดวิธีส่งเสริมการขาย ด้วยการจัดงานแสดงสินค้าจากต่างประเทศ รายการชิง

⁴⁸ วิรัตน์ แสงทองคำ, ปณทพ ตั้งศรีวงศ์ และ สมศักดิ์ ดำรงสุนทรชัย, 70 ปี จิราธิวัฒน์ Central ยิ่งสู้ ยิ่งโต (กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์, 2546). หน้า 10-17.

⁴⁹ คำนวณพื้นที่ใช้สอยจากแบบสถาปัตยกรรมห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม

โชค และลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ให้ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลมเป็นที่รู้จัก ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลมจึงประสบความสำเร็จ เป็นรากฐานให้กับห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเดปโตมาจนถึงวันนี้⁵⁰

รูปที่ 29 คุณสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ในพิธีเปิดเซ็นทรัลสีลม เมื่อเมษายน พ.ศ. 2511

รูปที่ 30 พิธีเปิดห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม เมื่อเมษายน พ.ศ. 2511

ที่มา: หนังสือโอกาสเสด็จพระราชทานเพลิงศพ นายสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ต.ม., จ.ช. ประธานที่ปรึกษาบริษัทในเครือเซ็นทรัล

คุณวัชรินทร์ นิมบุญจาช ผู้มีบทบาทในการออกแบบส่วนต่อเติมห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (ส่วนหลัง) อธิบายถึงลักษณะการออกแบบผังและพื้นที่ภายในไว้ว่า

“...เซ็นทรัลสีลมดีไซน์เป็น split level แล้วเชื่อมด้วยทางเชื่อม ทำให้การขายดี ทำให้มองแล้วเห็นชั้นต่อไป ถ้าตึกทุกๆ ไป จะเห็น floor เต็มๆ เป็น flat เฉยๆ บรรยากาศภายในสมัยก่อนไม่ได้ตกแต่งอะไรมากเหมือนสมัยนี้ ก็เป็นตู้ๆ ธรรมดา ชั้นล่างเป็นซูปเปอร์มาเก็ต เมื่อก่อนเป็นที่จอดรถด้วย...สมัยก่อนบริษัท เซนส์แอนจอนสัน ทำอินทรีเรียให้เซ็นทรัล เค้าจะ stock ของไว้ออบๆ เลย ที่คุณเห็นทีบๆ นั้นยื่นไป 2.50 เมตร เป็น stock แล้วมัน clear เสาเลยนะ ถ้าเข้าไปในห้างจะเห็นช่วงเสาห่างตามระยะจอดรถข้างล่าง ทุกอย่างวางตามดีไซน์ไม่ได้คิดส่งเดชนะ มันมี stock เนี่ยมันต้องกว้างพอ จะ 3 เมตร หรือกี่เมตร ก็ต้องทำเพราะว่าเค้าจะต้องเก็บของได้ ตึกด้านหน้ามี stock ทั้งหมด department เบิกของเข้ามามันต้องเอาเข้าไปได้เลยนะ มันถึง

⁵⁰ วิรัตน์ แสงทองคำ, ปณิตพ ตั้งศรีวงศ์ และสมศักดิ์ ดำรงสุนทรชัย, 70 ปี จิราธิวัฒน์ Central ยิ่งสู้ ยิ่งโต, (กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์, 2546) หน้า 10-17 และ นายสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ต.ม. จ.ช., “ในโอกาสเสด็จพระราชทานเพลิงศพนายสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ต.ม., จ.ช. ประธานที่ปรึกษาบริษัทในเครือเซ็นทรัล,” (กรุงเทพฯ: ก.การพิมพ์, 2535). หน้า 205-206.

handy มาก เลยหยิบฉวยง่าย ไม่ได้พูดถึง stock ใหญ่ที่อยู่โกดังใหญ่นะ อัน
นั้นการขนส่งก็เป็นอีกเรื่องนึง...”⁵¹

จากคำอธิบายข้างต้นได้กล่าวถึงการออกแบบผังพื้นที่อาคาร โดยคำนึงถึงระยะโครงสร้างที่สัมพันธ์
กับฟังก์ชันภายในอาคาร ตั้งแต่ที่จอดรถ พื้นที่แสดงสินค้า พื้นที่จัดเก็บสินค้า ตลอดจนมุมมองภายใน
อาคารที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการขาย เป็นส่วนที่อธิบายให้เห็นภาพรวมของการออกแบบและลักษณะ
กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในห้างสรรพสินค้า

รูปที่ 31 การจัดพื้นที่แสดงสินค้าภายในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า

รูปที่ 32 บรรยากาศภายในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า

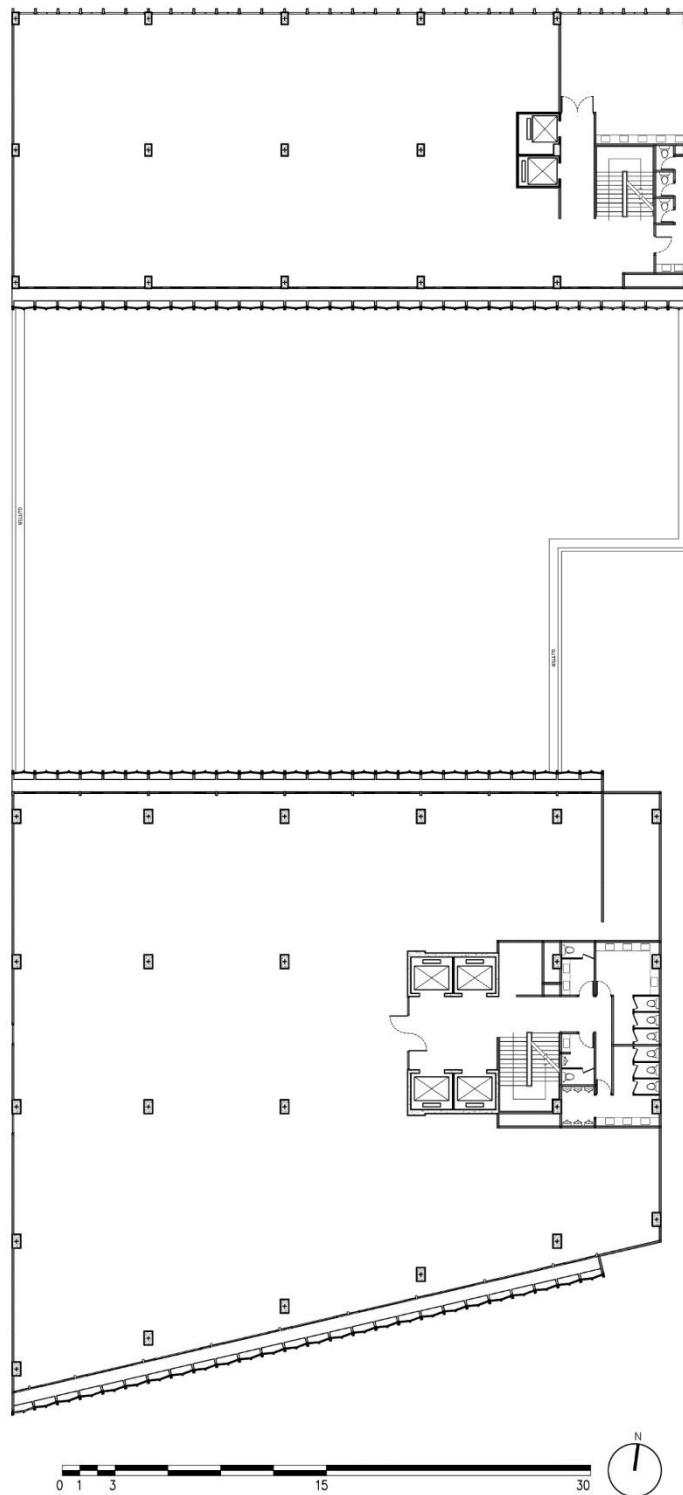
ที่มา: หนังสือโอกาสเสด็จพระราชทานเพลิงศพ นายสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ต.ม., จ.ช. ประธานที่ปรึกษาบริษัทในเครือเซ็นทรัล

รูปที่ 33 แผนที่แสดงตำแหน่งห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า ถนนสีลม

ที่มา: google maps แก้ไข/ปรับปรุง/เพิ่มเติม โดยผู้วิจัย

⁵¹ วุชรินทร์ นิยมบุญจาช, 23 กรกฎาคม 2562.

รูปที่ 34 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสิลม ผังพื้นที่ชั้นที่ 3-7 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

3.3.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด

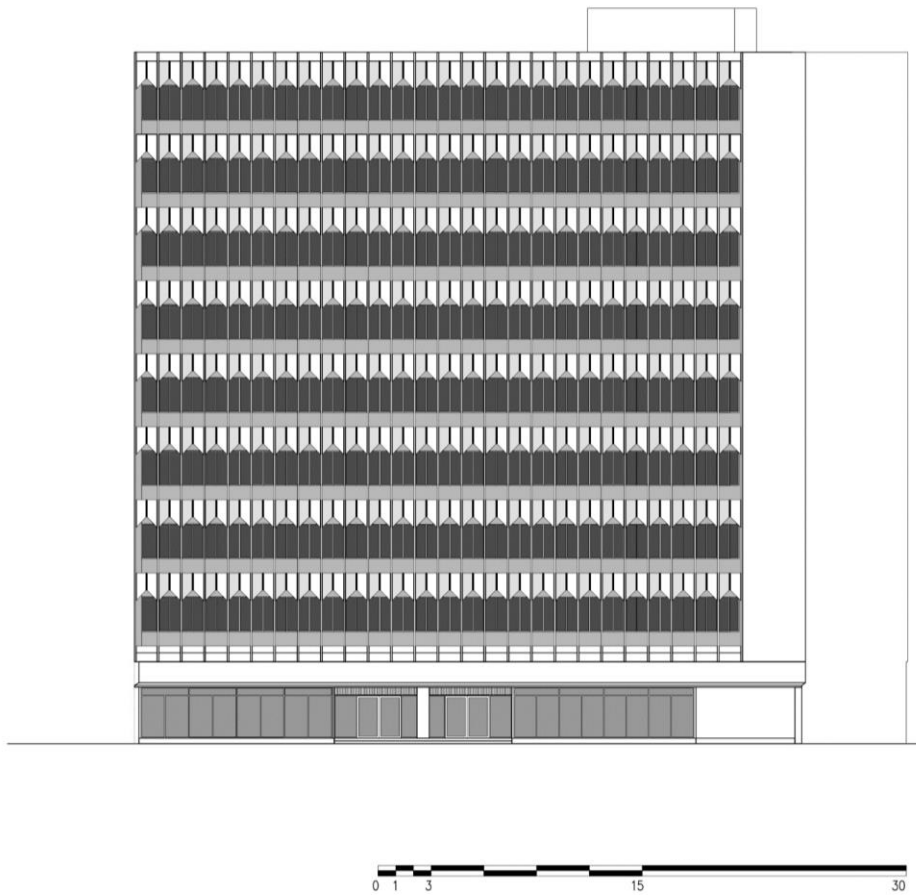
หังสรรพลินค้ำเซ็นทรัลสีลมหันด้านหน้าเข้าสู่ถนนสีลมทางทิศใต้ มีผังพื้นอาคารส่วนหน้าเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู (รูปที่ 33) เชื่อมต่อกับอาคารส่วนหลัง มีผังพื้นอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยวางรูปอาคารเป็นแนวยาวตามทิศเหนือ-ใต้ ตัวอาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนหน้า มีความสูง 9 ชั้น และส่วนหลัง มีความสูง 6 ชั้น⁵² (ปัจจุบันต่อเติมอาคารด้านหลัง มีความสูงเป็น 10 ชั้น) พื้นที่อาคารส่วนหน้าชั้นที่ 1-9 เป็นหังสรรพลินค้ำ ส่วนพื้นที่อาคารส่วนหลัง ชั้นที่ 1 เป็นซูเปอร์มาร์เก็ต ชั้นที่ 2-6 เป็นคลังเก็บสินค้า⁵³ การจัดวางแผงกันแดดอยู่บริเวณด้านหน้าและด้านหลังของอาคารทั้งสองส่วน (รูปที่ 34)

แผงกันแดดของหังสรรพลินค้ำเซ็นทรัลสีลมมีลักษณะเป็นระนาบคอนกรีตเสริมเหล็กแบบแผงบังแดด (รูปที่ 37-38) ที่วางแยกจากผิวอาคาร โดยเน้นเส้นทางนอนด้วยรูปเรขาคณิตทำมุมยุบสลับ ยื่นเป็นจังหวะซ้ำต่อเนื่องไปตามแนวช่องเปิด (รูปที่ 35) เมื่อพิจารณาลักษณะการจัดวางแผงกันแดดพบว่า ด้านในแผงบังแดดบริเวณเหนือหน้าต่างมีระนาบทางนอน ยื่นออกจากโครงสร้างอาคารคล้ายกับกันสาด (รูปที่ 36) โดยมีการเว้นระยะระหว่างผิวอาคารและระนาบบังแดด

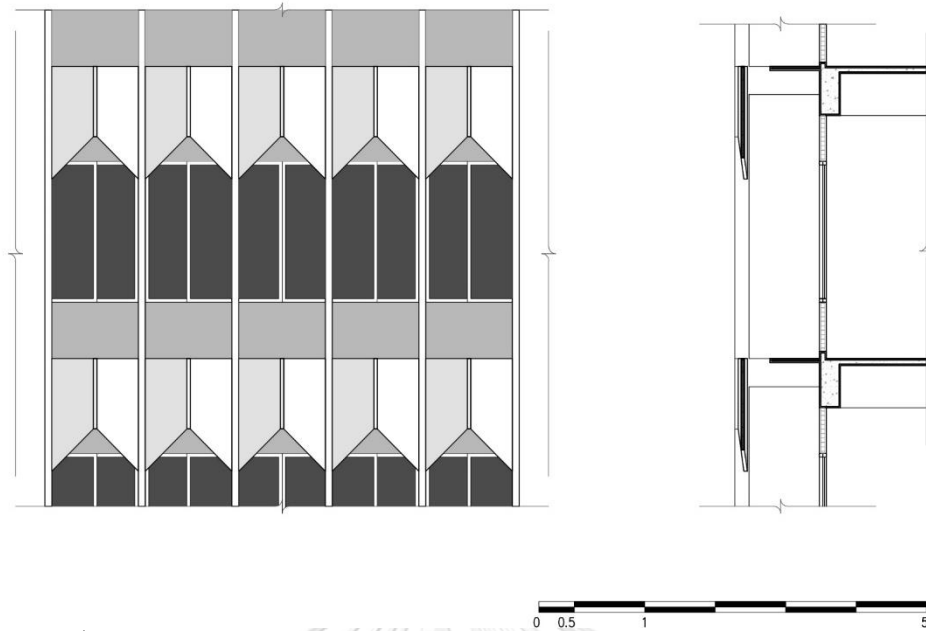
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁵² บริษัท คาซ่า จำกัด, แบบสถาปัตยกรรมหังสรรพลินค้ำเซ็นทรัลสีลม. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

⁵³ คำนวณพื้นที่ใช้สอยจากแบบสถาปัตยกรรมหังสรรพลินค้ำเซ็นทรัลสีลม

รูปที่ 35 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม รูปด้านทิศใต้ (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 36 ท้องสรรพสินค้าเซ็นทรัลลิสม แบบขยายแผงกันแดด (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 37 ลักษณะการกันแดดของท้องสรรพสินค้าเซ็นทรัลลิสม

รูปที่ 38 ด้านในแผงบังแดดของท้องสรรพสินค้าเซ็นทรัลลิสม

ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

คุณวัชรินทร์ นิมบุญจาช อธิบายถึงรายละเอียดของการออกแบบแผงกันแดดไว้อย่างน่าสนใจ
เกี่ยวกับรูปทรง ขนาด จังหวะ สัดส่วน วัสดุ และวิธีการก่อสร้าง ดังนี้

“...แผงกันแดดเป็นล้นออกมาแบบนี้แหละใช่แล้ว ไม่รู้เหมือนกันว่าทำไมถึงใช้
รูปทรงแบบนี้ แต่การตีไชนด์ก็มันแล้วแต่ feeling เหลี่ยมหมดมันเปื้อ เลยลอง
ตีไชนด์แบบนี้ดูบ้าง แล้วแทนที่จะแบนๆ มันก็มีมิติ ถ้าแบนมันก็ไม่สวยเท่าอย่าง
นี้...เป็น pattern ของการบังแดดที่สวย เพราะตีกลมัยก่อนถ้าไม่ทำ façade

ก็เหมือนกับเป็นตึกกระจกก็ไม่เชิง เพราะสมัยก่อนยังไม่มีตึกกระจก...วิธีการแบ่งก็คงคิดทั้งแผงก่อนว่าจะแบ่งลงตัวได้กี่ตัวให้มันสวย แล้วแบ่งให้เศษมันลงถ้ามันลงตัวได้แล้วอยู่ในช่วงเสาด้วย ถ้าผมคิดจะคิดจากหนึ่งช่วงเสาก่อน ถ้าหนึ่งช่วงเสามันลงตัวได้ทุกช่วงเสามันก็ลงตัวหมด เหลือหัวท้ายก็ adjust สัดส่วนก็ดูว่าอ้วน ผอม ถ้าอ้วนก็ไม่สวย มันต้องออกเพรียวกว่า อย่างนี้มันสวย ถ้ากว้างกว่านี้ก็อาจจะไม่สวยก็ได้ สัดส่วนมันต้องชัดเจน อันไหนจะสวยก็ตอบยาก ตึกที่อ้อๆ ก็ไม่สวย ถ้าเป็นสี่เหลี่ยมเป็นลูกเต๋าก็ไม่สวย...วัสดุที่ใช้ก็คอนกรีต ใช้น้แบบขึ้นรูปเป็นชิ้นๆ...ส่วนชายคาตรงนี้มีมันยื่นไปไม่ถึงไข่ม้อย ก็คงคิดเรื่องการทำความสะอาด ต้องออกไปยื่นได้ เดี่ยวนี้คิดเรื่องพวกนี้ละเอียดมากกว่าเมื่อก่อนเยอะ เมื่อก่อนอาจจะดูบ้างไม่ดูบ้าง เดี่ยวนี้ไม่คิดไม่ได้ ของพวกนี้ละเอียดไม่ได้เลย...”⁵⁴

จากคำอธิบายดังกล่าวชี้ให้เห็นวิธีการออกแบบแผงกันแดดด้วยการแบ่งระยะโครงสร้างอาคารออกเป็นจังหวะและสัดส่วนที่เหมาะสม รวมถึงวัสดุและวิธีการก่อสร้างแผงกันแดดด้วยคอนกรีตหล่อสำเร็จรูป ตลอดจนการเลือกใช้รูปทรงของแผงกันแดดที่เอื้อให้เกิดมิติของแสงและเงา ซึ่งสะท้อนแนวทางการออกแบบในเชิงสุนทรียภาพ

3.4 อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510)

รูปที่ 39 อาคารแอนนา

ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

⁵⁴ วุชรินทร์ นิมบุญจาช, 23 กรกฎาคม 2562.

3.4.1 ข้อมูลทั่วไป

อาคารแอนนา (รูปที่ 39) เป็นโรงเรียนสอนเสริมสวยชื่อว่า โรงเรียนเสริมสวยแอนนา ก่อตั้งโดย คุณอรุณี ทั้งสุบุตร ตั้งอยู่บนถนนเพชรบุรี แขวงบางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2510 เป็นอาคารอาคารพาณิชย์และอาคารอยู่อาศัยความสูง 4 ชั้น โครงสร้างอาคารเป็นระบบ เสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก มีพื้นที่ใช้สอย 2,125 ตารางเมตร โดยประมาณ⁵⁵ โรงเรียนเสริมสวย แอนนาปิดกิจการไปกว่า 30 ปีแล้ว ปัจจุบันอาคารแอนนาเปิดให้เช่า โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ อาคาร ส่วนหน้าเปิดเป็นอาคารพาณิชย์ และอาคารส่วนหลังเป็นห้องชุด⁵⁶

3.4.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด

อาคารแอนนามีลักษณะการวางอาคารที่หันด้านหน้าเข้าสู่ถนนเพชรบุรีทางทิศใต้ มีผังอาคารเป็น รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า วางรูปอาคารตามทิศเหนือ-ใต้ (รูปที่ 40) ตัวอาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ อาคาร ส่วนหน้า มีความสูง 4 ชั้น ประกอบด้วย ชั้น 1-2 เป็นร้านเสริมสวย ชั้น 3-4 เป็นโรงเรียนสอนเสริม สวย และอาคารส่วนหลัง มีความสูง 4 ชั้น เป็นหอพักสำหรับนักเรียนโรงเรียนเสริมสวยที่เดินทางมา จากต่างจังหวัด ลักษณะการจัดวางแผงกันแดดอยู่บริเวณด้านหน้าและด้านหลังของอาคารทั้งสองส่วน ด้านข้างอยู่ติดกับอาคารข้างเคียงจึงมีลักษณะปิดทึบ (รูปที่ 41)

รูปที่ 40 แผนที่แสดงตำแหน่งอาคารแอนนา

ที่มา: google maps แก้ไข/ปรับปรุง/เพิ่มเติม โดยผู้วิจัย

⁵⁵ คำนวณพื้นที่ใช้สอยจากแบบสถาปัตยกรรมอาคารแอนนา

⁵⁶ สรุปลงความจาก จินตพันธ์ ทั้งสุบุตร, 31 สิงหาคม 2562.

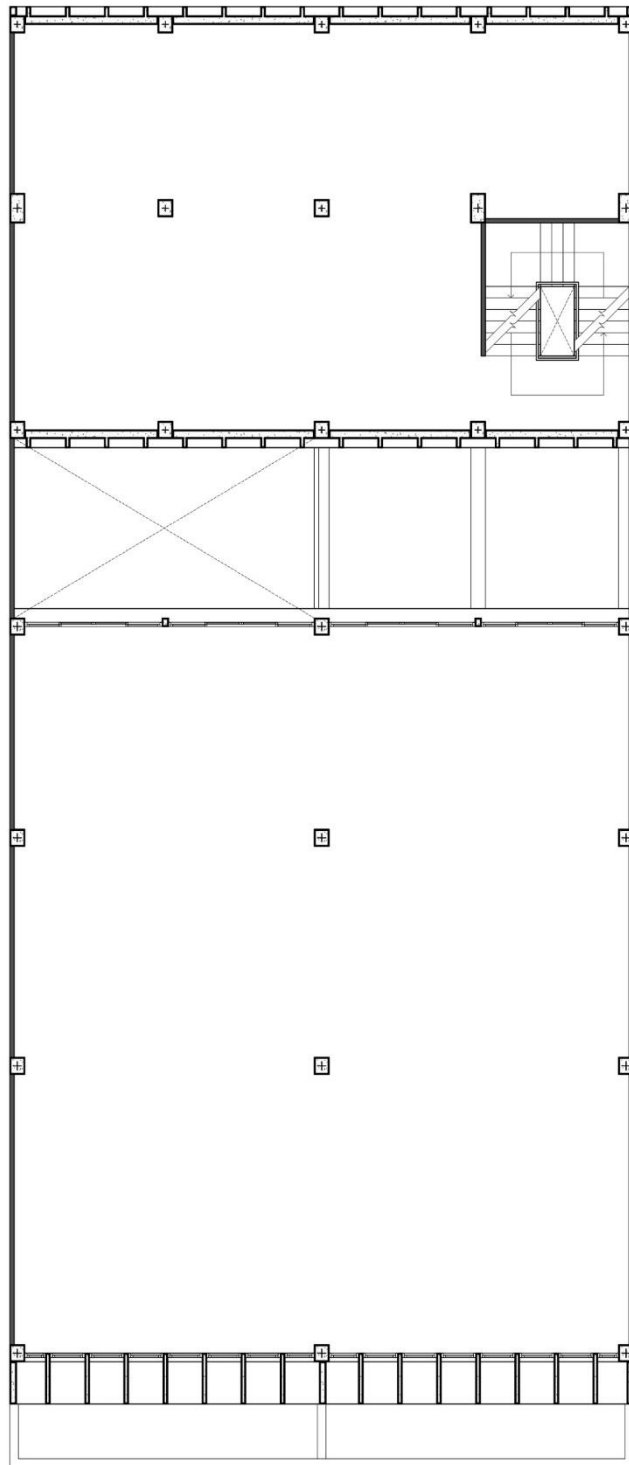
แผงกันแดดของอาคารแอนนามีลักษณะเป็นแบบกันสาดและครีบกอนกรีตเสริมเหล็ก โดยยื่นในระนาบทางตั้ง (ครีป) และทางนอน (กันสาด) ออกจากผิวอาคารส่วนที่เป็นช่องเปิดและส่วนผนังที่บ เพื่อเน้นจังหวะสลับของรูปเรขาคณิต (รูปที่ 42) เมื่อพิจารณาการจัดวางแผงกันแดดพบว่า ระนาบยื่นบริเวณด้านหน้าและด้านหลังอาคารทางทิศใต้ มีระยะยื่นไม่เท่ากัน (รูปที่ 43) โดยด้านหน้าอาคารมีระยะยื่นมากกว่าด้านหลัง เนื่องจากด้านหน้าอาคารได้รับแสงแดดจัดในช่วงบ่าย (รูปที่ 44-45)

คุณกฤษ จุลาสัย ผู้มีบทบาทในการออกแบบอาคารแอนนา อธิบายถึงการออกแบบพื้นที่ภายในอาคาร และการออกแบบหน้าต่างอาคารให้สอดคล้องกับตำแหน่งที่ตั้ง ดังนี้

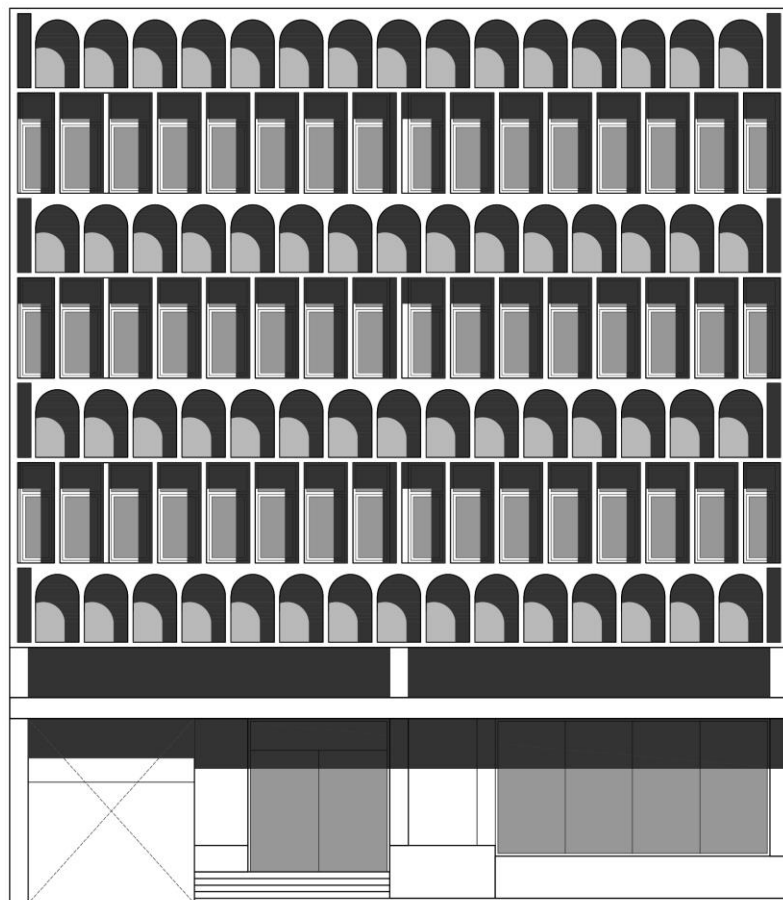
“...แอนนาเป็นโรงเรียนเสริมสวย ด้านหลังเป็นหอพักของโรงเรียน ด้านหน้าอาคารติดกับถนนด้านทิศใต้ทำให้ได้รับแสงแดดตลอดวัน อาจารย์กฤษญาจึงหาวิธีการหลีกเลี่ยง เป็นสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม แผงกันแดดด้านหน้าอาคารเป็นการแก้ปัญหาของท่านในการปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ท่านจึงออกแบบอาคารให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและสร้างความประทับใจให้แก่ผู้พบเห็น แต่ไม่ได้คำนึงถึงเรื่อง proportion ใช้แผงคอนกรีตที่ทำได้ง่าย ราคาถูก และสวย ตามเทคโนโลยีและมีมือช่างสมัยนั้น...”⁵⁷

คำอธิบายของดังกล่าวชี้ให้เห็นลักษณะการใช้งานพื้นที่ภายในอาคารทั้งส่วนหน้าและส่วนหลัง ตลอดจนการออกแบบหน้าต่างอาคารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และสร้างความน่าสนใจด้วยแผงคอนกรีตเสริมเหล็กที่ก่อสร้างได้ง่าย ราคาไม่แพง สอดคล้องกับเทคโนโลยีในขณะนั้น

⁵⁷ กฤษ จุลาสัย, 9 กรกฎาคม 2562.

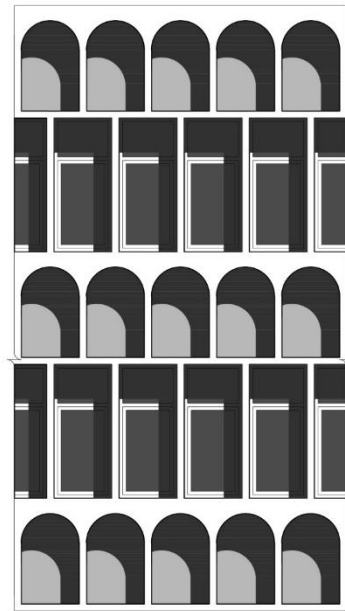

รูปที่ 41 อาคารแอนนา ผังพื้นชั้นที่ 3 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากการรังวัดอาคารโดยผู้วิจัย, 2562

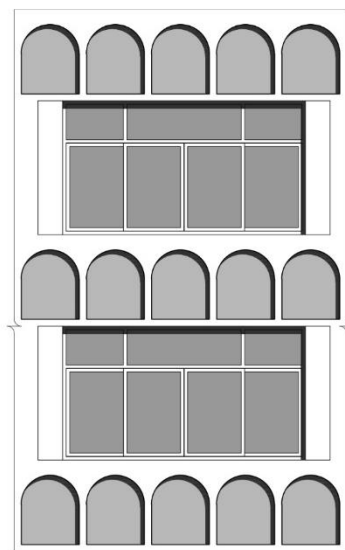
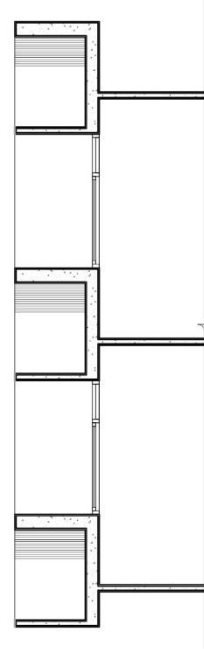

รูปที่ 42 อาคารแอนนา รูปด้านทิศใต้ (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)

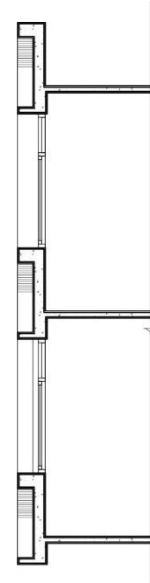
ที่มา: เขียนจากการรังวัดอาคารโดยผู้วิจัย, 2562

ก

ข

รูปที่ 43 อาคารแอนนา แบบขยายแผงกันแดด (ด้านหน้าอาคาร) (ก) และแบบขยายแผงกันแดด (ด้านหลังอาคาร) (ข) (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากการรังวัดอาคารโดยผู้วิจัย, 2562

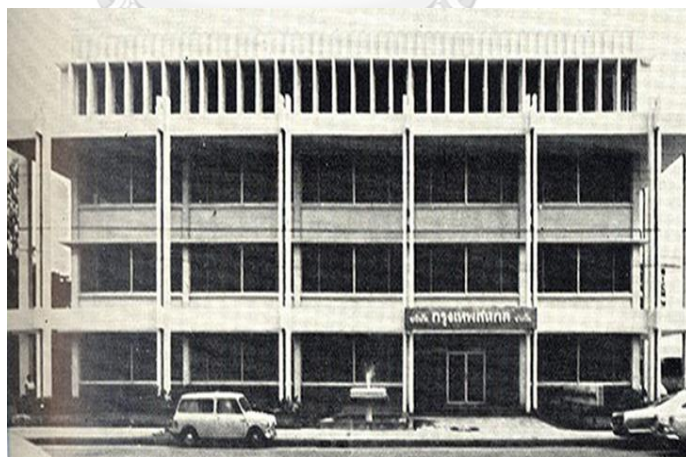

รูปที่ 44 ลักษณะการกันแดดของอาคารแอนนา (ด้านหน้าอาคารส่วนหน้า)

รูปที่ 45 ลักษณะการกันแดดของอาคารแอนนา (ด้านหลังอาคารส่วนหน้า)

ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

3.5 อาคารกรุงเทพทศก (พ.ศ. 2510)

รูปที่ 46 อาคารกรุงเทพทศก

ที่มา: อาษา วารสารเพื่อสถาปัตยกรรม, 2510

3.5.1 ข้อมูลทั่วไป

อาคารกรุงเทพมหานคร (รูปที่ 46) เป็นสำนักงานของบริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด ก่อตั้งโดย นายแพทย์ปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ ภายหลังจากเริ่มทำงานที่โรงพยาบาลศิริราชได้ 5 ปี นายแพทย์ปราเสริฐได้ก้าวเข้าสู่วงการธุรกิจโดยจัดตั้งบริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด ในปี พ.ศ. 2511 เปิดให้บริการเครื่องบินแบบเช่าเหมาลำ (charter flights) แก่หน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และ ธุรกิจเอกชน โดยให้บริการการบินหลากหลายด้าน เช่น การบริการรับขนผู้ป่วย การบินถ่ายภาพทาง อากาศ การทำฝนหลวง การบินสนับสนุนการขุดเจาะและสำรวจแหล่งน้ำมันทั้งบนบกและในทะเล เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 ธุรกิจการบินได้แยกตัวออกจากบริษัท กรุงเทพมหานคร จำกัด และจัดตั้ง เป็นบริษัท สหกลแอร์ จำกัด การให้บริการและการบำรุงรักษาสมรรถนะของเครื่องบิน ได้รับ มาตรฐานความปลอดภัย จึงได้รับอนุญาตให้ประกอบการบินพาณิชย์ภายในประเทศ สำหรับ ให้บริการแก่ผู้โดยสารทั่วไป โดยมีเส้นทางประจำ มีกำหนดเวลาและตารางบินที่แน่นอน เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2532 บริษัทจึงได้ทำการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด หรือ ปัจจุบันดำเนินธุรกิจการบินในชื่อ สายการบินบางกอกแอร์เวย์ส⁵⁸

อาคารกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่บนถนนสุขุมวิท เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ออกแบบในปี พ.ศ. 2510 และก่อสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2511⁵⁹ เป็นอาคารประเภทสำนักงาน มีความสูง 4 ชั้น โครงสร้าง อาคารเป็นระบบเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก มีพื้นที่ใช้สอย 1,920 ตารางเมตร โดยประมาณ⁶⁰ ปัจจุบันอาคารถูกรื้อถอนแล้วจึงไม่สามารถระบุตำแหน่งที่ตั้งได้

3.5.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด

อาคารกรุงเทพมหานครมีลักษณะการวางอาคารที่หันด้านหน้าเข้าสู่ถนนสุขุมวิททางทิศเหนือ มีผัง อาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า วางรูปอาคารขนานกับแนวถนนตามทิศเหนือ-ใต้ ตัวอาคารประกอบด้วย พื้นที่ชั้นที่ 1 เป็นส่วนแสดงสินค้า สำนักงาน และส่วนบริการอาคาร ชั้นที่ 2 เป็นสำนักงาน และห้อง ประชุม ชั้นที่ 3 และ 4 เป็นห้องโถงโล่ง เพื่อการขยายตัวในอนาคต (รูปที่ 47)

อาคารกรุงเทพมหานครมีลักษณะการกันแดดเป็นแบบกันสาดและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็น ระบายยื่นออกมาจากโครงสร้างอาคาร เมื่อพิจารณาในการจัดวางส่วนกันแดดพบว่า มีลักษณะการ กันแดดที่แตกต่างจากระบายยื่นของอาคารอื่น คือ เป็นการยื่นระบายทางนอนของหลังคาและกันสาด

⁵⁸ ปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ, "การพัฒนาสนามบินและธุรกิจการบินเอกชนเพื่อความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ" (2532). หน้า 26-27.

⁵⁹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 26-27.

⁶⁰ สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, "บริษัทกรุงเทพมหานคร," อาชีววารสารเพื่อการสถาปัตยกรรม2510.

โดยรอบอาคาร (รูปที่ 49) โดยมีโครงสร้างเสารับส่วนยื่นอยู่ด้านนอกอาคาร (รูปที่ 50-51) บริเวณชั้นที่ 4 เป็นส่วนต่อเติมอาคาร มีลักษณะการกันแดดเป็นส่วนยื่นแบบคียบทางตั้งเป็นจังหวะซ้ำโดยรอบ (รูปที่ 48)

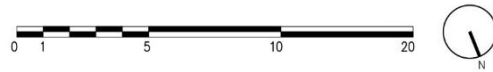
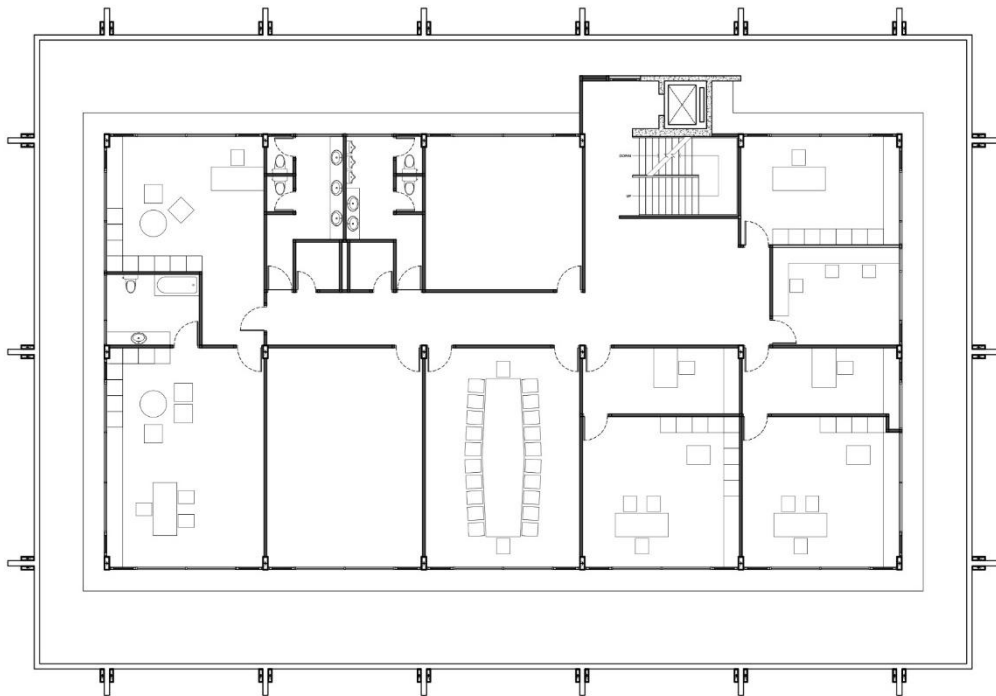
คุณกฤษ จุลาสัย ผู้มีส่วนร่วมในการออกแบบอาคารกรุงเทพมหานคร อธิบายถึงรูปทรงอาคารเดิมที่มีเพียง 3 ชั้น และการต่อเติมอาคารส่วนบนไว้ดังนี้

“...อาคารนี้ผมเป็นคนเดิมชั้นบนเอง จริงๆ แล้วเดิมอาคารมีเพียง 3 ชั้น แต่ลูกค้าต้องการเพิ่มอีกชั้นหนึ่ง ก็เป็นเรื่องของโครงสร้าง คือ มีข้อจำกัดด้านโครงสร้างทำให้น้ำตาอาคารเป็นแบบนี้ เหมือนกับโล่มงกุฏ อาคารมันหน้าเหมือนคน ผมก็เลยเติมมงกุฏเข้าไปให้ เรื่องการกันแดดก็ส่วนหนึ่ง...”⁶¹

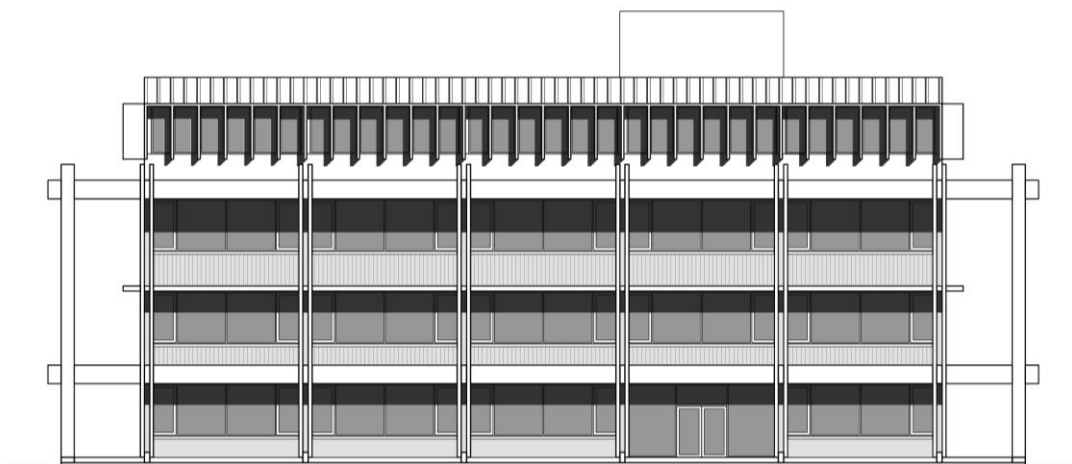
จากคำอธิบายเรื่องการต่อเติมอาคารที่เกิดจากความต้องการของลูกค้า เพื่อรองรับการใช้งานในอนาคต ด้วยข้อจำกัดด้านการก่อสร้างลักษณะการกันแดดบริเวณส่วนต่อเติมจึงเน้นจังหวะซ้ำของคียบทางตั้งโดยรอบอาคาร เป็นการสร้างความโดดเด่นเพื่อรับมุมมองจากถนนด้านหน้าอาคารทางทิศเหนือ ประกอบกับการกันแดดทางทิศตะวันออก-ตะวันตก และทิศใต้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

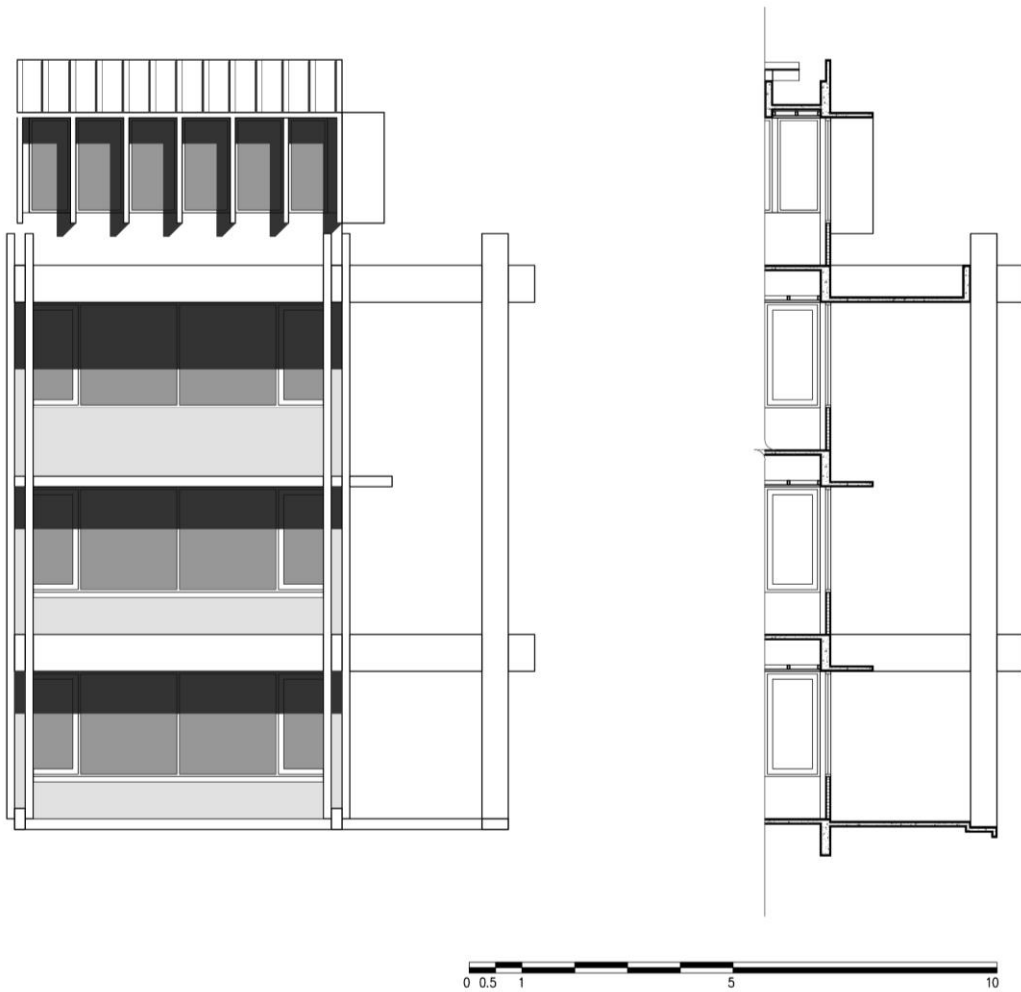
⁶¹ กฤษ จุลาสัย. กฤษ จุลาสัย, 9 กรกฎาคม 2562.

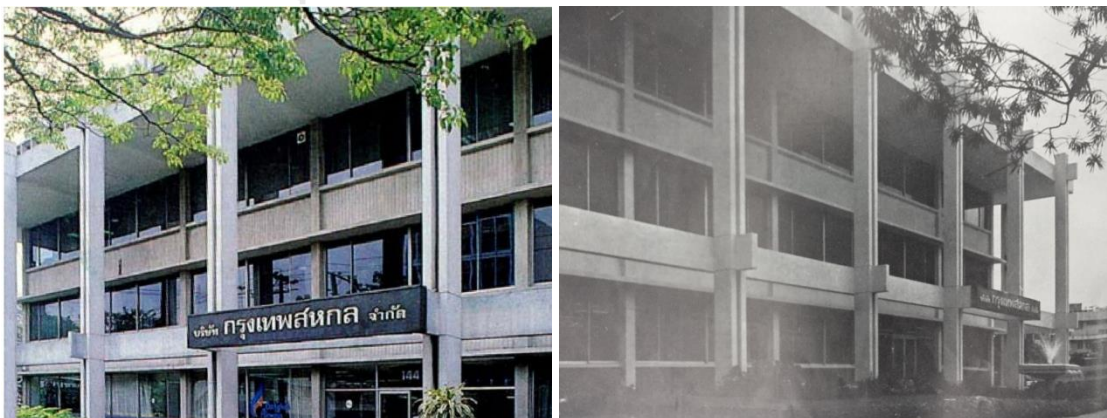
รูปที่ 47 อาคารกรุงเทพมหานคร ฝั่งพื้นที่ 2 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 48 อาคารกรุงเทพมหานคร รูปด้านทิศเหนือ (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 49 อาคารกรุงเทพมหานคร แบบขยายส่วนกันแดด (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 50 ลักษณะการกันแดดของอาคารกรุงเทพมหานคร
รูปที่ 51 ลักษณะการกันแดดของอาคารกรุงเทพมหานคร
ที่มา: สONGทศวรรษงานออกแบบอาคารประเทศไทย (พ.ศ. 2511-2532) หน้า 2
ที่มา: อาษา วารสารเพื่อสถาปัตยกรรม, 2510

3.6 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513)

รูปที่ 52 ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

ที่มา: รูปถ่ายโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ม.ล.ปิยลดา ทวีปริงษ์พร

3.6.1 ข้อมูลทั่วไป

ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (รูปที่ 52) ก่อตั้งขึ้นโดยรัฐบาลอเมริกันและสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้เป็นสถานสอนภาษาสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา (AUA) ในปี พ.ศ. 2495 เริ่มเปิดดำเนินการสอนภาษาอังกฤษที่สวนสราญรมย์ ให้แก่นักศึกษาและบุคคลทั่วไป ตลอดจนสอนภาษาไทยให้กับชาวต่างประเทศ ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 ได้ย้ายมาเช่าที่ดินของสำนักงานพระคลังข้างที่บนถนนราชดำริ เพื่อจัดตั้งสมาคม ซึ่งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดอาคารที่ทำการสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา (รูปที่ 53) ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 สถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้สร้างห้องสมุดให้เป็นศูนย์รวมหนังสือของสถานสอนภาษาและสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าของอาจารย์และนักศึกษา (รูปที่ 54) อาคารสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ถูกรื้อถอนเมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2555 ปัจจุบันย้ายมาเปิดทำการชั่วคราวที่อาคารจัตุรัสจามจุรี⁶²

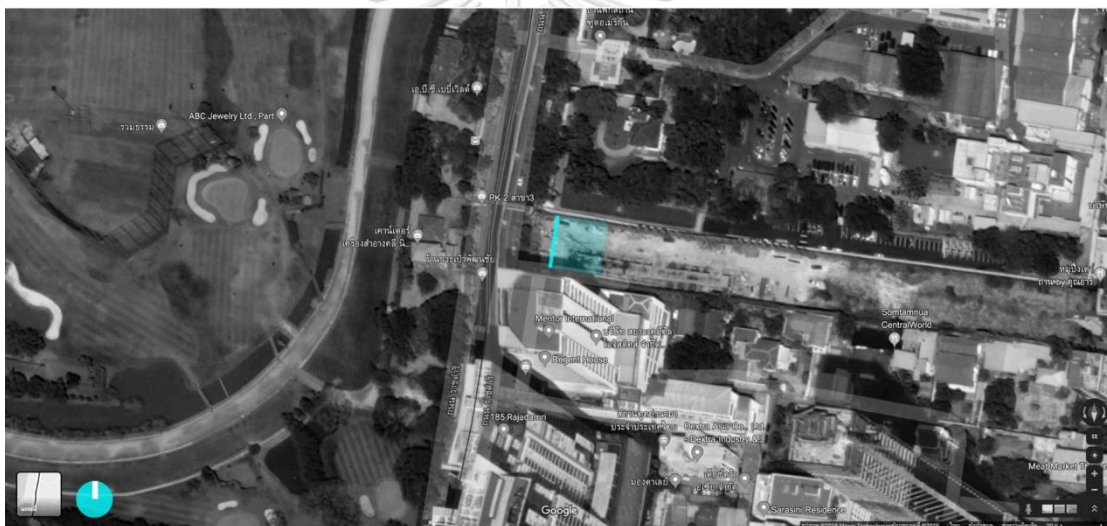
⁶² ประวัติ AUA, สถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ., (ออนไลน์) เข้าถึงเมื่อ 27 ส.ค. 2562 และ โพสต์ทูเดย์, เอ.ยู.เอ. สอนภาษาอยู่คนไทย, (ออนไลน์) <https://www.posttoday.com/life/268922> เข้าถึงเมื่อ 27 ส.ค. 2562.

รูปที่ 53 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดอาคารเรียน หอประชุม และที่ทำการสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2505

รูปที่ 54 บรรยากาศภายในห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

ที่มา: <https://www.posttoday.com/life/268922>

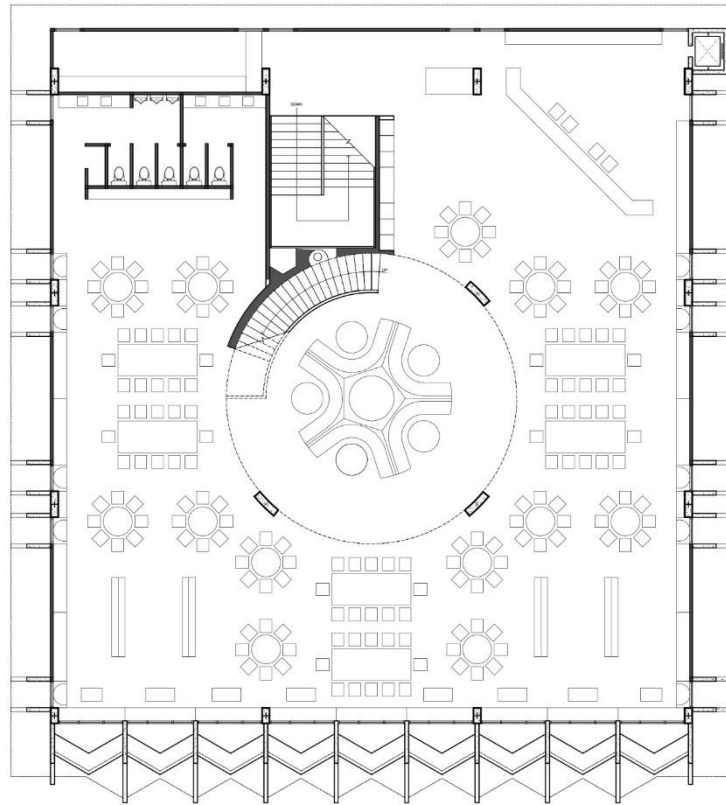
รูปที่ 55 แผนที่แสดงตำแหน่งสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. บนถนนราชดำริ

ที่มา: google maps แก้ไข/ปรับปรุง/เพิ่มเติม โดยผู้วิจัย

ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ตั้งอยู่บนถนนราชดำริ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร (รูปที่ 55) ออกแบบในปี พ.ศ. 2512 และสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2513 เป็นอาคารสาธารณะมีความสูง 3 ชั้น โครงสร้างอาคารเป็นระบบเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก อาคารมีพื้นที่ใช้สอยโดยประมาณ 2,450 ตารางเมตร⁶³ ประกอบด้วย ชั้นที่ 1 เป็นพื้นที่จอดรถ ส่วนชั้นที่ 2 และ 3 เป็นพื้นที่ห้องสมุด โครงสร้างอาคารเป็นระบบเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก มีระยะห่างระหว่างช่วงเสา 8 เมตร แบ่งออกเป็น 9 ช่วงเท่าๆ กัน⁶⁴

⁶³ คำนวณพื้นที่ใช้สอยจากแบบสถาปัตยกรรมห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ.

⁶⁴ บริษัท คาซ่า จำกัด, แบบสถาปัตยกรรมสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

รูปที่ 56 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ ฟังพื้นชั้นที่ 2 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 57 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ รูปด้านทิศตะวันตก (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

3.6.2 รูปลักษณะอาคารและลักษณะการกันแดด

ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. มีลักษณะการวางอาคารที่หันด้านหน้าเข้าสู่ถนนราชดำริทางทิศตะวันตก มีผังพื้นอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส วางรูปอาคารตามทิศตะวันออก-ตะวันตก ผังพื้นอาคารชั้นที่ 1 ยกเสาลอยเป็นฐานสูง ชั้นที่ 2 และ 3 เป็นกลุ่มก้อนสี่เหลี่ยมที่มีตำแหน่งการจัดวางแผงกันแดดอยู่บริเวณด้านหน้าอาคาร (รูปที่ 56)

คุณโดน สุริยะพรหมชัย ผู้มีบทบาทในการเสนอแนวทางการออกแบบห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. อธิบายถึงโครงสร้างอาคารที่สัมพันธ์กับการใช้งานไว้ดังนี้

“...เดิมทีมันเป็นลานจอดรถของอาคารด้านหลัง เราจะต้องสร้างอาคารขึ้นมาแล้วก็ให้จอดรถได้มากที่สุด จังหวะเสาต่างๆ มันก็เป็นอย่างนี้ไปตามที่จอดรถ เข้าทาง ออกทาง แล้วก็จอดสองข้างอะไรแบบนี้ แล้วก็เชื่อมกัน มันก็ไม่มีอะไร โจทย์มันก็คือได้ถุนมันก็ต้องจอดรถได้ เสาให้เป็นกลมก็เพราะว่าเป็นเหลี่ยมมันก็จะเกะกะมากหน่อย แล้วก็พวกนี้มันมีคานไม่ได้เลย เพราะรถมันวิ่งพื้นมันเลยวางบนดิน พื้นถนนมันพื้นเดิมเลยไม่ได้ไปยุ่งเลย มีแค่เสา แล้วก็ไม่มีคาน แล้วก็เสารับน้ำหนัก ที่ดินยุบเพราะว่าเราไปเทคอนกรีตไม่ได้ คือถ้าเราใส่คาน อีกหน่อยตรงนี้เป็นพื้นดินธรรมดา ระดับตรงนี้จะต่างกันก็จะต้องคอยมาทำ slope ใส่อยู่เรื่อย ตรงนี้เป็นพื้นดินธรรมดาก็ปล่อยมันยุบไป เค้าก็ต้องคอยเอาวางมะตอยมาถมอยู่เรื่อย ปัญหามันอยู่ตรงนี้ โคนเสามันจะมีฐานราก ตรงนี้มันก็ปูด อยู่ไป 4-5 ปีก็ปรับทีนึง...”⁶⁵

คำอธิบายดังกล่าวชี้ให้เห็นที่มาของรูปทรงอาคาร ที่แบ่งออกเป็นส่วนฐานและส่วนตัวอาคาร โดยมีความจำเป็นที่จะต้องใช้พื้นที่ด้านล่างสำหรับจอดรถ อาคารจึงต้องมีส่วนฐานและมีพื้นที่ใช้งานหลักอยู่ด้านบน

ห้องสมุดโรงเรียนสอนภาษาเอ.ยู.เอ มีแผงกันแดดเป็นระนาบคอนกรีตเสริมเหล็กแบบผสมในระนาบทางตั้งและทางนอน (รูปที่ 57) เมื่อพิจารณาลักษณะการจัดวางแผงกันแดดพบว่า การยื่นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1. ครีบท่างตั้งที่ยื่นออกจากผิวอาคาร ซึ่งแบ่งระยะโครงสร้างอาคารเป็นจังหวะเท่าๆ กัน และ 2. ระนาบบังแดดที่วางแยกจากผิวอาคาร เป็นระนาบทางนอนที่ยื่นออกมาทำมุมเอียงสลับไปมา และพับระนาบต่อลงไปเป็นจังหวะซ้ำตามระยะครีบท่างตั้ง (รูปที่ 58) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการออกแบบแผงกันแดดพบว่า ระยะยื่นของระนาบทางตั้งและทาง

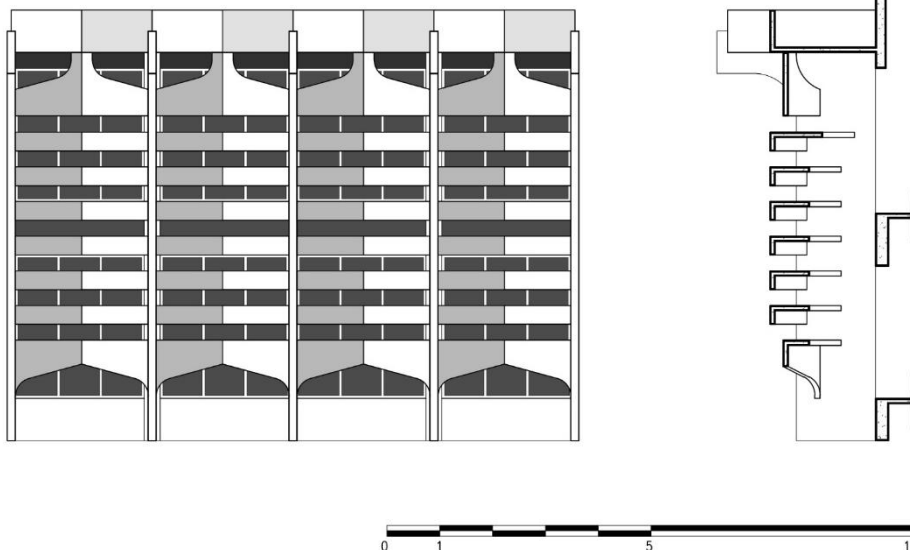
⁶⁵ โดน สุริยะพรหมชัย, 28 สิงหาคม พ.ศ. 2562.

นอนไม่เท่ากัน ซึ่งเกิดจากการคำนวณระยะที่แสงแดดทำมุมตกกระทบด้านหน้าอาคารทางทิศตะวันตก (รูปที่ 59)

คุณโดน สุริยะพรหมชัย อธิบายเกี่ยวกับวิธีการการออกแบบแผงกันแดดของห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ไว้ดังนี้

“...นี่ไปวัดมาทั้งนั้นเลยดู section พวกนี้ลี ที่มันกันแดดได้เพราะเราหามุมของแดด ว่าเราจะต้องห่างเท่าไร พวกระยะห่างนี้จำไม่ได้ แต่การออกแบบนี้เกิดจากการไปวัดมุมของแดด...ที่เห็นเป็นเส้นริบบิ้น ประโยชน์มันคือการกันแดด เพราะด้านทิศตะวันตกพอดีเลย ออกแบบยาก สมัยนี้ไม่ต้องทำแบบนี้แล้ว ใช้กระจกที่สะท้อนความร้อนได้แค่นี้เองก็จะเรียบๆ สมัยก่อนมันไม่มี มีก็แค่กระจกตัดแสงต่างๆ พอแดดมาไปจับก็ร้อนผ่าวเลย มันกันแต่แสงไม่กันความร้อน...”⁶⁶

คำอธิบายดังกล่าวชี้ให้เห็นที่มาและวิธีการออกแบบแผงกันแดด ที่ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการกันแดด โดยเน้นจังหวะซ้ำด้วยระนาบทางนอนเพื่อกันแดดด้านหน้าอาคารทางทิศตะวันตก ประกอบกับวัสดุก่อสร้างในขณะนั้นมีอยู่อย่างจำกัด จึงจำเป็นต้องออกแบบแผงกันแดดให้มีประสิทธิภาพในการกันแดดได้ดีตลอดวัน

รูปที่ 58 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ แบบขยายแผงกันแดด (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)

ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

⁶⁶ โดน สุริยะพรหมชัย, 28 สิงหาคม พ.ศ. 2562.

แนวความคิดในการออกแบบแผงกันแดดของห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เกิดจากการคำนึงถึงประสิทธิภาพในการกันแดด และความสวยงามเพื่อเป็นหน้าตาอาคาร ดังที่ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อธิบายไว้ว่า

“...อย่างกรณีห้องสมุด A.U.A. หันหน้าไปด้านทิศตะวันตก ต้องหาอะไรบังแดดตอนบ่าย ถ้าบังแบบวิศวกรก็บังไปตรงๆ ถ้าบังแบบสถาปนิกที่เรียนโรงเรียนวิศวะก็บังให้มันยกทำน้อย บังได้เหมือนกัน เพิ่มตั้งค็อกกิ้งนิดหนึ่ง แต่ให้มันสวยขึ้นได้หรือเปล่า คานจะยาวไปอีก 20 เซ็นต์คาน เพราะงอแทนที่จะตรง ค่าไม้แบบแพงขึ้นอีกหน่อยก็ช่าง ผมไม่ได้ทำขึ้นเอามันอย่างเดียว ทำขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่...”⁶⁷

คำอธิบายดังกล่าวสะท้อนความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบโครงสร้างอาคารของศาสตราจารย์ กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา โดยชี้ให้เห็นแนวทางการออกแบบที่มีความสัมพันธ์ระหว่างระยะโครงสร้างอาคารและองค์ประกอบแผงกันแดด ซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนการวิเคราะห์ที่จะกล่าวถึงในบทถัดไป

รูปที่ 59 แผงกันแดดของห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

รูปที่ 60 โลโก้สถานสอนภาษาสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา (AUA)

ที่มา: รองศาสตราจารย์ ดร.ม.ล.ปิยลดา ทวีปรั้งชีพ, 2555

⁶⁷ "ศาสตราจารย์ ร.อ.กฤษฎา อรุณวงศ์ ณ อุทยาน กวีแห่งงานสถาปัตยกรรม," นิตยสารสถาปนิก2525. หน้า 53-57.

3.7 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514)

รูปที่ 61 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

3.7.1 ข้อมูลทั่วไป

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา เดิมท่านอาศัยอยู่ที่วังวิฑูรย์ตั้งแต่วัยเยาว์ (ปัจจุบันเป็นอาคารเคียนหงวน) ต่อมาเจ้าของอาคารเคียนหงวนติดต่อซื้อที่ดินของวังวิฑูรย์ โดยส่วนหนึ่งให้เป็นเงินสด อีกส่วนหนึ่งให้เป็นที่ดินผืนที่ตั้งของบ้านหลังปัจจุบัน (รูปที่ 61) ท่านจึงย้ายมาสร้างบ้านบนที่ดินผืนนี้ มีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ มีงบประมาณในการก่อสร้าง 2 ล้านบาท โดยต้องการสร้างบ้านขนาดใหญ่ มีห้องจัดเลี้ยง ห้องรับแขกขนาดใหญ่ สระว่ายน้ำ เรือนรับใช้ และที่จอดรถจำนวน 6 คัน⁶⁸

บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ตั้งอยู่ที่ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร (รูปที่ 62) สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2514 เป็นอาคารประเภทบ้านพักอาศัยความสูง 2 ชั้น มีพื้นที่ใช้สอย 643 ตารางเมตร โดยประมาณ⁶⁹ จากความต้องการดังกล่าวประกอบกับงบประมาณที่จำกัด การออกแบบบ้านหลังนี้จึงต้องก่อสร้างได้ง่ายและประหยัด ด้วยการใช้โครงสร้างระบบเสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็ก ที่มีระยะห่างระหว่างช่วงเสาขนาด 5.00 x 5.00 เมตร จำนวน 3 ช่วงเสา และมีส่วนยื่นจากช่วงเสาขนาด 2.50 เมตร จึงสามารถออกแบบพื้นที่ได้เพียงพอต่อความต้องการประกอบด้วย ชั้นที่ 1 เป็นห้องรับแขก ห้องจัดเลี้ยง ห้องอาหาร ส่วนชั้นที่ 2 เป็นห้องนอน⁷⁰

⁶⁸ นิพิฐุ อรุณวงษ์ ณ อยุธยา. 13 มีนาคม 2562.

⁶⁹ คำนวณพื้นที่ใช้สอยจากแบบสถาปัตยกรรมบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

⁷⁰ นิพิฐุ อรุณวงษ์ ณ อยุธยา, 13 มีนาคม 2562.

รูปที่ 62 แผนที่แสดงตำแหน่งบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา บนถนนสุขุมวิท
ที่มา: google maps แก้ไข/ปรับปรุง/เพิ่มเติม โดยผู้วิจัย

คุณนิพิฐ อรุณวงษ์ ณ อยุธยา อธิบายถึงที่มาและแนวความคิดในการออกแบบบ้านศาสตราจารย์
กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ไว้ดังนี้

“...ตอนนั้นได้ที่ดินนี้มาใหม่ แล้วก็เงินก้อนหนึ่งเป็น budget ที่จะใช้สร้างบ้าน
เมื่อ 45-50 ปีที่แล้ว เจ้าของเงินคือคุณย่า ให้เงินมา 2 ล้านบาท ให้สร้างบ้าน
หลังนี้ให้เสร็จ...โจทย์คือ บ้านขนาดใหญ่ มีสระว่ายน้ำ คือบ้านเศรษฐี มีห้อง
จัดเลี้ยง 24 คน เป็นโต๊ะยาว มีห้องรับแขกขนาดใหญ่สำหรับแขก 24 คน คน
ใช้ 15 คน โรงรถ 6 คัน...ท่านก็คิดไม่ออกว่าเงิน 2 ล้านบาทจะทำยังไงสำหรับ
บ้านใหญ่ขนาดนี้ facility ขนาดนี้...ท่านคิดถึงว่าชั้นแรกเลยจะต้องใช้
โครงสร้างที่เป็น symmetric มากๆ เลย คิด เป็น grid ที่ประหยัดที่สุด แต่ดู
แล้วโอโง่ง ท่านใช้ grid 5 x 5 เมตร จะเห็นได้ชัดจากแบบบ้านเลย คือ ทุก
อย่าง 5 x 5 เมตร ใน 3 x 3 bay แต่ความที่ปูนุ่นปูนี่ ยื่นนูนยื่นนี้ มันก็
มองดูใหญ่ขึ้น แล้ววิธีการแบ่งห้องนอนชั้นบนก็จะอยู่ใน grid นี้หมดเลย...ห้อง
ทานข้าว 24 คน ห้องรับแขกขนาดใหญ่ ห้องนั่งเล่น ห้อง pantry ห้องน้ำ ทุก
อย่างอยู่ใน grid 5 x 5 เมตร ห้องนอนก็จะเหมือนกัน ตรงกลางเป็น center
ที่มีทุกอย่างล้อมรอบ แล้วท่านก็จะใช้ครึ่ง bay ทำเป็น cantilever ยื่น
ออกมา 2.50 เมตร เพราะฉะนั้นด้วยโครงสร้างแบบนี้จะค่อนข้างประหยัดใน
การก่อสร้างมาก คือ ไม่ต้องเปลี่ยนแปลง ทุกอย่างทำมาเป็น module เลย...
แบบที่เห็นมันก็เป็นอะไรที่ตรงไปตรงมา มาก แล้วก็อยู่ได้นานมาก ไม่ได้เป็น
อะไรที่หวือหวา เป็นอะไรที่ตรงไปตรงมา ปัจจุบันก็ยังคงว่าโอเคอยู่...ส่วนโค้ง

เป็นหินบะซอลต์เขียวหนุมาน มีเกล็ดสะท้อนในตัวเอง ด้านในส่วนใหญ่เดิมเป็น
สีเหลือง สีแดง สีนํ้าเงิน ผิวมันเป็นพลาสติกเลย ปัจจุบันไม่เห็นแล้ว เป็นวอล
เปเปอร์หมดแล้ว...”⁷¹

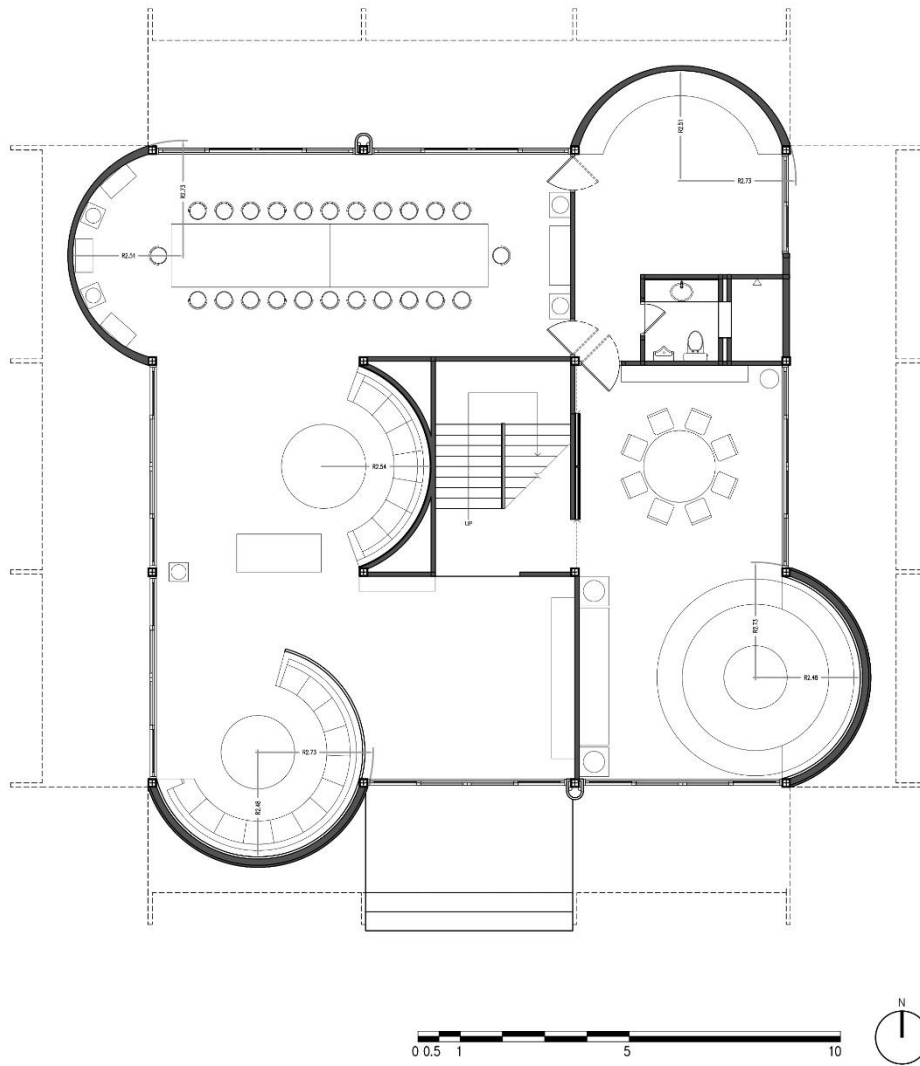
จากคำอธิบายข้างต้นชี้ให้เห็นแนวความคิดและวิธีการออกแบบบ้านของศาสตราจารย์กิตติคุณ
ร้อยเอก กฤษฎา ที่มีพื้นฐานมาจากความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบโครงสร้างอาคาร ท่านจึงออกแบบ
โครงสร้างเป็นระบบ module ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและสามารถออกแบบพื้นที่ใช้
งานให้เพียงพอต่อความต้องการ

3.7.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด

บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา มีลักษณะการวางอาคารที่หันด้านหน้าเข้าสู่ถนน
สุขุมวิท 4 ทางทิศตะวันตก มีผังพื้นอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส วางรูปอาคารตามทิศตะวันออก-
ตะวันตก (รูปที่ 63) ตัวอาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนฐาน (ชั้นที่ 1) และส่วนบน (ชั้น
ที่ 2) โดยยื่นระนาบพื้นและระนาบทางตั้งโดยรอบ เพื่อเน้นองค์ประกอบอาคารส่วนบน (รูปที่ 64)

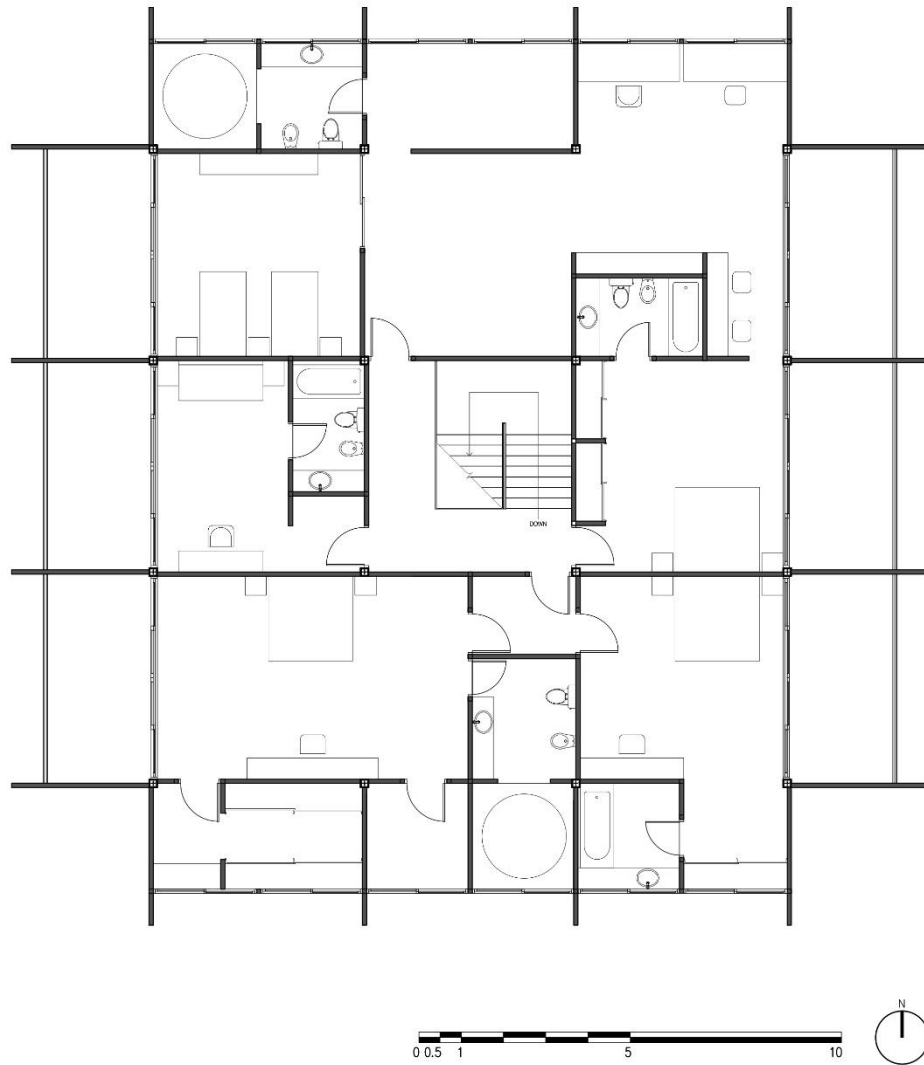
บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา มีลักษณะการกันแดดเป็นแบบยื่นกันสาดและ
ครีบกอนกรีตเสริมเหล็ก ในระนาบทางตั้งและระนาบทางนอนโดยรอบอาคาร (รูปที่ 65) เมื่อพิจารณา
ในการจัดวางส่วนกันแดดพบว่า มีลักษณะการกันแดดที่แตกต่างจากระนาบยื่นของอาคารอื่น คือ การ
ยื่นระนาบพื้นชั้นที่ 2 ออกจากโครงสร้างอาคารคล้ายกันสาด ซึ่งเป็นส่วนที่สัมพันธ์กับฟังก์ชันการใช้
งานภายในบ้าน คือ ห้องน้ำและระเบียง (รูปที่ 66) และมีครีบทงตั้งยื่นต่อเนื่องจากห้องน้ำและ
ระเบียงตามระยะโครงสร้างอาคาร (รูปที่ 67-68) เป็นจังหวะซ้ำโดยรอบ

⁷¹ นิพัทธ์ อรุณวงษ์ ณ อยุธยา, 13 มีนาคม 2562.

รูปที่ 63 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ผังพื้นชั้นที่ 1
(ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)

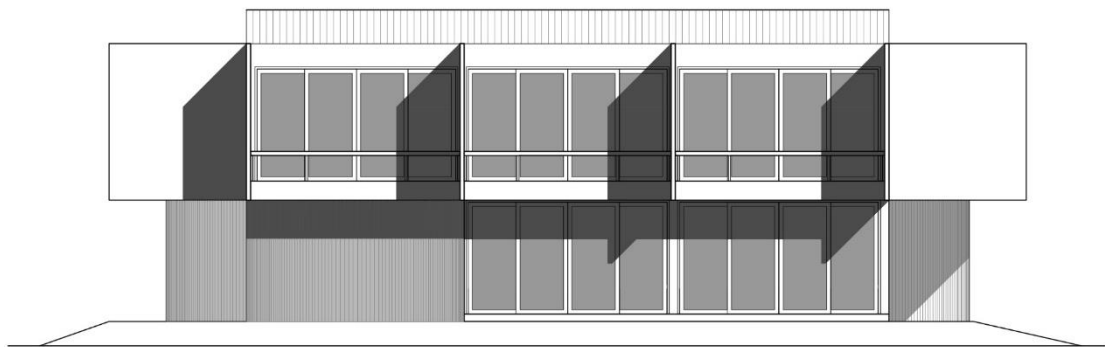
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 64 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฏา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ผังพื้นชั้นที่ 2
 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
 ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

ก

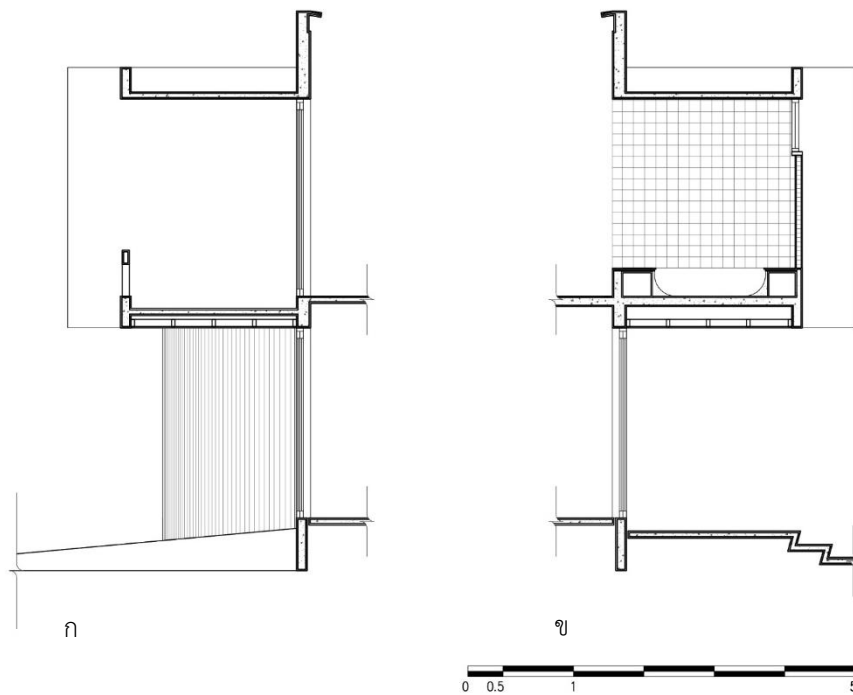

ข

รูปที่ 65 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา รูปด้านทิศตะวันตก (ก) และรูปด้าน
ทิศใต้ (ข) (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)

ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 66 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก ฤกษ์เอก ฤกษ์ภู อรุณวงษ์ ณ อยุธยา แบบขยายส่วนกันแดดบริเวณระเบียง (ก) และแบบขยายส่วนกันแดดบริเวณห้องน้ำ (ข) (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 67 ลักษณะการกันแดดของบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก ฤกษ์เอก ฤกษ์ภู อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
รูปที่ 68 ลักษณะการกันแดดของบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก ฤกษ์เอก ฤกษ์ภู อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

3.8 สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

รูปที่ 69 อาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

3.8.1 ข้อมูลทั่วไป

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (รูปที่ 69) ก่อตั้งโดยนักหนังสือพิมพ์ 3 ท่าน ได้แก่ คุณ เฉลิม วุฒิโฆสิต คุณไชยรงค์ ขวลิต และคุณเสลา เลขะรุจิ มีสำนักงานชั่วคราวอยู่ที่หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ในสมัยที่คุณเสลียร พันธรังษี ดำรงตำแหน่งเป็นนายกสมาคมฯ ได้รับการอนุเคราะห์จากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ให้เช่าที่ดินของกรมธนารักษ์ ซึ่งอยู่ในความดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นสถานที่ก่อสร้างที่ทำการสมาคมฯ เมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าเสด็จวางศิลาฤกษ์ และเมื่อก่อสร้างอาคารเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดอาคารเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2514⁷²

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยตั้งอยู่บนถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (รูปที่ 56) เป็นอาคารสำนักงานความสูง 3 ชั้น โครงสร้างอาคารเป็นระบบเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก มีพื้นที่ใช้สอย 936 ตารางเมตร โดยประมาณ⁷³ เดิมพื้นที่ภายในอาคารสมาคมนักข่าว ประกอบด้วย

⁷² สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, ประวัติความเป็นมาของอาคารสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.tja.or.th/about-us/2011-04-20-11-45-03/75-building-history-association> เข้าถึงเมื่อ [22 กรกฎาคม 2562]

⁷³ คำนวณพื้นที่ใช้สอยจากแบบสถาปัตยกรรมสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

ชั้นที่ 1 เป็นห้องประชุม มีห้องโถงยาวตลอดอาคารใช้เป็นพื้นที่สำหรับจัดแสดงนิทรรศการต่างๆ ชั้นที่ 2 เป็นห้องสมุดค้นคว้าสำหรับบุคคลทั่วไป มีห้องประชุม และสำนักงาน ส่วนชั้นที่ 3 เป็นห้องพักสำหรับนักข่าวต่างจังหวัดที่เดินทางมาประชุม สัปดาห์ละ 6 ห้อง⁷⁴ ปัจจุบันมีการปรับปรุงพื้นที่ภายในเพื่อรองรับองค์การวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งเกิดจากการรวมกันของสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย และสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย โดยร่วมกันก่อตั้งเป็นสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2543⁷⁵

รูปที่ 70 แผนที่แสดงตำแหน่งอาคารสมาคมนักข่าว ถนนสามเสน
ที่มา: google maps แก้ไข/ปรับปรุง/เพิ่มเติม, 2562.

3.8.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด

อาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย มีลักษณะการวางอาคารที่หันด้านหน้าเข้าสู่ถนนสามเสนทางทิศตะวันตก (รูปที่ 70) มีผนังอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า วางรูปอาคารตามทิศตะวันออก-ตะวันตก (รูปที่ 71) ตัวอาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย เป็นส่วนฐานอาคาร (ชั้นที่ 1) และส่วนบนอาคาร (ชั้นที่ 2 และ 3) โดยยื่นระยะแผงกันแดดบริเวณด้านหน้าและด้านหลังออกจากผิวอาคาร เพื่อนั่นองค์ประกอบอาคารส่วนบน (รูปที่ 72)

⁷⁴ สมาน สุดโต, *รำพึงรำพันถึงสมาคมฯ เมื่อ 19 ปีที่แล้ว*, บันทึกการประชุมอนุกรรมการปรับปรุงอาคารสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 21 พฤศจิกายน 2543.

⁷⁵ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, *ประวัติความเป็นมาของอาคารสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย*, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.tja.or.th/about-us/2011-04-20-11-45-03/75-building-history-association> เข้าถึงเมื่อ [22 กรกฎาคม 2562].

แผงกันแดดของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยมีลักษณะเป็นแผงบล็อกโปร่ง ลวดลายไทยประยุกต์ ที่วางแยกส่วนจากผิวอาคาร (รูปที่ 73) เป็นจังหวะซ้ำต่อเนื่องกันตลอดความสูงอาคาร ชั้นที่ 2 และ 3 เมื่อพิจารณาลักษณะการจัดวางแผงกันแดดพบว่า แผงบล็อกโปร่งวางตัวอยู่บนโครงคอนกรีตที่เน้นเส้นตั้งเป็นจังหวะตามระยะโครงสร้างอาคาร (รูปที่ 74-75)

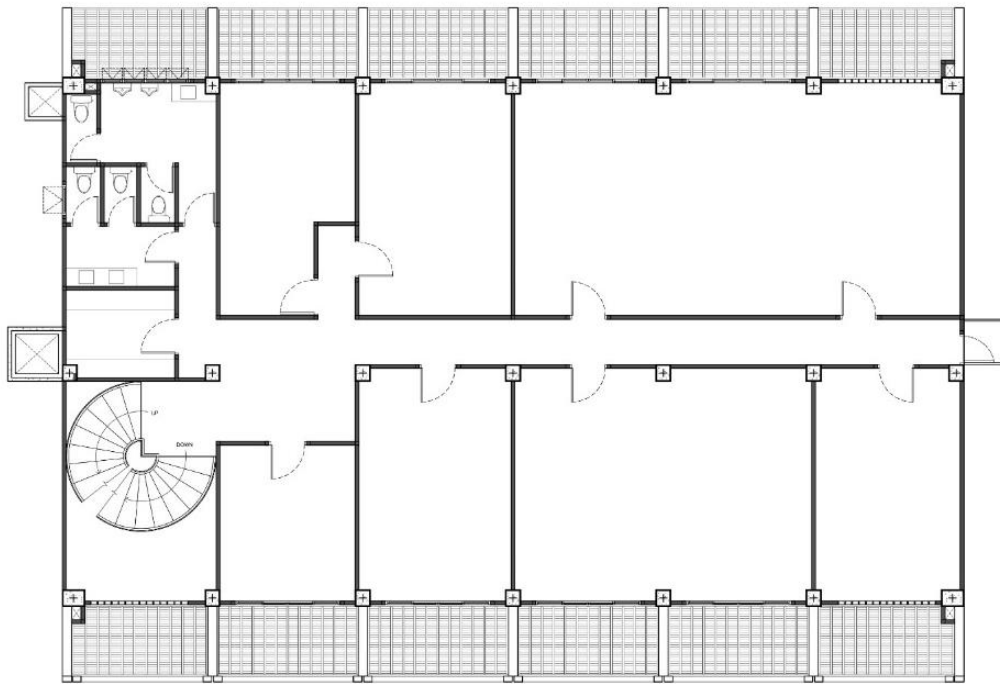
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา กล่าวถึงแนวทางการออกแบบแผงกันแดดของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยไว้ว่า

“...ช่วงนั้นพยายามทำอะไรที่เห็นแล้วรู้สึกว่าเป็นไทยแน่ๆ แต่มีงบประมาณน้อย ก็จะหาวิธีที่จะทำได้โดยไม่แพง เลยทำแบบเหล็กที่เป็นลวดลายนกของไทย แต่ประยุกต์ให้ง่ายลงแล้วหล่อเป็นชิ้นๆ นำมาประกอบกันเป็นแผงโปร่งของผนังด้านนอก เป็นลวดลายแบบไทยประยุกต์...”⁷⁶

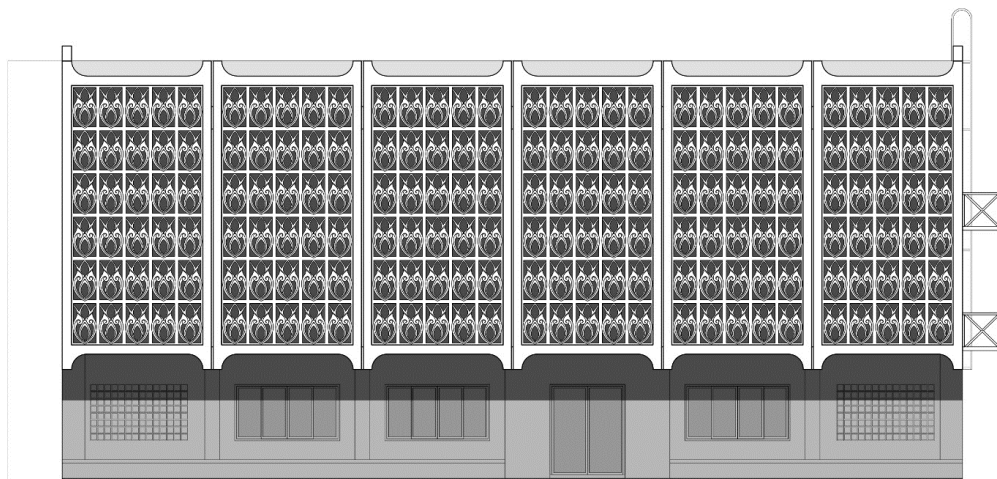
จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่าเริ่มมีการใช้ลายไทยในการออกแบบเพื่อสื่อความหมายถึงความเป็นไทย ซึ่งให้เห็นการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับประเภทอาคารและงบประมาณที่จำกัด ด้วยบล็อกแผงโปร่งหล่อสำเร็จรูป ที่ก่อสร้างได้ง่าย ราคาประหยัด ป้องกันแสงแดดและระบายอากาศได้ดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

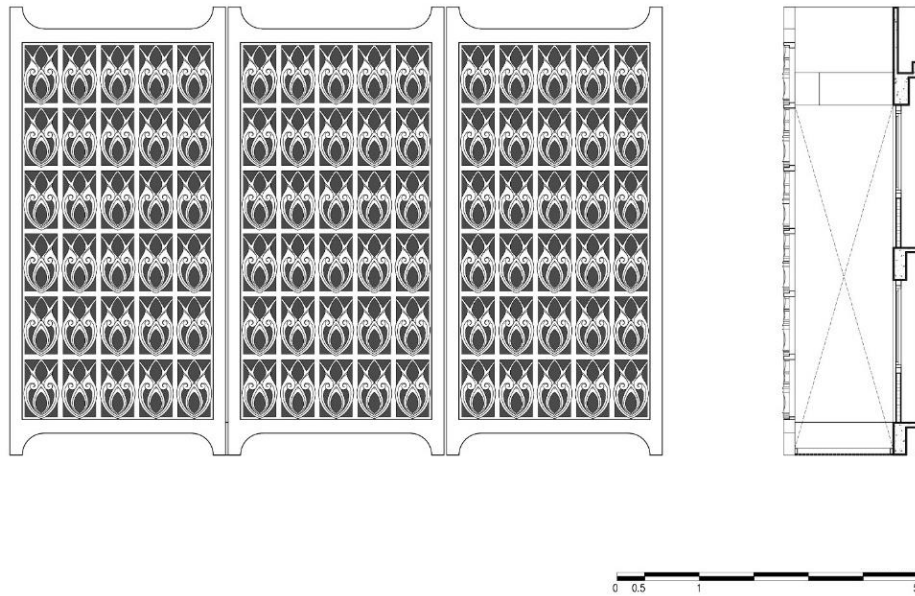
⁷⁶ ผุสดี ทิพทัส, สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 2. หน้า 724.

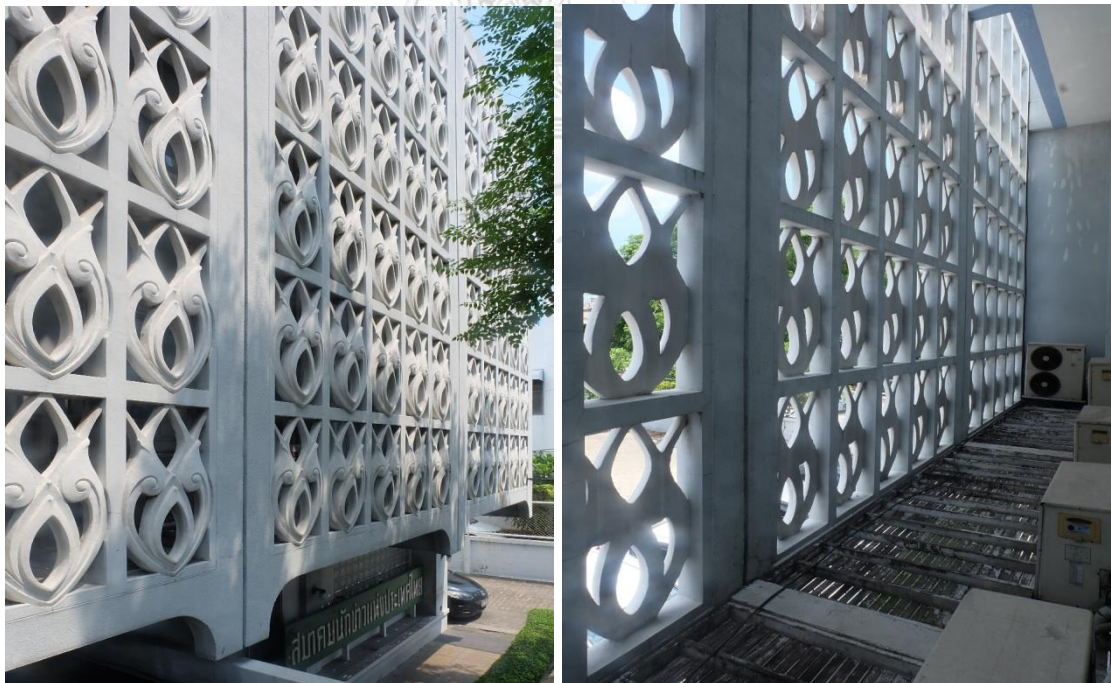
รูปที่ 71 อาคารสมาคมนักข้าวแห่งประเทศไทย ผังพื้นที่ชั้นที่ 2 (หลังการปรับปรุง)
 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
 ที่มา: เขียนจากการสำรวจและรังวัดอาคารโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 72 อาคารสมาคมนักข้าวแห่งประเทศไทย รูปด้านทิศตะวันตก (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
 ที่มา: เขียนจากการสำรวจและรังวัดอาคารโดยผู้วิจัย, 256

รูปที่ 73 อาคารสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย แบบขยายแผงกันแดด (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากการสำรวจและรังวัดอาคารโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 74 ลักษณะการกันแดดของอาคารสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย (ด้านนอก)

รูปที่ 75 ลักษณะการกันแดดของอาคารสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย (ด้านใน)

ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

3.9 ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)

รูปที่ 76 ศูนย์เซเวียร์ (ด้านหน้า)

รูปที่ 77 ศูนย์เซเวียร์ (ด้านข้าง)

ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

3.9.1 ข้อมูลทั่วไป

คณะเยสุอิตประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในวงการการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยให้การศึกษา อบรม และอภิบาลเยาวชน ตลอดจนนิสิตนักศึกษาคาทอลิก มีที่ทำการเดิมคือ บ้านเยสุอิต ตั้งอยู่บนถนนราชดำริ ใกล้กับแยกราชประสงค์ เมื่อกิจการของคณะเติบโตขึ้นทำให้บ้านเยสุอิตมีพื้นที่ไม่เพียงพอ จึงต้องหาสถานที่สำหรับจัดตั้งบ้านใหม่ เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2501 คณะเยสุอิตได้ย้ายที่ทำการจากบ้านที่ราชดำริมาจัดตั้งที่ทำการใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ มีชื่อว่า บ้านเซเวียร์ (Xavier Hall) ตามชื่อของนักบุญฟรานซิสเซเวียร์ มิชชันนารีผู้มีบทบาทสำคัญในเอเชีย และเป็นผู้ร่วมก่อตั้งคณะเยสุอิต ในระยะแรกการก่อสร้างวัดและบ้านพักพระสงฆ์เป็นเรือนไม้ โดยนำมาจากกรรือบ้านเยสุอิต⁷⁷ ในปี พ.ศ. 2504 มีการสร้างอาคารหอพักนักศึกษา เป็นอาคารคอนกรีต ความสูง 4 ชั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาพื้นที่บ้านเซเวียร์ด้วยการรื้อเรือนไม้และวัดไม้หลังเก่า เพื่อสร้างวัดบ้านเซเวียร์และบ้านพักพระสงฆ์ ในขณะเดียวกันได้ซื้อที่ดินเพิ่มเติมจากฝั่งตะวันตกเพื่อสร้างอาคารศูนย์เซเวียร์⁷⁸

ศูนย์เซเวียร์ (รูปที่ 76-77) ตั้งอยู่ที่ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไทกรุงเทพมหานคร ออกแบบในปี พ.ศ. 2513 และก่อสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2515 โดยมีพิธีเปิดเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2515 ทำหน้าที่เป็นสถานอภิบาลเยาวชน และนิสิตนักศึกษาคาทอลิก เป็นอาคารสำนักงาน มีความสูง

⁷⁷ ชื่นสุข อาศัยธรรมกุล, นพรัตน์ เรือนกุล และมนาสันต์ วงษ์วาร, สองร้อยปีแห่งการฟื้นคืนคณะเยสุอิต: มรสุม ศรัทธา และบทเรียน (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสุโลกกว้าง, 2557). หน้า 89.

⁷⁸ ชื่นสุข อาศัยธรรมกุล, 60 ปีคณะเยสุอิตในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสุโลกกว้าง, 2558). หน้า 36-38.

2 ชั้น โครงสร้างอาคารเป็นระบบเสาและคานาคอนกรีตเสริมเหล็ก มีพื้นที่ใช้สอย 2,100 ตารางเมตร โดยประมาณ⁷⁹ พื้นที่ภายในอาคารประกอบด้วย ชั้นที่ 1 เป็นพื้นที่อเนกประสงค์ ส่วนชั้นที่ 2 เป็นพื้นที่สำนักงาน มีห้องทำงานสำหรับพระสงฆ์ และสำหรับผู้ร่วมงานกับคณะเยสุอิต⁸⁰

รูปที่ 78 แผนที่แสดงตำแหน่งอาคารศูนย์นักศึกษาก่อนหน้าเซเวียร์บนถนน
ที่มา: google maps แก้ไข/ปรับปรุง/เพิ่มเติม โดยผู้วิจัย

3.9.2 รูปลักษณ์อาคารและลักษณะการกันแดด

ศูนย์เซเวียร์หันด้านหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ มีผังพื้นอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า (รูปที่ 78) โดยวางรูปอาคารตามแนวคลอง ตัวอาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนฐาน (ชั้นที่ 1) และส่วนบน (ชั้นที่ 2) มีตำแหน่งการจัดวางแผงกันแดดอยู่บริเวณด้านหน้าและด้านข้างอาคาร (รูปที่ 79)

แผงกันแดดของอาคารศูนย์เซเวียร์มีลักษณะการกันแดดบริเวณด้านหน้าและด้านข้างอาคาร 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1. แบบแผงบล็อกโปร่ง (รูปที่ 80 ก) และ 2. แบบผสมในระนาบทางตั้งและระนาบทางนอน (รูปที่ 80 ข) เมื่อพิจารณาการจัดวางแผงกันแดดพบว่า ด้านหน้าอาคารเป็นแผงบล็อกคอนกรีตสลวดลายไทยประยุกต์ ที่วางแยกส่วนจากผิวของอาคาร (รูปที่ 81) โดยใช้จันทะหะซ้าของแผงบล็อกโปร่ง เพื่อเน้นความสำคัญของด้านหน้าอาคาร (รูปที่ 83 ก) ส่วนแผงกันแดดบริเวณด้านข้างอาคารมีลักษณะเป็นส่วนยื่นคอนกรีตเสริมเหล็กในระนาบทางตั้งและทางนอน (รูปที่ 83 ข) วางแยกส่วนจากผิวอาคาร เป็นจันทะหะสลักระหว่างคิบริบทางตั้งและระนาบหลังคา parapet ที่ยื่นและพับระนาบต่อลงไปขนานกับผิวอาคารเป็นรูปเรขาคณิต โดยมีส่วนยื่นของกระเบื้องต้นไม้เป็น

⁷⁹ คำนวณพื้นที่ใช้สอยจากแบบสถาปัตยกรรมศูนย์เซเวียร์

⁸⁰ ชื่นสุข อาศัยธรรมกุล. 60 ปีคณะเยสุอิตในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสุโลกกว้าง, 2558), หน้า 42.

ส่วนประกอบอยู่ด้านล่าง บริเวณที่ว่างระหว่างผิวอาคารและแผงกันแดดใช้เป็นพื้นที่ทางเดินของชั้นที่ 2 (รูปที่ 82) คุณโดน สุริยะพรหมชัย อธิบายเกี่ยวกับความแตกต่างของการออกแบบแผงกันแดด บริเวณด้านหน้าและด้านข้างอาคารไว้ว่า

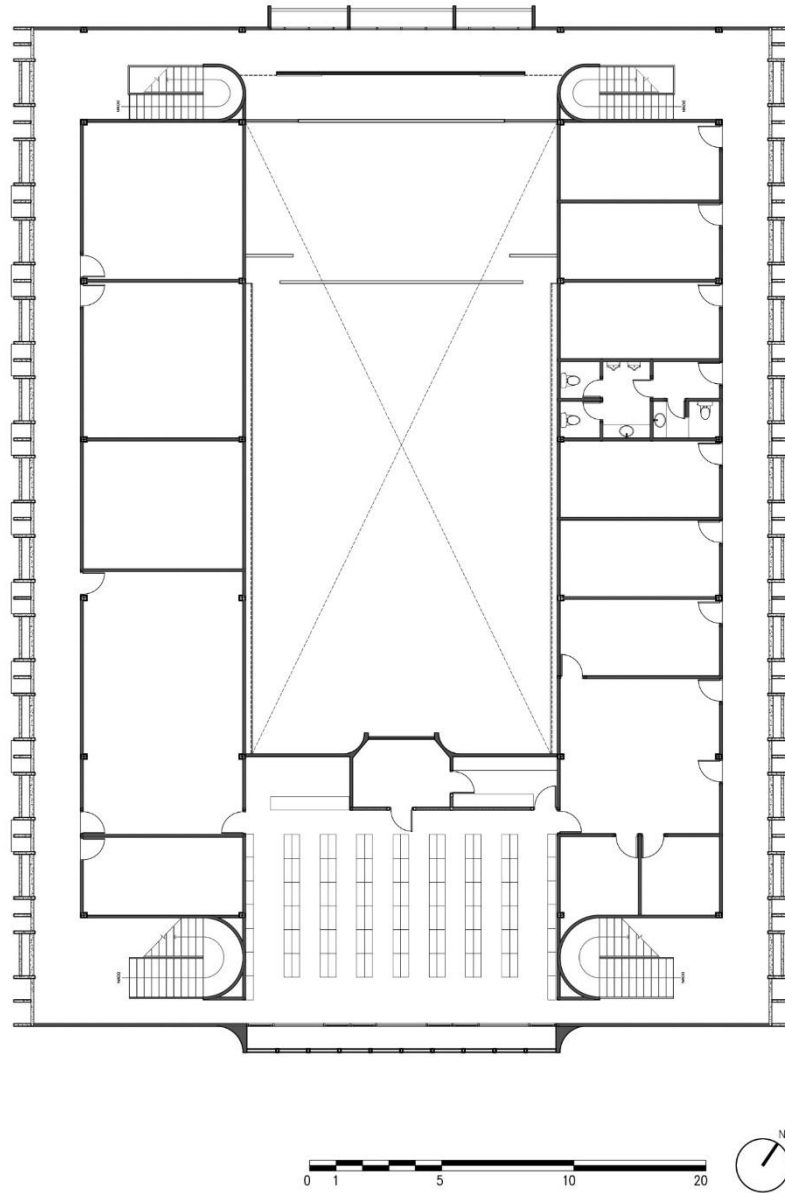
“...มันคนละทิศ ด้านหน้าก็เน้นให้ดูดีหน่อย ด้านข้างโดนแดดมากกว่าก็ต้อง เน้น...”⁸¹

จากคำอธิบายข้างต้นที่กล่าวถึงชี้ให้เห็นเหตุปัจจัยของความแตกต่างระหว่างเป็นแผง บล็อกโปร่งลอยไทยที่เน้นความสำคัญของด้านหน้าอาคาร ส่วนแผงกันแดดด้านข้างเป็นด้านที่ ได้รับแสงแดดมากจึงใช้จังหวะสลับของครีบท่างตั้ง

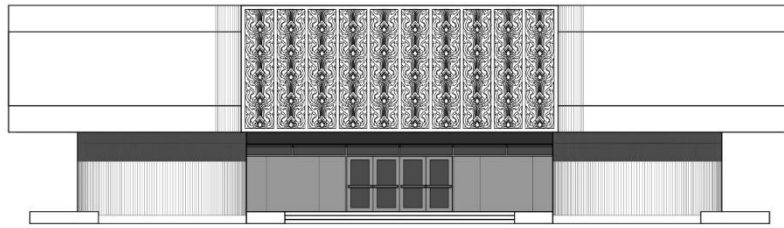

⁸¹ โดน สุริยะพรหมชัย, 28 สิงหาคม พ.ศ. 2562.

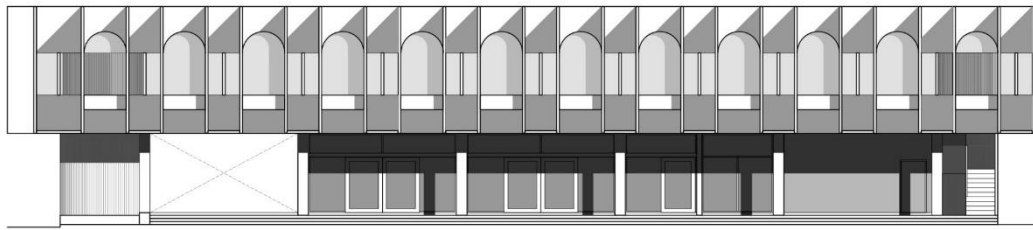

รูปที่ 79 อาคารศูนย์เซเวียร์ ผังพื้นที่ชั้นที่ 2 (ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

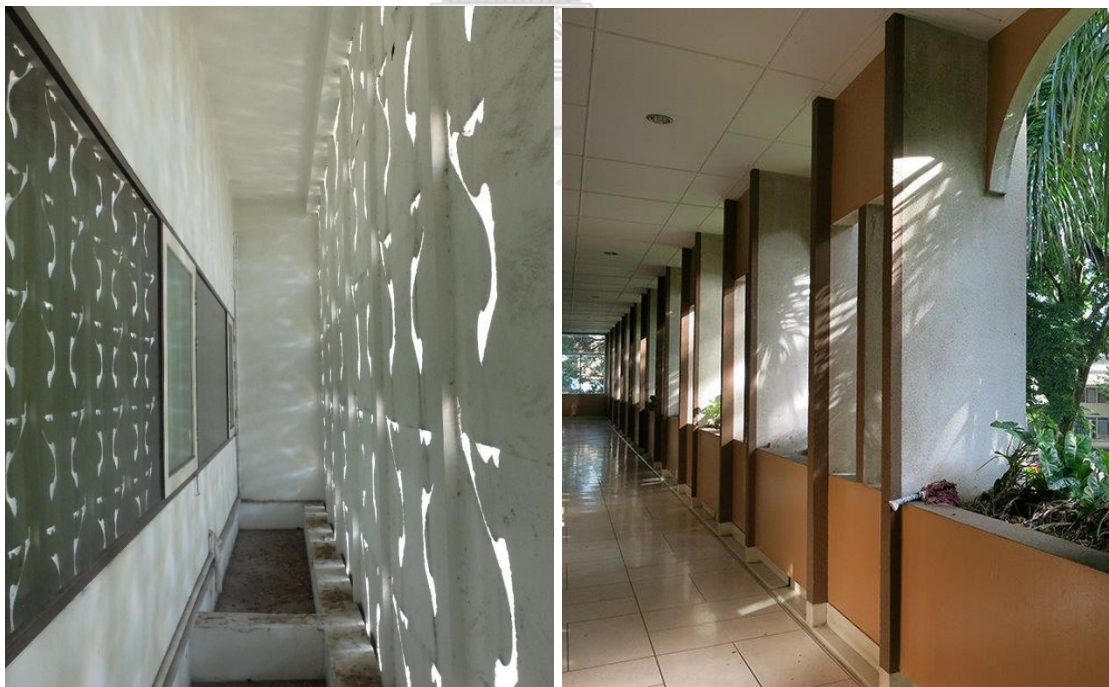
ก

ข

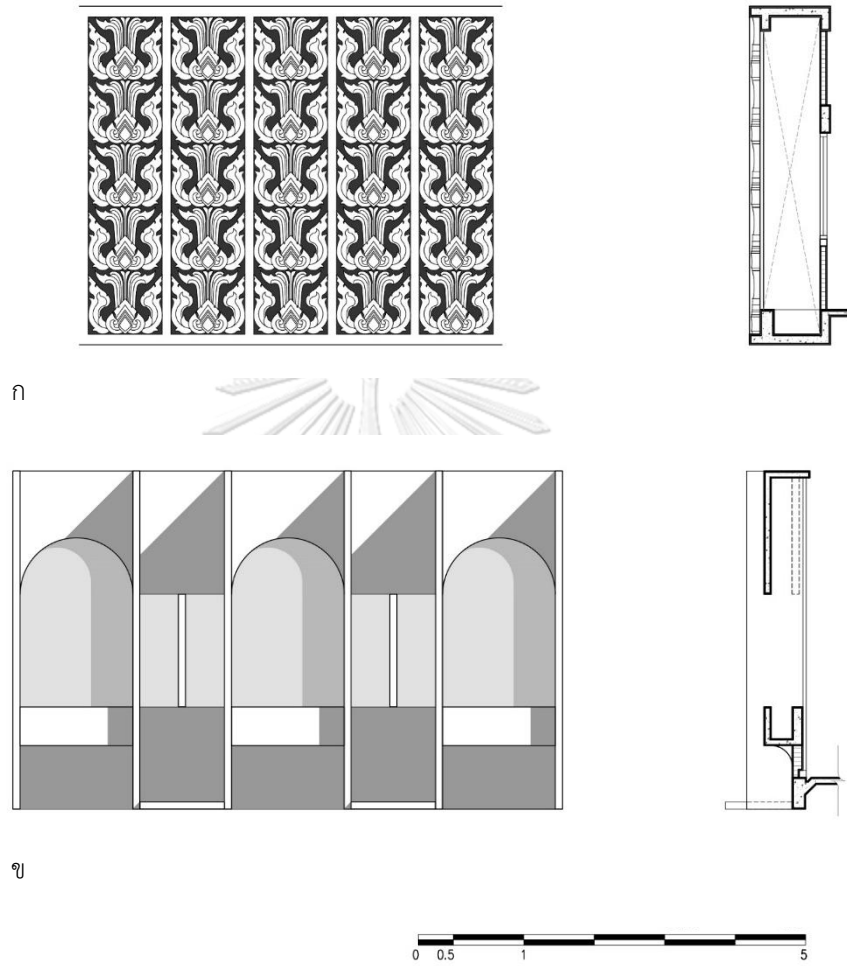
รูปที่ 80 อาคารศูนย์เซเวียร์ รูปด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ (ก) และรูปด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ (ข)
(ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)
ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 81 ลักษณะการกันแดดด้านหน้าอาคาร

รูปที่ 82 ลักษณะการกันแดดด้านข้างอาคาร

ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 83 อาคารศูนย์เซเวียร์ แบบขยายแผงกันแดดด้านหน้าอาคาร (ก) แบบขยายแผงกันแดดด้านข้างอาคาร (ข)

(ดูขนาดและมาตราส่วนในภาคผนวก)

ที่มา: เขียนจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมโดยผู้วิจัย, 2562

จากการศึกษาผลงานของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ในช่วงต้น (พ.ศ. 2509-2515) ที่ใช้ผังกันแดดเป็นองค์ประกอบหลักของรูปลักษณ์อาคารพบว่า การวางตำแหน่งผังกันแดดในอาคารแต่ละประเภทมีการคำนึงถึงทิศทางในการกันแดด (orientation) เว้นแต่ในบางอาคารที่มีผังกันแดดทางทิศที่ไม่ได้รับแสงแดดโดยตรง และมีผังกันแดดทุกทิศโดยรอบอาคาร โดยใช้ประเภทของการกันแดดที่แตกต่างกัน เป็นผลให้เกิดความหลากหลายของรูปลักษณ์อาคารดังนี้ โรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509) และโรงแรมเพรสซิเดนซ์ (พ.ศ. 2509) วางผังกันแดดด้วยองค์ประกอบซ้ำตามตำแหน่งห้องพัก ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2511) ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513) วางผังกันแดดด้วยองค์ประกอบซ้ำตามแนวช่องเปิดอาคาร อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) วางผังกันแดดด้วยองค์ประกอบสลับตามแนวช่องเปิดอาคาร อาคารกรุงเทพสากล (พ.ศ. 2510) และบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา (พ.ศ. 2514) วางผังกันแดดโดยรอบอาคาร สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) วางผังกันแดดขนานกับผิวอาคารด้วยแผงบล็อกโปร่งลายไทย

เมื่อพิจารณาความหลากหลายของการกันแดดในเบื้องต้น เป็นที่น่าสนใจว่าประเภทของผังกันแดด ตำแหน่งและทิศทางในการกันแดด ตลอดจนภาษาสถาปัตยกรรมที่ใช้ในการออกแบบดังปรากฏในแต่ละอาคาร มีแนวทางการออกแบบอย่างไร ซึ่งจะนำไปสู่วิเคราะห์การแนวทางการออกแบบผังกันแดดที่ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหลักของรูปลักษณ์อาคารในบทถัดไป

บทที่ 4

แนวทางการออกแบบแผงกันแดดที่ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหลักของ รูปลักษณะอาคาร ในผลงานช่วงต้น (พ.ศ. 2509-2515)

ในบทนี้จะกล่าวถึงการวิเคราะห์แนวทางการออกแบบแผงกันแดดที่ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหลักของรูปลักษณะอาคาร โดยใช้ข้อมูลเบื้องต้นเป็นส่วนสนับสนุนการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ 1. ประเภทของการกันแดด 2. ตำแหน่งของแผงกันแดด และ 3. ภาษาสถาปัตยกรรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ประเภทของแผงกันแดด

โดยทั่วไปการแบ่งประเภทของแผงกันแดดนั้น อาจแบ่งได้ตามทิศทางของการกันแดด ซึ่งอิงจากตารางการโคจรของดวงอาทิตย์ (Sun Path Diagram) จึงแบ่งประเภทของแผงกันแดดได้เป็น 3 แบบ คือ แนวนอน แนวตั้ง และตาราง⁸² หรือแบ่งตามหน้าที่การใช้งานขององค์ประกอบการกันแดดนั้นๆ เช่น การยื่นระเบียง ยื่นหลังคา ยื่นโครงสร้างอาคาร เป็นต้น⁸³ แต่เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแผงกันแดดในฐานะองค์ประกอบสถาปัตยกรรมกับตัวอาคาร จึงได้แบ่งประเภทของการกันแดดตามความสัมพันธ์ระหว่างแผงกับผิวออกเป็น 4 แบบ คือ 1. แบบกันสาดและคريب 2. แบบแผงบังแดด 3. แบบแผงขลิอกโปรง และ 4. แบบผสม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

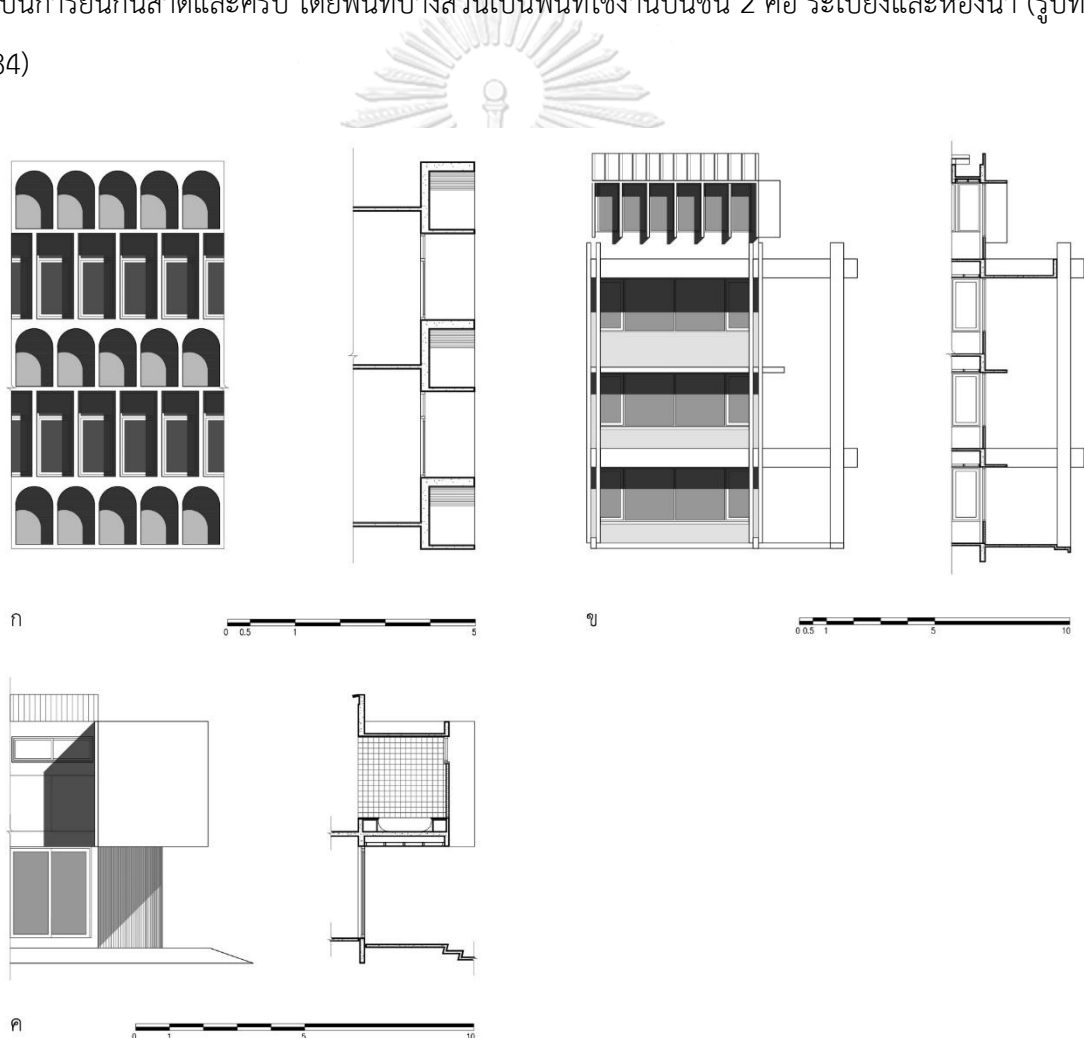
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁸² Victor Olgyay Aladar Olgyay, *Solar Control and Shading Devices* (USA: Princeton University Press, 1976).

⁸³ Ernst Danz, *Architecture and the Sun: an international survey of sun protection methods* (Thames & Hudson, 1976).

4.1.1 แบบกันสาดและคريب

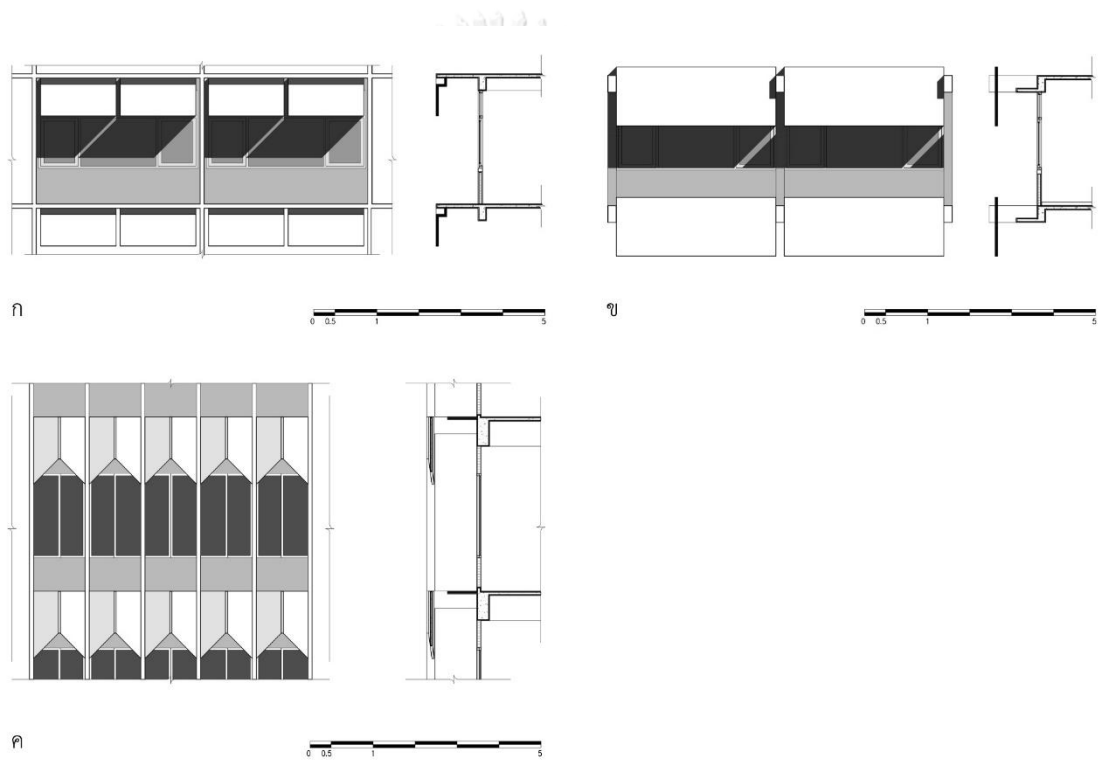
แผงกันแดดแบบกันสาดและคريبคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นการ “ยื่น” ระนาบออกมาจากผิวหรือโครงสร้างหลักของอาคาร หากเป็นระนาบยื่นทางนอน เรียกว่า กันสาด ส่วนระนาบยื่นทางตั้ง เรียกว่า คريب ลักษณะแผงกันแดดดัดงอแบบกล่าวปรากฏในอาคาร 3 หลัง ได้แก่ อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) เป็นการยื่นระนาบกันสาดและคريبทั้งทางตั้งและทางนอนร่วมกันเป็นตารางสลับ อาคารกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2511) เป็นการยื่นกันสาดโดยรอบอาคาร เว้นแต่ส่วนต่อเติมชั้นที่ 4 เป็นการยื่นกันสาดและคريب และบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอกกฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) เป็นการยื่นกันสาดและคريب โดยพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ใช้งานบนชั้น 2 คือ ระเบียงและห้องน้ำ (รูปที่ 84)

รูปที่ 84 แผงกันแดดแบบกันสาดและคريبในอาคารอาคารแอนนา (ก) อาคารกรุงเทพมหานคร (ข) และบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (ค)
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4.1.2 แบบแผงบังแดด

แผงบังแดดเป็นระนาบแนวนอนหรือแนวตั้ง ที่วางในแนวขนานหรือเกือบขนานกับผิวอาคาร ลักษณะแผงบังแดดแบบดังกล่าวปรากฏในอาคาร 2 หลัง ได้แก่ โรงแรมมโนราห์ (พ.ศ. 2509) และ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสลิสม (พ.ศ. 2511) โดยในทั้งสองอาคารแผงบังแดดมีลักษณะลอยตัวเป็นอิสระจากกันสาด มีจังหวะซ้ำต่อเนื่องไปตามแนวช่องเปิด จะแตกต่างกันที่รูปร่างของแผงบังแดด คือ โรงแรมมโนราห์มีแผงบังแดดเป็นระนาบสี่เหลี่ยมผืนผ้าเรียบง่าย ส่วนแผงบังแดดของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสลิสมเป็นรูปเรขาคณิตที่ทำมุมเอียงสลับไปมาทั้งในผังพื้นและรูปด้านอาคาร (รูปที่ 85)

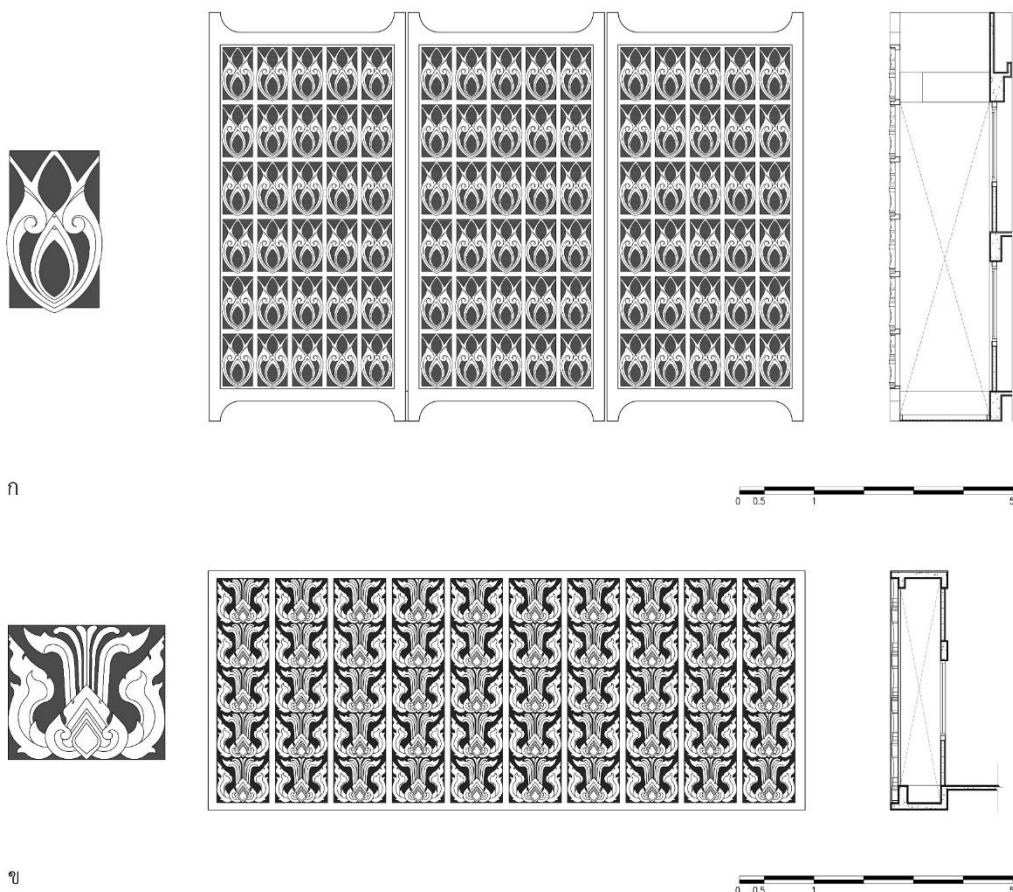

รูปที่ 85 แผงแบบบังแดดในโรงแรมมโนราห์ที่ด้านที่หันเข้าสู่คอร์ท (ก) โรงแรมมโนราห์รอบนอก (ข) และห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสลิสม (ค)

ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4.1.3 แบบแผงบล็อกโปร่ง

แบบแผงบล็อกโปร่งมีลักษณะเป็นแผงที่ประกอบขึ้นด้วยบล็อกคอนกรีตโปร่ง มีลวดลายเฉพาะ วางขนานกับผิวอาคาร ด้วยความโปร่งดังกล่าวทำให้ถึงแม้อาคารจะถูกปกคลุมด้วยแผงนี้ตลอดแนวก็ยังสามารถระบายอากาศได้ แผงกันแดดแบบดังกล่าวปรากฏในอาคาร 2 หลัง ได้แก่ สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ด้านหน้า) แผงบล็อกโปร่งของทั้งสองอาคารเป็นลวดลายไทยประยุกต์เช่นเดียวกัน จะแตกต่างกันที่ลวดลาย และแผงบล็อกโปร่งของศูนย์เซเวียร์ไม่ได้ทำหน้าที่ป้องกันแสงแดดโดยตรง แต่เป็นการเน้นความสำคัญทางด้านหน้าอาคาร ส่วนแผงบล็อกโปร่งของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยทำหน้าที่ป้องกันแสงแดดทางทิศตะวันออก-ตะวันตก และสร้างอัตลักษณ์ให้กับอาคาร (รูปที่ 86)

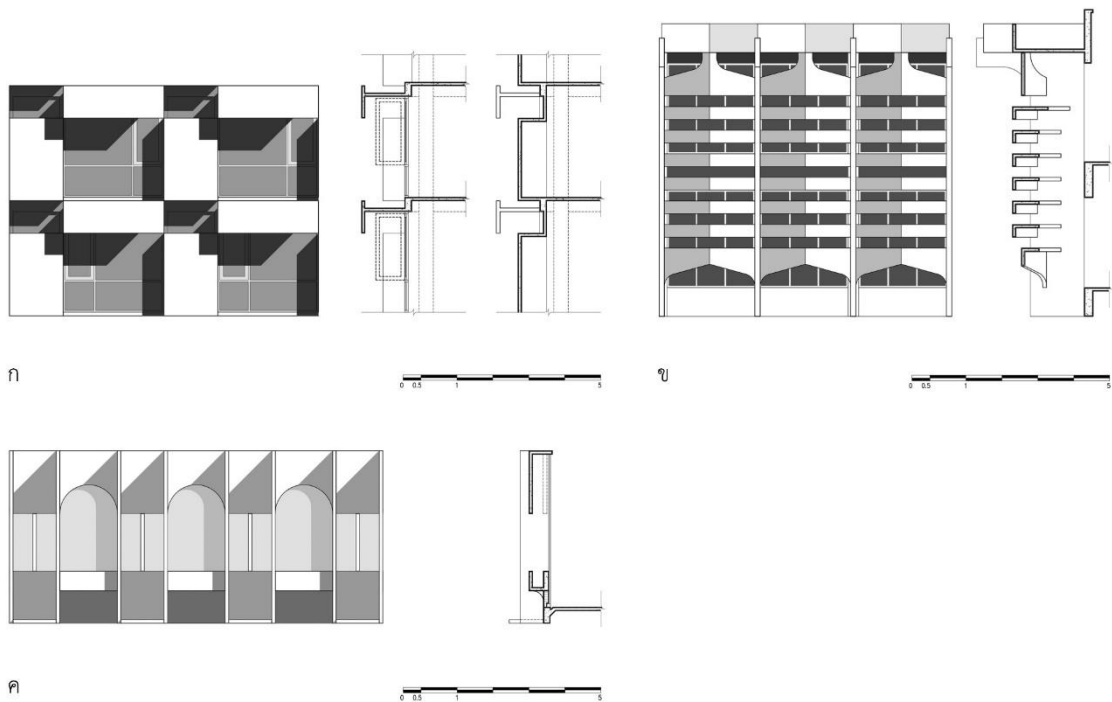
รูปที่ 86 แผงบล็อกโปร่งในสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (ก) และศูนย์เซเวียร์ (ข)

ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4.1.4 แบบผสม

แผงกันแดดแบบผสมเป็นการผสมกันระหว่างแบบยื่นและแบบบังแดด แผงกันแดดแบบดังกล่าวปรากฏในอาคาร 3 หลัง ได้แก่ โรงแรมเพรสิเดนท์ (พ.ศ. 2509) ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ด้านข้าง) แผงกันแดดของทั้ง 3 อาคารนี้ประกอบด้วย ระบายทางนอนและทางตั้งเหมือนกัน แต่ในโรงแรมเพรสิเดนท์ (พ.ศ. 2509) เป็นการผสมระหว่างแบบยื่นและแบบบังแดดอย่างลงตัวด้วยสัดส่วนเท่าๆ กัน โดยการสร้างจังหวะสลับขององค์ประกอบ ส่วนห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513) เป็นการผสมระหว่างแบบยื่นและแบบบังแดดที่เน้นระบายบังแดดมากกว่าครีบยื่น ซึ่งทำให้เกิดความหมายสัญลักษณ์ดังกล่าวต่อไป และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ด้านข้าง) เป็นการผสมระหว่างครีบยื่นทางตั้งและระบายบังแดดที่พบบ่อยจากหลังคาลงมาเป็นรูปโค้ง (รูปที่ 87)

รูปที่ 87 แผงกันแดดแบบผสมในโรงแรมเพรสิเดนท์ (ก) ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (ข)

และศูนย์เซเวียร์ด้านข้าง (ค)

ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

จากการวิเคราะห์อาคารกรณีศึกษาทั้ง 9 หลัง เห็นได้ว่าการจัดกลุ่มประเภทการกันแดดมีความหลากหลาย โดยมากเป็นการกันแดดแบบยื่นและแบบบัง กล่าวคือ แผงกันแดดส่วนหนึ่งยื่นออกมาจากผิวอาคาร ได้แก่ อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2511) และบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) แผงกันแดดอีกจำนวนหนึ่งเป็นการบังแดดที่แยกออกมาจากผิวอาคารและสัมพันธ์กับโครงสร้างอาคาร ได้แก่ โรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509) และห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2511) ส่วนแบบแผงบล็อกโปร่งเป็นการกันแดดที่แยกออกมาจากผิวอาคาร ได้แก่ สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ด้านหน้า) และแบบผสมเป็นการรวมกันของการยื่นและการบังแดด ได้แก่ โรงแรมเพรสซิเดนซ์ (พ.ศ. 2509) ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ด้านข้าง)

4.2 ตำแหน่งของแผงกันแดด

โดยทั่วไปแผงกันแดดจะวางทางทิศที่ได้รับแสงแดดมาก ซึ่งในบริบทของประเทศไทย คือ ทิศตะวันออก-ตะวันตก และทิศใต้ ดังที่อธิบายไว้ในหนังสือการออกแบบอาคารสำหรับภูมิอากาศเขตร้อนชื้น โดย รองศาสตราจารย์ สมสิทธิ์ นิตยะ⁸⁴ เมื่อพิจารณาอาคารกรณีศึกษาทั้ง 9 หลัง พบว่าสามารถแบ่งตำแหน่งของแผงกันแดดออกเป็น 2 แบบ คือ 1. แผงกันแดดเฉพาะด้าน และ 2. แผงกันแดดรอบด้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

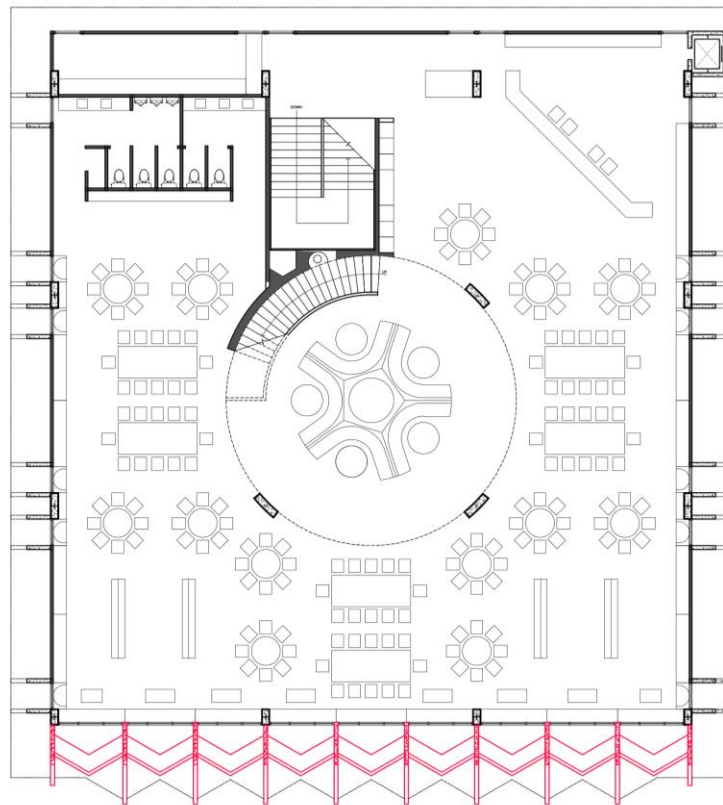
4.2.1 แผงกันแดดเฉพาะด้าน

แผงกันแดดเฉพาะด้าน คือ แผงกันแดดที่อยู่ทางทิศตะวันออก-ตะวันตก หรือทิศใต้ ตามทฤษฎีการวางอาคารในภูมิอากาศเขตร้อนชื้น การวิเคราะห์แผงกันแดดเฉพาะด้านจึงแบ่งได้เป็น 2 ทิศทาง คือ แผงกันแดดที่อยู่ทางทิศตะวันออก-ตะวันตก และแผงกันแดดที่อยู่ทางทิศใต้ (และเหนือ) อาคารที่วางแผงกันแดดทางทิศตะวันออก-ตะวันตก มีจำนวน 3 หลัง ได้แก่ ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) อาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และโรงแรมเพรสซิเดนซ์ (พ.ศ. 2509) ส่วนอาคารที่วางแผงกันแดดทางทิศใต้ มีจำนวน 2 หลัง ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2511) และอาคารแอนนา (พ.ศ. 2510)

⁸⁴ สมสิทธิ์ นิตยะ. การออกแบบอาคารสำหรับภูมิอากาศเขตร้อนชื้น, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541) หน้า 43-44.

4.2.1.1 แผงกันแดดที่อยู่ทางทิศตะวันออก-ตะวันตก

1) ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) เป็นอาคารเดี่ยวที่ตั้งอยู่ติดกับถนนราชดำเนิน โดยที่ด้านหน้าอาคารหันเข้าสู่ถนนราชดำเนิน และเว้นระยะจากถนนเป็นลานจอดรถ มีแผงกันแดดอยู่ด้านหน้าอาคารทางทิศตะวันตก ด้านข้างอาคารทางทิศเหนือ-ใต้ มีช่องเปิดขนาดเล็กกว้างสลับกับครีบท่างตั้ง ส่วนด้านหลังอาคารทางทิศตะวันออกเป็นส่วนเชื่อมต่อกับอาคารเดิม (รูปที่ 88)

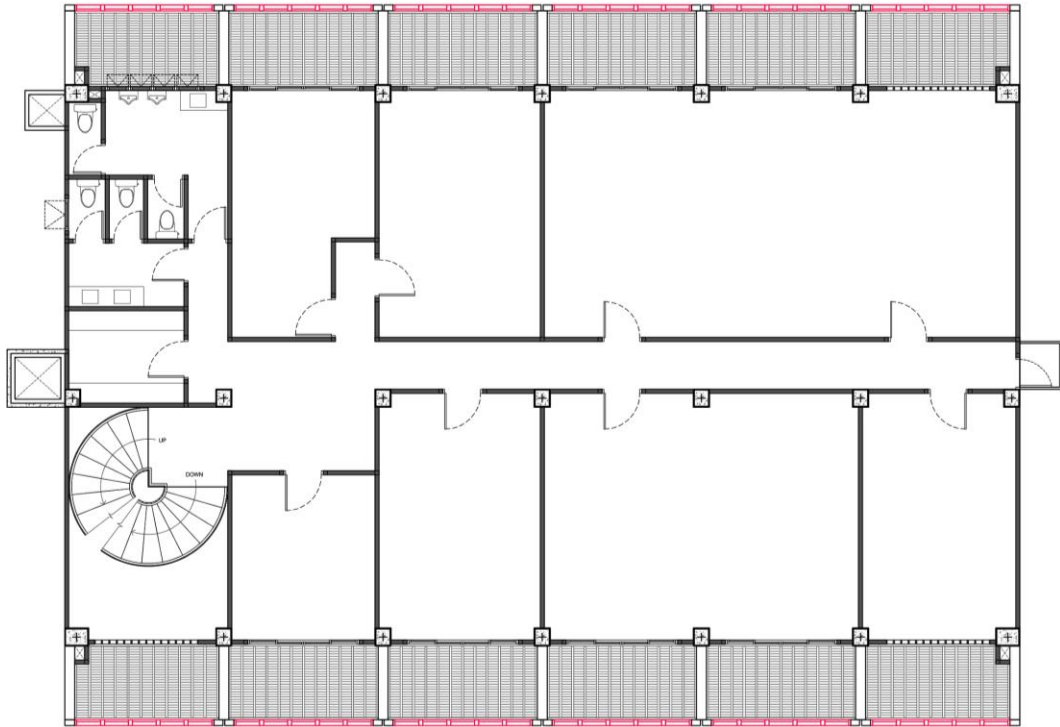

ถนนราชดำเนิน

รูปที่ 88 แผงกันแดดทางทิศตะวันตก ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

2) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) เป็นอาคารเดี่ยวที่อยู่ติดกับถนนสามเสน มีแผงกันแดดอยู่ด้านหน้าทางทิศตะวันตก และด้านหลังอาคารทางทิศตะวันออก โดยที่ด้านหน้าอาคารหันเข้าสู่ถนนสามเสน ด้านหลังอาคารเป็นลานจอดรถ และด้านข้างอาคารทางทิศเหนือ-ใต้ เป็นส่วนปิดทึบและบันไดหนีไฟ (รูปที่ 89)

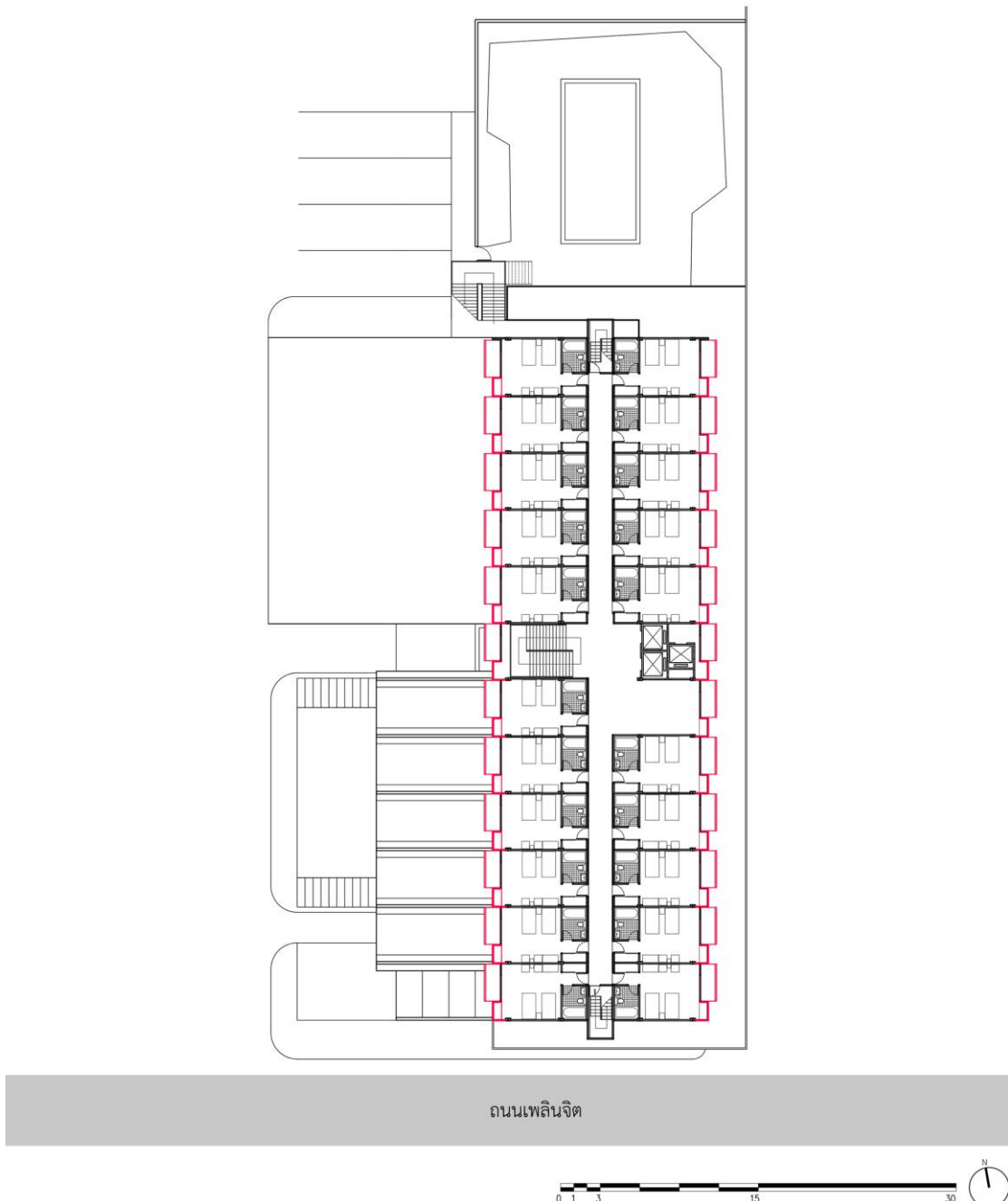

ถนนสามเสน

รูปที่ 89 แผงกันแดดทางทิศตะวันออก-ตะวันตก สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

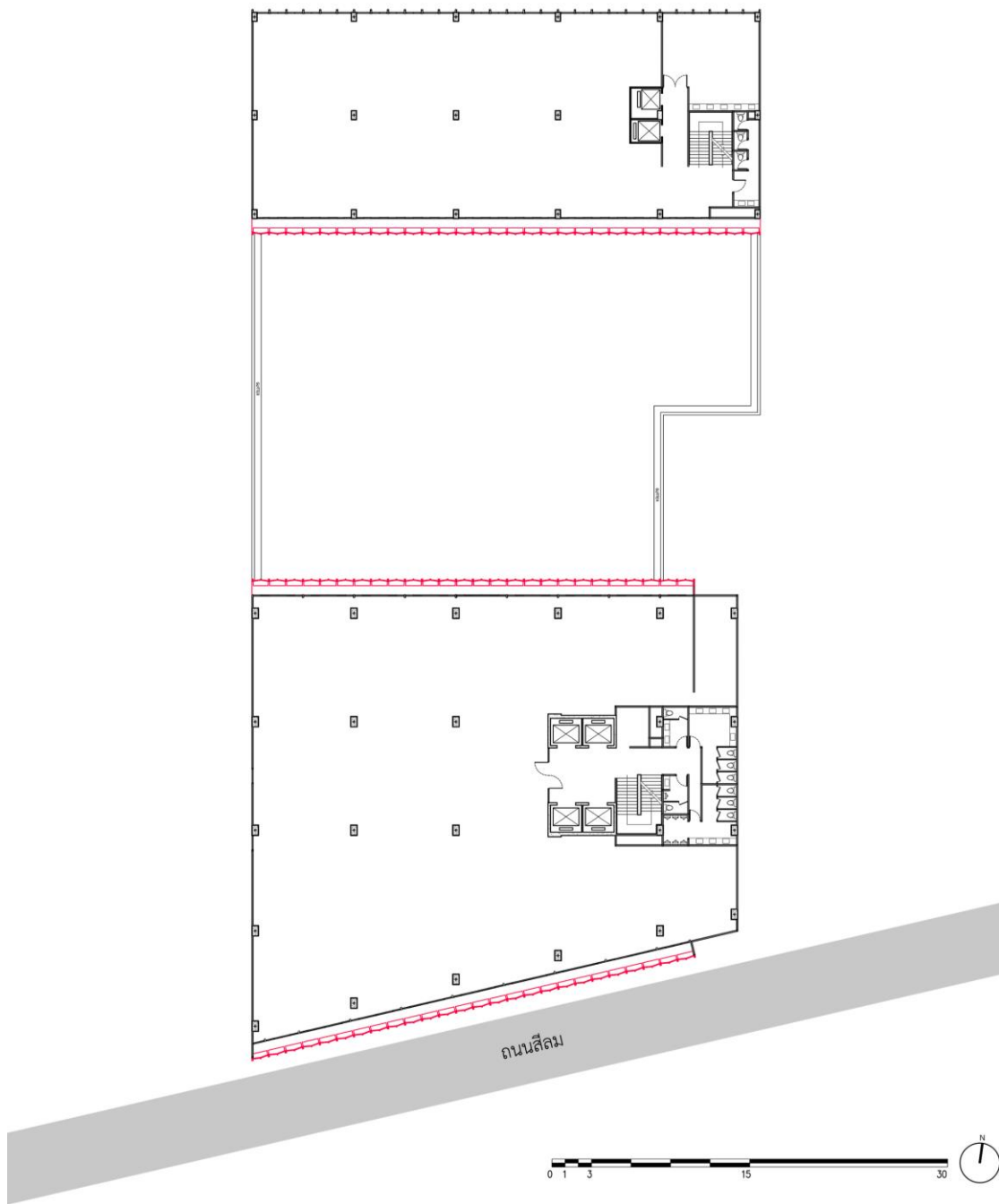
3) โรงแรมเพรสซิเดนท (พ.ศ. 2509) เป็นอาคารเดี่ยวที่อยู่ติดกับถนนเพลินจิตทางทิศใต้ แต่มีด้านหน้าอาคารอยู่ทางทิศตะวันตก มีแผงกันแดดอยู่ทางทิศตะวันออก-ตะวันตก ตามตำแหน่งห้องพักอาคาร และเป็นด้านที่รับมุมมองจากถนน ส่วนทิศเหนือ-ใต้ เป็นส่วนปิดทึบและมีบันไดหนีไฟอยู่ที่ปลายอาคารทั้งสองด้าน (รูปที่ 90)

รูปที่ 90 แผงกันแดดทางทิศตะวันออก-ตะวันตก โรงแรมเพรสซิเดนท
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

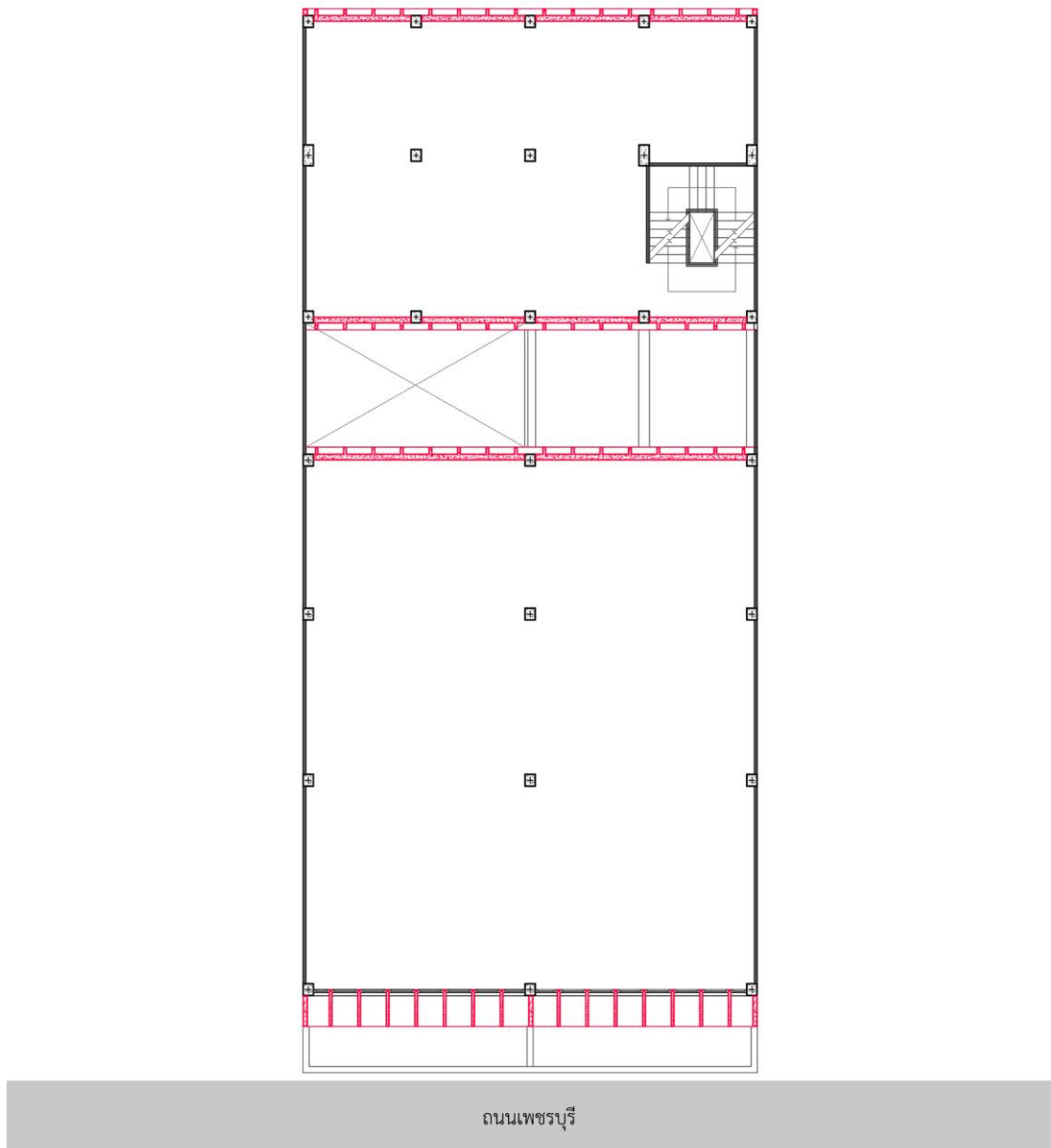
4.2.1.2 แผงกันแดดที่อยู่ทางทิศใต้ (และเหนือ)

1) ท้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2511) วางด้านหน้าอาคารติดกับถนนสีลม แผงกันแดดด้านหน้าอาคารทางทิศใต้ และด้านหลังอาคารทางทิศเหนือ เป็นแผงบังแดดที่ลอยตัวเป็นอิสระจากกันสาดเช่นเดียวกัน รวมถึงมีขนาด รูปร่าง และระยะยื่นที่เท่ากัน ส่วนด้านทิศตะวันออก-ตะวันตก เป็นส่วนปิดทับเนื่องจากอยู่ติดกับอาคารข้างเคียง (รูปที่ 91)

รูปที่ 91 แผงกันแดดทางทิศใต้ (และเหนือ) ท้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

2) อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) วางด้านหน้าอาคารติดกับถนนเพชรบุรี มีแผงกันแดดด้านหน้าอาคารทางทิศใต้ และด้านหลังอาคารทางทิศเหนือ ทั้งสองด้านเป็นการยื่นระนาบกันสาดและครีบบังทั้งทางตั้งและทางนอนเป็นตารางเช่นเดียวกัน จะเห็นว่าแผงกันแดดด้านหน้าอาคารทางทิศใต้มีระยะยื่นมากกว่าทิศเหนือ เนื่องจากเป็นด้านที่ได้รับแสงแดดมาก ในขณะที่เดียวกันแผงกันแดดด้านหลังอาคารทางทิศเหนือเป็นด้านที่ไม่ได้รับแสงแดดโดยตรง แต่ยังคงปรากฏแผงกันแดดในด้านนี้ ส่วนด้านทิศตะวันออก-ตะวันตก เป็นส่วนปิดทับเนื่องจากอยู่ติดกับอาคารข้างเคียง (รูปที่ 92)

รูปที่ 92 แผงกันแดดทางทิศใต้ (และเหนือ) อาคารแอนนา
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

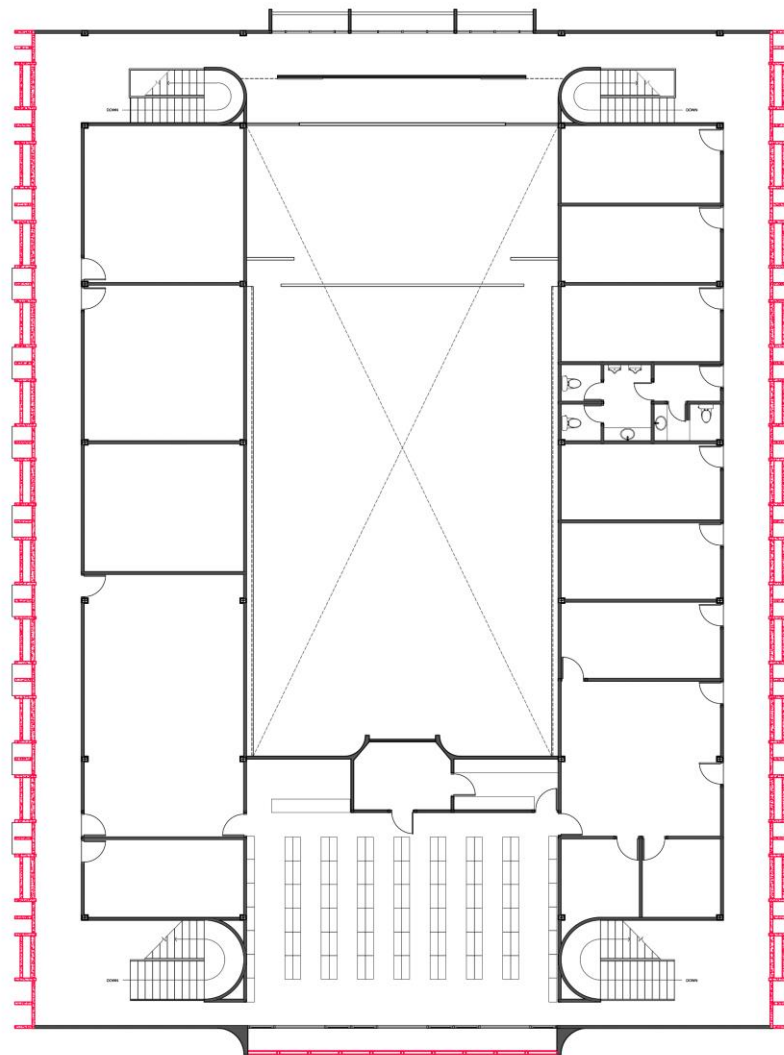
4.2.2 แผงกันแดดรอบด้าน

แผงกันแดดรอบด้าน คือ แผงกันแดดที่ล้อมทุกทิศโดยรอบอาคาร การวิเคราะห์แผงกันแดดรอบด้านแบ่งได้เป็น 2 ทิศทาง คือ แผงกันแดดล้อมตามทิศ และแผงกันแดดล้อมรอบด้าน อาคารที่มีแผงกันแดดล้อมเฉพาะด้าน มีจำนวน 2 หลัง ได้แก่ ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) และโรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509) ส่วนอาคารที่มีแผงกันแดดล้อมรอบด้าน มีจำนวน 2 หลัง ได้แก่ บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) และอาคารกรุงเทพสากล (พ.ศ. 2511)

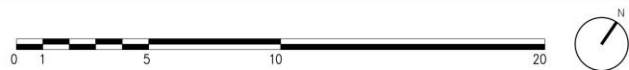
4.2.2.1 แผงกันแดดล้อมตามทิศ

1) ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) อยู่ติดกับถนนภายในวัดบ้านเซเวียร์ ด้านหน้าอาคารหันไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้รับมุมมองจากถนนทางเข้าวัดบ้านเซเวียร์ ด้านหน้าเว้นที่ว่างเป็นสนามโล่งมีบรรยากาศร่มรื่นเต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่ มีแผงกันแดดล้อมรอบเฉพาะด้านที่สามารถมองเห็นได้ เป็นแผงบล็อกโปร่งลายไทยประยุกต์ แผงกันแดดของศูนย์เซเวียร์จึงทำหน้าที่ในการกันแดดและสร้างอัตลักษณ์ให้กับอาคาร ด้วยการใช้ลวดลายไทยสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ (รูปที่ 93)

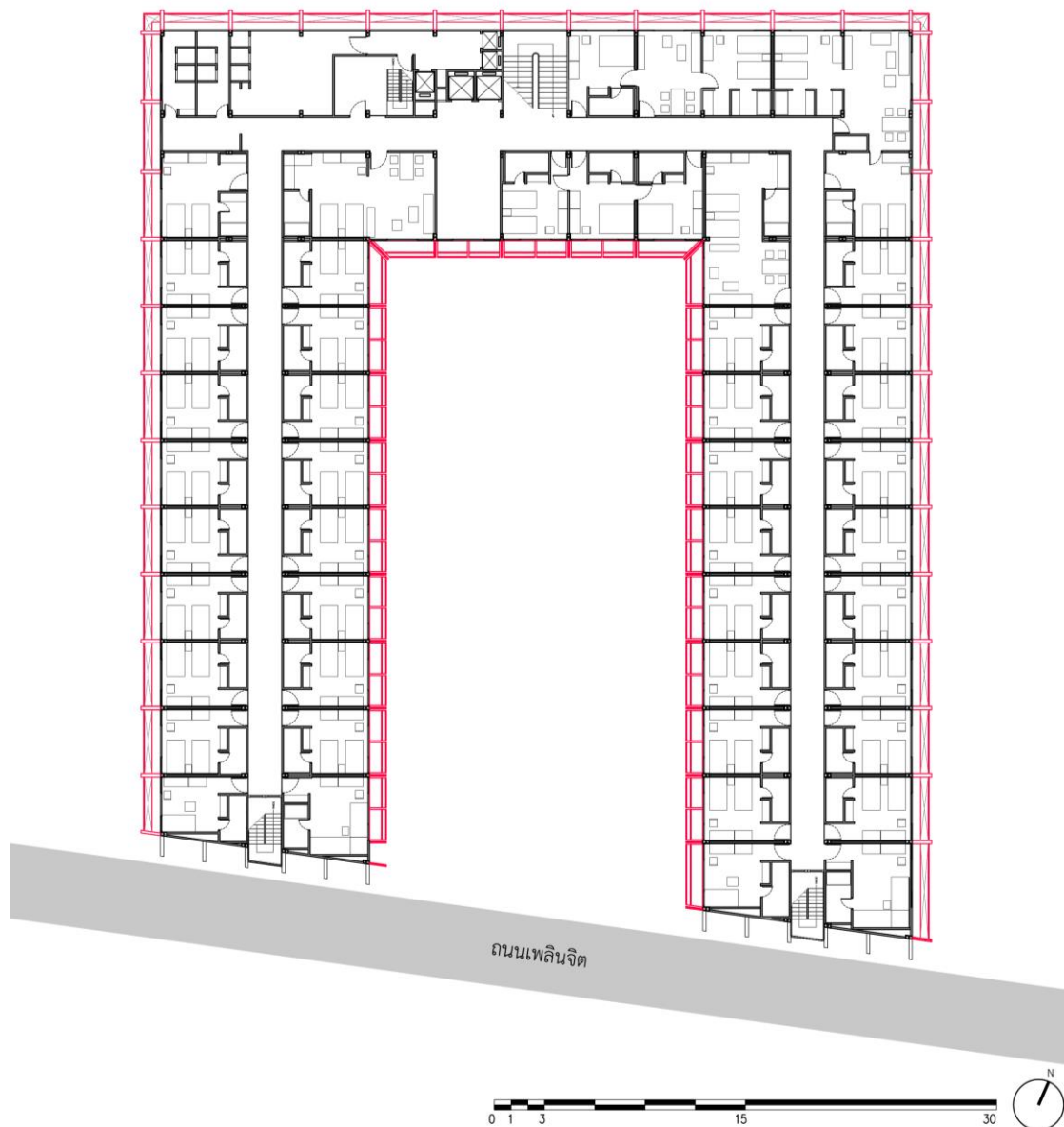

ถนนภายในวัดบ้านเซเวียร์

รูปที่ 93 แผงกันแดดล้อมตามทิศ ศูนย์เซเวียร์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

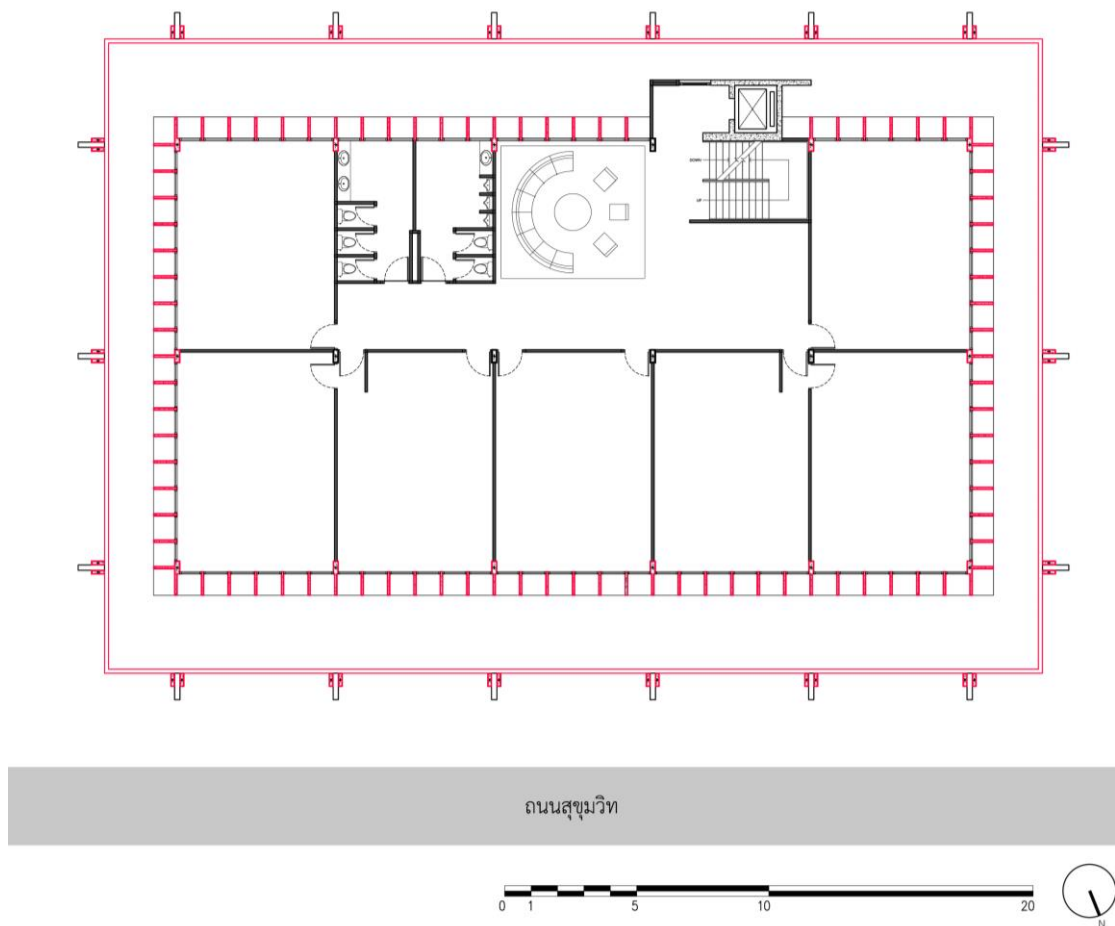
2) โรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509) อยู่ติดกับถนนสุรวงศ์ทางทิศใต้ มีแผงกันแดดล้อมรอบตามตำแหน่งห้องพักอาคาร รวมถึงด้านหลังอาคารทางทิศเหนือที่อยู่ติดกับอาคารข้างเคียง เป็นด้านที่ไม่ได้รับแสงแดดโดยตรง แต่ยังคงปรากฏแผงกันแดดล้อมต่อเนื่องไปตามแนวรอบนอกอาคาร จะเว้นก็แต่ด้านที่ติดกับถนนสุรวงศ์ เป็นส่วนปิดทึบและมีบันไดหนีไฟอยู่ที่ปลายอาคาร ด้านหน้าอาคารเว้นที่ว่างเป็นคอร์ททางเข้าและเป็นลานจอดรถ แผงกันแดดด้านที่หันเข้าสู่คอร์ทจึงเป็นด้านที่รับมุมมองจากถนน (รูปที่ 94)

รูปที่ 94 แผงกันแดดล้อมตามทิศ โรงแรมโนราห์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4.2.2.2 แผงกันแดดล้อมรอบด้าน

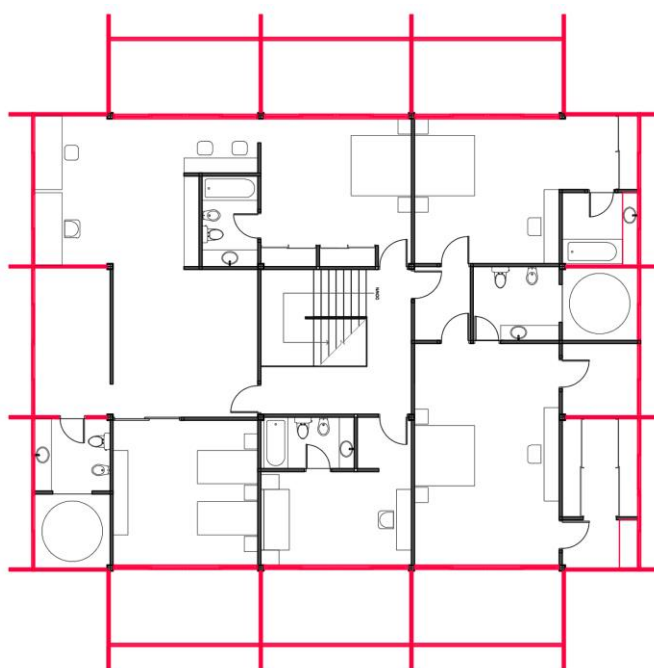
1) อาคารกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2511) เป็นอาคารเดี่ยวที่อยู่ติดกับถนนสุขุมวิททางทิศเหนือ มีแผงกันแดดยื่นเป็นชายคาล้อมรอบด้าน ส่วนต่อเติมชั้นที่ 4 เป็นคิรีบกันแดดทางตั้งล้อมรอบอาคารเช่นเดียวกัน จะเห็นว่าแผงกันแดดทางทิศตะวันออก-ตะวันตกมีชายคายื่นน้อยกว่าทิศเหนือ-ใต้ ซึ่งตามทฤษฎีการวางอาคารในภูมิอากาศร้อนชื้นควรที่จะป้องกันแสงแดดทางทิศตะวันออก-ตะวันตกมากกว่า อาจเนื่องด้วยด้านหน้าอาคารทางทิศเหนือติดกับถนน ชายคายื่นยาวเพื่อรับมุมมองจากถนน (รูปที่ 95)

รูปที่ 95 แผงกันแดดล้อมรอบด้าน อาคารกรุงเทพมหานคร

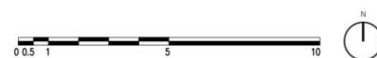
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

2) บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) เป็นอาคารพักอาศัยที่อยู่ติดกับถนนสุขุมวิท 4 ทางทิศตะวันตก ด้านหน้าเป็นสนามโล่งล้อมรอบสระน้ำ มีเรือนครัวและเรือนบริการแยกส่วนไว้ด้านหลังของตัวบ้าน อาคารมีส่วนยื่นกันแดดล้อมรอบด้าน ทางทิศตะวันออก-ตะวันตกเป็นการยื่นระเบียง และทิศเหนือ-ใต้เป็นการยื่นห้องน้ำ จะเห็นว่าแตกต่างจากทฤษฎีการวางอาคารในภูมิอากาศร้อนชื้น เนื่องด้วยด้านหน้าอาคารอยู่ติดกับถนนทางทิศตะวันตก การยื่นระเบียงจึงเป็นด้านที่รับแสงแดดและรับมุมมองจากถนน (รูปที่ 96)

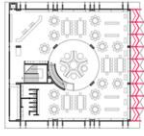

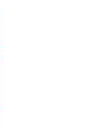
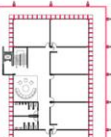

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ถนนสุขุมวิท 4

รูปที่ 96 แผงกันแดดล้อมรอบด้าน บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

จากทฤษฎีการออกแบบอาคารในภูมิอากาศร้อนชื้นที่จะวางผังกันแดดทางทิศที่ได้รับแสงแดดมากที่สุดคือ ทิศตะวันออก-ตะวันตก และทิศใต้ เมื่อพิจารณาแบบสถาปัตยกรรมจะพบว่า มีผังกันแดดทางทิศที่ได้รับแสงแดดโดยตรงและสอดคล้องกับทฤษฎี ได้แก่ ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) โรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) โดยมากผังกันแดดของอาคารดังกล่าวนี้วางในตำแหน่งที่ถูกต้องตามทฤษฎี และอยู่ทางด้านที่รับมุมมองจากถนน เว้นแต่ในบางอาคารที่นอกจากจะมีผังกันแดดตามทิศที่ได้รับแสงแดดมากแล้ว จะพบผังกันแดดทางทิศเหนือด้วย ได้แก่ อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) และห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2511) ส่วนอาคารที่มีผังกันแดดล้อมตามทิศ ได้แก่ ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) และโรงแรมมโนราห์ (พ.ศ. 2509) พบว่านอกจากทิศทางในการกันแดดแล้ว มุมมองที่รับสายตาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผังกันแดดปรากฏเกือบจะรอบด้าน และอาคารที่มีผังกันแดดรอบด้าน ได้แก่ อาคารกรุงเทพสากล (พ.ศ. 2511) และบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) พบว่าการกันแดดรอบด้านของอาคารดังกล่าวมีลักษณะบางประการที่ไม่เป็นไปตามทฤษฎี เนื่องจากข้อจำกัดของที่ตั้งอาคาร โดยสรุปแล้วผังกันแดดทำหน้าที่ในการป้องกันแสงแดดให้กับอาคารเป็นหลัก และส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของอัตลักษณ์ที่สอดคล้องกับด้านหน้าอาคาร ซึ่งมีผลต่อมุมมองและการรับรู้ของผู้พบเห็น เป็นผลให้ผังกันแดดปรากฏบนผิวอาคารทั้งด้านที่ได้รับแสงแดดโดยตรงและด้านที่ไม่ได้รับแสงแดดโดยตรง (ตารางที่ 1)

<p>แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p>	<p>แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p>	
<p>1. วัตถุประสงค์เฉพาะด้าน (ติดกับถนน)</p> 	<p>2. วัตถุประสงค์เฉพาะด้าน (ไม่ติดกับถนน)</p> 	<p>3. วัตถุประสงค์ (และเหนือ)</p>
<p>1. วัตถุประสงค์เฉพาะด้าน (ติดกับถนน)</p> <p>ห้องสมุดสถานสอนภาษาอ.อ.เอ. (พ.ศ. 2513)</p> 	<p>2. วัตถุประสงค์เฉพาะด้าน (ไม่ติดกับถนน)</p> <p>โรงแรมเพชรรัตน (พ.ศ. 2509)</p> 	<p>3. วัตถุประสงค์ (และเหนือ)</p> <p>อาคารอนุนา (พ.ศ. 2510)</p>
<p>4. แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p> <p>5. แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p> 	<p>4. แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p> <p>ศูนย์วิจัย (พ.ศ. 2515)</p> 	<p>5. แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p> <p>อาคารกรุงเทพทศ (พ.ศ. 2510)</p>
<p>6. แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p> 	<p>7. แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p> <p>ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสยาม (พ.ศ. 2511)</p> 	<p>8. แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p> <p>โรงแรมไมราห์ (พ.ศ. 2509)</p>
<p>9. แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p> <p>สมาคมกึ่งหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514)</p> 	<p>10. แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p> <p>บ้านเศรษฐราชภัฏคุณ ร้อยเอก กฤษณา อภินางค์ ณ อุทยา (พ.ศ. 2514)</p> 	<p>11. แผนผังอาคารเฉพาะด้าน</p> <p>ถนนสุขุมวิท 4</p>

ตารางที่ 1 ตำแหน่งแผนผังอาคาร
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4.3 ภาษาสถาปัตยกรรม

การวิเคราะห์ภาษาสถาปัตยกรรมในวิทยานิพนธ์นี้ใช้หลักการออกแบบพื้นฐานของการจัดองค์ประกอบในงานสถาปัตยกรรม จากหนังสือหลักเบื้องต้นในการจัดองค์ประกอบในงานสถาปัตยกรรม โดยศาสตราจารย์กิตติคุณ ผุสดี ทิพทัส⁸⁵ และ มิติสถาปัตยกรรม โดยศาสตราจารย์เลอสม สถาปิตานนท์⁸⁶ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้แบ่งการวิเคราะห์ภาษาสถาปัตยกรรมออกเป็น 3 หัวข้อ คือ 1. จังหวะ 2. สัดส่วน และ 3.ภาษาสัญลักษณ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.3.1 จังหวะ

จังหวะในทางสถาปัตยกรรม คือ หลักในการจัดองค์ประกอบพื้นฐานที่ทำให้ภาพรวมของการออกแบบเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เกี่ยวข้องกับการซ้ำขององค์ประกอบเดี่ยว หรือการซ้ำของกลุ่มองค์ประกอบ ได้แก่ เส้น รูปร่าง รูปทรง และสี ตลอดจนการจัดระบบการซ้ำของกลุ่มพื้นที่ว่างอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องกันไป เพื่อให้กลุ่มองค์ประกอบนั้นมีเอกภาพ⁸⁷ จังหวะที่พบในการออกแบบแผงกันแดดของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งจังหวะออกได้เป็น 3 แบบ คือ 1. จังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอ 2. จังหวะซ้ำด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อน และ 3. จังหวะสลับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1.1 จังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอ เป็นการใช้ส่วนประกอบอาคารที่ซ้ำๆ กัน มีขนาดและระยะห่างระหว่างส่วนเหล่านั้นเท่าๆ กัน ทำให้เกิดจังหวะที่สม่ำเสมอต่อเนื่องกันไป เช่น ระยะห่างระหว่างช่วงเสา ช่องประตูหน้าต่าง ผนังทึบ และแผงกันแดด⁸⁸ อาคารที่มีจังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอ ได้แก่ โรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509) อาคารกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2510) อาคารสมาคม นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514)

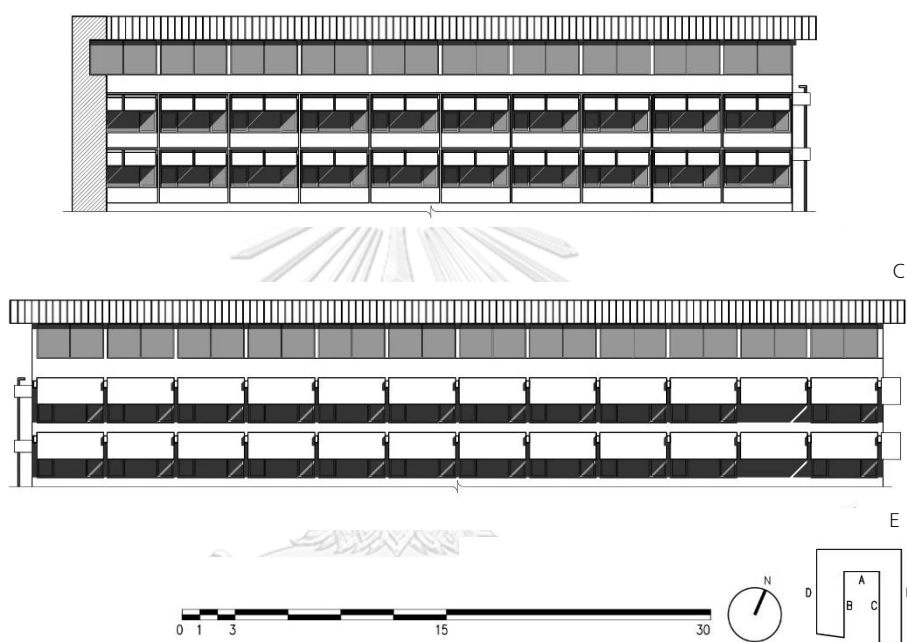
⁸⁵ ผุสดี ทิพทัส, หลักเบื้องต้นในการจัดองค์ประกอบในงานสถาปัตยกรรม (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545).

⁸⁶ เลอสม สถาปิตานนท์, มิติสถาปัตยกรรม, 3 (กรุงเทพฯ: ลายเส้น พลัทธิขัง, 2555).

⁸⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 119.

⁸⁸ ผุสดี ทิพทัส, หลักเบื้องต้นในการจัดองค์ประกอบในงานสถาปัตยกรรม. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 140-143.

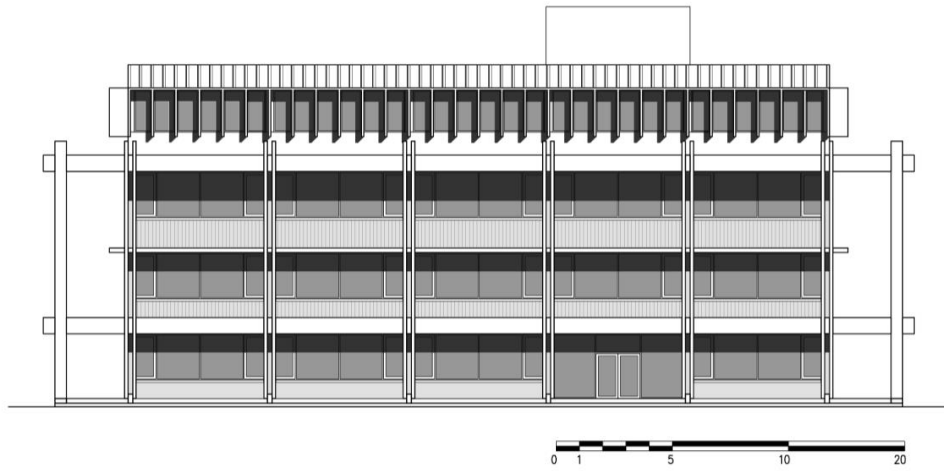
1) โรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509) มีแผงบังแดดระนาบทางนอนเป็นจังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอของตามระยะโครงสร้างอาคาร คือ ระนาบแผงบังแดดของห้องพักด้านที่ติดกับที่ดินโดยรอบเป็นจังหวะซ้ำที่มีความยาวเท่ากับโครงสร้างเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก มีจังหวะหยุดเป็นคานคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยมีระยะยื่นออกมามากกว่าระนาบบังแดด ส่วนระนาบแผงบังแดดของห้องพักด้านที่หันเข้าสู่คอร์ทแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ตามระยะโครงสร้างอาคารและมีขนาดเล็กกว่าแผงกันแดดด้านนอก จังหวะที่ปรากฏยังคงสม่ำเสมอแต่มีระยะถี่มากกว่า (รูปที่ 97)

รูปที่ 97 จังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอด้านที่หันเข้าสู่คอร์ท (บน) และจังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอรอบนอกโรงแรมโนราห์
โรงแรมโนราห์ (ล่าง)
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

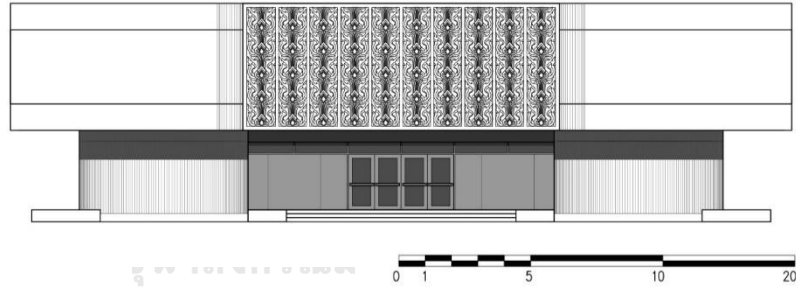
2) อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2510) มีส่วนกันแดดเป็นจังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอ ด้วยการยื่นโครงสร้างอาคารออกมาโดยรอบ ระยะห่างระหว่างช่วงเสามีขนาดเท่าๆ กัน ส่วนชั้นที่ 4 (ส่วนต่อเติม) เป็นจังหวะซ้ำของคานกันแดดที่แบ่งระยะโครงสร้างอาคารออกเป็นจังหวะเท่าๆ กัน ซ้ำกันอย่างสม่ำเสมอโดยรอบอาคาร (รูปที่ 98)

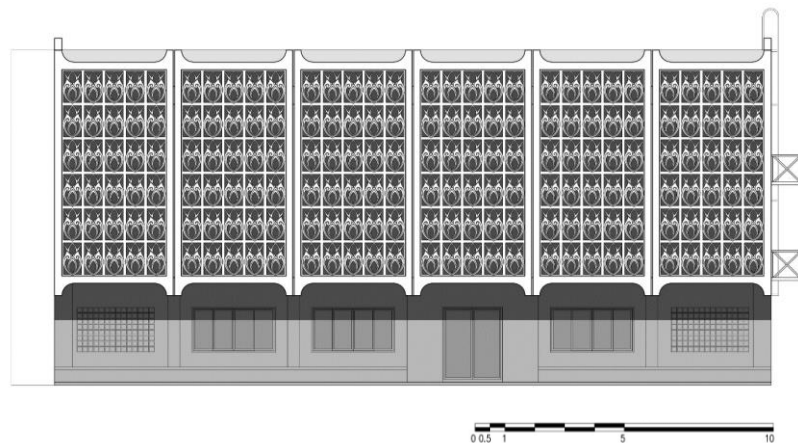

รูปที่ 98 จักรหะซ้ำแบบสมำเสมอของอาคารกรุงเทพมหานคร
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

3) ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ด้านหน้า) และอาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) มีแผงบล็อกโพร่งลวดลายไทยประยุกต์เป็นจักรหะซ้ำแบบสมำเสมอ วางเรียงกันด้านหน้าอาคาร (รูปที่ 99-100)

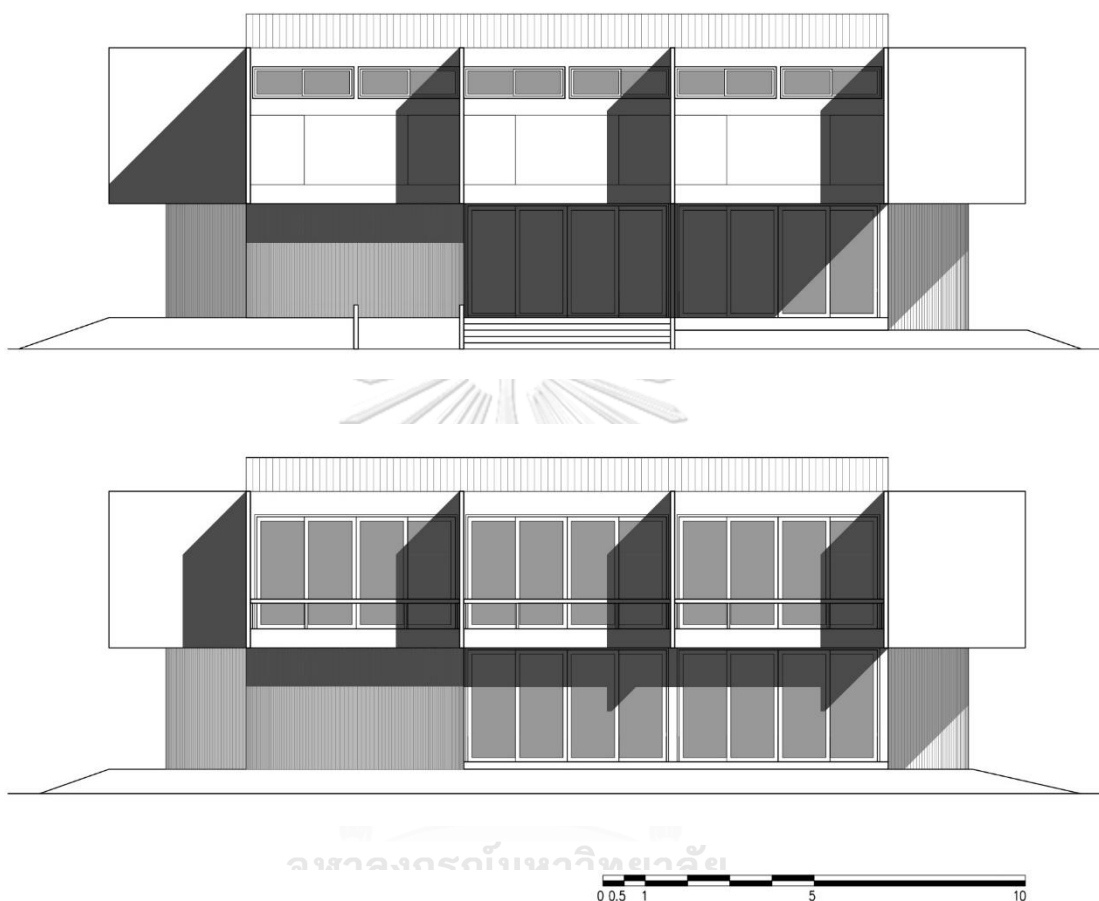

รูปที่ 99 จักรหะซ้ำแบบสมำเสมอด้านหน้าอาคารศูนย์เซเวียร์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 100 จักรหะซ้ำแบบสมำเสมอของอาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4) บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) มีส่วนยื่นของกันสาดและcribเป็นจังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอ เกิดจากระยะโครงสร้างอาคารที่มีขนาดเท่าๆ กัน ส่วนปลายสองด้านคือมุมด้านข้างส่วนยื่นกันแดด จึงทำให้ดูเหมือนเป็นจังหวะจบ⁸⁹ (รูปที่ 101)

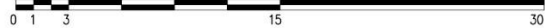

รูปที่ 101 จังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอของบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

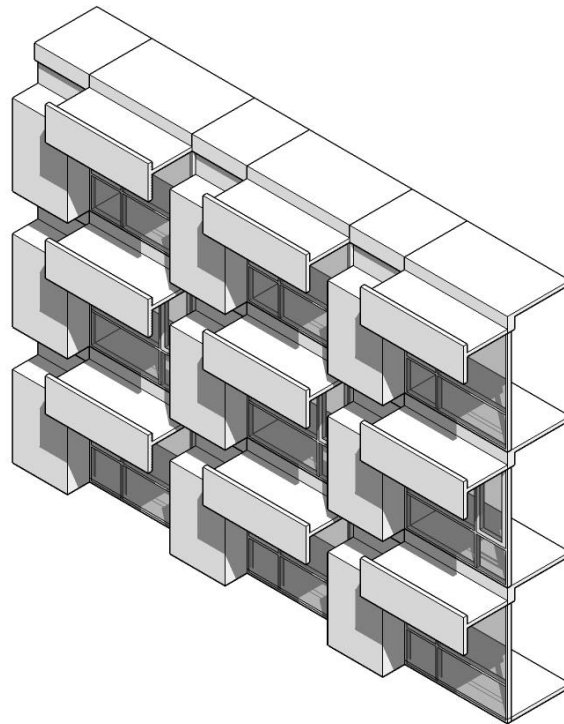
4.3.1.2 จังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อน เกิดขึ้นจากการใช้ องค์ประกอบอาคารที่มีความซับซ้อนของขนาด รูปร่าง หรือมีระยะห่างระหว่างองค์ประกอบต่างกัน มาจัดเรียงซ้ำๆ กันอย่างเป็นระบบสม่ำเสมอ อาคารที่มีจังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อน ได้แก่ โรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสลิสม (พ.ศ. 2509) และ ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513)

⁸⁹ ผุสดี ทิพทัส, หลักเบื้องต้นในการจัดองค์ประกอบในสถาปัตยกรรม. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 145-146.

1) โรงแรมเพรสิเดนท (พ.ศ. 2509) เป็นจังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอที่มีความซับซ้อนในองค์ประกอบ โดยเน้นจังหวะสลับระหว่างระนาบยื่นทางตั้งและระนาบบังแดดทางนอน เกิดเป็นชุดจังหวะของระนาบยื่นและระนาบบังแดดซ้ำต่อเนื่องกันไป (รูปที่ 102-103)

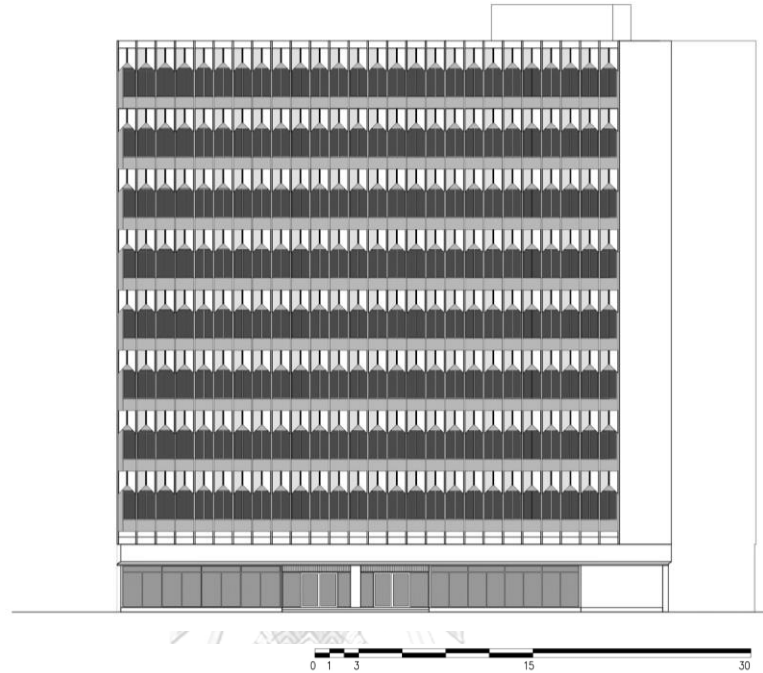

รูปที่ 102 จังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อนของโรงแรมเพรสิเดนท
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

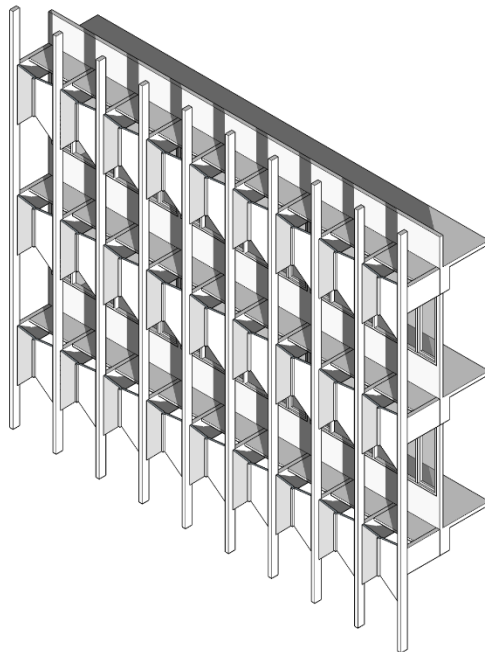

รูปที่ 103 องค์ประกอบที่ซับซ้อนของโรงแรมเพรสิเดนท
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

2) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2509) เป็นห้างฯ แบบสมัยใหม่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อนของรูปเรขาคณิตที่ทำมุมเอียงสลับไปมาทั้งในผังพื้นและรูปด้านอาคาร เป็นห้างฯ ต่อเนื่องกันไปตามแนวช่องเปิด (รูปที่ 104-105)

รูปที่ 104 ห้างฯ แบบสมัยใหม่ด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อนของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

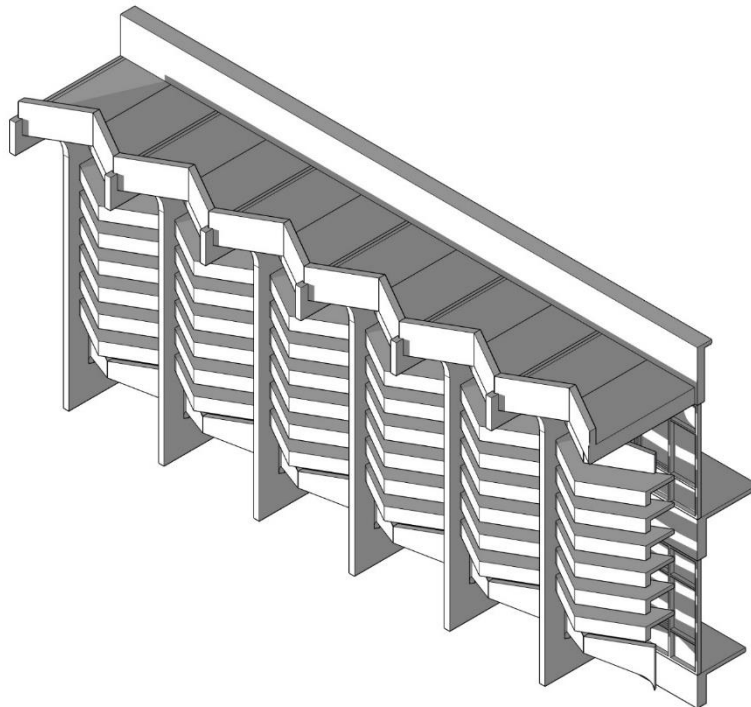
รูปที่ 105 องค์ประกอบที่ซับซ้อนของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

3) ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) เป็นจังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อนของระนาบทางนอนที่ทำมุมเอียงสลับไปมาทั้งในผังพื้นและรูปด้านอาคาร ประกอบกับจังหวะของคานที่แบ่งระยะโครงสร้างอาคารออกเป็นจังหวะเท่าๆ กัน เกิดเป็นชุดจังหวะของระนาบทางตั้งและทางนอนซ้ำต่อเนื่องกันไป ส่วนคานด้านริมอาคารมีขนาดและรูปร่างที่แตกต่างออกไปจากองค์ประกอบซ้ำเสมือนการจบของจังหวะ (รูปที่ 106-107)

0 0.5 1 5 10

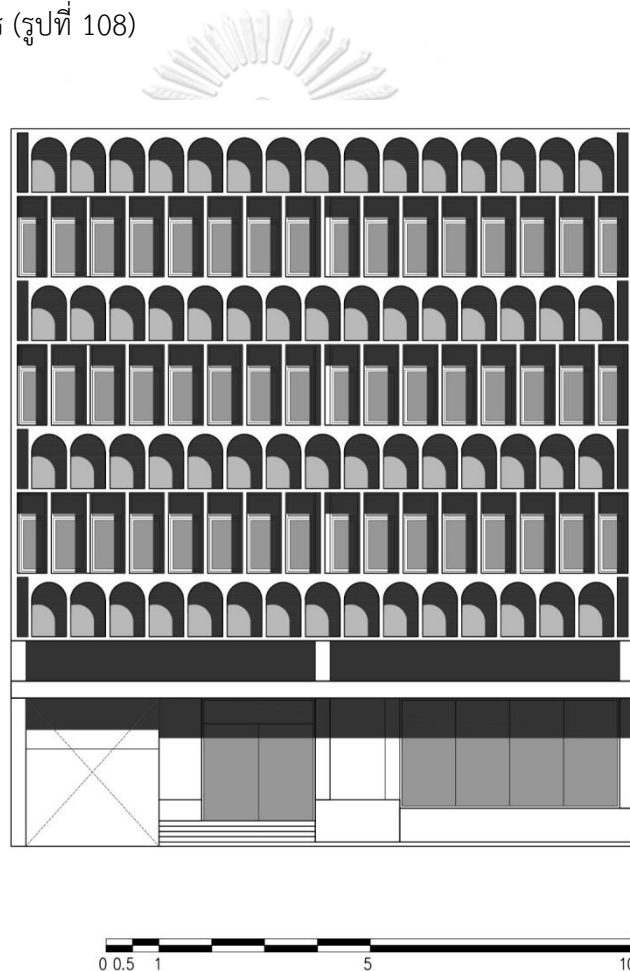
รูปที่ 106 จังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อน ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 107 องค์ประกอบที่ซับซ้อน ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4.3.1.3 จังหวะสลั คือ การสลัสับเปลี่ยนองค์ประกอบซ้ำ ด้วยการเปลี่ยนองค์ประกอบใหม่สลับกับองค์ประกอบเดิม ตลอดจนการสลัองค์ประกอบด้วยการเปลี่ยนขนาดหรือเปลี่ยนสัดส่วนซึ่งมีส่วนในการสร้างความน่าสนใจได้มากกว่าการจัดองค์ประกอบแบบซ้ำๆ เท่ากันทั้งหมด⁹⁰ อาคารที่มีจังหวะสลั ได้แก่ อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) อาคารเซเวียร์ฮอลล์ (พ.ศ. 2513) และอาคารสารสิน (พ.ศ. 2509)

1) อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) มีแผงกันแดดเป็นจังหวะสลัด้วยการเปลี่ยนรูปร่างและเปลี่ยนตำแหน่ง⁹¹ โดยยื่นระนาบทางตั้งและทางนอนร่วมกัน เกิดเป็นตารางรูปเรขาคณิตที่มีจังหวะสลัระหว่างชั้นอาคาร (รูปที่ 108)

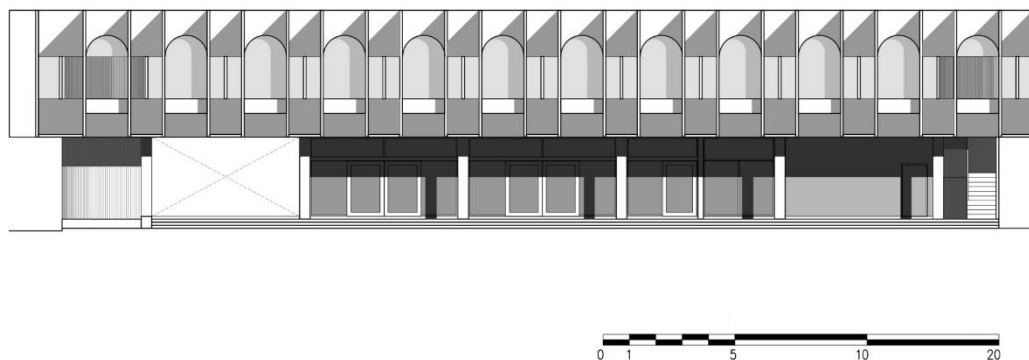

รูปที่ 108 จังหวะสลัของอาคารแอนนา
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

⁹⁰ เลอสม สถาปัตตานนท์. มิติสถาปัตยกรรม, 3 (กรุงเทพฯ: ลายเส้น พลัทธิขซึ่ง, 2555). หน้า 122.

⁹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 122.

2) ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) มีแผงกันแดดเป็นจังหวะสลับระหว่างระนาบยื่นเป็นคียบทางตั้งและระนาบบังแดดรูปเรขาคณิต เป็นชุดต่อเนื่องกันไปตามแนวทางเดินรอบอาคารชั้นที่ 2 (รูปที่ 109)

รูปที่ 109 จังหวะสลับของอาคารศูนย์เซเวียร์ (ด้านข้าง)
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

นอกจากนี้การใช้จังหวะสลับในผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา ยังปรากฏจังหวะสลับของแผงกันแดดที่อาคารสารสิน (พ.ศ. 2511)⁹² โดยใช้องค์ประกอบที่มีขนาดและรูปร่างเหมือนกัน ทำมุมเอียงสลับไปมา เป็นจังหวะสลับของการเปลี่ยนตำแหน่งของรูปโค้ง วางต่อเนื่องกันไปตามแนวช่องเปิดอาคาร (รูปที่ 110) ซึ่งคุณวัชรินทร์ นิมบุญจาช ได้อธิบายถึงการออกแบบแผงกันแดดของอาคารสารสินไว้ว่า

“ออฟฟิศสารสิน facade มันเป็นรูปถ้วยกาแฟ เป็น mug สวยนะโค้งเข้าโค้งออก pattern มันก็แค่เข้าออกๆ สลับกัน รุ่นที่ผมเป็นคนออกแบบ ฟิสิกส์ [นิพัทธ์ ชื่อตรง] ตึกนั้นไม่มีอะไรเลยเป็นเหลี่ยมๆ เรียบๆ กระจกธรรมดา ไม่มี fin นอนด้วยเข้าไป มีคานยื่นมารับ facade แต่สวยมาก พวกนั้นก็คอนกรีตหล่อด้วยไม้แบบทั้งนั้น ไม่แน่ใจว่าหล่อแล้วยกชุดมารีเปล่า ผมไม่ทราบ... สมัยก่อน fin เป็นแบบหล่อด้วยคอนกรีตทั้งหมด ส่วนหน้าตาจะเป็นยังไงก็แล้วแต่คิดให้สวยงาม ก็คือเรื่องแสงและเงา”⁹³

⁹² อาคารสารสิน (พ.ศ. 2509) เป็นส่วนหนึ่งในอาคารกรณีศึกษา แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลอาคาร จึงไม่สามารถวิเคราะห์ในรายละเอียดด้วยแบบสถาปัตยกรรมได้

⁹³ วัชรินทร์ นิมบุญจาช. 22 กรกฎาคม 2562.

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่าแผงกันแดดของอาคารสารสิน เน้นความสำคัญของหน้าตา อาคารด้วยการจัดองค์ประกอบของแผงกันแดดเป็นจังหวะสลับระหว่างรูปทรงเดียวกัน โดยใช้วัสดุเป็นคอนกรีตหล่อขึ้นรูปจากไม้แบบ แต่ยังมีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ จึงไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นการหล่อด้วยวิธีใด

รูปที่ 110 จังหวะสลับของอาคารสารสิน
ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

จากการวิเคราะห์เรื่องจังหวะในภาษาสถาปัตยกรรมพบว่า อาคารกรณีศึกษาที่พบแนวทางการออกแบบแผงกันแดดเป็นจังหวะซ้ำแบบสม่ำเสมอ ได้แก่ โรงแรมโนรธา (พ.ศ. 2509) อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2510) ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ด้านหน้า) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ส่วนอาคารที่พบแนวทางการออกแบบแผงกันแดดเป็นจังหวะซ้ำด้วยองค์ประกอบที่ซับซ้อน ได้แก่ โรงแรมเพรสซิเดนซ์ (พ.ศ. 2509) ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2509) และห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) และอาคารที่พบแนวทางการออกแบบแผงกันแดดเป็นจังหวะสลับ ได้แก่ อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) อาคารสารสิน (พ.ศ. 2510) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ด้านข้าง) จะเห็นได้ว่า อัตลักษณ์สำคัญของแผงกันแดดที่ปรากฏในรูปลักษณะอาคาร และมีผลต่อมุมมองการรับรู้ทางสายตา คือ การใช้จังหวะในการออกแบบ เป็นวิธีการจัดการองค์ประกอบอาคารอย่างเป็นระบบด้วยรูปเรขาคณิตที่เรียบง่าย เพื่อให้ภาพรวมของอาคารเกิดเอกภาพ

4.3.2 สัดส่วน

สัดส่วน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดและรูปร่างของส่วนประกอบต่างๆ เมื่อเปรียบเทียบในตัวของมันเอง และเปรียบเทียบกับกลุ่มก้อนรูปทรงอาคารโดยรวม⁹⁴ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พบอาคารที่คล้ายจะมีกระบวนการคิดเรื่องการใช้สัดส่วนในการออกแบบจำนวน 7 หลัง ได้แก่ อาคารกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2511) ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) บ้านศาสตราจารย์กิติติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) โรงแรมมโนราห์ (พ.ศ. 2509) โรงแรมเพรสซิเดนท (พ.ศ. 2509) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) โดยมีรายละเอียดดังนี้

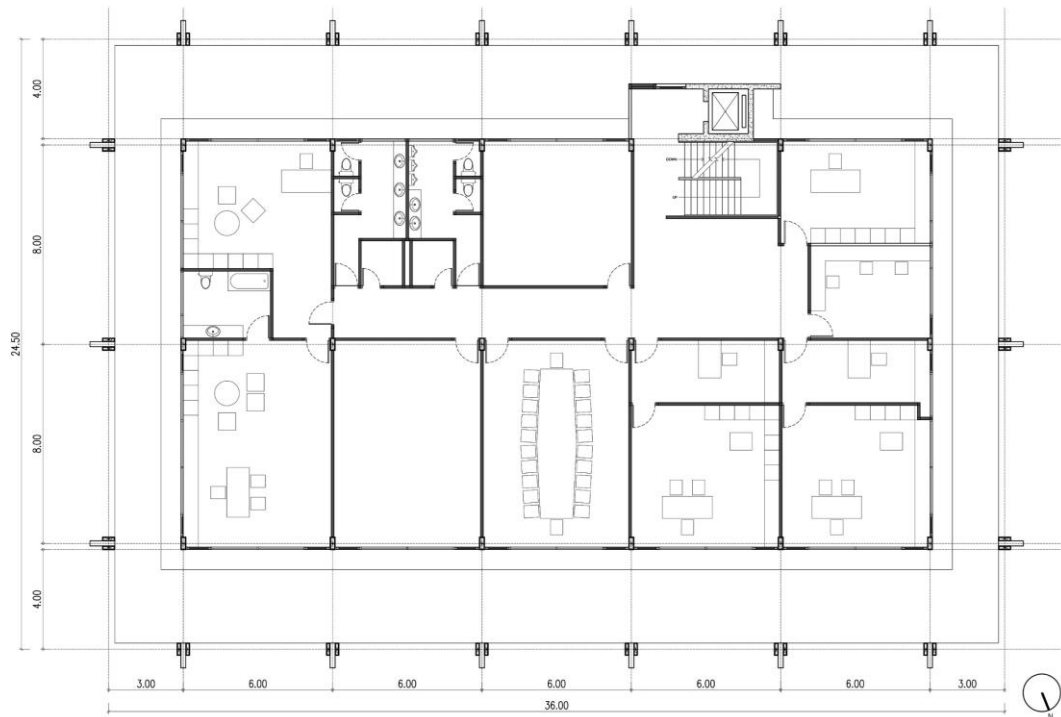
4.3.2.1 อาคารกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2511) พบความสัมพันธ์ของสัดส่วนในผังพื้นอาคาร ดังนี้

A คือ ระยะห่างระหว่างผิวอาคารถึงระยะยื่นกันสาดด้านทิศตะวันออก-ตะวันตก ขนาด 3.00 ม. สัมพันธ์กับ 2A คือ ระยะโครงสร้างอาคารด้านทิศเหนือ-ใต้ ขนาด 6.00 ม. A และ 2A จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 2

B คือ ระยะห่างระหว่างผิวอาคารถึงระยะยื่นกันสาดด้านทิศทิศเหนือ-ใต้ ขนาด 4.00 ม. สัมพันธ์กับ 2B คือ ระยะโครงสร้างอาคารด้านทิศตะวันออก-ตะวันตก B และ 2B จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 2 ดังนั้นความสัมพันธ์ของ A และ B จึงมีสัดส่วนเป็น 3 : 4 ซึ่งเป็นสัดส่วนเดียวกับระยะโครงสร้างภายในอาคาร (รูปที่ 111-112)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁹⁴ เลอสม สสถาปัตยกรรณ. มิติสถาปัตยกรรม, 3 (กรุงเทพฯ: ภายเส้น พลับพลึงชิง, 2555).

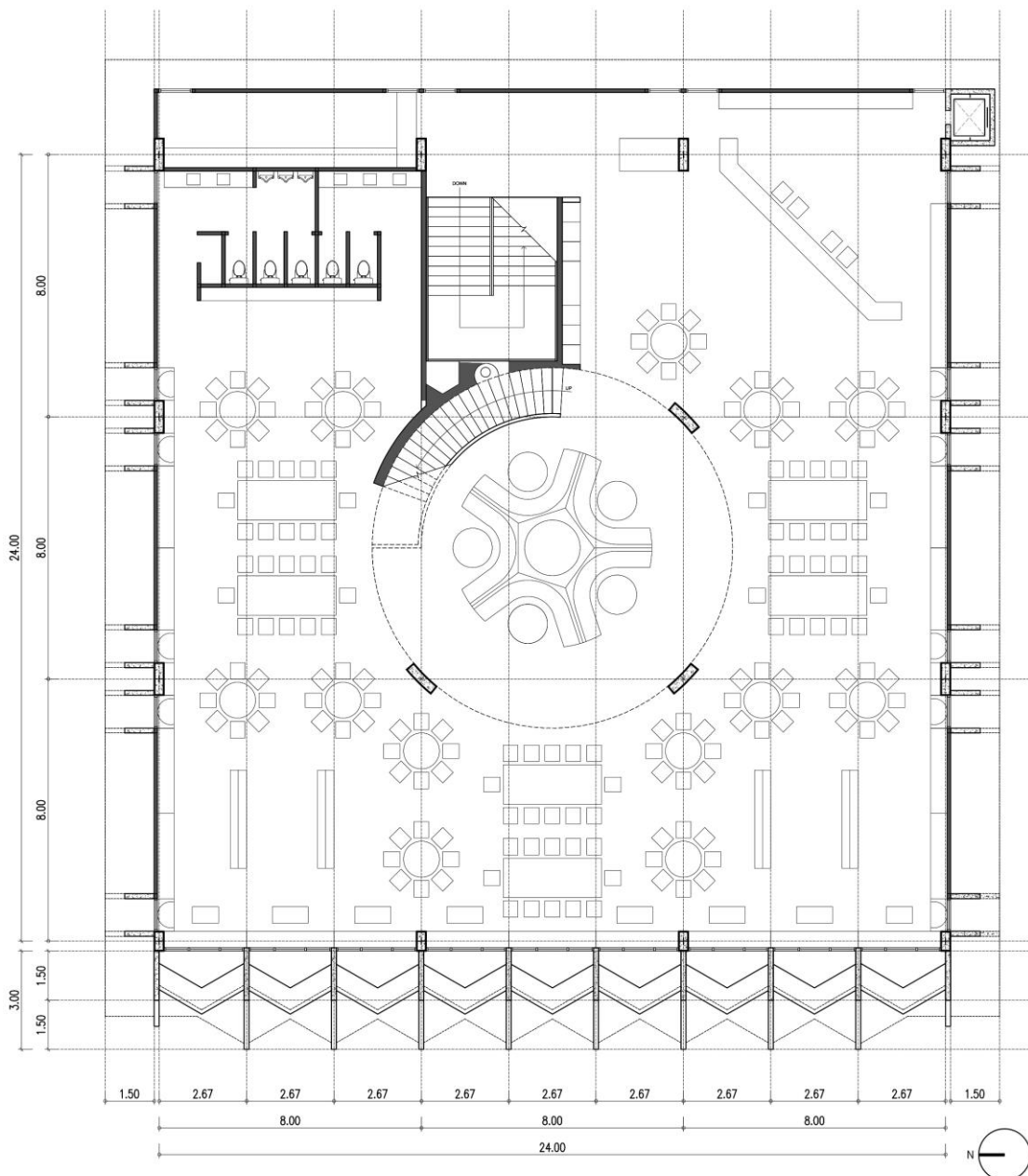
รูปที่ 111 ระยะเวลาในผังพื้นอาคารชั้นที่ 2 กรุงเทพมหานคร
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 112 สัดส่วนในผังพื้นอาคารชั้นที่ 2 กรุงเทพมหานคร
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

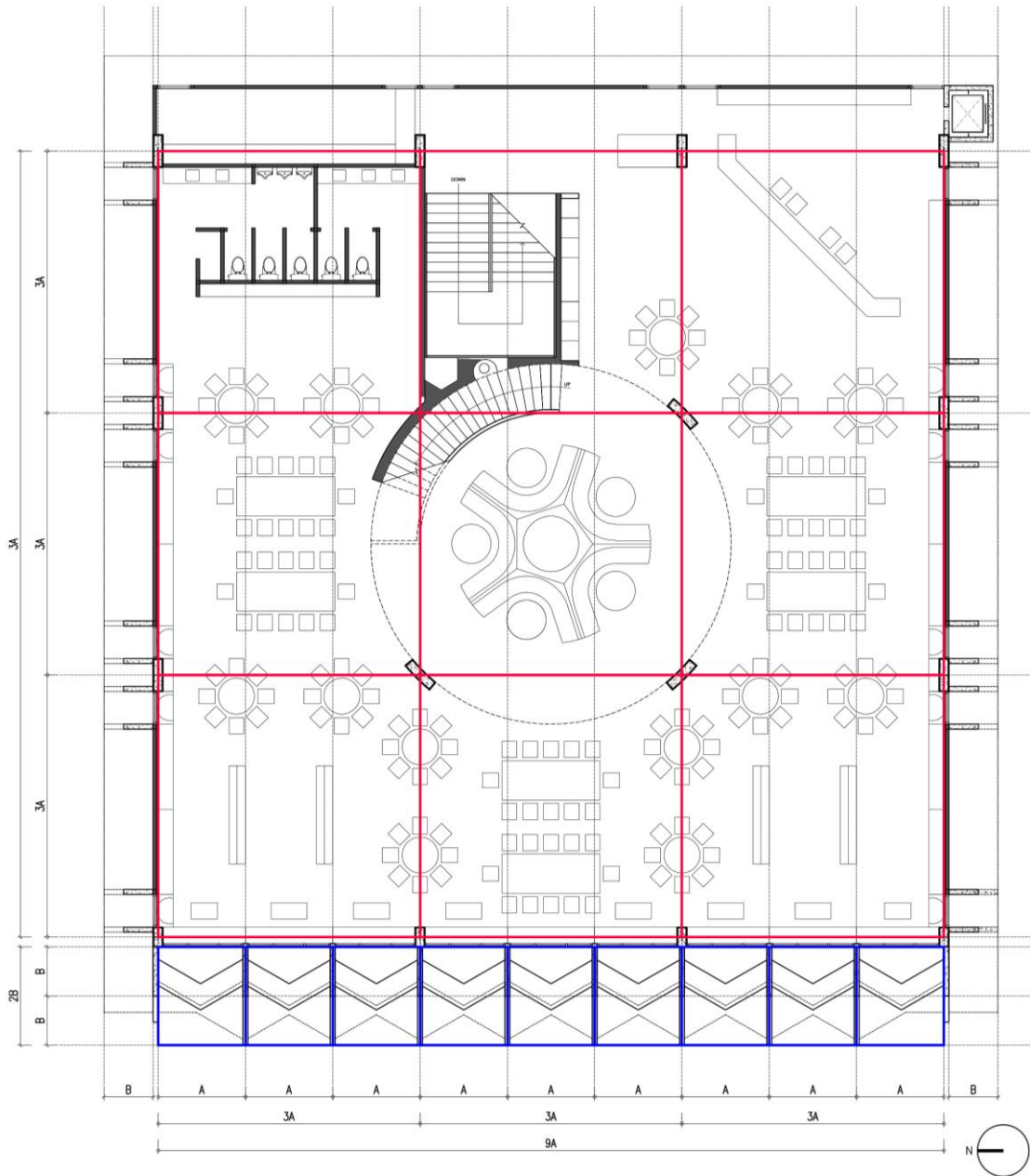
4.3.2.2 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) พบความสัมพันธ์ของสัดส่วนในผังอาคาร ดังนี้

A คือ ความกว้างของชุดแผงกันแดดขนาด 2.67 ม. จะเห็นว่า A มีความสัมพันธ์กับ 3A คือ ระยะโครงสร้างอาคารขนาด 8.00 ม. ซึ่งระยะ 2.67 ม. เป็น 1 ใน 3 ของระยะ 8.00 ม. A และ 3A จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 3 ดังนั้นความกว้างโดยรวมของอาคารจึงมีระยะเป็น 9A (รูปที่ 113-114)

รูปที่ 113 ระยะในผังพื้นที่ชั้นที่ 2 ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

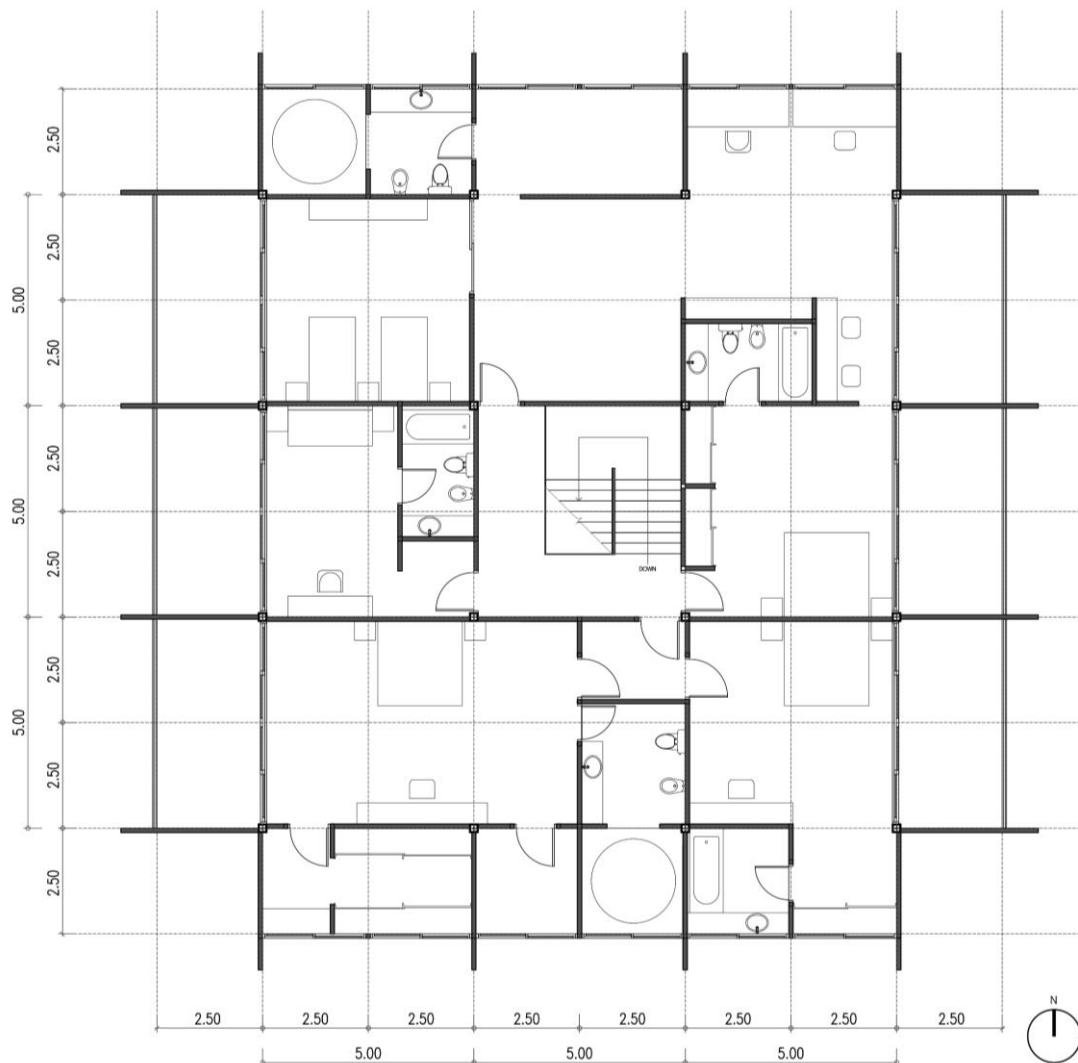
B คือ ระยะยื่นของคานาทางตั้ง (ส่วนล่าง) ขนาด 1.50 ม. สัมพันธ์กับ 2B คือ ระยะยื่นของคานาทางตั้ง (ส่วนบน) ขนาด 3.00 ม. ในสัดส่วน 1 : 2 (รูปที่ 113-114)

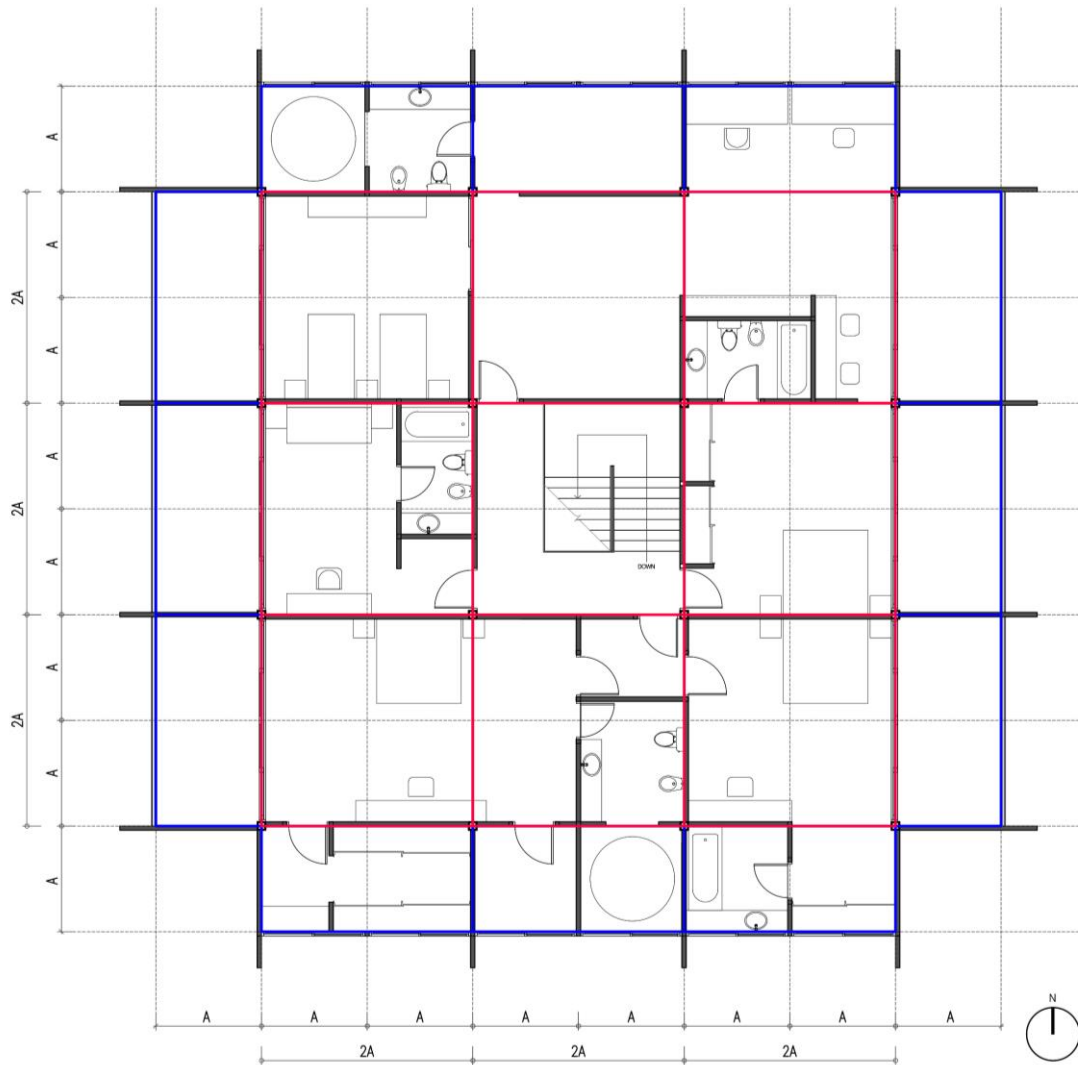
รูปที่ 114 สัดส่วนในผังพื้นที่ชั้นที่ 2 ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4.3.2.3 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) พบความสัมพันธ์ของสัดส่วนในผังพื้นอาคารดังนี้

A คือ ระยะยื่นของระเบียงกันแดดขนาด 2.50 ม. สัมพันธ์กับ 2A คือ ระยะโครงสร้างอาคารขนาด 5.00 ม. A และ 2A จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 2 เป็นผลให้ความกว้างโดยรวมของอาคารมีระยะเป็น 8A (รูปที่ 115-116)

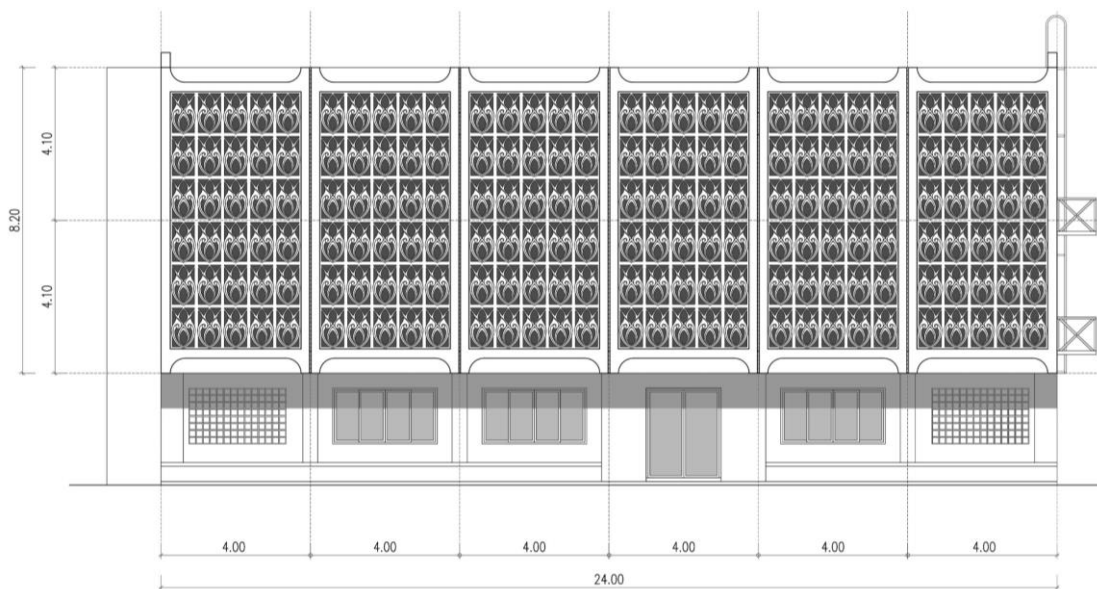
รูปที่ 115 ระยะในผังพื้นชั้นที่ 2 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 116 สัดส่วนในผังพื้นชั้นที่ 2 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4.3.2.4 สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) พบความสัมพันธ์ของสัดส่วนในรูปด้านอาคารดังนี้

A คือ ระยะโครงสร้างอาคารขนาด 4.00 ม. และมีระยะใกล้เคียงกับความสูงอาคารชั้นที่ 2 และ 3 ขนาด 4.10 ม. ในสัดส่วน 1 : 1 ความกว้างโดยรวมของอาคารจึงมีระยะเป็น 6A ในขณะที่ความสูง A มีระยะใกล้เคียงกับ 2A คือ ความสูงโดยรวมของอาคารขนาด 4.20 ม. ดังนั้น A และ 2A จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 2 (รูปที่ 117-118)

รูปที่ 117 ระยะในรูปด้านอาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

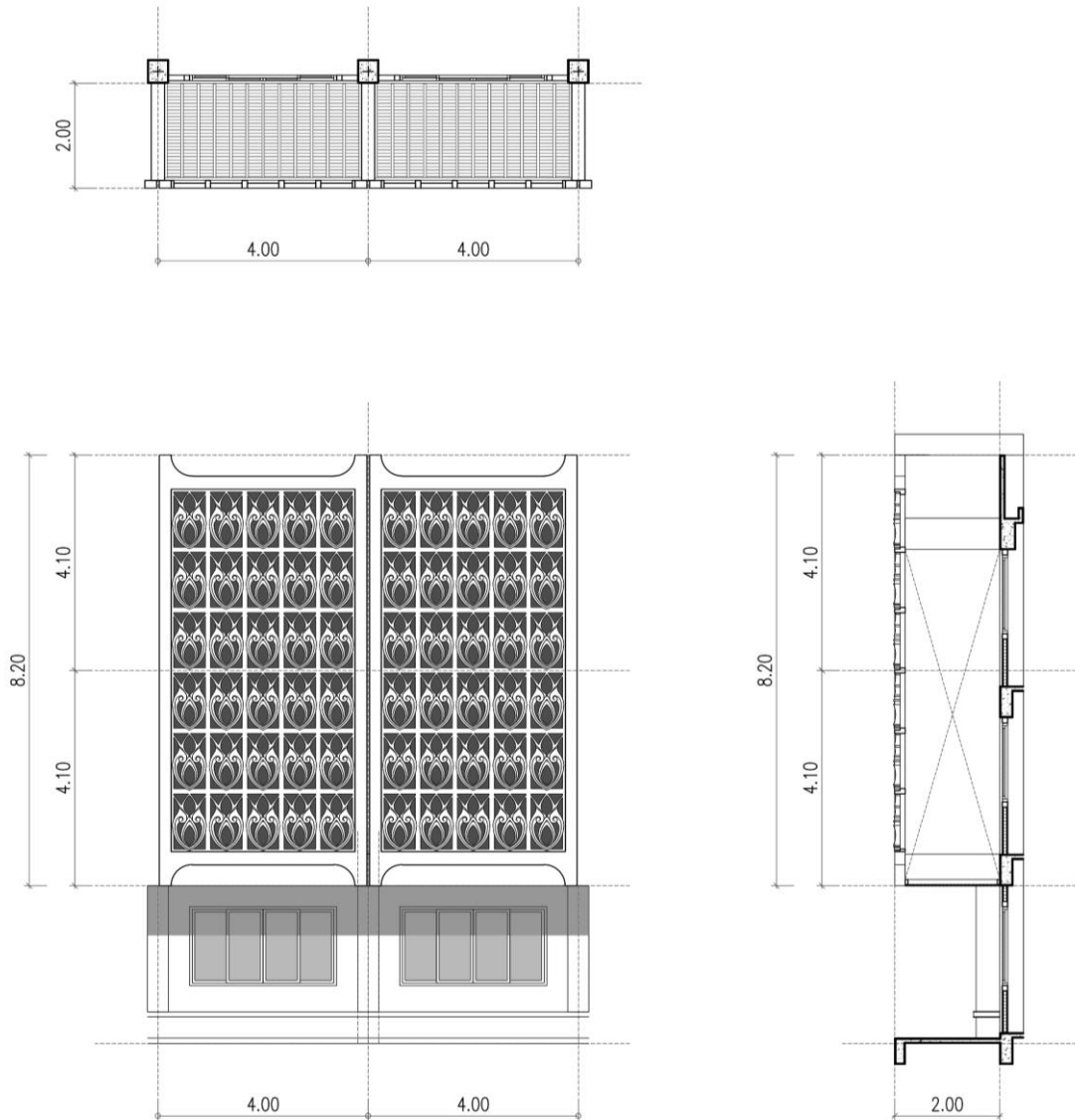
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 118 สัดส่วนในรูปด้านอาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

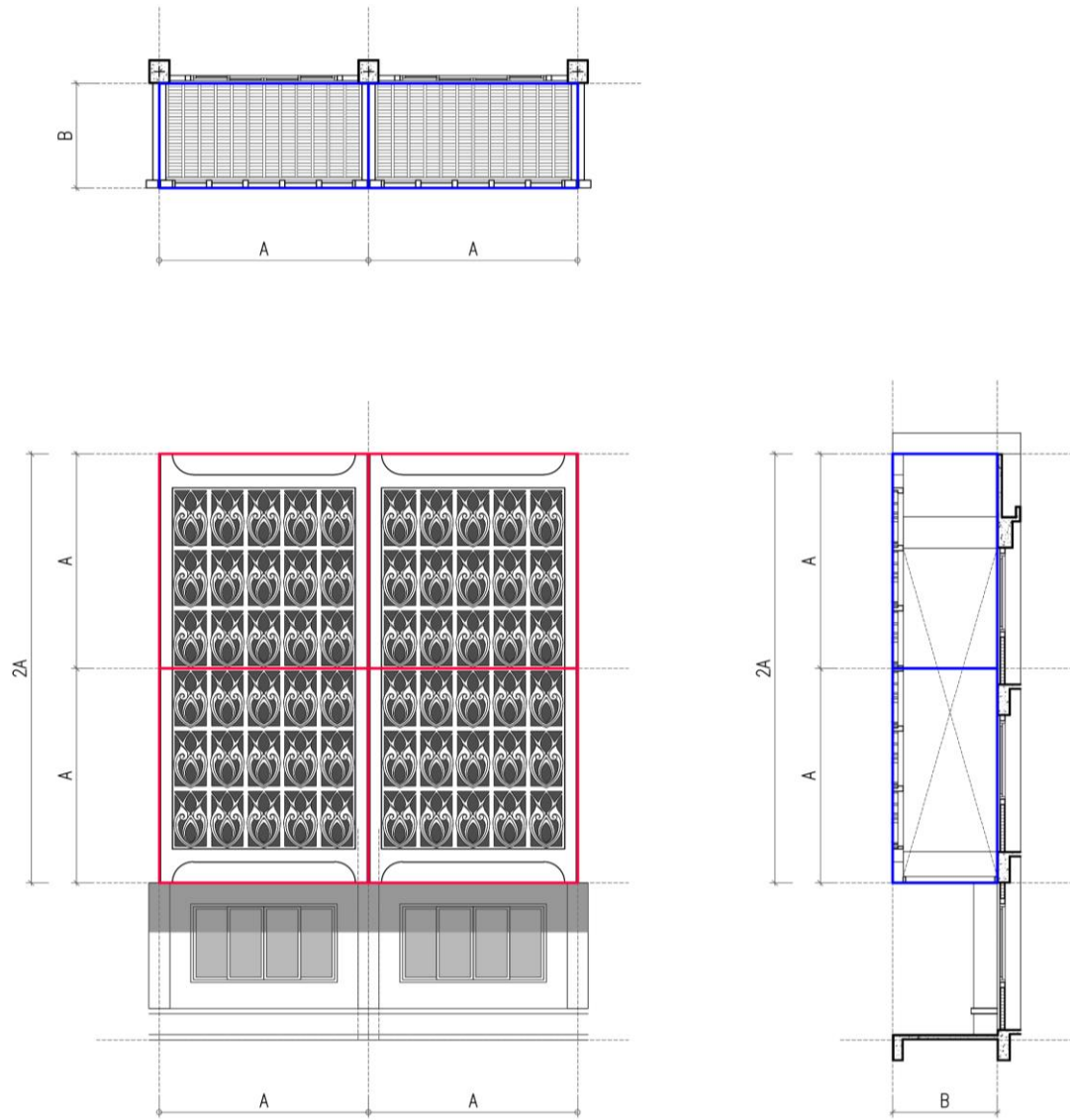
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

B คือ ระยะห่างระหว่างผิวอาคารถึงแผงล้อยกโปรงขนาด 2.00 ม. สัมพันธ์กับ A ในสัดส่วน 2 : 1 (รูปที่ 119-120)

รูปที่ 119 ระยะในแบบขยายแผงกันแดด อาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

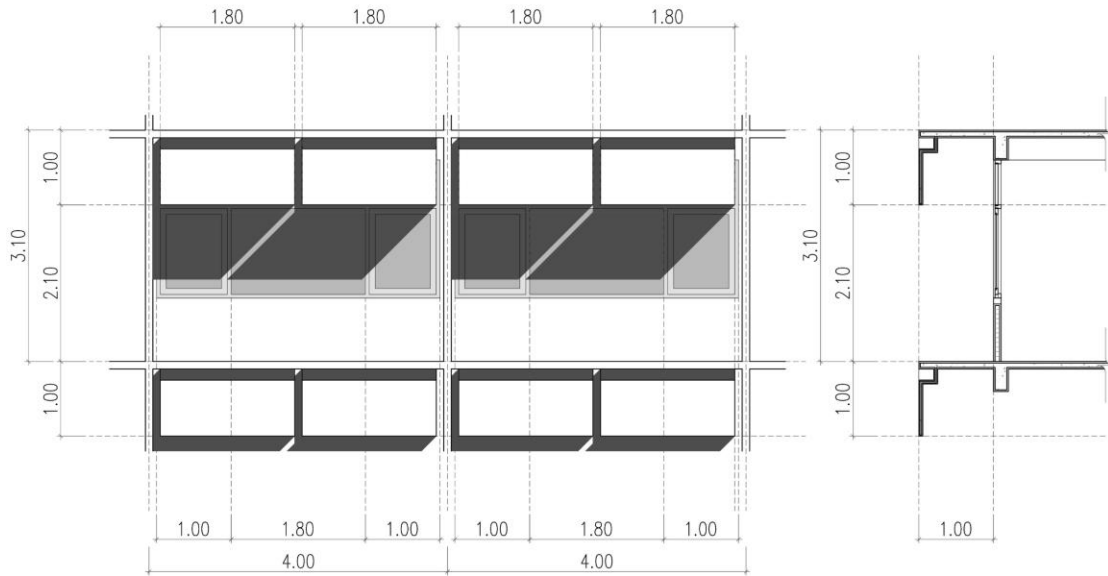

รูปที่ 120 สัดส่วนในแบบขยายแผงกันแดด อาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

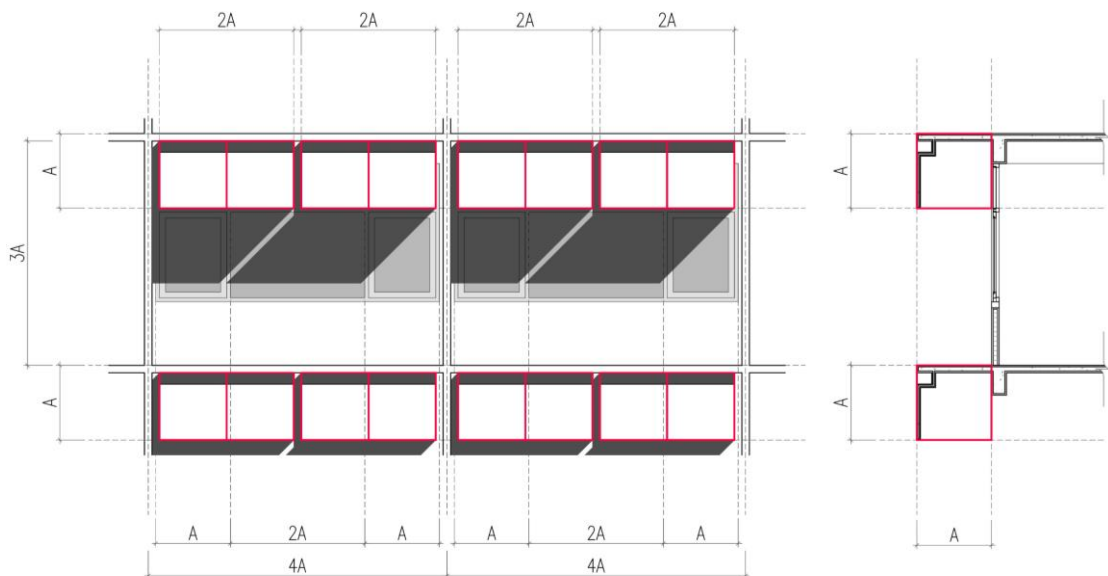
4.3.2.5 โรงแรมมโนราห์ (พ.ศ. 2509) พบความสัมพันธ์ของสัดส่วนในผังบังแดดด้านที่หันเข้าสู่คอร์ท และผังบังแดดรอบนอกอาคาร ดังนี้

A คือ ความสูงของผังบังแดดด้านที่หันเข้าสู่คอร์ทขนาด 1.00 ม. เป็นระยะเดียวกับความกว้างของหน้าต่างห้องพักบานติดตาย และระยะห่างระหว่างผังบังแดดกับผิวอาคารในสัดส่วน 1 : 1 จะเห็นว่า A มีระยะใกล้เคียงกับ 2A คือ ความยาวของผังบังแดดขนาด 1.80 ม. ดังนั้น A และ 2A จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 2 ในขณะเดียวกัน A มีระยะใกล้เคียงกับ 3A คือ ความสูงโดยรวมของห้องพักขนาด 3.10 ม. จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 3 และ A สัมพันธ์กับ 4A คือ ความกว้างของห้องพักขนาด 4.00 ม. ในสัดส่วน 1 : 4 เป็นผลให้ความสูงและความกว้างของห้องพักสัมพันธ์กันในสัดส่วน 3 : 4 (รูปที่ 121-122)

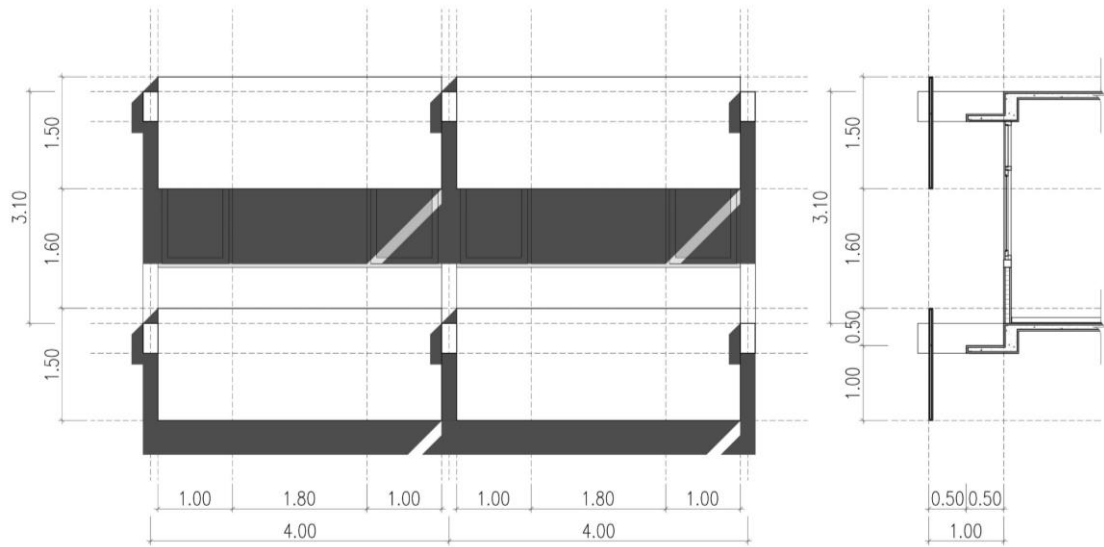
B คือ ความสูงของผังบังแดดรอบนอกอาคารขนาด 1.50 ม. จะเห็นว่า B มีขนาดใกล้เคียงกับ 2B คือ ความสูงโดยรวมของห้องพักขนาด 3.10 ม. B และ 2B จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 2 และ A คือ ความกว้างของหน้าต่างห้องพักบานติดตายขนาด 1.00 ม. สัมพันธ์กับ 4A คือ ความกว้างของห้องพักขนาด 4.00 ม. ในสัดส่วน 1 : 4 เมื่อพิจารณาระยะยื่นของผังบังแดดรอบนอกอาคารพบว่า A คือ ระยะห่างระหว่างผิวอาคารและผังบังแดดขนาด 1.00 ม. และ $\frac{1}{2}A$ คือ ระยะยื่นของกันสาดเหนือหน้าต่างห้องพักรอบนอกอาคารขนาด 0.50 ม. A และ $\frac{1}{2}A$ จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : $\frac{1}{2}$ เป็นผลให้ระยะห่างระหว่างผิวอาคารและผังบังแดด A และความสูงของผังบังแดด B สัมพันธ์กันในสัดส่วน 2 : 3 (รูปที่ 123-124)

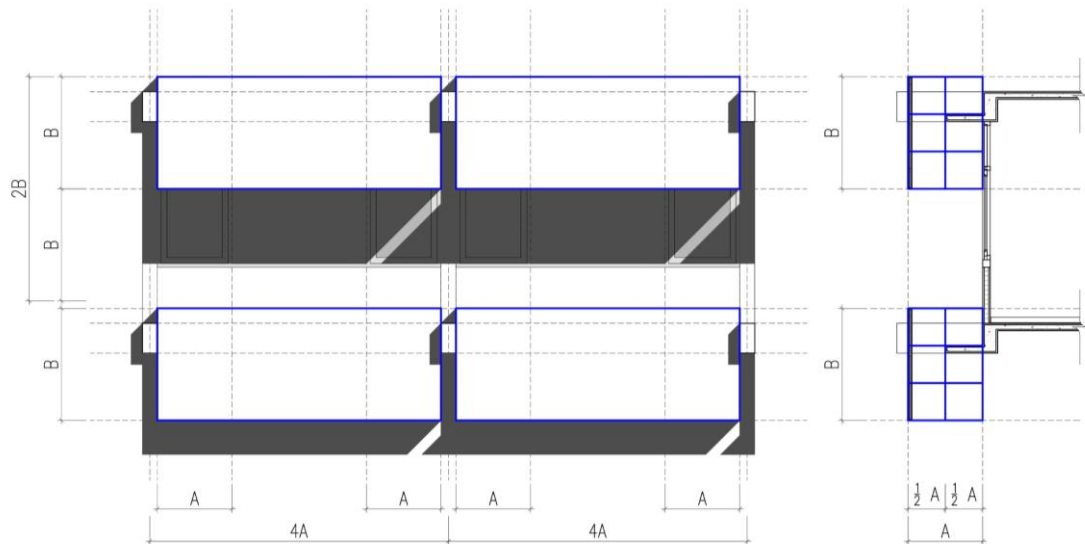
รูปที่ 121 ระยะเวลาในแผงบังแดดด้านที่หันเข้าสู่คอร์ทโรงแรมโนราห์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 122 สัดส่วนในแผงบังแดดด้านที่หันเข้าสู่คอร์ทโรงแรมโนราห์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 123 ระยะในแผงบังแดดรอบนอกโรงแรมโนราห์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

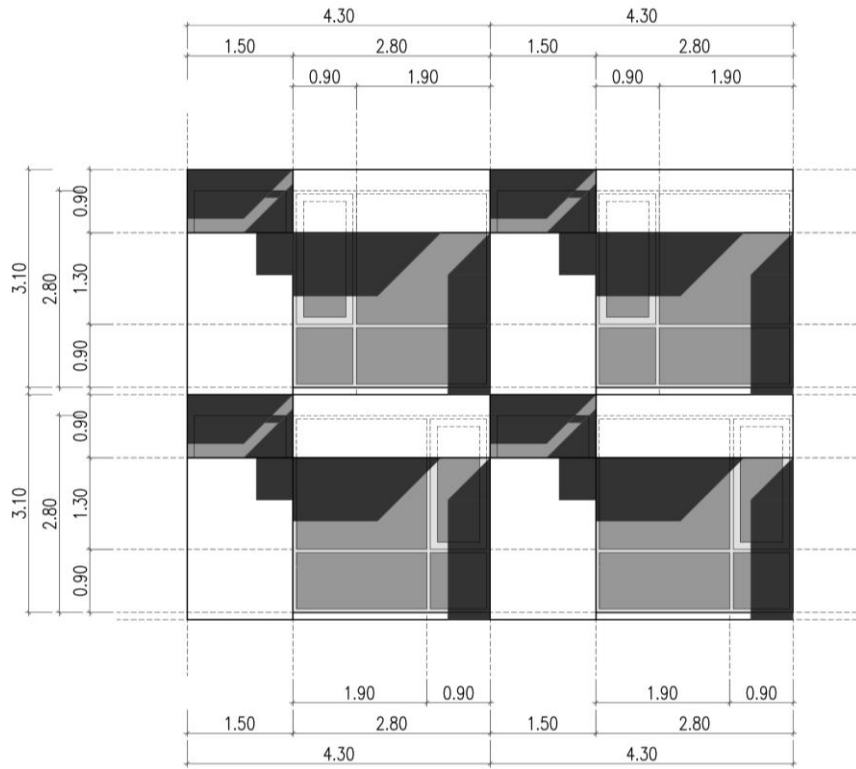
รูปที่ 124 สัดส่วนในแผงบังแดดรอบนอกโรงแรมโนราห์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4.3.2.6 โรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) พบความสัมพันธ์ของสัดส่วนในแผนกกันแดดดังนี้

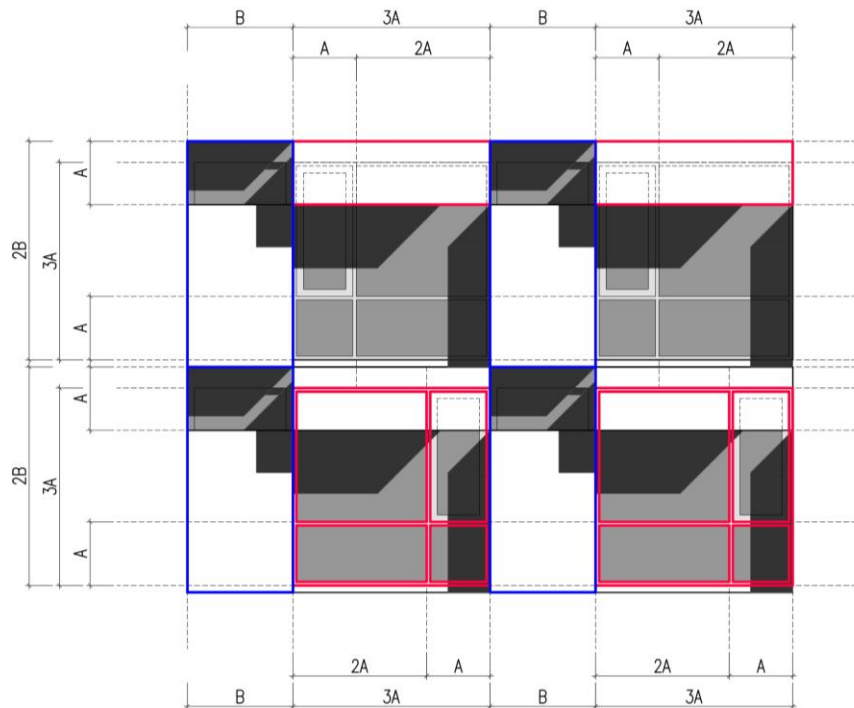
A คือ ความสูงของระนาบบังแดดทางนอนขนาด 0.90 ม. และเป็นระยะเดียวกับความกว้างและความสูงของหน้าต่างห้องพักบานติดตายในสัดส่วน 1 : 1 จะเห็นว่า A มีระยะใกล้เคียงกับ 3A คือ ความกว้างของระนาบบังแดดทางนอนขนาด 2.80 ม. A และ 3A จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 3 ซึ่งเป็นระยะเดียวกับความสูงโดยรวมของห้องพักและความกว้างโดยรวมของหน้าต่างห้องพัก และ A มีระยะใกล้เคียงกับ 2A คือ ความกว้างของหน้าต่างห้องพักบานติดตายขนาด 1.90 ม. A และ 2A จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 2 (รูปที่ 125-126)

B คือ ความกว้างของแผนกกันแดดระนาบยื่นทางตั้งขนาด 1.50 ม. มีระยะใกล้เคียงกับ 2B คือ ความสูงโดยรวมของห้องพักขนาด 3.10 ม. B และ 2B จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 2 (รูปที่ 125-126)

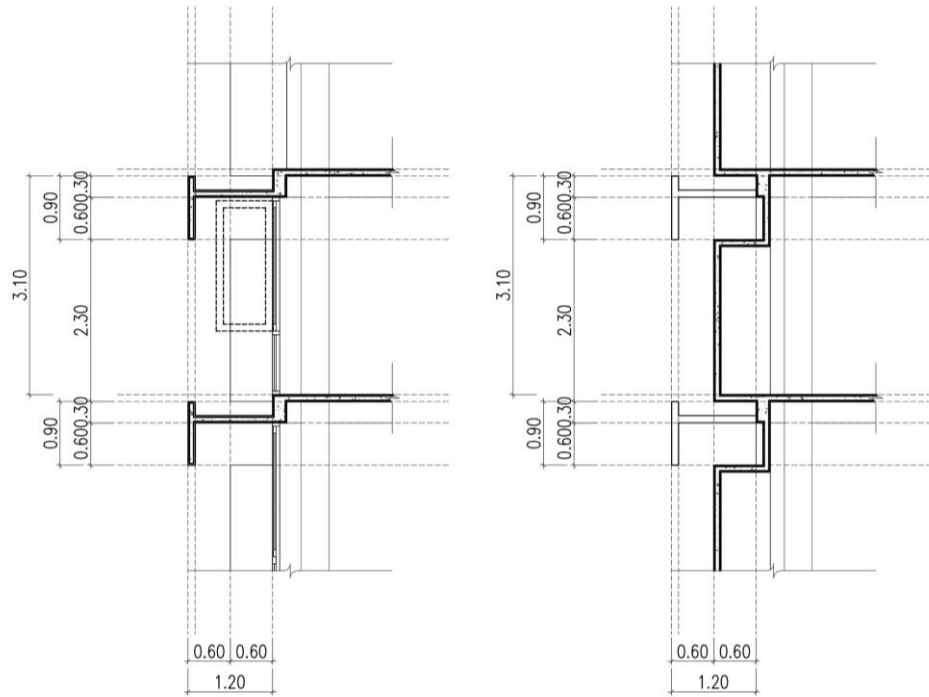
C คือ ระยะยื่นของแผนกกันแดดทางตั้งขนาด 0.60 ม. และเป็นระยะเดียวกับระนาบบังแดดที่พับต่อลงมา สัมพันธ์กับ 2C คือ ระยะห่างระหว่างระนาบบังแดดและผิวอาคารขนาด 1.20 ม. ในสัดส่วน 1 : 2 จะเห็นว่าแผนกบังแดดส่วนที่พับต่อขึ้นไปมีระยะเป็น $\frac{1}{2}$ C เป็นผลให้ A และ 2C สัมพันธ์กันในสัดส่วน 3 : 4 (รูปที่ 127-128)

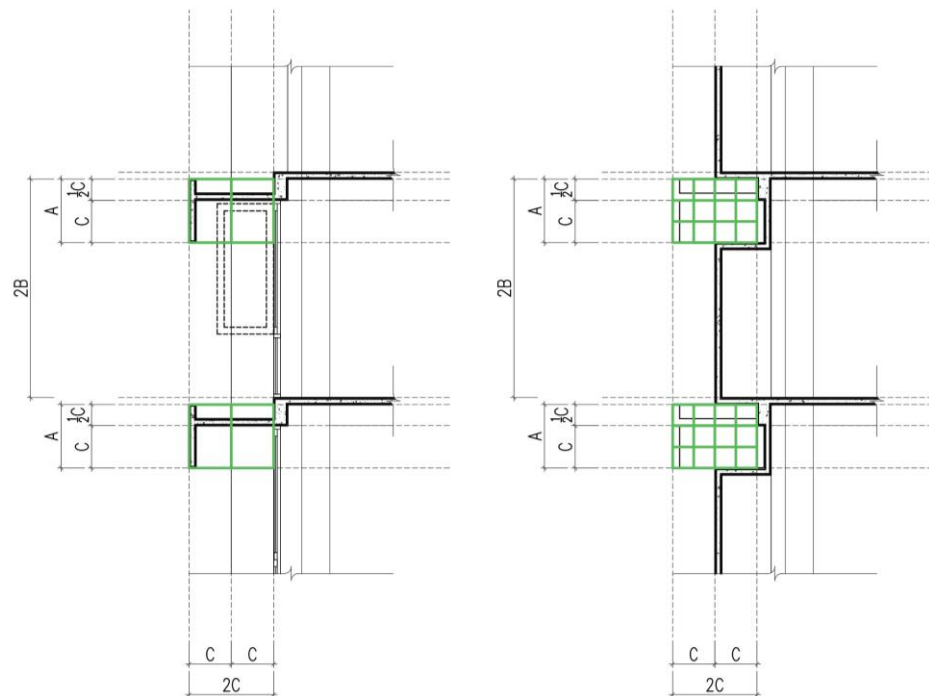
รูปที่ 125 ระยะเวลาในแผนกทันตกรรมโรงพยาบาลเพรลิตินท์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 126 สัดส่วนในแผนกทันตกรรมโรงพยาบาลเพรลิตินท์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 127 ระยะเวลาในรูปตัดแมงกั้นแคดโรงแรมเพรสิเดนท
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 128 สัดส่วนในรูปตัดแมงกั้นแคดโรงแรมเพรสิเดนท
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

4.3.2.7 ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) พบความสัมพันธ์ของสัดส่วนในรูปด้านอาคารและแผงกันแดด ดังนี้

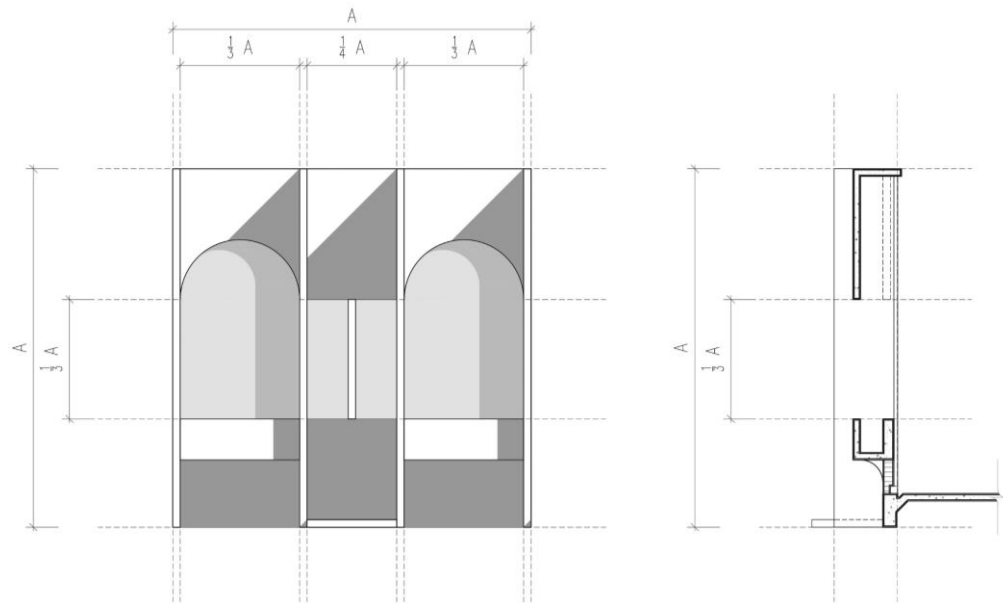
A คือ ความสูงโดยรวมของอาคารชั้นที่ 2 ขนาด 4.80 ม. ซึ่งเป็นระยะเดียวกับจากผลรวมจากองค์ประกอบสลับของแผงกันแดด คือ $\frac{1}{3}A + \frac{1}{4}A + \frac{1}{3}A$ จะมีระยะใกล้เคียงกับ A เมื่อพิจารณา ร่วมกันแล้วพบว่า ผลรวมขององค์ประกอบดังกล่าวสัมพันธ์กับ A ในสัดส่วน 1 : 1 (รูปที่ 123-124) โดยที่ $\frac{1}{3}A$ คือ ความกว้างของแผงบังแดดรูปโค้งขนาด 1.60 ม. และเป็นระยะเดียวกับความกว้างของช่องเปิดระหว่างแผงกันแดด และ $\frac{1}{4}A$ คือ ความกว้างของแผงบังแดดที่อยู่ระหว่างครีบทงตั้งขนาด 1.20 ม. (รูปที่ 129-130)

B คือ ความสูงอาคารชั้นล่างขนาด 3.00 ม. สัมพันธ์กับ 2B คือ ระยะโครงสร้างอาคารขนาด 6.00 ม. B และ 2B จึงสัมพันธ์กันในสัดส่วน 1 : 2 (รูปที่ 131-132)

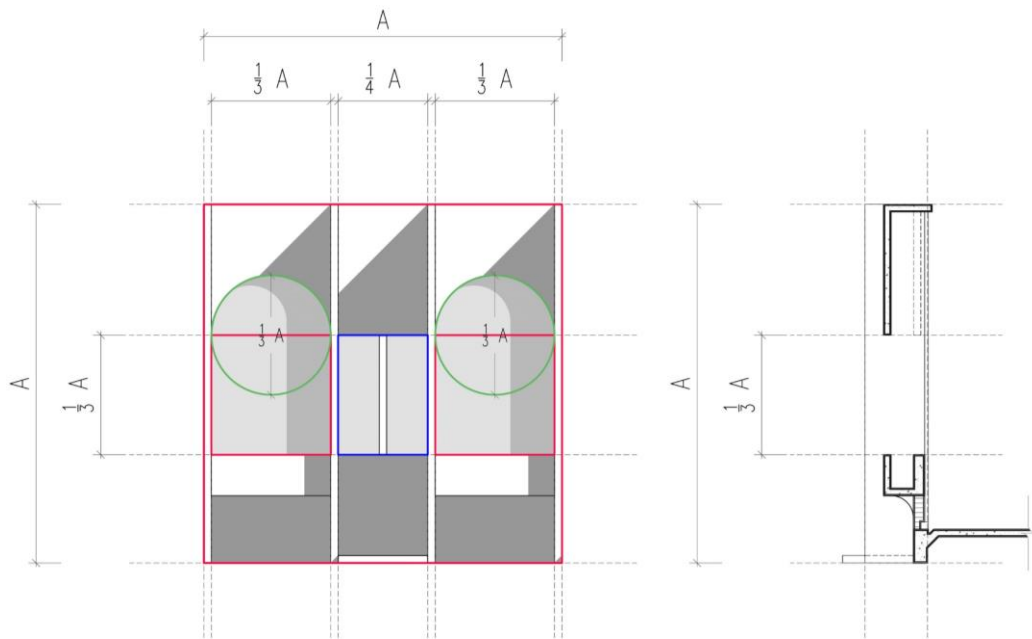

รูปที่ 131 ระยะเวลาในแบบขยายแผงกันแดดอาคารศูนย์เซเวียร์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 132 สัดส่วนในแบบขยายแผงกันแดดอาคารศูนย์เซเวียร์
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

จากการวิเคราะห์สัดส่วนในอาคารกรณีศึกษาจำนวน 9 หลัง พบความสัมพันธ์ของสัดส่วนในการออกแบบอาคารจำนวน 7 หลัง โดยมีอาคารที่พบสัดส่วนในระยะโครงสร้างอาคารเป็นหลัก ได้แก่ อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2511) พบสัดส่วน 1 : 2 และ 3 : 4 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) พบสัดส่วน 1 : 1 และ 1 : 3 บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) พบสัดส่วน 1 : 1 และ 1 : 2 และสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) พบสัดส่วน 1 : 2 จะเห็นว่าสัดส่วนที่พบในแต่ละอาคารโดยมากเป็นความสัมพันธ์ระหว่างระยะโครงสร้างอาคารและระยะยื่นของแผงกันแดด ส่วนอาคารที่พบสัดส่วนในระยะโครงสร้างอาคารและองค์ประกอบแผงกันแดด ได้แก่ โรงแรมโมนาร์ห์ (พ.ศ. 2509) พบสัดส่วน 1 : 1 1 : 2 และ 3 : 4 โรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) พบสัดส่วน 1 : 1 1 : 2 1 : 3 3 : 4 และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) พบสัดส่วน 1 : 1 และ 1 : 3 ในขณะที่เดียวกันอาคารที่ไม่พบความสัมพันธ์ของสัดส่วนมีจำนวนเพียง 2 หลัง ได้แก่ อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) และห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2511) อาจเป็นไปได้ว่าอาคารดังกล่าวเน้นกระบวนการออกแบบด้วยจังหวะมากกว่าการใช้สัดส่วน

จะเห็นว่าสัดส่วนที่พบในแต่ละอาคารโดยมากเป็นความสัมพันธ์ระหว่างระยะโครงสร้างอาคารและองค์ประกอบของแผงกันแดด ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา ที่อธิบายถึงการออกแบบโดยเริ่มจากโครงสร้างที่เป็นระบบ เพื่อให้ระบบโครงสร้างเป็นไปได้ จึงเริ่มในส่วนการออกแบบรายละเอียดเนื้อที่ใช้สอย

“...เป็นการออกแบบที่ใกล้ชิดกับระบบโครงสร้าง โครงสร้างมีความเป็นไปได้ อาจเป็นเพราะเรียนมาจาก M.I.T. ที่เน้นระบบโครงสร้าง แต่การที่จะเรียง function หลายๆ อย่าง ของแต่ละอาคารให้รวมอยู่ใน module เดียวกัน ที่จริงแล้วใช้เวลาในการคิดมากกว่าที่จะวางระยะของช่วงเสาตามใจชอบ...ผม เห็นว่าการใช้ระบบเสา modular นั้น มีความยากในการคิดมากกว่าการวาง bay เสาทุกๆ เลียอีก...”⁹⁵

จากแนวความคิดดังกล่าวพบว่า สอดคล้องกับความเห็นของศาสตราจารย์กิตติคุณเดชา บุญค้ำ เรื่องการใช้จังหวะและสัดส่วนในผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา ท่านอธิบายไว้อย่างน่าสนใจว่า

⁹⁵ ผุสดี ทิพทัส, สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 1. หน้า 173.

“...ท่านพิถีพิถันมาก เรื่องสัดส่วน เรื่องลม เรื่องแดด ก็คิดมาก แต่ว่า detail นี้อาจารย์บอกตรงๆ ว่าจำไม่ได้ แต่ว่าในเนื้อหาเนี่ย คือไม่ได้เอาสวยแบบไม่มีเหตุมีผล คือจะมี function มาเป็นหลัก แล้วก็ modern ท่านเรียนกับ Paul Rudolph เคยมาสอนที่ M.I.T. ก็แนะนำให้เราเรารู้จัก...เรื่อง repetition จังหวะ สัดส่วน อาจารย์ก็ดูสนใจมาก ท่านให้ความสำคัญมาก แบบ module แต่ก็ไม่ถึงขนาดทำเป็น module แล้วไปติดตั้ง จะชี้ชี้ไม่ได้ สัดส่วน ท่านจะพิถีพิถันมาก เรื่องระยะต่างๆ ท่านค่อนข้างจะให้ความสำคัญ...”⁹⁶

จากคำอธิบายของศาสตราจารย์กิตติคุณ เดชา บุญค้ำ ประกอบกับบทสัมภาษณ์ของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา ซึ้งให้เห็นว่า แนวทางการออกแบบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของท่านคือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและองค์ประกอบอาคารเป็นระบบโมดูล (module) ซึ่งเห็นได้ชัดจากการวิเคราะห์เรื่องสัดส่วน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า งานสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา มีความแตกต่างกันในประเภทอาคารและลักษณะการใช้งาน ผลงานโดยมากมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากการออกแบบหน้าตาอาคารเน้นความสำคัญของจังหวะและสัดส่วนที่เหมาะสม ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างระบบโครงสร้างอาคาร พื้นที่ใช้สอย ตลอดจนรายละเอียดในองค์ประกอบแมงกิ้นแดด

4.3.3 ภาษาสัญลักษณ์

ภาษาสัญลักษณ์ คือ การสื่อความหมายในองค์ประกอบอาคาร⁹⁷ อาคารกรณีศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พบการสื่อความหมายด้วยการนำสัญลักษณ์ขององค์กรมมาใช้ในสื่อความหมายผ่านการออกแบบแมงกิ้นแดด ได้แก่ ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513) ส่วนอาคารที่นำรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยมาประยุกต์ใช้ในแมงกิ้นแดดเพื่อสื่อความหมายถึงความเป็นไทย ได้แก่ สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2513) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)

⁹⁶ ศาสตราจารย์กิตติคุณเดชา บุญค้ำ. 24 กรกฎาคม 2562.

⁹⁷ เลอสม สถาปิตานนท์. มิติสถาปัตยกรรม, 3 (กรุงเทพฯ: ลายเส้น พลับลิชซิ่ง, 2555).

4.3.3.1 ห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ (พ.ศ. 2513)

แผงกันแดดของห้องสมุดสถานสอนภาษาเอ.ยู.เอ พบการสื่อความหมายด้วยการนำสัญลักษณ์ของสมาคมนักเรียนเก่าอเมริกา และลายธงชาติอเมริกา มาใช้เป็นแนวความคิดในการออกแบบแผงกันแดด จะเห็นว่าระนาบบังแดดทางนอนที่เป็นเส้นยาวต่อเนื่องตลอดแนวอาคารคือการลดทอนลายริ้วธงชาติอเมริกา ส่วนหนึ่งเกิดจากการคำนวณองศาในการกันแดด ที่สามารถบังแดดได้ตลอดวัน ทำให้เกิดแผงบังแดดระนาบทางนอนถี่ๆ ตลอดแนวช่องเปิดอาคาร และแบ่งจังหวะด้วยครีบท่างตั้งให้เสมือนรูปโลโก้สมาคมนักเรียนเก่าอเมริกาที่ด้านซ้ายเป็นธงชาติไทยและด้านขวาเป็นธงชาติอเมริกาทำมุมเอียงสลับไปมา (รูปที่ 133)

คุณโดน สุริยะพรหมชัย อธิบายเกี่ยวกับการนำรูปทรงของโลโก้สถานสอนภาษาสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา (AUA) (รูปที่ 134-135) มาเป็นแนวทางในการออกแบบแผงกันแดด ไว้ว่า

“...รูปทรงนี้มันมาจากโลโก้ของ AUA ก็มีธงไทยอยู่ซีกหนึ่ง เป็นธงอเมริกาอีกซีกหนึ่ง แล้วข้างนี้เป็นสัญลักษณ์ของในหลวงรัชกาลที่ 6 ตรา คือให้มันลื้อไปด้วยกัน แต่เส้นนอน จริงๆ มันคือกันแดดที่เราไปวัด ดูอีกทีมันก็เหมือนธงชาติอเมริกา ...เพียงแต่ว่ามิติของมันถ้ามันแบนก็ดูไม่ค่อยมีอะไร แต่ถ้าเรามีเข้ามือนอกมันดูมิติหน่อย...”⁹⁸

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่า การออกแบบหน้าตาอาคารมีการสื่อความหมายด้วยภาษาสัญลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา ที่กล่าวถึงการออกแบบห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ด้วยการใช้องค์ประกอบของแผงบังแดดทางนอนทำมุมเอียงสลับไปมา ต่อเนื่องกันไปตลอดความยาวด้านหน้าอาคาร เป็นเสมือนหน้ากากที่กลายเป็นเครื่องตกแต่งอาคารไปด้วย⁹⁹

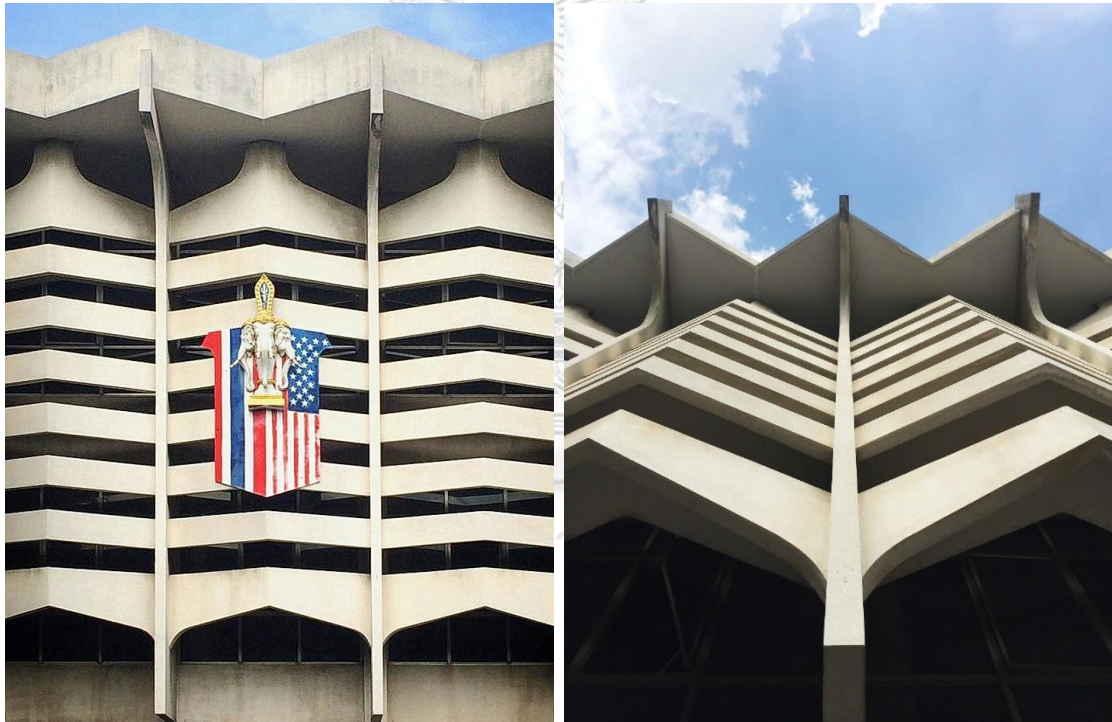
⁹⁸ โคน สุริยะพรหมชัย, 28 สิงหาคม 2562.

⁹⁹ ผุสดี ทิพทัส, สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 2.

รูปที่ 133 ภาษาสัญลักษณ์ในท้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

รูปที่ 134 โลโก้สมาคมนักเรียนเก๋ออเมริกา

รูปที่ 135 รูปร่างแผงกันแดดที่ทำมุมเอียงสลับไปมาเหมือนโลโก้สมาคมนักเรียนเก๋ออเมริกา

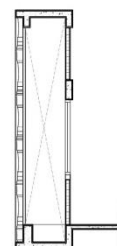
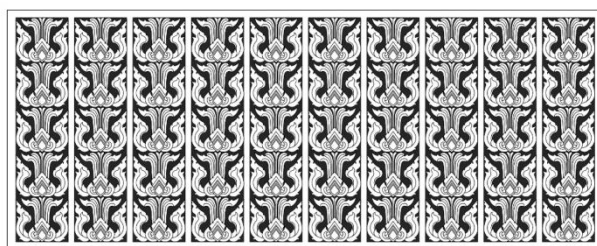
ที่มา: รูปถ่ายโดย รองศาสตราจารย์ ดร.ม.ล.ปิยลดา ทวีปริงษ์พร

4.3.3.2 ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)

ศูนย์เซเวียร์มีแผงบล็อกโปร่งลายไทยประยุกต์อยู่บริเวณด้านหน้าอาคารทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ โดยหันหน้าไปยังทางเข้าวัดบ้านเซเวียร์ มีแนวความคิดในการออกแบบที่สื่อความหมายถึงความเป็นไทย ด้วยการนำลายไทยมาลดทอนรายละเอียดให้กลมกลืนกับอาคาร (รูปที่ 136-137) คุณโดน สุริยะพรหมชัย ได้อธิบายถึงการใช้ลายไทยในการสื่อความหมายและสร้างอัตลักษณ์ให้กับอาคาร ซึ่งเป็นแนวทางการออกแบบเดียวกับลายไทยในโบสถ์เซเวียร์ (รูปที่ 138)

“...ลายไทยนี้เป็นความคิดของผมเอง เราไปศึกษาลายไทยแล้วก็ออกแบบให้มันเข้ากับตัวอาคาร อาคารแบบนี้มันไม่ใช่ไทยแท้ เราจะไปเอาลายไทยแท้มาใช้มันก็คงจะไปกันไม่ได้...มันน่าจะเป็นเรื่องของระดับมากกว่า เพราะประโยชน์ใช้สอย มันก็มีครบอยู่แล้ว ผมเขียนเองสมัยก่อน คือ อยากให้มีความเป็นไทยนิดหน่อย...พวกนี้เวลาทำมันท่าง่าย มันไม่มีรายละเอียดมาก ลายที่ไทยทนมก็ทำอีกอันนึงนะ แผงข้างๆ ธนาคารก็เป็นลายนี้...”¹⁰⁰

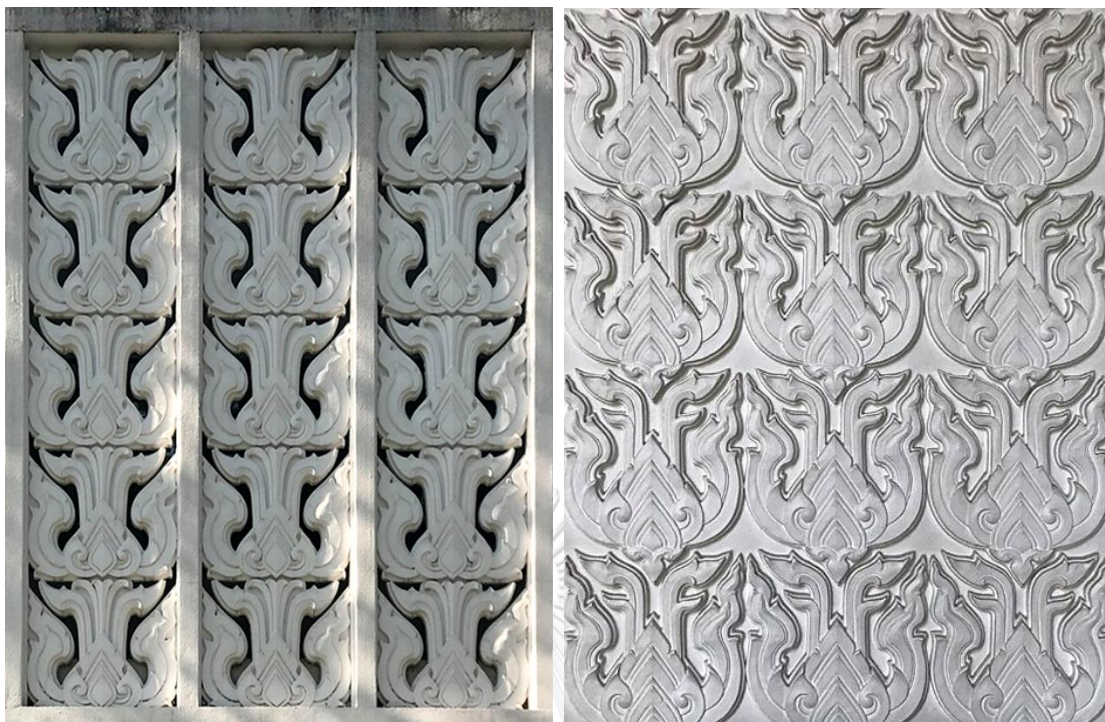
จากคำอธิบายข้างต้นกล่าวได้ว่าลายไทยประยุกต์ที่พบในผลงานของศาสตราจารย์ กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา เป็นการเสนอแนวทางการออกแบบโดยคุณโดน สุริยะพรหมชัย ที่เริ่มนำลายไทยมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบโบสถ์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) และธนาคารไทยทนม (พ.ศ. 2517)

รูปที่ 136 ลายไทยประยุกต์ในแผงกันแดดศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)

ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

¹⁰⁰ โดน สุริยะพรหมชัย. 28 สิงหาคม 2562.

รูปที่ 137 ลายไทยประยุกต์ในแผงกันแดดศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)

รูปที่ 138 ลายไทยประยุกต์ภายในโบสถ์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)

ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

4.3.3.3 สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2513)

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยมีแผงบล็อกโปร่งลายไทยอยู่บริเวณด้านหน้าและด้านหลังอาคาร ทางทิศตะวันออก-ตะวันตก มีแนวความคิดในการออกแบบที่สื่อความหมายถึงความเป็นไทย ด้วยการนำลายไทยมาลดทอนรายละเอียดด้วยรูปทรงเรียบง่าย (รูปที่ 139-140) ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา กล่าวถึงแนวทางการออกแบบแผงกันแดดของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยไว้ว่า

“...เป็นการเสนอความคิดให้แก่เจ้าของอาคารว่าการทำงานประกอบอาคารเช่นนี้ เมื่อถ่ายรูปลงไปที่ใดก็จะทำให้รู้ว่าเป็นสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย...”¹⁰¹

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่าแนวความคิดในการออกแบบอาคารต้องการสื่อความหมายถึงความเป็นไทย จึงใช้แผงบล็อกโปร่งลายไทยประยุกต์ในการออกแบบหน้าตาอาคาร จะเห็นว่าลายไทยที่พบในอาคารนี้มีความแตกต่างจากลายไทยที่พบในบ้านเซเวียร์อยู่ไม่น้อย ซึ่งคุณโดน

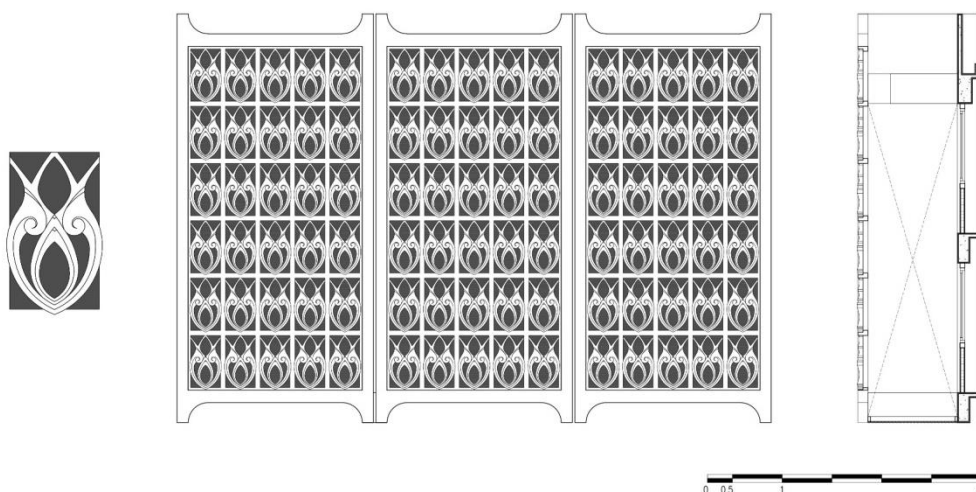
¹⁰¹ ผุสดี ทิพทัส, สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 2. หน้า 724 และ 764.

สุริยะพรหมชัย ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงการใช้ลายไทยในอาคารสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยไว้ว่า

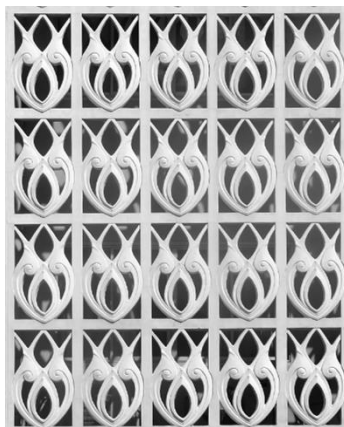
“...สมาคมนักหนังสือพิมพ์นี้ฉันไม่รู้สักผมไม่ได้ทำ ยงยุทธ [ยงยุทธ ณ นคร] ทำ
รู้สักผมน่าจะไปช่วยเค้า แล้วลายไทยนี้เค้าเอาไปใส่แต่มาอย่างไรก็ไม่รู้...”¹⁰²

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นว่าลายไทยประยุกต์ที่พบในผลงานออกแบบของ
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ได้แก่ สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ.
2514) โบสถ์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) และธนาคารไทยท努 (พ.ศ.
2517) โดยมากเป็นการเสนอแนวทางการออกแบบจากผู้ร่วมงานทั้งสองท่านคือ คุณนิพัทธ์
ชื่อตรง และคุณโดน สุริยะพรหมชัย

รูปที่ 139 ลายไทยประยุกต์ในแผงกันแดดสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514)
ที่มา: เขียนโดยผู้วิจัย, 2562

¹⁰² โดน สุริยะพรหมชัย. 28 สิงหาคม 2562.

รูปที่ 140 ลายไทยประยุกต์ในแผงกันแดดสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
(พ.ศ. 2514)

ที่มา: รูปถ่ายโดยผู้วิจัย, 2562

จากการวิเคราะห์เรื่องภาษาสัญลักษณ์จะเห็นว่ามีส่วนร่วมงานในสำนักงานสถาปนิก คาซ่า จำนวนหนึ่งนำแนวความคิดในการสื่อความความหมายด้วยภาษาสัญลักษณ์มาประยุกต์ใช้ในงาน ออกแบบ หากพิจารณาลายไทยที่คุณโดน สุริยะพรหมชัยเป็นผู้ออกแบบจะพบว่า ลวดลายมีรูปร่าง และรูปทรงใกล้เคียงกัน เมื่อเรียงลำดับลายไทยจากปีที่ออกแบบอาคาร ได้แก่ โบสถ์เซเวียร์ ศูนย์ เซเวียร์ และธนาคารไทยท努 พบว่ารายละเอียดของลายไทยค่อยๆ คลี่คลายไปสู่เส้นสายที่เรียบง่าย มากขึ้น (รูปที่ 141) ซึ่งแตกต่างจากลายไทยที่สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ที่มีรูปร่างและ รูปทรงแตกต่างไปจากอาคารอื่นๆ นอกจากจะสื่อความหมายด้วยภาษาสัญลักษณ์แล้ว ปัจจัยสำคัญ อีกประการที่ชี้ให้เห็นคือ ความประหยัด ก่อสร้างได้ง่าย และตอบสนองประโยชน์ใช้สอยได้สอดคล้อง กับสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นในประเทศไทย

ก

ข

ค

รูปที่ 141 ลายไทยประยุกต์ภายในโบสถ์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ก) ลายไทยประยุกต์ในแผงกันแดดศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) (ข)
ลายไทยประยุกต์ในแผงบล็อกโปร่งธนาคารไทยท努 (พ.ศ. 2515) (ค)

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย, 2562

จากการวิเคราะห์แนวทางการออกแบบผังกันแดดที่ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหลักของรูปลักษณะอาคาร แบ่งประเด็นการวิเคราะห์เป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ประเภทของการกันแดด ตำแหน่งของผังกันแดด และภาษาสถาปัตยกรรม กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1) ประเภทของการกันแดดมีความหลากหลาย โดยมีสาเหตุหลักมาจากความแตกต่างของประเภทอาคาร เช่น โรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509) และโรงแรมเพรสซิเดนซ์ (พ.ศ. 2509) เป็นอาคารประเภทโรงแรม มีห้องพักเป็นส่วนใช้งานหลัก ผังกันแดดจึงปรากฏตามตำแหน่งห้องพักเป็นชุดตลอดแนวอาคาร ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510) และอาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) เป็นอาคารพาณิชย์ ผังกันแดดจึงเน้นสร้างความน่าสนใจที่ด้านหน้าอาคาร อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2511) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) เป็นอาคารประเภทสำนักงาน ผังกันแดดจึงครอบคลุมพื้นที่อาคารโดยรวม ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ.2513) เป็นอาคารสาธารณะ ผังกันแดดจึงครอบคลุมพื้นที่อาคารโดยรวมคล้ายกับอาคารสำนักงาน แต่จะแตกต่างกันที่การเปิดมุมมองจากพื้นที่ภายในอาคารเช่นเดียวกับอาคารสำนักงาน บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา เป็นอาคารพักอาศัย จึงใช้พื้นที่ใช้งานภายในบ้านเป็นส่วนหนึ่งของการกันแดด

2) การวางตำแหน่งผังกันแดดของอาคารกรณีศึกษา โดยมากวางในตำแหน่งที่ถูกต้องตามทฤษฎีการออกแบบอาคารในภูมิอากาศร้อนชื้น ที่จะวางผังกันแดดทางทิศที่ได้รับแสงแดดมากที่สุดคือ ทิศตะวันออก-ตะวันตก และทิศใต้ โดยเป็นตำแหน่งเดียวกับด้านที่รับมุมมองจากถนน เว้นแต่ในบางอาคารที่มีผังกันแดดทั้งทางทิศใต้และทางทิศเหนือ ซึ่งเป็นด้านที่รับมุมมองจากอาคารด้านหลัง ได้แก่ อาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) และห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510) และในบางอาคารมีผังกันแดดโดยรอบ ได้แก่ อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2510) และบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ผังกันแดดทำหน้าที่ในการป้องกันแสงแดดให้กับอาคารเป็นหลัก อีกทั้งยังทำหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์ในอาคาร

3) ภาษาสถาปัตยกรรมเป็นการจัดองค์ประกอบผังกันแดดด้วยจังหวะและสัดส่วน โดยใช้รูปเรขาคณิตทั้งในผังพื้นและรูปด้านอาคาร จังหวะและสัดส่วนที่พบในอาคารกรณีศึกษา มีความสัมพันธ์ระหว่างผังกันแดดและระบบโครงสร้างอาคาร นอกจากนี้มีอาคารจำนวนหนึ่งพบการสื่อความหมายด้วยภาษาสัญลักษณ์มาประยุกต์ใช้ในงานออกแบบ พบมากในผังบล็อกโปร่งที่สื่อความหมายถึงความเป็นไทย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการก่อสร้างที่ราคาไม่แพง ก่อสร้างได้ง่าย และตอบสนองประโยชน์ใช้สอยได้ดี สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นในประเทศไทย

จากผลการวิเคราะห์ประเภทของการกันแดด ตำแหน่งของแผงกันแดด และภาษาสถาปัตยกรรม
ชี้ให้เห็นความหลากหลายของแผงกันแดด ซึ่งนำไปสู่ปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งความแตกต่างของ
ประเภทอาคาร บทบาทของสถาปนิกผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนวัสดุและแนวทางการก่อสร้าง ประเด็น
ดังกล่าวนี้จะนำไปสู่บทสรุปของแนวความคิดและรูปแบบแผงกันแดดในผลงานออกแบบ
สถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ดังจะกล่าวถึงในบท
ถัดไป

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์แนวทางการออกแบบผังกันแดดที่ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหลักของรูปลักษณะอาคารช่วงต้น พบว่าประเภทการของกันแดดมีความหลากหลาย ตามความแตกต่างของประเภทอาคาร โดยมีตำแหน่งของผังกันแดดทางทิศที่ได้รับแสงมาก ตามทฤษฎีการวางอาคารในภูมิภาคร้อนชื้น เว้นแต่ในบางอาคารที่พบผังกันแดดทางทิศที่ไม่ได้รับแสงแดดโดยตรง ส่วนภาษาสถาปัตยกรรมมีแนวทางการออกแบบที่เน้นจังหวะและสัดส่วนเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็มีการสื่อความหมายด้วยภาษาสัญลักษณ์ในอาคารจำนวนหนึ่ง ในบทนี้จึงเป็นการสรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา โดยสรุปเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ 1. เหตุปัจจัยในความหลากหลายของผังกันแดด 2. ความสัมพันธ์ระหว่างผังกันแดดและโครงสร้างอาคาร และ 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 เหตุปัจจัยในความหลากหลายของผังกันแดด

ความหลากหลายของผังกันแดดที่พบจากการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีสาเหตุและปัจจัยหลายประการ นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าด้วยบทบาทของผู้ร่วมงานในงานออกแบบสถาปัตยกรรม วัสดุและแนวทางการก่อสร้างผังกันแดด และความแตกต่างของประเภทอาคาร ซึ่งมีส่วนสนับสนุนและโต้แย้งองค์ความรู้เดิม โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 บทบาทของผู้ร่วมงานในงานออกแบบสถาปัตยกรรม

จากการศึกษาและจำแนกประเภทของการกันแดดตามความสัมพันธ์ระหว่างผิวอาคารและองค์ประกอบผังกันแดด กล่าวโดยสรุปได้ว่า มีความหลากหลายของการกันแดด ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากรสนิยมส่วนบุคคลของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ที่ชื่นชอบความงามแบบเรียบง่าย เรียบร้อย ก่อสร้างได้ง่าย และใช้ประโยชน์ได้ดี อีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากผู้ร่วมงานในสำนักงานสถาปนิก คาซ่า หลายท่านมีส่วนร่วมในการออกแบบอาคารกรณีศึกษา เช่น ศาสตราจารย์กิตติคุณ เตชา บุญคำ คุณวัชรินทร์ นิมบุญจาช คุณกฤษกร จุลาสัย และคุณโดน สิริยะพรหมชัย เป็นต้น ทุกท่านเป็นลูกศิษย์ของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ที่สำเร็จการศึกษาจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีทั้งบุคคลที่ท่านชักชวนให้เข้ามาทำงานร่วมกัน และมีทั้งที่สมัครเข้ามาทำงานในสำนักงานสถาปนิก คาซ่า จึงอาจเป็นไปได้หรือไม่ว่าบุคคลเหล่านี้มีแนวทางการออกแบบที่ตรงกับแนวทางส่วนบุคคล ทำให้ภาพรวมในผลงานนั้นเป็นภาษาเดียวกัน และเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่สะท้อนตัวตนของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

ผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา ที่พบความหลากหลายของแผงกันแดด อาจพิจารณาในบริบทของผลงานสถาปนิกร่วมสมัยท่านอื่น ที่มีแนวทางการออกแบบใกล้เคียงกัน อันมีส่วนช่วยในการทำความเข้าใจสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย ในช่วงเวลาที่มีการออกแบบให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมและความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ เช่น อาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2511) มีลักษณะการออกแบบใกล้เคียงกับอาคารแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง (พ.ศ. 2511) โดยคุณจิระ ศิลป์กนก (รูปที่ 2 ข) และอาคารแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น โดยสำนักงานดวง ทวีศักดิ์ ชัยยา และสหาย มีการยื่นยาวของชายคา และใช้เสารับน้ำหนักโดยรอบอาคาร การใช้ระนาบยื่นที่ไม่เท่ากันของแผงกันแดดในโรงแรมเพรสซิเดนซ์ (พ.ศ. 2509) เป็นจังหวะซ้ำต่อเนื่องไปตามแนวห้องพัก มีลักษณะการออกแบบใกล้เคียงกับโรงแรมแมนดาริน (พ.ศ. 2509) (รูปที่ 2 จ) และโรงแรมเจริญโฮเต็ล อุดรธานี จังหวัดอุดรธานี (พ.ศ. 2514) โดยคุณเจน สกถนารักษ์ การใช้แผงบล็อกโปร่งที่สามารถป้องกันแสงแดดและระบายอากาศได้ดี ในสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) พบการใช้วัสดุดังกล่าวในผลงานของสถาปนิกร่วมสมัยท่านอื่น เช่น ตึกบัญชาการทำเนียบรัฐบาล (หลังเก่า) (พ.ศ. 2508) โดยคุณดวง ยศสุนทร โรงแรมสมิหลา จังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2508) โดยคุณ ทวีศักดิ์ จันทรวโรจน์ เป็นต้น

แนวทางการออกแบบแผงกันแดดและการใช้แผงบล็อกโปร่งนี้ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่คล้ายคลึงกับงานของ เอ็ดเวิร์ด ดี. สโตน (Edward D. Stone) ที่มีการใช้แผงบล็อกโปร่งโดยรอบอาคารสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำกรุงนิวเดลี หรืออาคารศาลาว่าการสหรัฐอเมริกาในงานแสดงสินค้าที่กรุงบรัสเซลส์ ในปี พ.ศ. 2501 เป็นอาคารที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการออกแบบในประเทศไทย ที่สถาปนิกไทยในช่วงนั้นให้ความสนใจเป็นอย่างมาก¹⁰³ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าข้อสังเกตดังกล่าวมีความเป็นไปได้เนื่องจากข้อจำกัดด้านวัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้างในขณะนั้น ประกอบกับงบประมาณที่ใช้ต้องไม่แพง และสามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอย ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยได้ดี ทำให้แนวทางการออกแบบดังกล่าวได้รับความนิยมในอาคารหลายประเภท

5.1.2 วัสดุและแนวทางการก่อสร้าง

จากส่วนหนึ่งของความหลากหลายของแผงกันแดดดังกล่าวข้างต้น พบว่าวัสดุและแนวทางการก่อสร้างเป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายที่ปรากฏให้เห็นทั้งในผลงานของศาสตราจารย์กิตติคุณ

¹⁰³ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ, พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536), หน้า 121-122.

ร้อยเอก กฤษฏา และในภาพรวมของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย ประกอบกับบทสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ร่วมงานกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฏา ซึ่งให้เห็นข้อจำกัดด้านการก่อสร้าง ตลอดจนบริบทด้านวัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้างในขณะนั้น โดยมากเป็นแผงคอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่ ส่วนหนึ่งเป็นแผงคอนกรีตหล่อสำเร็จรูป อีกส่วนหนึ่งเป็นบล็อกคอนกรีตสำเร็จรูป จากการศึกษาแบบสถาปัตยกรรมประกอบกับคำอธิบายเกี่ยวกับการก่อสร้างแผงกันแดดของโรงแรมมโนราห์ที่ศาสตราจารย์กิตติคุณ เดชา บุญค้ำ กล่าวไว้ว่า แผงกันแดดด้านที่หันเข้าสู่คอร์ทเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่ เนื่องจากในขณะนั้นยังมีข้อจำกัดด้านการติดตั้งคอนกรีตสำเร็จรูป อีกทั้งรูปร่างของแผงกันแดดมีความเรียบง่าย ทำให้การใช้คอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่สามารถก่อสร้างได้ง่ายกว่าคอนกรีตสำเร็จรูป

ในขณะที่แผงกันแดดด้านที่ติดกับที่ดินโดยรอบเป็นแผงคอนกรีตหล่อสำเร็จรูป ซึ่งเมื่อย้อนกลับไปไปที่แบบสถาปัตยกรรมเดิมของโรงแรมมโนราห์แล้วพบว่า แผงกันแดดด้านที่ติดกับที่ดินโดยรอบจากเดิมใช้คอนกรีตเสริมเหล็กหล่อเป็นกรอบ ในกรอบใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นระแนงกันแดด เมื่อก่อสร้างจริงได้ปรับเปลี่ยนวัสดุเป็นระแนบคอนกรีตเสริมเหล็ก จึงอาจเป็นไปได้ว่ามีข้อจำกัดด้านการก่อสร้างหรือข้อจำกัดด้านงบประมาณ ทำให้แผงกันแดดด้านที่ติดกับที่ดินโดยรอบเปลี่ยนไปใช้แผงคอนกรีตหล่อสำเร็จรูปแทนวัสดุเดิม

หลังจากนั้นการก่อสร้างแผงกันแดดในโรงแรมเพรสซิเดนซ์ (พ.ศ. 2509) เริ่มมีความซับซ้อนขึ้นขององค์ประกอบแผงกันแดด หากย้อนกลับไปไปที่แบบสถาปัตยกรรมเดิมที่เป็นแบบแรกก่อนจะพัฒนาเป็นแบบก่อสร้างจริงมีการระบุถึงการก่อสร้างแผงกันแดดด้วยคอนกรีตหล่อสำเร็จรูป แต่ในแบบก่อสร้างไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนเช่นเดียวกับแบบเดิม จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่าแผงกันแดดของโรงแรมเพรสซิเดนซ์ก่อสร้างด้วยวิธีใด แต่หากพิจารณาจากจำนวน รูปทรง และรายละเอียดขององค์ประกอบที่ซับซ้อน มีความเป็นไปได้ว่าแผงกันแดดของโรงแรมเพรสซิเดนซ์เป็นการหล่อคอนกรีตสำเร็จรูป ส่วนการก่อสร้างแผงกันแดดในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510) พบว่ามีรูปทรงที่ซับซ้อนขึ้นและมีจำนวนมากจึงใช้คอนกรีตหล่อสำเร็จรูป ทั้งส่วนแผงบังแดดรูปเรขาคณิตที่ทำมุมเอียงสลับไปมา และส่วนค้ำทางตั้งที่เป็นโครง ดังระบุไว้ในแบบสถาปัตยกรรมเดิม ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของคุณวัชรินทร์ นิมบุญจาช เกี่ยวกับการก่อสร้างแผงกันแดดของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510) ว่าใช้ไม้แบบขึ้นรูปเป็นชิ้นๆ ในขณะที่การก่อสร้างแผงกันแดดของห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เป็นคอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่ คุณโดน สุริยะพรหมชัย กล่าวไว้ว่าหากมีจำนวนไม่มากจะใช้วิธีหล่อในที่ และกล่าวถึงการใช้กระจกตัดแสง ซึ่งในขณะนั้นยังมีชนิดของกระจกให้เลือกใช้ไม่มากและการเลือกใช้หินล้างสีขาว เป็นเอกลักษณ์สำคัญในผลงานของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฏา ซึ่ง

เป็นวัสดุโดยมากที่พบจากการระบุไว้ในแบบสถาปัตยกรรมเดิม และมีการใช้วัสดุดังกล่าวในการก่อสร้างอาคารกรณีศึกษาจริง

พื้นผิวของวัสดุดังกล่าวมีส่วนช่วยให้เกิดความรู้สึกถึงความแตกต่าง ระหว่างชนิดและสีของวัสดุ ทั้งผนังหินล้างสีขาว และช่องเปิดกระจกตัดแสงสีเข้มตัดกับกรอบอลูมิเนียมสีขาว ตลอดจนแสงและเงาที่เกิดจากส่วนยื่นและส่วนลึกของแผงกันแดด ให้ทั้งประโยชน์ใช้สอยและความงามทางสุนทรียะ ส่วนการใช้บล็อกคอนกรีตสำเร็จรูปที่พบในอาคารบางหลังเท่านั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าวัสดุดังกล่าวมีทั้งข้อดีและข้อเสีย คือ ก่อสร้างได้ง่าย ราคาไม่แพง ป้องกันแสงแดดและระบายอากาศได้ดี แต่ด้วยลักษณะของแผงที่เกิดจากบล็อกคอนกรีตจำนวนมาก ทำให้สูญเสียทัศนียภาพบางส่วน ในแง่ของสุนทรียภาพการเกิดแสงและเงาอาจไม่สง่างามเท่ากับแผงกันแดดแบบยื่นและแบบบังแดด นอกจากนี้แผงบล็อกโปร่งยังเป็นรูปแบบแผงกันแดดที่พบเพียงช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งคุณสมบัติเรื่องจันทร์ประภาพร ได้อธิบายถึงสาเหตุของการหายไปของรูปแบบดังกล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง พัฒนาการงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา¹⁰⁴ ด้วยเหตุนี้การเลือกใช้วัสดุและแนวทางการก่อสร้างที่เหมาะสมกับรูปแบบแผงกันแดดจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลงานของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา มีเอกลักษณ์และมีความงามเฉพาะตัว

นอกจากหลักฐานจากแบบสถาปัตยกรรมเดิมและการสัมภาษณ์สถาปนิกผู้ร่วมงานกับ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ที่กล่าวถึงวัสดุและแนวก่อสร้างแผงกันแดดแล้ว หนังสือพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต โดยวิมลสิทธิ์ ทรยางกูร ได้จำแนกรูปแบบและสรุปเป็นภาพรวมของลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในแต่ละช่วงเวลา โดยในช่วงปี พ.ศ. 2501-2515 รูปแบบสถาปัตยกรรมถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งมีการอ้างอิงถึงอาคารกรณีศึกษา และจำแนกเป็นแนวทางต่างๆ โดยพิจารณาจากรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเด่น ได้แก่ แนวสภาวะแวดล้อมสัมพันธ์ คือ การใช้แผงกันแดดคอนกรีตเสริมเหล็กทางตั้ง ทางนอน และการใช้บล็อกหรือแผงโปร่ง เป็นการใช้บล็อกโปร่งขนาดใหญ่ปิดรอบอาคารเป็นหน้าากโปร่ง และแนวสากลจัดรูปด้าน คือ การจัดองค์ประกอบ

¹⁰⁴ อรรถนิต์ กุชรกัมพูสิริ, "พัฒนาการงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), หน้า 140.

ข้า้เป็นกระสวนแบบปิดสลับเปิด โดยใช้ผนังทึบสลับกับช่องแสง ได้แก่ โรงแรมเพรสซิเดนท์¹⁰⁵ มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการออกแบบรูปด้านอาคารด้วยองค์ประกอบสำเร็จรูปไว้ว่า

“...การจัดรูปด้านในลักษณะการใช้องค์ประกอบข้า้เป็นกระสวนเช่นนี้ น่าจะสะท้อนมาจากการใช้องค์ประกอบสำเร็จรูปตามกระบวนการผลิตในระบบอุตสาหกรรม แต่กลับเป็นเพียงการจงใจจัดให้เกิดความน่าสนใจในรูปด้าน โดยเฉพาะงานที่ออกแบบโดยสถาปนิกกฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา ทั้งอาคาร ตึกแถว โรงแรม และอพาร์ทเมนต์ ฯลฯ...”¹⁰⁶

จากข้อความดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดรูปด้านในผลงานออกแบบของศาสตราจารย์ กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา เป็นการสร้างความน่าสนใจในรูปลักษณะอาคารเช่นเดียวกับข้อความข้างต้น แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการออกแบบพบว่า เป็นการจัดรูปด้านด้วยแผงกันแดดรูปเรขาคณิตในจังหวะและสัดส่วนที่ลงตัว ด้วยวัสดุและแนวทางการก่อสร้างที่เหมาะสมกับรูปแบบแผงกันแดด ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างแผงกันแดดและโครงสร้างอาคาร ด้วยเหตุนี้แผงกันแดดของโรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) จึงเป็นผลงานที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว

5.1.3 ความแตกต่างของประเภทอาคาร

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการแตกต่างของอาคารแต่ละประเภทเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความหลากหลายของแผงกันแดด กล่าวคือ เมื่อมองย้อนกลับไปพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอกในเชิงรูปทรงและภาษาสถาปัตยกรรม ที่เป็นตัวกำหนดผลลัพธ์ของหน้าตาอาคาร ดังที่กล่าวไว้ในหนังสือ The Function of Ornament¹⁰⁷ ได้แบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ Form Structure Screen และ Surface จะเห็นได้ชัดว่าอาคารประเภทโรงแรม ได้แก่ โรงแรมมโนราห์ (พ.ศ. 2509) และโรงแรมเพรสซิเดนท์ (พ.ศ. 2509) มีห้องพักเป็นฟังก์ชันที่ข้า้กันตลอดแนวอาคาร แผงกันแดดจึงปรากฏเป็นจังหวะข้า้ตามตำแหน่งห้องพัก ซึ่งสอดคล้องกันในเรื่อง Form คือ ความสัมพันธ์ที่ทำให้ผนังภายนอกปรากฏในอาคารกรณีศึกษาดังกล่าวนี้มีพื้นที่ภายในห้องพักเป็นตัวกำหนดหน้าตาอาคาร จึงเกิดจังหวะข้า้ของแผงกันแดดตามตำแหน่งห้องพักตลอดแนวอาคาร

¹⁰⁵ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ, พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536), หน้า 122.

¹⁰⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 117.

¹⁰⁷ Moussavi, Farshid and Kubo, Michael, *The function of ornament* (Barcelona: Actar, 2006).

อาคารสาธารณะ เช่น ศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) มีที่ว่างระหว่างแผงกันแดดและผิวอาคารเป็นทางสัญจร แผงกันแดดจึงเน้นจังหวะสลับของช่องเปิด เพื่อให้แสงสว่างและลมเข้าถึงทางสัญจร และห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513) มีแผงกันแดดครอบคลุมพื้นที่โดยรวมด้านหน้าอาคาร จังหวะของแผงกันแดดมีความสัมพันธ์กับระยะโครงสร้างอาคาร จะเห็นว่าอาคารดังกล่าวสอดคล้องกับ Screen คือ ผนังภายนอกที่มีลักษณะเป็นแผงติดกับตัวอาคาร มีความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอก

อาคารพาณิชย์ ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510) และอาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) เป็นอาคารที่คล้ายกับตึกแถวที่ด้านข้างอยู่ติดกับอาคารข้างเคียง แผงกันแดดจึงอยู่บริเวณด้านหน้าและด้านหลังอาคาร เป็นจังหวะซ้ำตลอดแนวช่องเปิด พื้นที่ภายในเปิดโล่งเป็นอิสระ จึงไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างภายในและภายนอก เช่นเดียวกับ อาคารสำนักงาน เช่น อาคารกรุงเทพ สหกล (พ.ศ. 2511) และสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) มีฟังก์ชันไม่ซ้ำกันคือพื้นที่ภายในแบ่งออกเป็นสัดส่วนเพื่อรองรับการใช้งาน จึงทำให้ภาพรวมของอาคารเกิดจังหวะซ้ำของแผงกันแดดที่เป็นระเบียบ แต่ไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างภายในและภายนอก จะเห็นว่าอาคารดังกล่าวสอดคล้องกันในเรื่อง Surface คือ ผนังภายนอกไม่เกิดความสัมพันธ์กับพื้นที่ภายใน และเป็นอิสระแยกส่วนจากผนังภายใน

ด้วยเหตุนี้การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอก จึงเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถอธิบายความหลากหลายของแผงกันแดดในเชิงรูปทรงและภาษาสถาปัตยกรรมได้ นอกจากนี้การพิจารณาความสัมพันธ์ดังกล่าวยังแบ่งลักษณะเฉพาะออกเป็น Material คือ สิ่งที่ทำให้ผลลัพธ์ปรากฏ และ Affect คือ ผลลัพธ์ที่ปรากฏ ซึ่งอาคารกรณีศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อจำกัดด้านวัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้าง จึงยังไม่สามารถศึกษาครอบคลุมถึงประเด็นดังกล่าวได้เช่นเดียวกับอาคารกรณีศึกษาในหนังสือ ที่มีช่วงเวลายาวนานเพียงพอที่จะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านวัสดุและการก่อสร้าง ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากนำแนวทางการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภายในและภายนอกไปต่อยอดการศึกษาในประเด็นอื่นๆ

5.2 ระยะเวลาที่สัมพันธ์กันระหว่างแผงกันแดดและโครงสร้างอาคาร

จากการวิเคราะห์เรื่องสัดส่วน จะเห็นว่าความสัมพันธ์ของสัดส่วนไม่ได้เกิดขึ้นที่หน้าตาอาคารเพียงเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกลับไปถึงระบบโครงสร้างอาคาร กล่าวคือ ผลงานของศาสตราจารย์ กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา เป็นภาษาสถาปัตยกรรมที่อิงกับโครงสร้าง จึงเกิดความสัมพันธ์ระหว่างจังหวะของแผงกันแดดและจังหวะของโครงสร้างขึ้น ดังแสดงให้เห็นทั้งในผังพื้นอาคารและรูปด้าน

อาคาร ได้แก่ อาคารกรุงเทพมหานคร (พ.ศ. 2511) ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513) บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา อรุณวัจนิช ฌ อยุธยา (พ.ศ. 2514) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) โรงแรมมโนราห์ (พ.ศ. 2509) โรงแรมเพรสซิเดนท (พ.ศ. 2509) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความสัมพันธ์ที่พบดังกล่าวเป็นการสะท้อนแนวความคิดและวิธีการออกแบบของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา ที่ได้รับการปลูกฝังในเรื่องระบบโครงสร้างจากการเรียนที่ M.I.T. ผลงานโดยมากของท่านจึงให้ความสำคัญกับระบบโครงสร้างที่จะต้องก่อสร้างได้ง่าย ราคาไม่แพง และใช้งานได้ดี ดังปรากฏให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างแผงกันแดดและโครงสร้างอาคาร ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา เรื่องการออกแบบโครงสร้างอย่างเป็นระบบ

“...เป็นการออกแบบที่ใกล้ชิดกับระบบโครงสร้าง โครงสร้างมีความเป็นไปได้ อาจเป็นเพราะเรียนมาจาก M.I.T. ที่เน้นระบบโครงสร้าง แต่การที่จะเรียง function หลายๆ อย่าง ของแต่ละอาคารให้รวมอยู่ใน module เดียวกัน ที่จริงแล้วใช้เวลาในการคิดมากกว่าที่จะวางระยะของช่วงเสาตามใจชอบ...ผม เห็นว่าการใช้ระบบเสา modular นั้น มีความยากในการคิดมากกว่าการวาง bay เสาทุกๆ เลี้ยวอีก...”¹⁰⁸

จากข้อความดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการสะท้อนแนวความคิดและวิธีการออกแบบที่มีพื้นฐานมาจากการศึกษา ซึ่งเป็นอิทธิพลสำคัญในการออกแบบระบบโครงสร้าง ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์ตั้งแต่ระบบโครงสร้าง พื้นที่ใช้สอย ตลอดจนรายละเอียดในการออกแบบหน้าตาอาคาร ด้วยระยะที่หารเฉลี่ยลงตัวกับระบบโครงสร้าง ทำให้ผลงานของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษณา เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

5.3 ความงามอย่างเรียบง่าย

แนวความคิดสำคัญอีกประการหนึ่งที่สะท้อนตัวตนของท่านอย่างเห็นได้ชัดคือ ความเรียบง่าย ตรงไปตรงมา และมุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอย ซึ่งเป็นแนวความคิดหลักของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (Modern Architecture) ที่ท่านได้รับอิทธิพลมาจากการศึกษาในขณะที่สถาปัตยกรรมสมัยใหม่กำลัง

¹⁰⁸ ผุสดี ทิพทัส, สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 1. หน้า 173.

เจริญก้าวหน้าในต่างประเทศ ทำให้ผลงานในช่วงต้น (พ.ศ. 2509-2515) เรียบง่าย ตรงไปตรงมา โดยคำนึงถึงการจัดองค์ประกอบที่เน้นให้เกิดจุดเด่นด้วยจังหวะและสัดส่วนที่เหมาะสมกับประเภทอาคาร

“...ผมชอบสวยเรียบง่าย ไม่ใช่สวยซู่ซ่า ผมยึดหลักนี้ก็เพราะเชื่อว่า ของที่สวยซู่ซ่า สะดุดตาเป็นอันมาก มัน attract คุณมากเกินไป การ attract มากๆ มันใช้ได้กับ fashion ซึ่งเปลี่ยนได้ทุกปี เวลาสั้น captivate ภายใน show เดียวให้ซื้อแล้วก็เปลี่ยน season ไปหา strong impulse มา captivate ใหม่ architecture ตั้งอยู่ 40-50 ปี วางอยู่ตรงนั้น strong impact ซึ่งคล้าย fashion เฉพาะตอนนั้นที่เกิดบั้งลั้งเรื่องนั้นขึ้นมา แต่ถ้าถ้าสวยด้วย rhythm ด้วย proportion และดูแล้วก็ไม่น่าเกลียดอะไร มันก็สวยดี แต่มันไม่มีอะไรกระโดดขึ้นมา กระตุกมือ เฮ้ย ดูมันนะ how beautiful ยืนดูเฉยๆ ตอนแรกไม่น่าเกลียด อีก 5 ปี ยังใช้ได้อีก 10 ปี ไม่น่าเกลียด ตึกผมสร้างไปแล้ว 20 ปี คนมาดูก็ไม่มีใครบ่นว่า แหมมันน่ารื้อทิ้งเสียเหลือเกิน...”¹⁰⁹

ข้อความดังกล่าวสะท้อนแนวความคิดและแนวทางการออกแบบของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ผู้วิจัยมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผลงานออกแบบของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา มีความงามด้วยภาษาสถาปัตยกรรมที่เรียบง่าย และตรงไปตรงมาด้วยความสัมพันธ์ระหว่างแผนผังกันแดดและโครงสร้างอาคาร ดังปรากฏให้เห็นในการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ในแง่มุมมองของการอ่านสถาปัตยกรรมเชิงสุนทรียภาพ จะเห็นว่ารูปทรงของอาคารกรณีศึกษาหลายหลังแบ่งออกเป็นฐานและส่วนตัวอาคาร โดยมากจะเน้นความสำคัญด้วยการยื่นส่วนตัวอาคารที่เป็นแผงกันแดดออกมารับแสง และทอดเงาลงบนส่วนฐานอาคาร ทำให้เกิดความแตกต่างของแสงและเงาเสมือนส่วนแผงกันแดดนี้บาลอยขึ้น แม้ว่าจะใช้วัสดุที่หนาหนากอย่างคอนกรีตเสริมเหล็กก็ตาม จะเห็นได้ชัดในการออกแบบห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513) บ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา (พ.ศ. 2514) สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514) และศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515) หรือแม้กระทั่งรูปทรงของห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510) และอาคารแอนนา (พ.ศ. 2510) ที่แบ่งออกเป็นส่วนหน้าและส่วนหลัง ก็ใช้การยื่นแผงกันแดดด้านหน้าอาคารให้เงาตกกระทบลงบนอาคารด้านล่างเช่นกัน ทำให้อาคารด้านบนเสมือนบาลอยขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่านอกจากการจัดองค์ประกอบอาคารด้วยจังหวะและสัดส่วนที่เหมาะสมแล้ว การออกแบบในลักษณะดังกล่าวก็เป็นส่วนหนึ่งใน

¹⁰⁹ "ศาสตราจารย์ ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา กวีแห่งงานสถาปัตยกรรม.", นิตยสารสถาปนิก.

ภาษาสถาปัตยกรรมที่ทำให้เกิดเอกลักษณ์ในผลงานของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา

5.4 ข้อเสนอแนะแนวทางต่อยอดการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการต่อยอดการศึกษาจากผลงานวิชาการ 2 เล่มสำคัญ คือ หนังสือสถาปนิกสยามโดยศาสตราจารย์กิตติคุณ ผุสดี ทิพทัส และหนังสือพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต โดยวิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคณะ โดยมุ่งศึกษาแนวความคิดและรูปแบบผังกันแดดในงานออกแบบของศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา ได้รวบรวมข้อมูลเอกสารขั้นต้นที่เป็นพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ สถาปัตยกรรมในเขตร้อนชื้น สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย และเอกสารที่เกี่ยวข้องหรืออ้างอิงถึงศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา โดยมุ่งเน้นการศึกษาจากแบบสถาปัตยกรรม อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดความคิดของผู้ออกแบบ ให้รูปอาคารปรากฏด้วยการเขียนแบบสถาปัตยกรรมขึ้นใหม่ เพื่อวิเคราะห์ลงไปในรายละเอียดและวิธีการออกแบบ ประกอบกับการเก็บข้อมูลจากการสำรวจและรังวัดอาคาร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบผังกันแดดและผิวอาคาร รวมถึงการสัมภาษณ์บุคคลที่ได้ร่วมงานกับศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา เพื่อศึกษาแนวความคิดและที่มาในการออกแบบ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย เพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ที่ในปัจจุบันยังขาดความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ส่งผลให้อาคารจำนวนหนึ่งถูกรื้อทำลาย และปรับเปลี่ยนอย่างขาดความเข้าใจ

ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะช่วยให้สามารถอ่านผลงานออกแบบสถาปัตยกรรมในช่วงเวลาเดียวกันของสถาปนิกท่านอื่น จึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการนำแนวทางการศึกษาไปสู่การพิจารณาในบริบทของสถาปนิกร่วมสมัยท่านอื่น เพื่อต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย ด้วยข้อจำกัดด้านขอบเขตและระยะเวลาในการศึกษา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้ไม่สามารถศึกษาไปถึงการออกแบบผังกันแดดในเชิงเทคนิคและประสิทธิภาพได้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าจะประโยชน์อย่างยิ่งหากจะมีผู้นำไปต่อยอดการศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- Aladar Olgyay, Victor Olgyay. *Solar Control and Shading Devices*. USA: Princeton University Press, 1976.
- Benevolo, Leonardo. *History of Modern Architecture*. M.I.T. Press, 1971.
- Ching, Francis DK. *A Visual Dictionary of Architecture*. John Wiley & Sons, 2011.
- CONSTRUCTION, ARCHITECTURE ENGINEERING. "โรงแรมเพชรซีเดนท์."
- Danz, Ernst. *Architecture and the Sun: An International Survey of Sun Protection Methods*. Thames & Hudson, 1967.
- Fry, Maxwell and Drew, Jane. *Tropical Architecture: In the Dry and Humid Zones*. London: Bataford Limited, 1964.
- Moussavi, Farshid and Kubo, Michael *The Function of Ornament*. Barcelona: Actar, 2006.
- Olgyay, Aladar and Olgyay, Victor *Solar Control and Shading Devices*. USA: Princeton University Press, 1976.
- Richards, J.M. *An Introduction to Modern Architecture*. Penguin Books Ltd., 1965.
- Things, Special. "สัมภาษณ์คุณวราวุฒิ บุลกุล ", 2556.
- กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา. สถาปัตยกรรม จิตสำนึกรากฐานในการปฏิบัติวิชาชีพ. กุญชร จุลาสัย. (9 กรกฎาคม 2562).
- คาซ่า. "แบบสถาปัตยกรรมโรงแรมโนราห์." 2506.
- ชัยบูรณ์ ศิริชนะวัฒน์ และคณะ. "เส้นทางสถาปนิกสยาม: ประวัติและผลงาน 75 สถาปนิกไทย พ.ศ. 2475-2525." กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557.
- ชื่นสุข อาศัยธรรมกุล. 60 ปีคณะเยซุอิตในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง, 2558.
- ชื่นสุข อาศัยธรรมกุล, นพรัตน์ เรือนกุล และมนาสันต์ วงษ์วาร. สองร้อยปีแห่งการฟื้นคืนคณะเยซุอิต: มรสุม ศรัทธา และบทเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง, 2557.
- โตน สุริยะพรหมชัย. (28 สิงหาคม 2562).
- ตรีทศยุทธ เทวกุล, หม่อมหลวง และสุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา. "Directions in Thai Architecture." วารสาร อาษา (กันยายน 2515).
- ตรึงใจ บุรณะสมภพ. การออกแบบสถาปัตยกรรมเมืองร้อนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ, 2514.
- ทังสุบุตร, จินตพันธ์. (31 สิงหาคม 2562).
- ทิพทัส, ผุสดี. "เอกสารคำสอนวิชา เกณฑ์และแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม 2." คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นางบุญครอง บุลกุล จ.ม. "อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นางบุญครอง บุลกุล จ.ม.". 19. กรุงเทพฯ: กราฟิคอาร์ต, 2523.
- นายสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ต.ม. จ.ช. "ในโอกาสเสด็จพระราชทานเพลิงศพนายสัมฤทธิ์ จิราธิวัฒน์ ต.ม., จ.ช. ประธานที่ปรึกษาบริษัทในเครือเซ็นทรัล." กรุงเทพฯ: ก.การพิมพ์, 2535.
- นิตยสารผู้จัดการ. "มา บุลกุล พ่อที่ลูกๆ ไม่ถอดแบบ." 2529.
- นิตยสารฟอร์นิเจอร์. "ศาสตราจารย์กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา."
- นิพิฐ อรุณวงษ์ ณ อยุธยา. (13 มีนาคม 2562).
- ประทีป มาลากุล, หม่อมหลวง. ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ประวัติชีวิตท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์. "อนุสรณ์แห่งชีวิต ท่านผู้หญิงสมศรี เจริญรัชต์ภาคย์ ป.ช., ป.ม., ท.จ.ว.". กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์, 2539.
- ประวัตินายมา บุลกุล ต.ช. ท.ม. "อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายมา บุลกุล." กรุงเทพมหานคร: บริการทอง, 2507.
- ปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ. "การพัฒนาสนามบินและธุรกิจการบินเอกชนเพื่อความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ." 2532.
- มุสตี ทิพทัส. สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 1. กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2539.
- . สถาปนิกสยาม พื้นฐาน บทบาท ผลงาน และแนวคิด (พ.ศ.2475-2537) เล่ม 2. กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2539.
- . หลักเบื้องต้นในการจัดองค์ประกอบในสถาปัตยกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- เลอสม สถาปิตานนท์. มิติสถาปัตยกรรม. 3. กรุงเทพฯ: ลายเส้น พลัปลิขซึ่ง, 2555.
- วัชรินทร์ นิมนบุญจาช. (23 กรกฎาคม 2562).
- วิมลสิทธิ์ ทรายงกูร และคณะ. พัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน อนาคต. กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์, 2536.
- วิรัตน์ แสงทองคำ, ปิ่นทพ ตั้งศรีวงศ์ และ สมศักดิ์ ดำรงสุนทรชัย. 70 ปี จิราธิวัฒน์ Central ยิ่งสู้ ยิ่งโต. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์, 2546.
- "ศาสตราจารย์ ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา กวีแห่งงานสถาปัตยกรรม." นิตยสารสถาปนิก, 2525.
- ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา. "หนังสืออนุสรณ์งานศพ." กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2553.
- ศาสตราจารย์กิตติคุณเดชา บุญค้ำ. (24 กรกฎาคม 2562).
- ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม แสงอรุณ. สองทศวรรษ งานออกแบบอาคารประเทศไทย: 2511-2532. 2532.
- สมสิทธิ์ นิตยะ. การออกแบบอาคารสำหรับภูมิอากาศเขตร้อนชื้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2541.

สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. "บริษัทกรุงเทพสหกล." อาชวารสารเพื่อการสถาปัตยกรรม, 2510.
อรรถนิติ กุศลกัมพูสิริ. "พัฒนาการงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฏา อรุณวงษ์
ณ ออยุธยา." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

ภาคผนวก

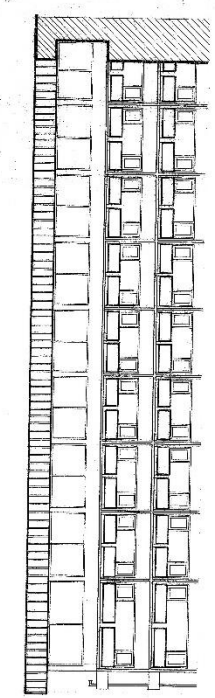
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

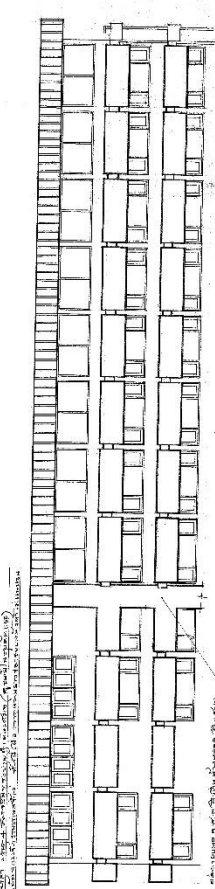
แบบสถาปัตยกรรมโรงแรมโนราห์ (พ.ศ. 2509)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

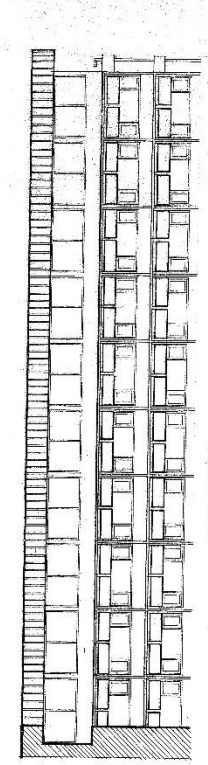

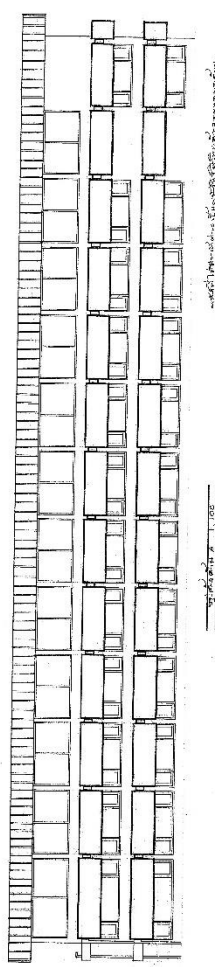
Срез (по А-А) в масштабе 1:100

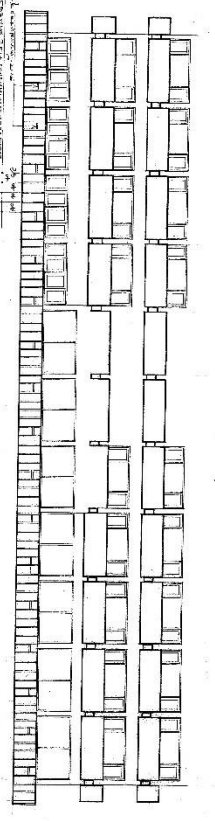
Срез (по А-А) в масштабе 1:100

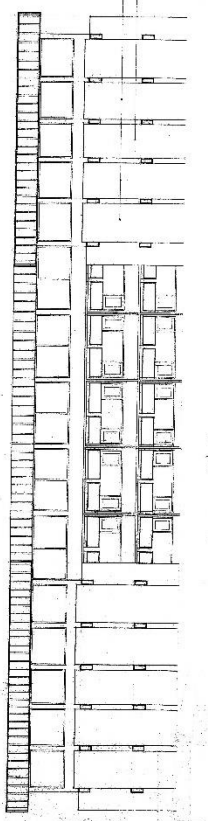
Срез (по А-А) в масштабе 1:100

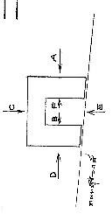
Срез (по А-А) в масштабе 1:100

Срез (по А-А) в масштабе 1:100

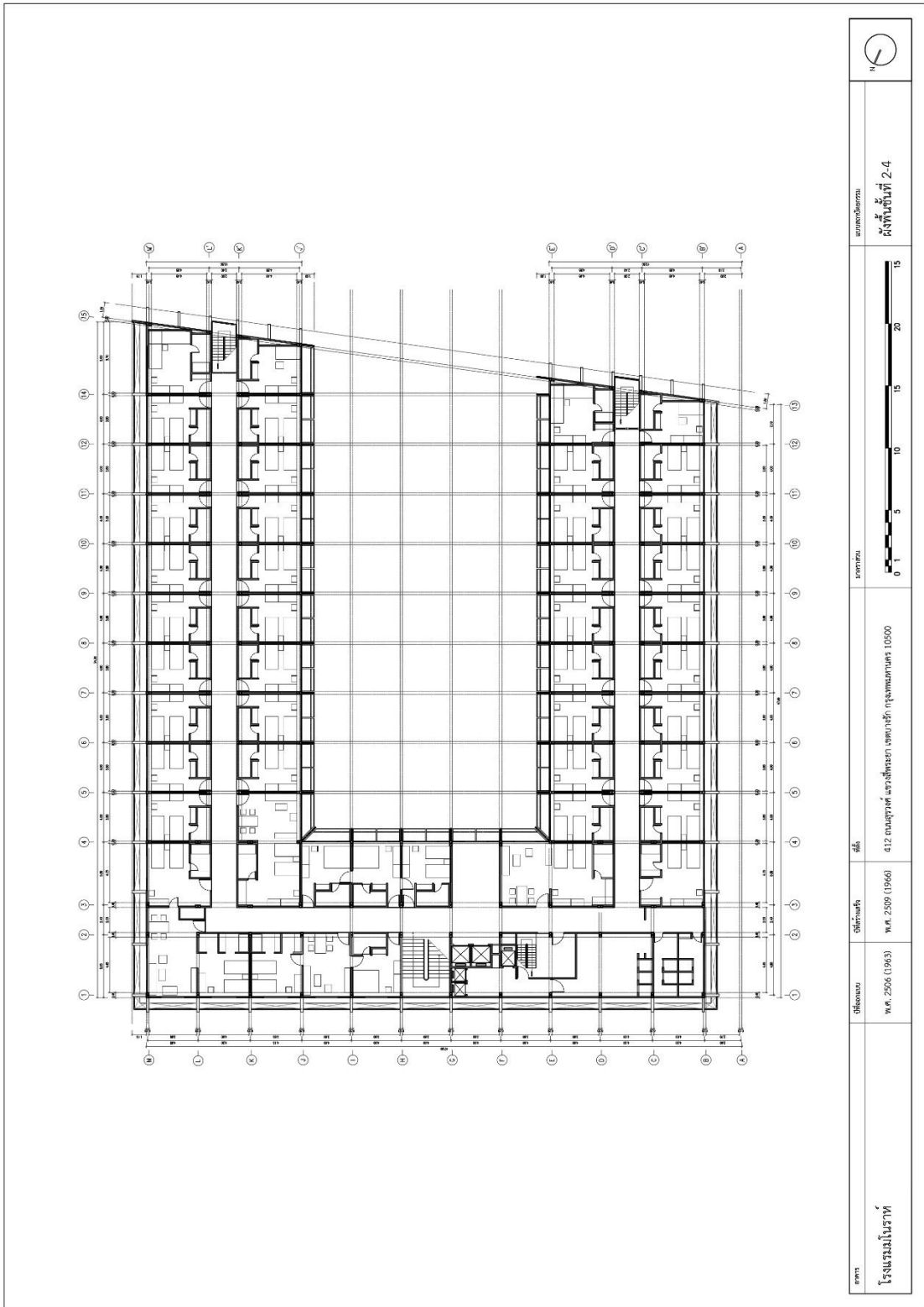
Срез (по А-А) в масштабе 1:100

Исполнитель: <i>Иванов И.И.</i>
Проверил: <i>Петров П.П.</i>
Специальность: <i>Архитектура</i>
Курс: <i>5</i>
Группа: <i>А</i>
Тема: <i>Проектирование здания</i>
Дата: <i>10.10.2023</i>

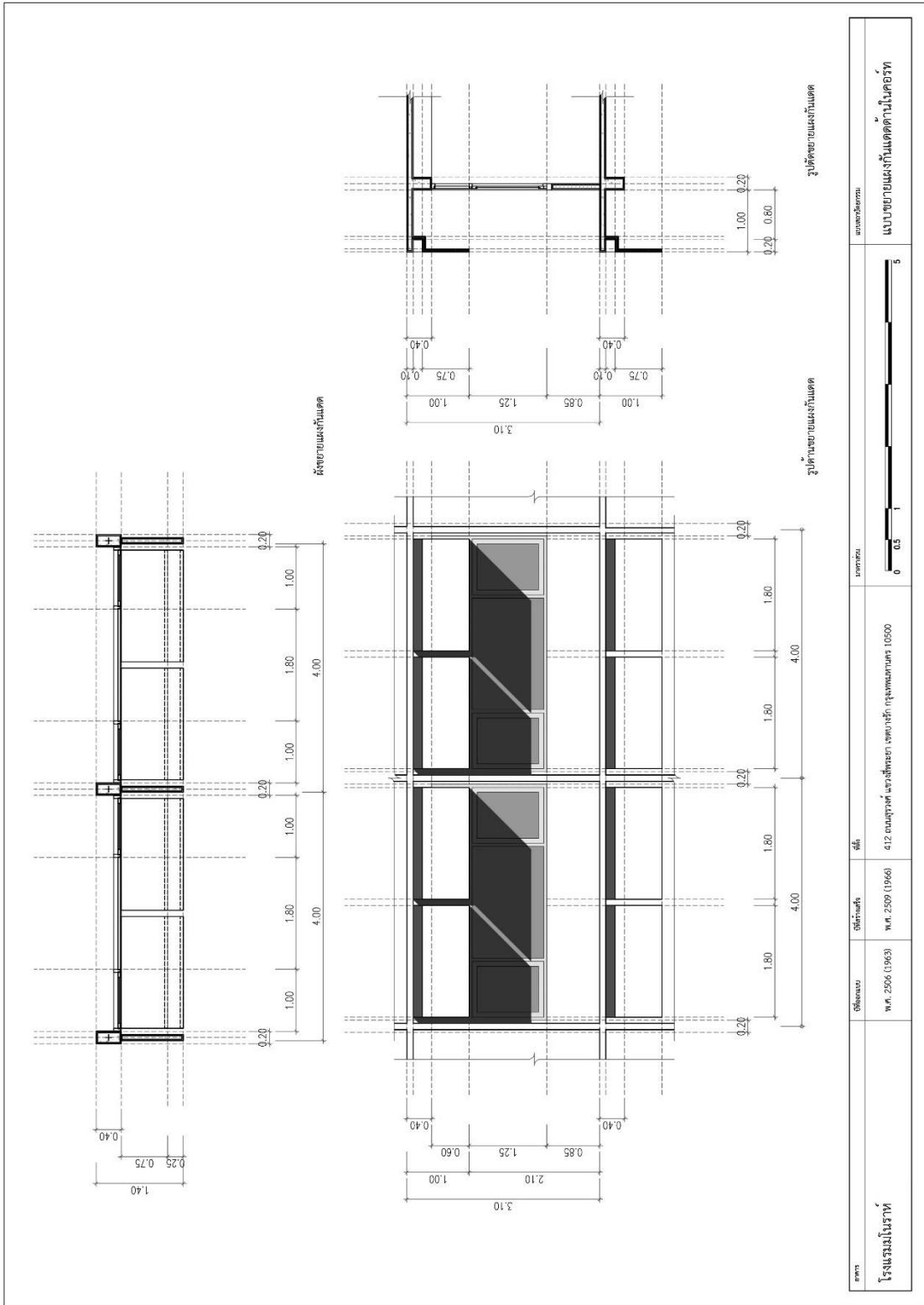

	วิทยาลัยการอาชีพ รัชมังคลาภิเษก 2-4
1:15	0 5 10 15 20 25
412 ตารางเมตร (รวมพื้นที่) (รวมพื้นที่) 10500	412 ตารางเมตร (รวมพื้นที่) (รวมพื้นที่) 10500
พ.ศ. 2506 (1963)	พ.ศ. 2509 (1966)
วิทยาลัยการอาชีพ รัชมังคลาภิเษก	วิทยาลัยการอาชีพ รัชมังคลาภิเษก

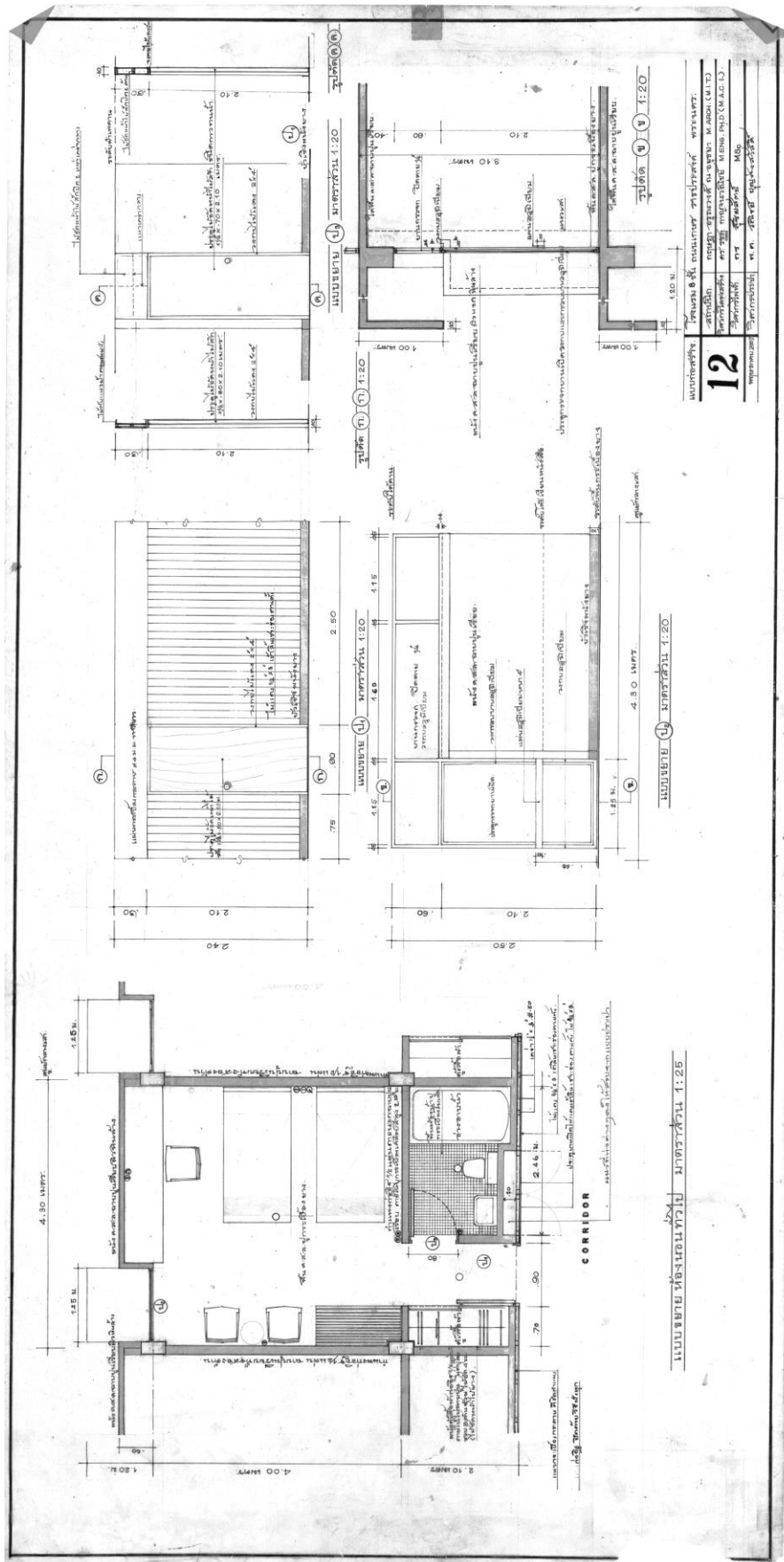
สถาปนิก	โรงเรียนสตรี	สถาปนิก	พ.ศ. 2506 (1963)	สถาปนิก	พ.ศ. 2509 (1966)	ชื่อ	412 วิทยาลัยสตรีพิบูลย์ กรุงเทพมหานคร 10500	โครงการ	โรงเรียนสตรี	แบบแปลน	แบบขยายผนังตัดด้านในสตรี
---------	--------------	---------	------------------	---------	------------------	------	---	---------	--------------	---------	--------------------------

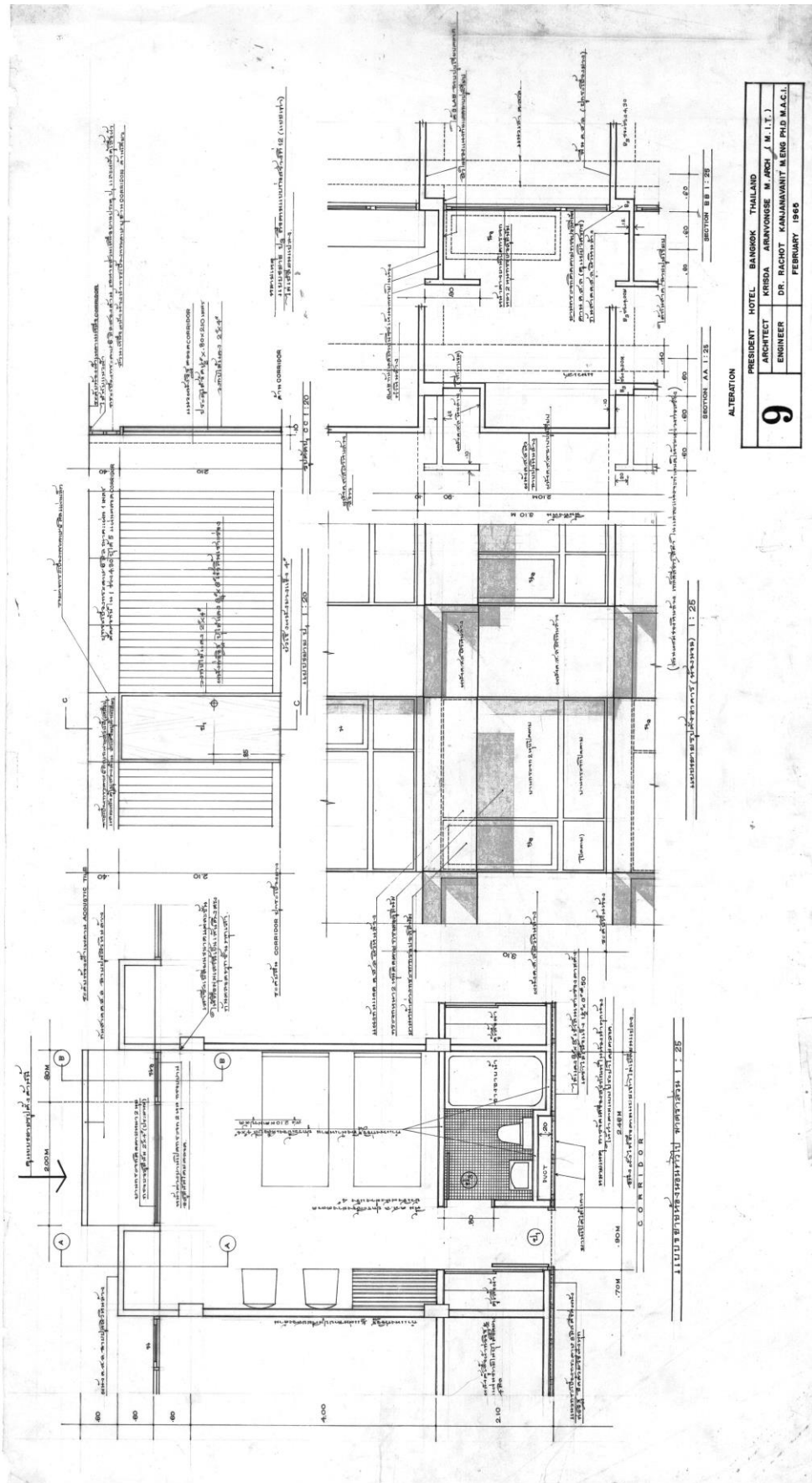

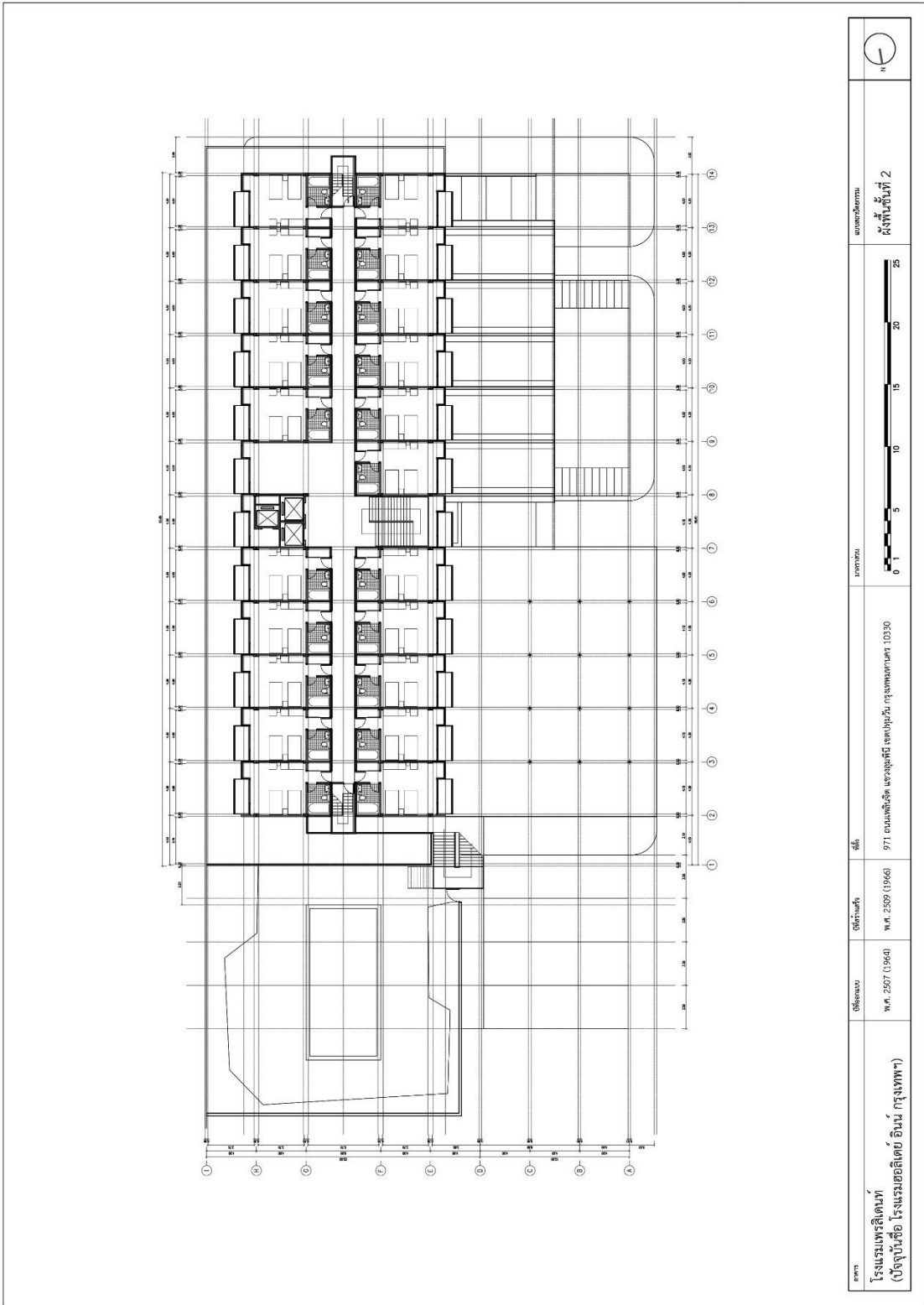

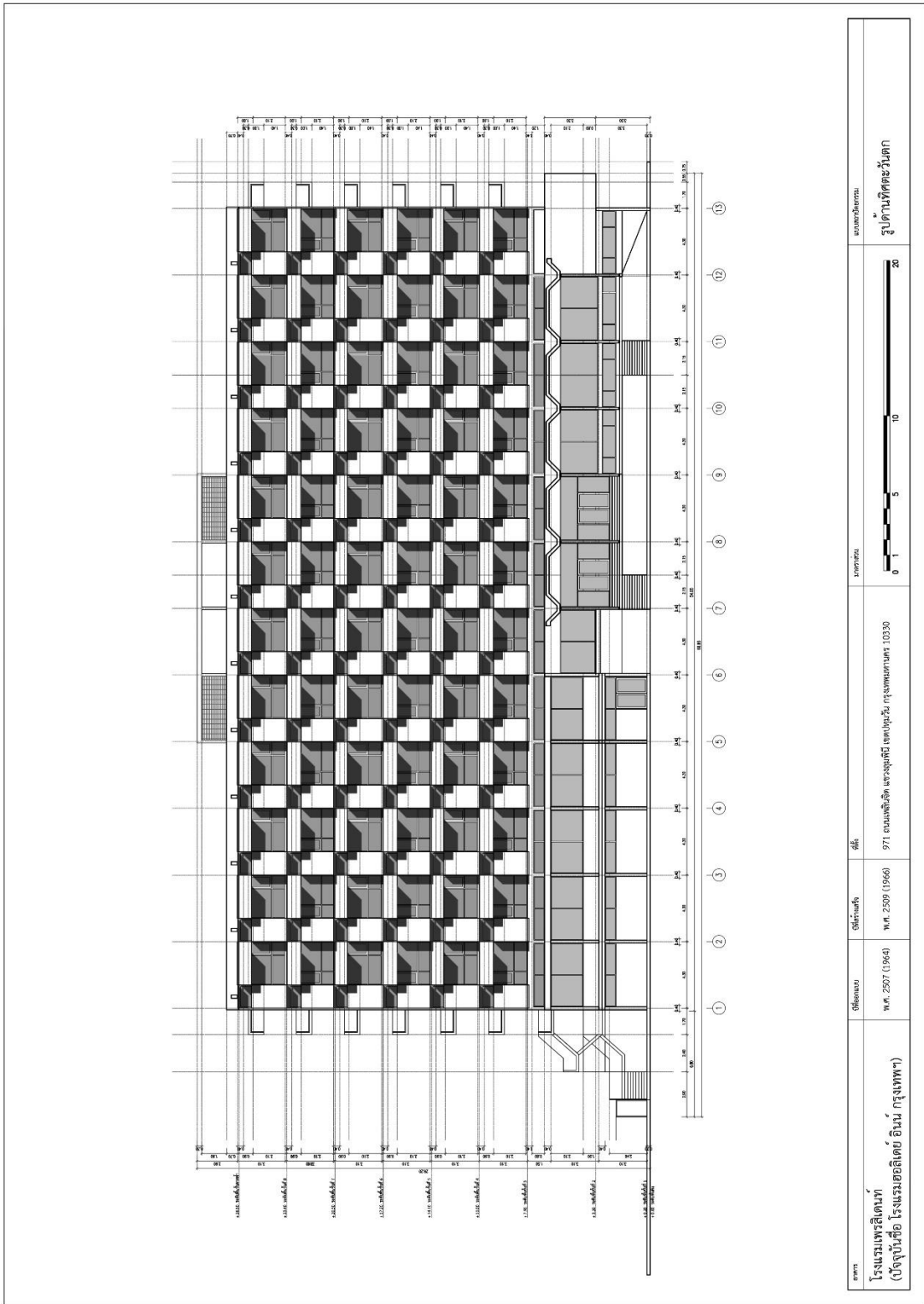

ALTERATION	
9	PRESIDENT HOTEL BANGKOK THAILAND
	ARCHITECT KIRIDA ARUNYOSUKE M. ARCH. (M. I. T.)
	ENGINEER DR. RACHOT KANJANAVIT M. ENG. PH.D. M.A.C.E.
FEBRUARY 1966	

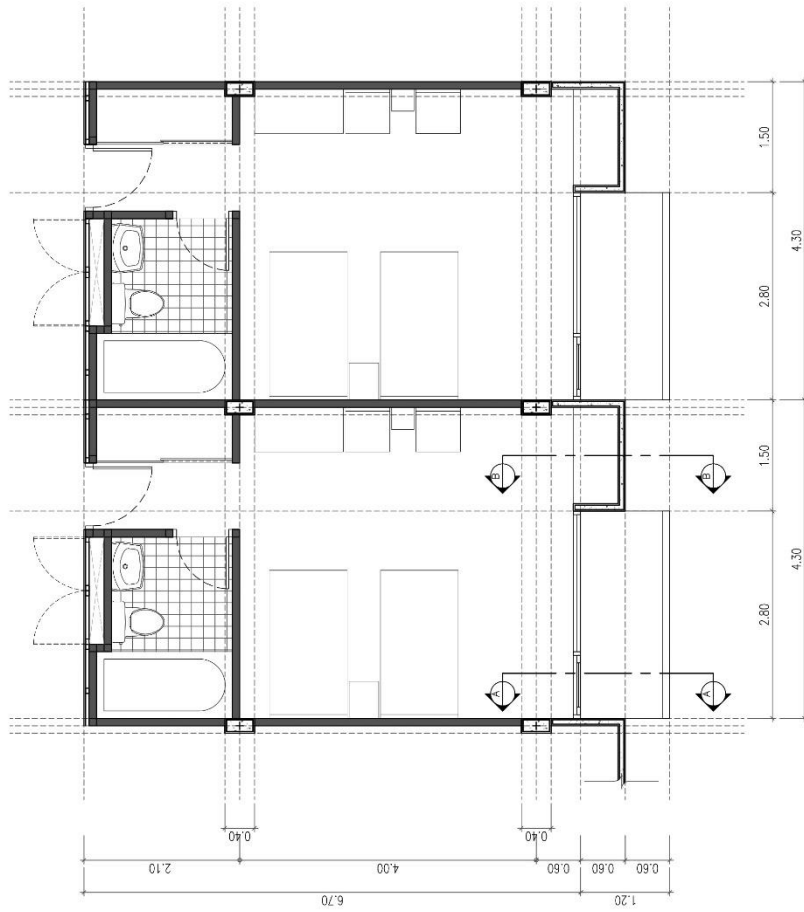

<p>สถาปัตย์</p>	<p>โรงพยาบาลพระสิริเตนทร์ (ปัจจุบันคือ โรงพยาบาลอโศก อินทร์ ราษฎร์วิทยา)</p>	<p>ชื่อโครงการ พ.ศ. 2507 (1964)</p>	<p>ชื่อสถาปนิก พ.ศ. 2509 (1966)</p>	<p>พื้นที่ 971 ตารางเมตร เลขที่โฉนดที่ดิน 10330</p>	<p>โครงการ 0 1 5 10 15 20 25</p>	<p>ขนาดกระดาษ A3</p>	<p>ชื่อโครงการ โรงพยาบาลพระสิริเตนทร์ ชั้นที่ 2</p>	<p>ทิศเหนือ N</p>
-----------------	--	---	---	---	--------------------------------------	--------------------------	---	-----------------------

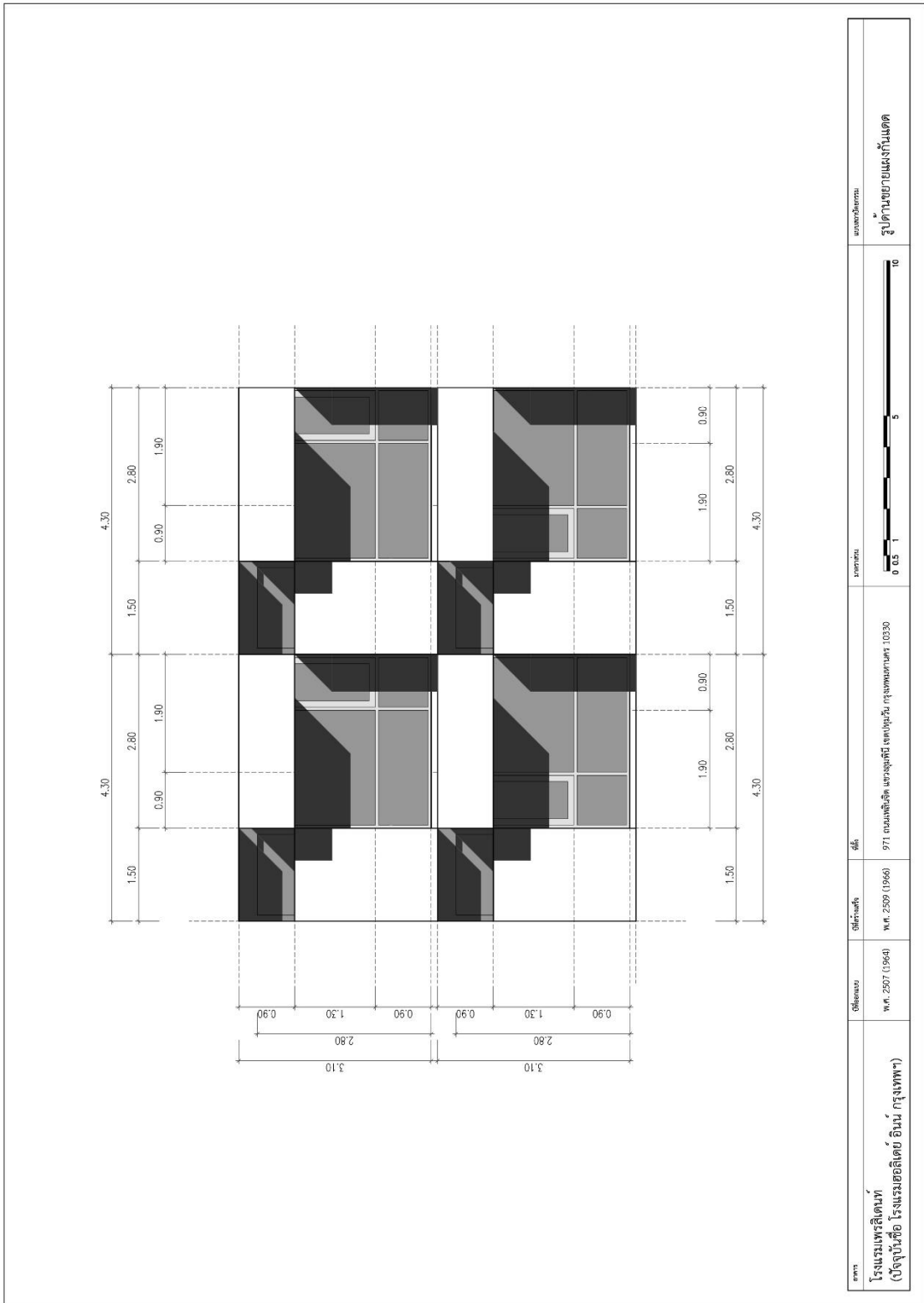
ชื่ออาคาร โรงพยาบาลพระสิริราช (ปัจจุบันชื่อ โรงพยาบาลอิตไทย อินทร์ กรุงเทพฯ)	ปีที่ออกแบบ พ.ศ. 2507 (1964)	ปีที่ก่อสร้าง พ.ศ. 2509 (1966)	ผู้ใช้ 971 ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10330	หมายเหตุ 	สถาปนิก รูปถ่ายบันทึกตัวบุคคล
---	---------------------------------	-----------------------------------	--	--------------	---

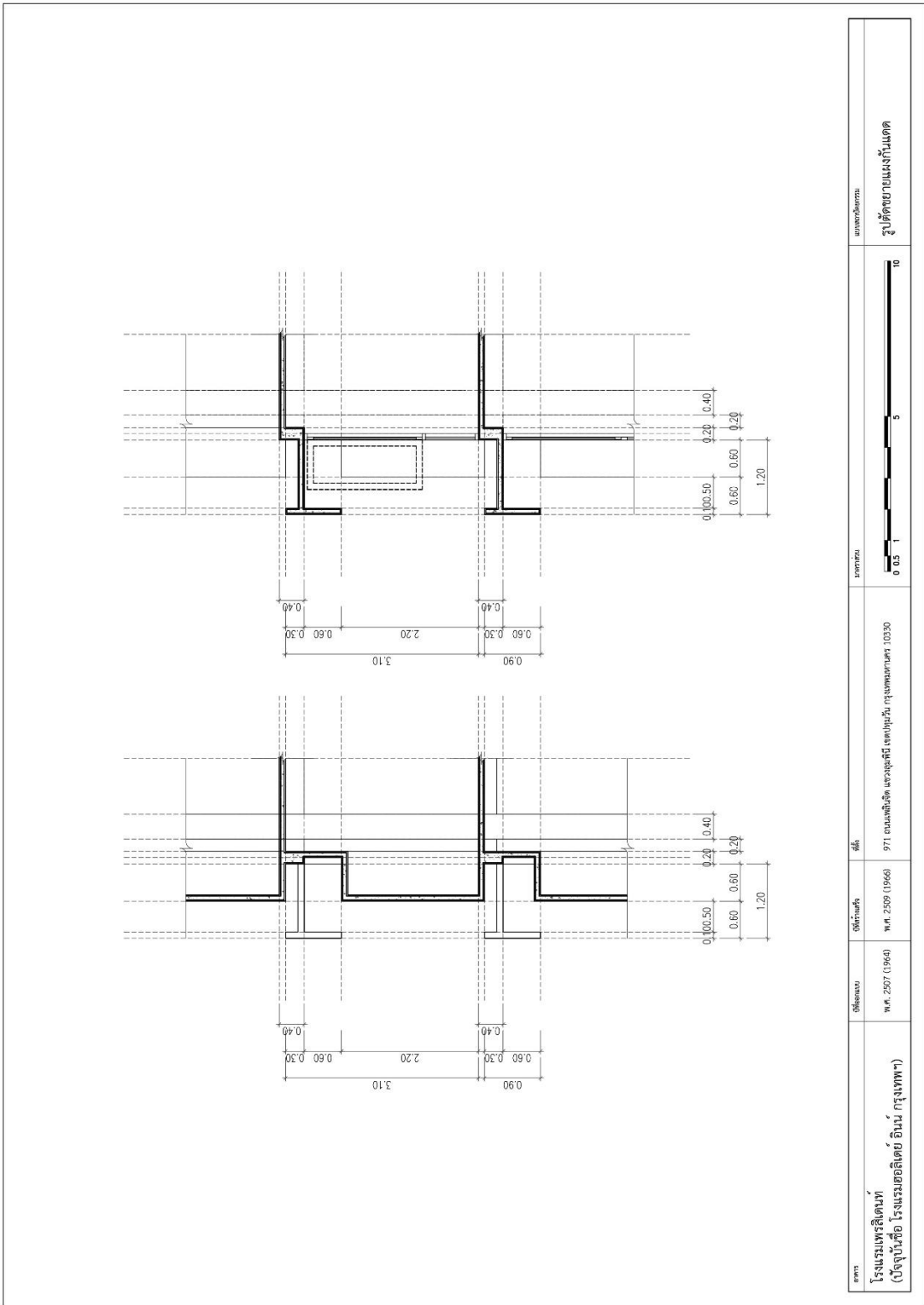

๓๓๓ โครงการ ๑๐	๑๐ ๕ ๑ ๐.๕	๑๐๓๓๐ ๑๐๓๓๐	๑๐๓๓๐ ๑๐๓๓๐	๑๐๓๓๐ ๑๐๓๓๐
----------------------	---------------------	----------------	----------------	----------------

โครงการ
 ๑๐
 ๑๐๓๓๐
 ๑๐๓๓๐

๑๐๓๓๐
 ๑๐๓๓๐

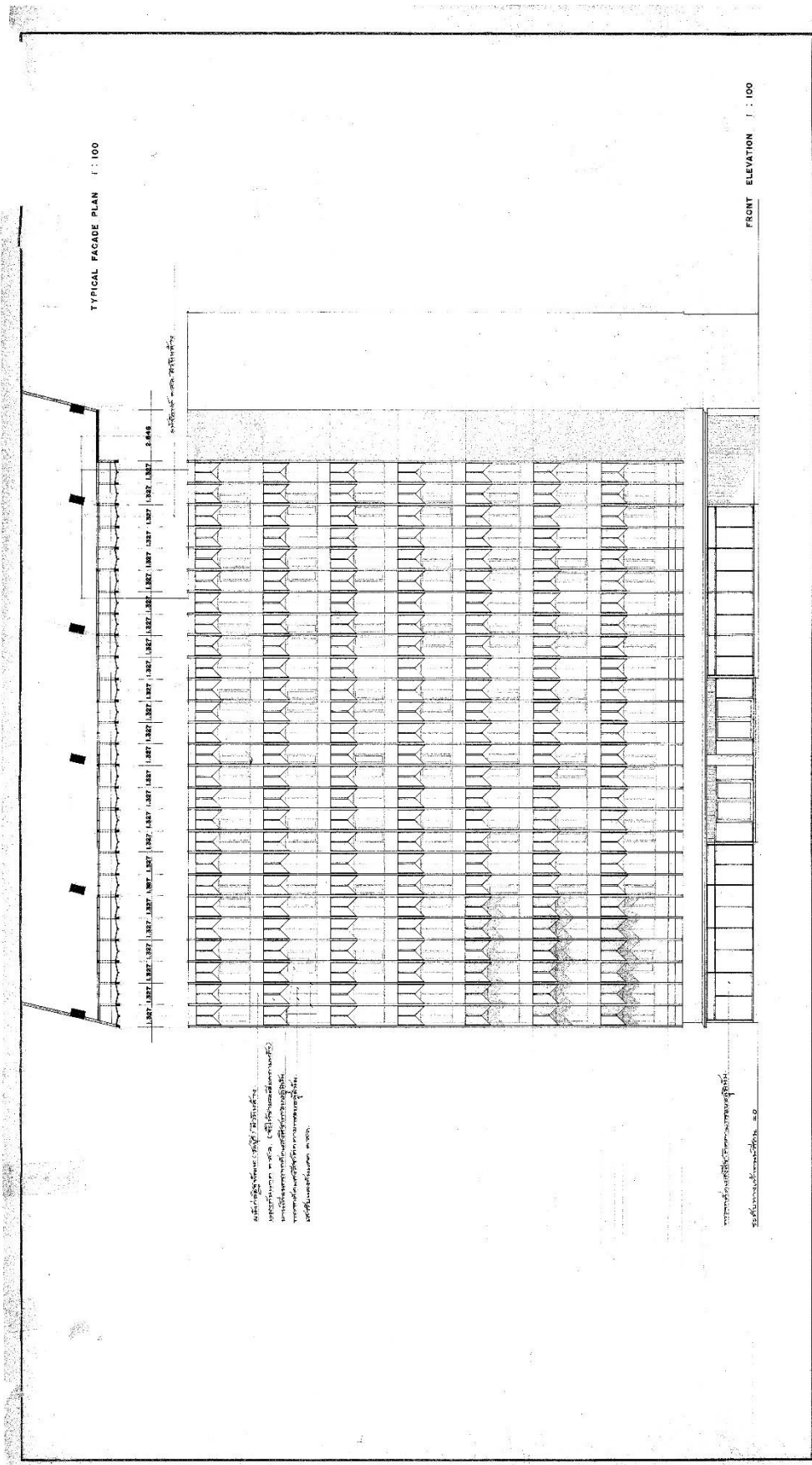

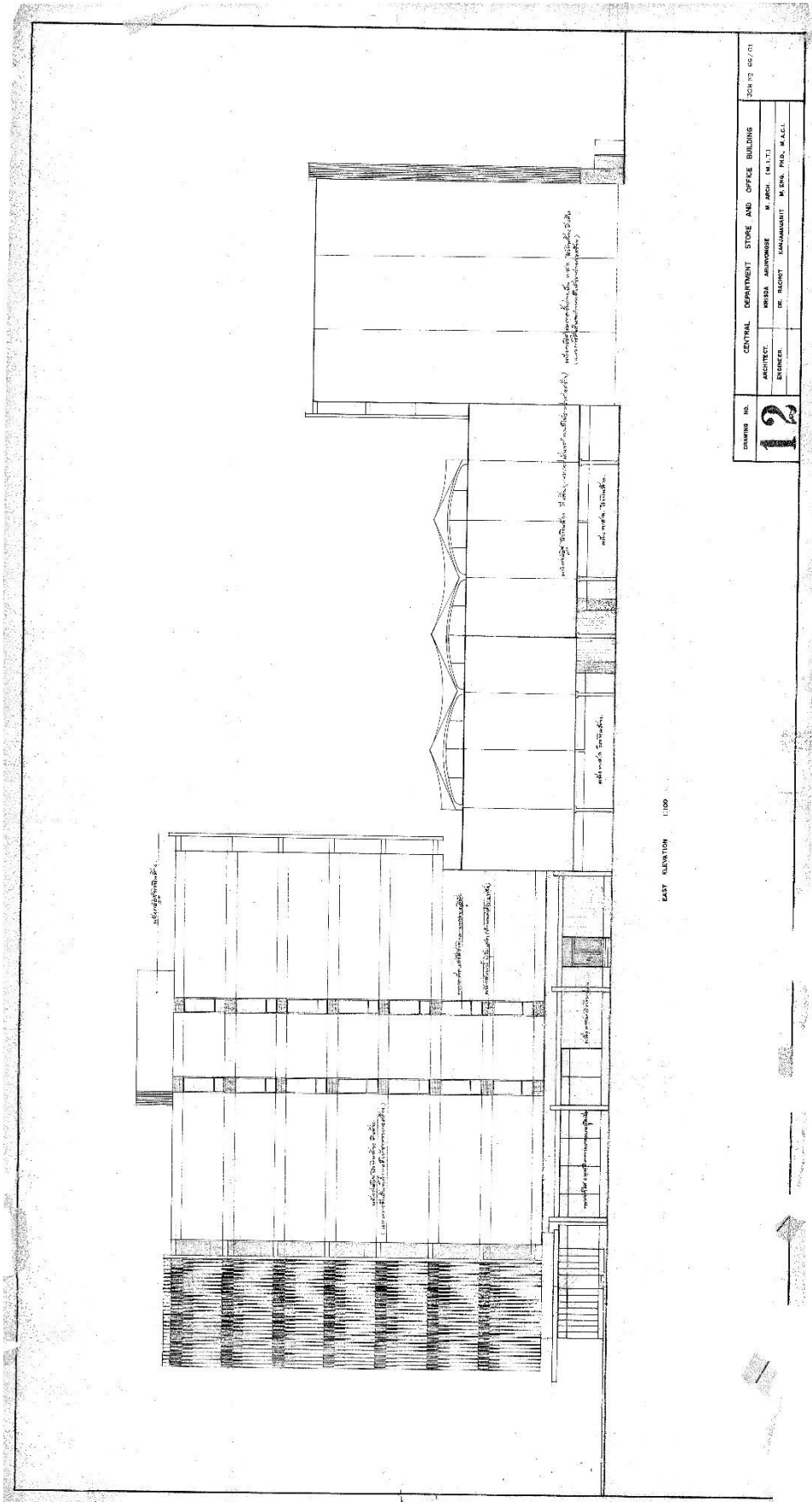
ชื่อโครงการ	ชื่อโครงการ	ชื่อโครงการ	ชื่อโครงการ	ชื่อโครงการ	ชื่อโครงการ
โรงเรียนศรีรัตนที่ (ปัจจุบันชื่อ โรงเรียนยอดดอย อินทน์ กรุงเทพฯ)	ป.ศ. 2507 (1964)	ป.ศ. 2509 (1966)	971 ถนนศรีจันทร์ แขวงสุทนต์ เขตสุทนต์ กรุงเทพมหานคร 10330	มาตรา	ขนาดกระดาษ
				0 0.5 1 5 10	รูปตัดขยายแนวกิ่งแคด

แบบสถาปัตยกรรมห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม (พ.ศ. 2510)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

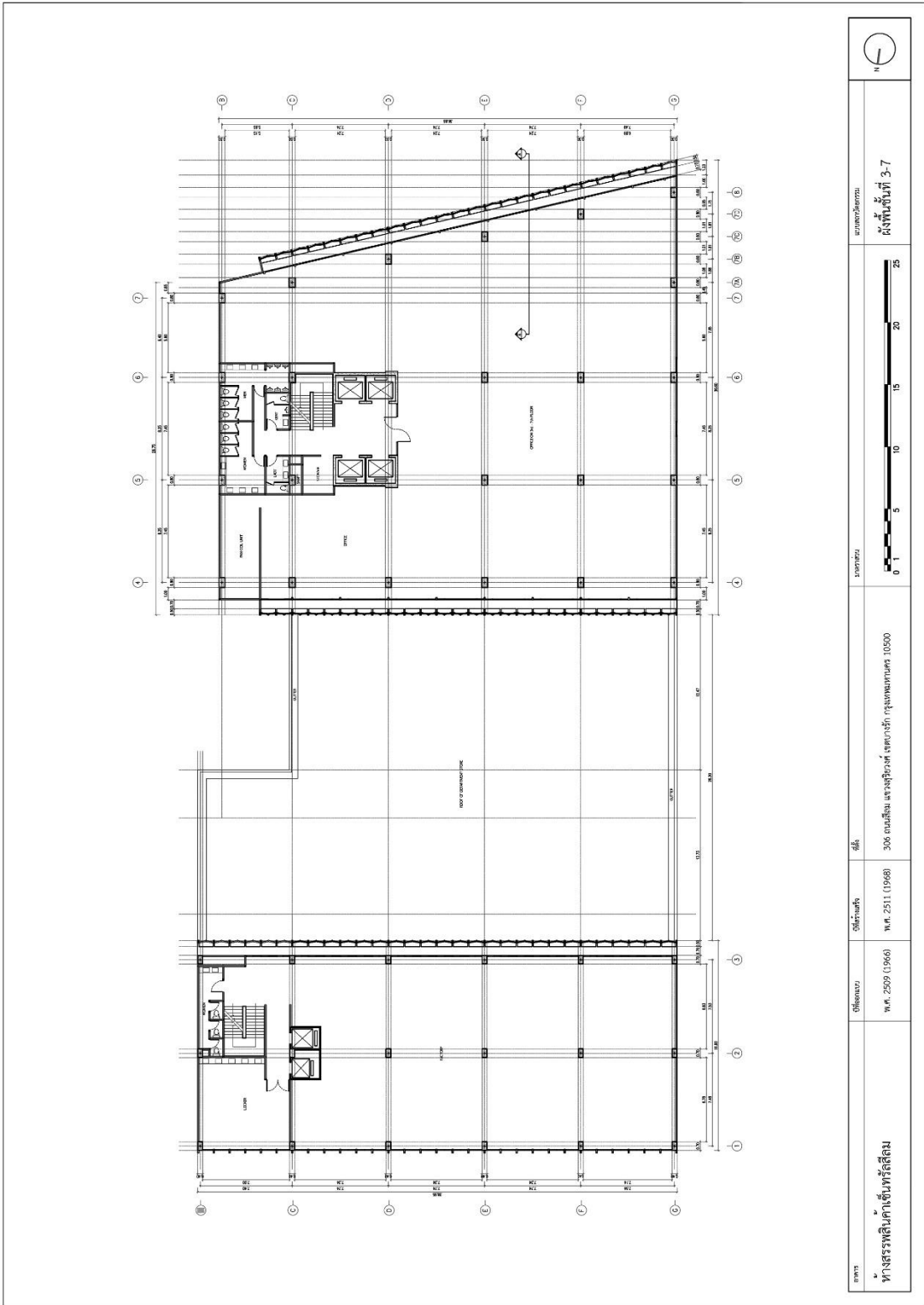

casa	KRISDA ARUNVONGSE CONSULTING ARCHITECT AND STRUCTURAL ENG. ASSOCIATES 8/2 Bldg. 10th Floor, 841/8 Rama IV Road, Bangkok, Thailand. TEL. 33444 ALL RIGHTS ARE THE PROPERTY OF ARUNVONGSE CONSULTING ARCHITECT AND STRUCTURAL ENG. ASSOCIATES		ARCHITECT: KRISDA ARUNVONGSE MECHANICAL ENGINEER: KRISDA ARUNVONGSE ELECTRICAL ENGINEER: KRISDA ARUNVONGSE SANITATION ENGINEER: KRISDA ARUNVONGSE		KRISDA ARUNVONGSE M. ARCH. (M. IT) IN. BANGKOK UNIVERSITY BANGKOK, THAILAND.		CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING		JOB NO. 667/01 DATE: 21.11.2008
	REVISIONS: 1. 21.11.2008 2. 21.11.2008 3. 21.11.2008 4. 21.11.2008		DATE: 21.11.2008 DRAWN BY: KRISDA ARUNVONGSE APPROVED BY: KRISDA ARUNVONGSE		SCALE:		DATE: 21.11.2008 DRAWN BY: KRISDA ARUNVONGSE APPROVED BY: KRISDA ARUNVONGSE		JOB NO. 667/01 DATE: 21.11.2008
	PROJECT NO. 667/01 PROJECT NAME: CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING		PROJECT NO. 667/01 PROJECT NAME: CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING		PROJECT NO. 667/01 PROJECT NAME: CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING		PROJECT NO. 667/01 PROJECT NAME: CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING		PROJECT NO. 667/01 PROJECT NAME: CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING
	PROJECT NO. 667/01 PROJECT NAME: CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING		PROJECT NO. 667/01 PROJECT NAME: CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING		PROJECT NO. 667/01 PROJECT NAME: CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING		PROJECT NO. 667/01 PROJECT NAME: CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING		PROJECT NO. 667/01 PROJECT NAME: CENTRAL DEPARTMENT STORE AND OFFICE BUILDING

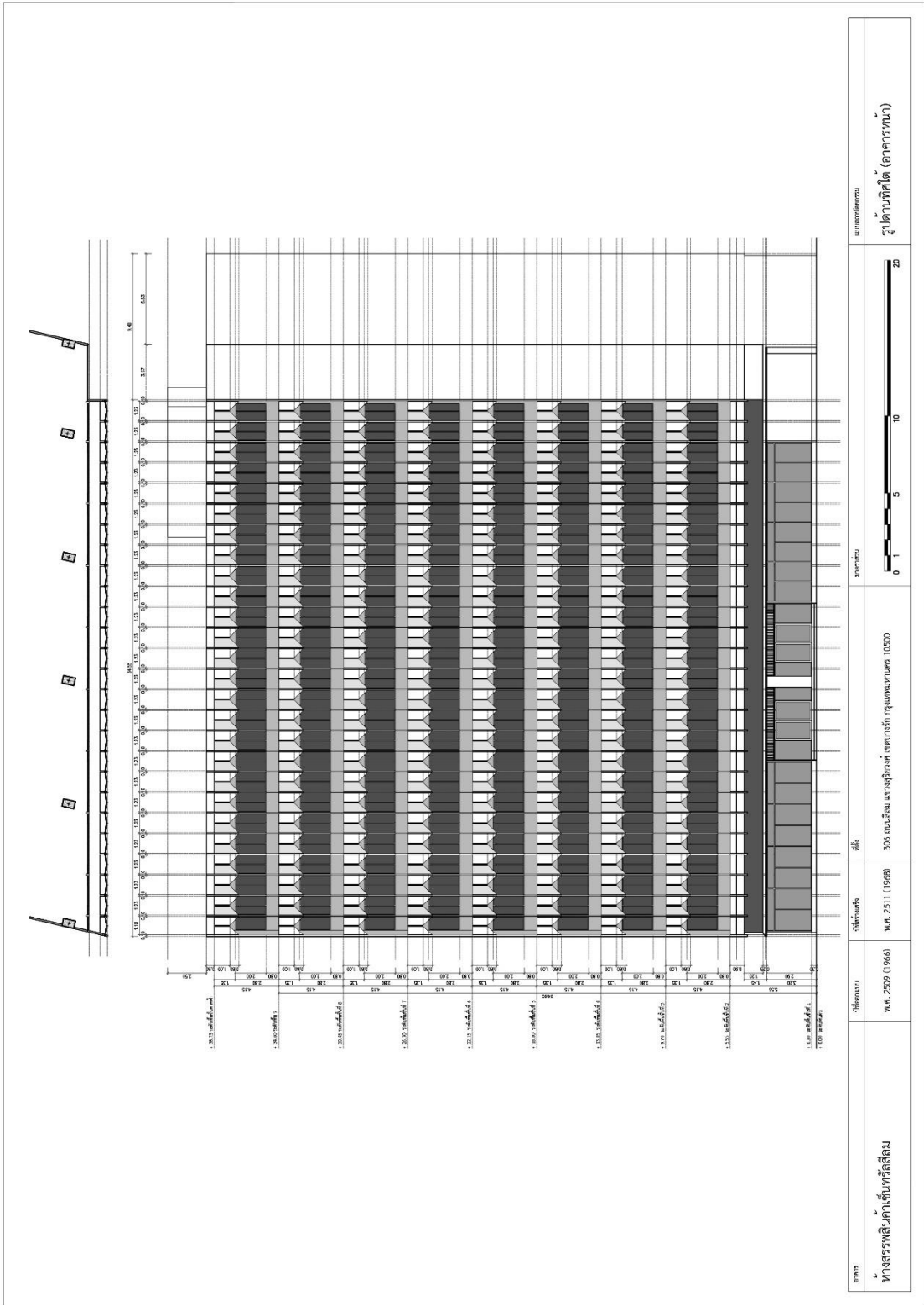

<p>ชื่อโครงการ ทางรถไฟความเร็วสูง</p>	<p>ชื่อโครงการ เส้นทาง 3-7</p>	<p>ชื่อโครงการ เส้นทาง 3-7</p>	<p>ชื่อโครงการ เส้นทาง 3-7</p>	<p>ชื่อโครงการ เส้นทาง 3-7</p>	<p>ชื่อโครงการ เส้นทาง 3-7</p>	<p>ชื่อโครงการ เส้นทาง 3-7</p>
---	--	--	--	--	--	--

ชื่อ ทางรถไฟเคาน์ตีเพื่อถือ	ปีที่อนุมัติ พ.ศ. 2529 (1986)	ปีที่แก้ไข พ.ศ. 2511 (1968)	วัสดุ 306 ชนิดและวัสดุอื่น ตามบัญชี กฤษฎีกา 10500	หมายเหตุ 0 1 5 10 20	หมายเหตุ รูปด้านที่ตัด (อาคารหน้า)
---------------------------------------	----------------------------------	--------------------------------	--	-------------------------	---------------------------------------

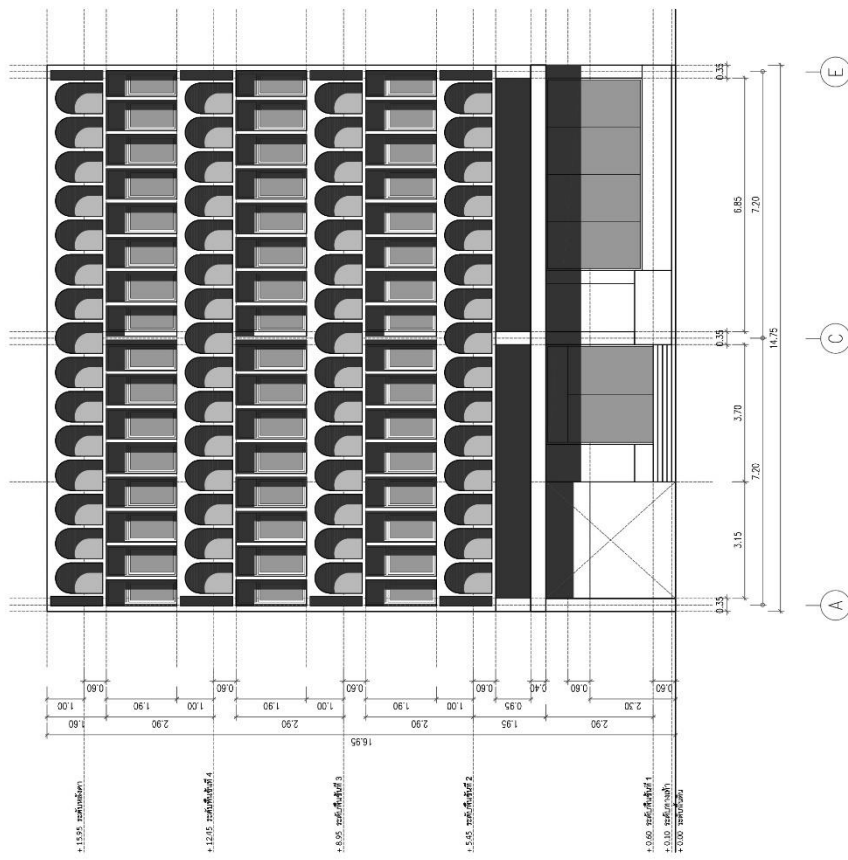

แบบสถาปัตยกรรมอาคารแอนนา (พ.ศ. 2510)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชื่ออาคาร	ชื่อโครงการ	ชื่อ	พื้นที่	ชื่อช่างเขียน	วันที่	ชื่อช่างควบคุม	พื้นที่
อาคารอนุบาล (โรงเรียนศรีนสายอนุบาล)	พ.ศ. 2510 (1967)	ไม่ทราบ	ไม่ทราบ	2069 ถนนเพชรบุรี แขวงบางเขน เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10310	10310	ไม่ทราบ	10
			รูปด้านหน้าอาคาร				

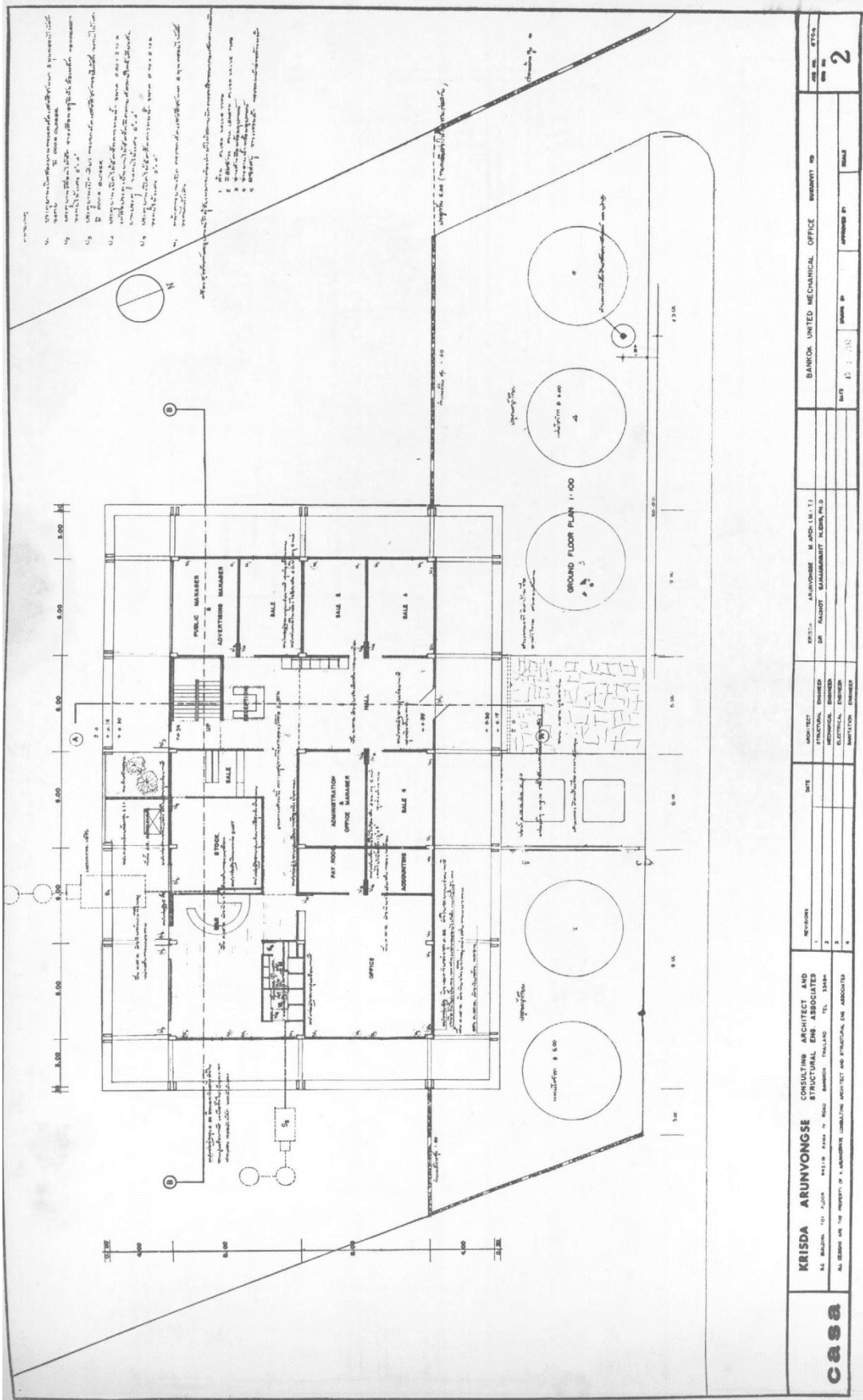

แบบสถาปัตยกรรมอาคารกรุงเทพสทกล (พ.ศ. 2511)

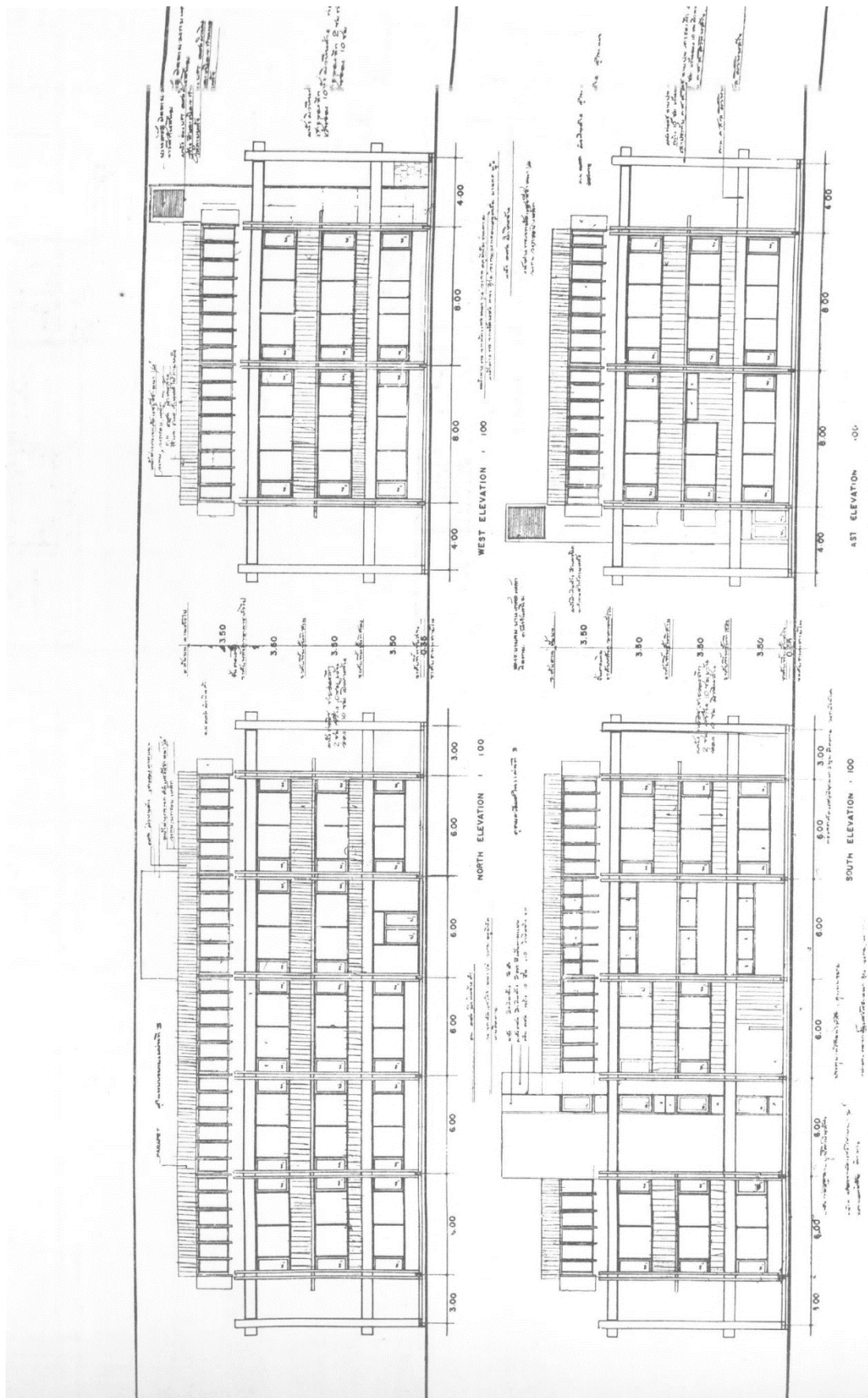
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

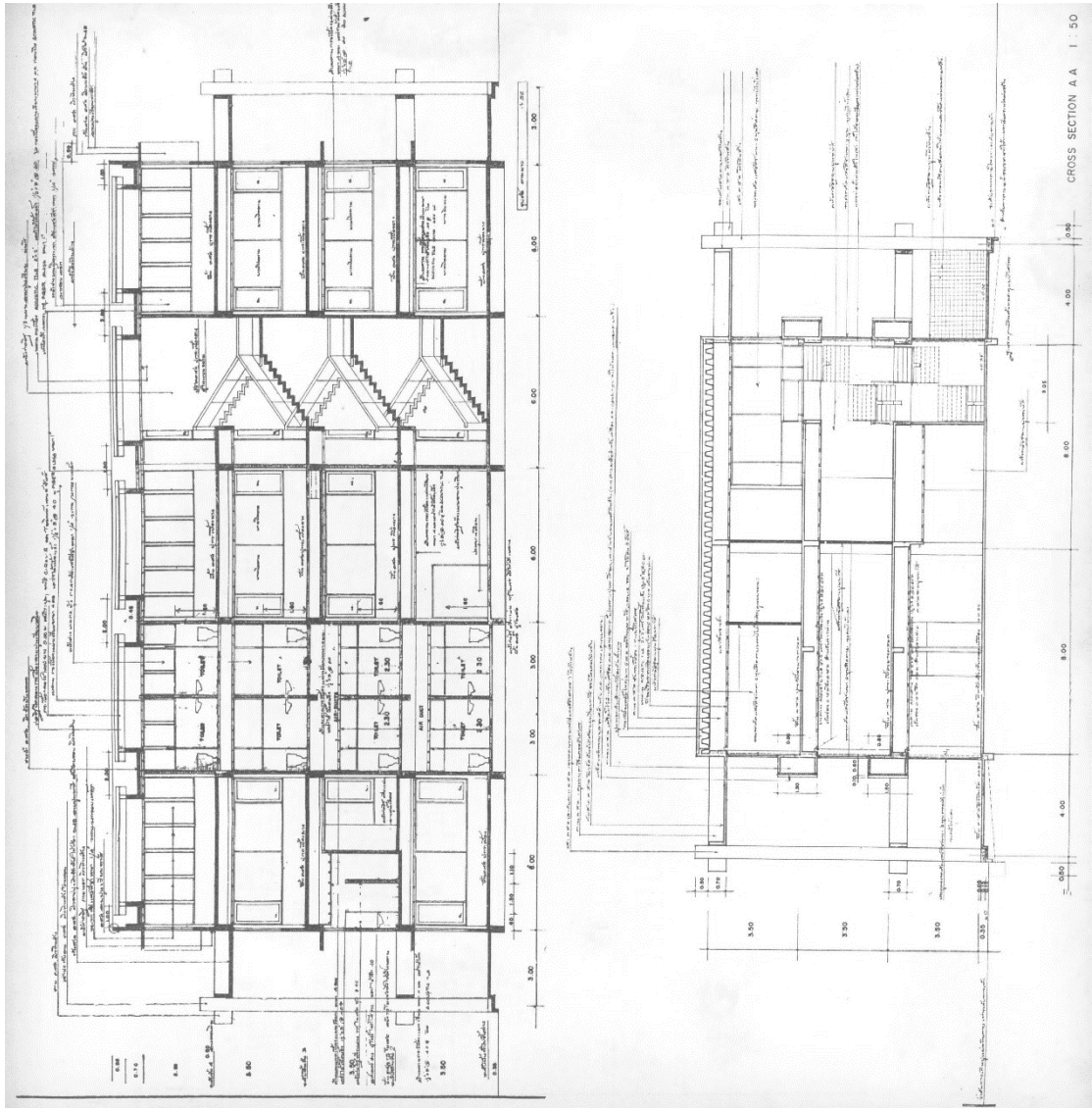

- 1. วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน
- 2. วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน
- 3. วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน
- 4. วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน
- 5. วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน
- 6. วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน
- 7. วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน
- 8. วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน
- 9. วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน
- 10. วัตถุประสงค์ในการก่อสร้างอาคารสำนักงาน

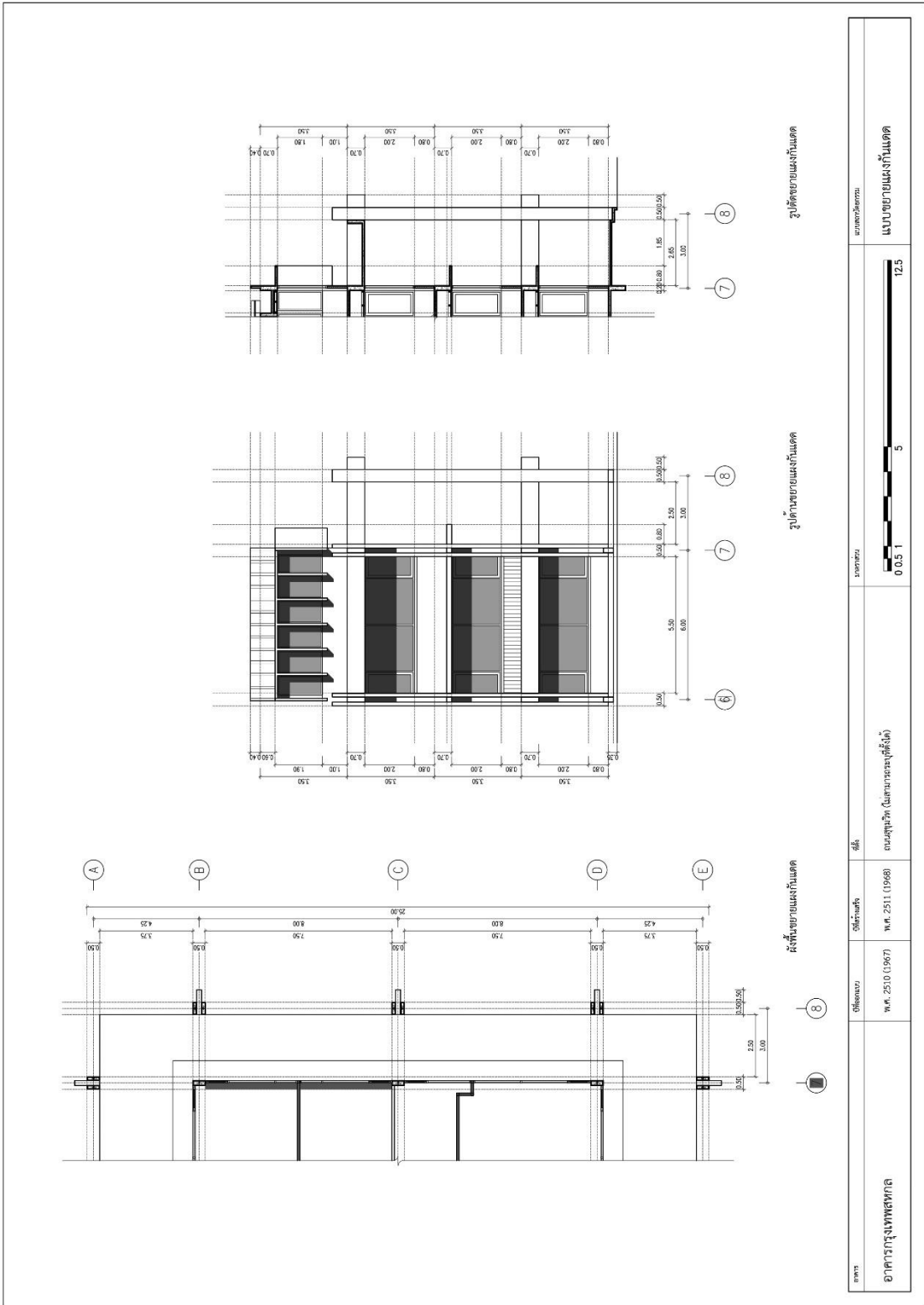
ด 4 3 2 1

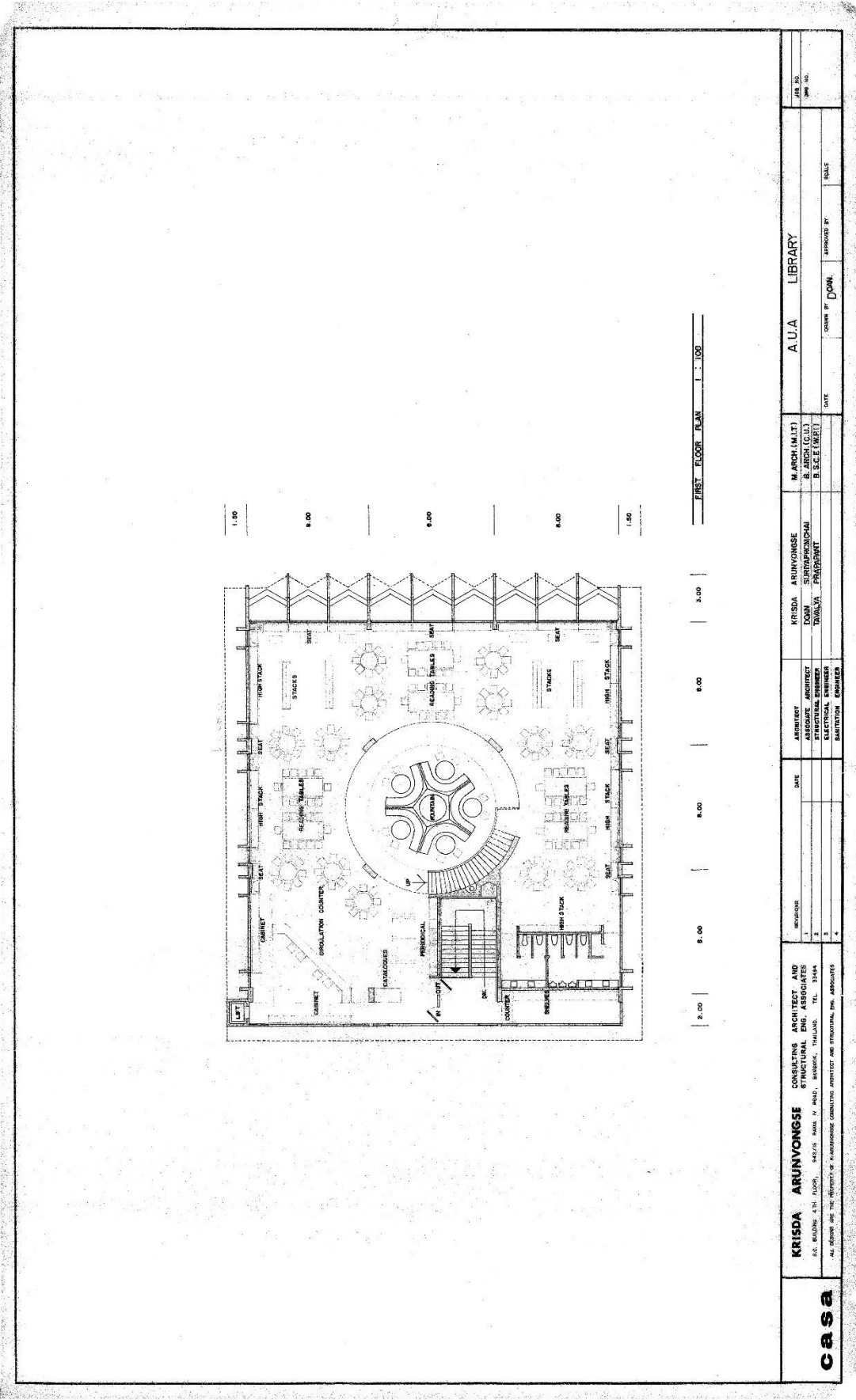

แบบสถาปัตยกรรมห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (พ.ศ. 2513)

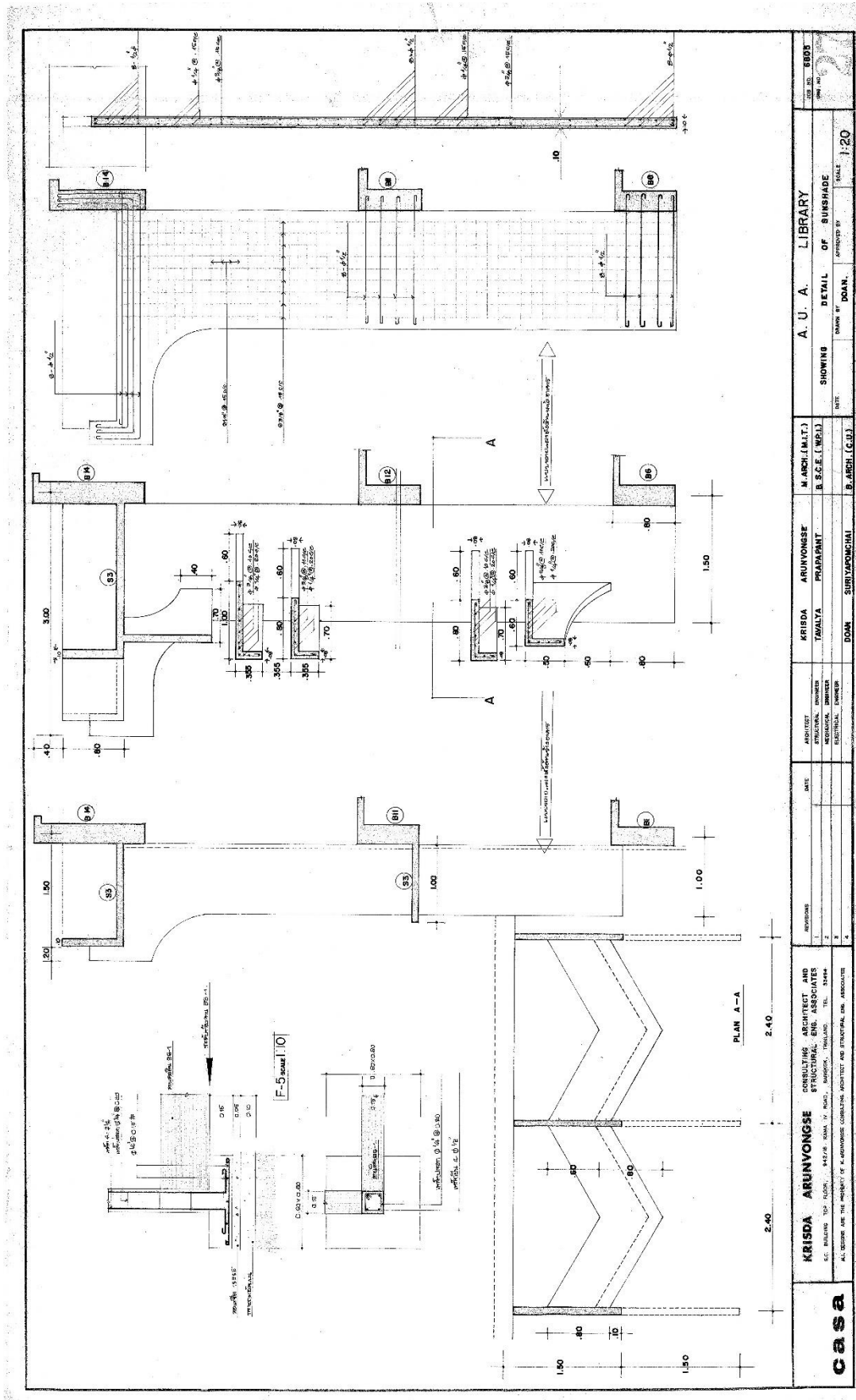

	KRISDA ARUNVONGSE CONSULTING ARCHITECT AND STRUCTURAL ENG. ASSOCIATES 8/3 BUILDING 4TH FLOOR, 842/18 RAMA 7 RD., BANGKOK, THAILAND. TEL. 31444 ALL RIGHTS ARE THE PROPERTY OF KRISDA ARUNVONGSE CONSULTING ARCHITECT AND STRUCTURAL ENG. ASSOCIATES	REVISIONS 1 2 3 4	DATE 1 2 3 4	ARCHITECT ASSOCIATE ARCHITECT STRUCTURAL ENGINEER ELECTRICAL ENGINEER MECHANICAL ENGINEER	KRISDA ARUNVONGSE DOAN SURIVANONGCHAI TRAWALA PRADITWIT	M. ARCH. (M.I.T.) B. ARCH. (C.U.L.) B. S.C.E. (M.P.E.I.)	A U A LIBRARY	JOB NO. DWG. NO.	
			DATE	DESIGNED BY	APPROVED BY	SCALE			
					DOAN				

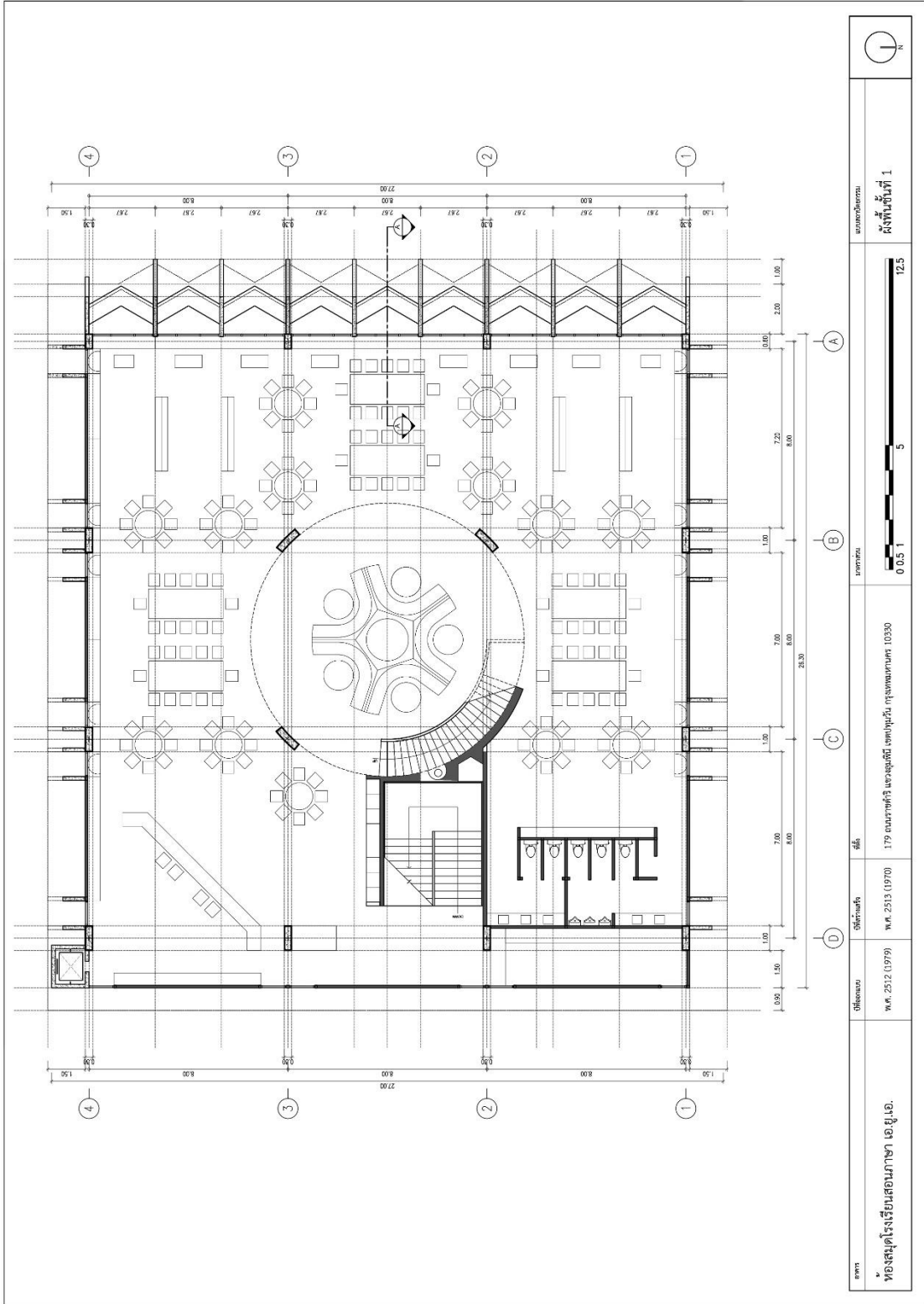

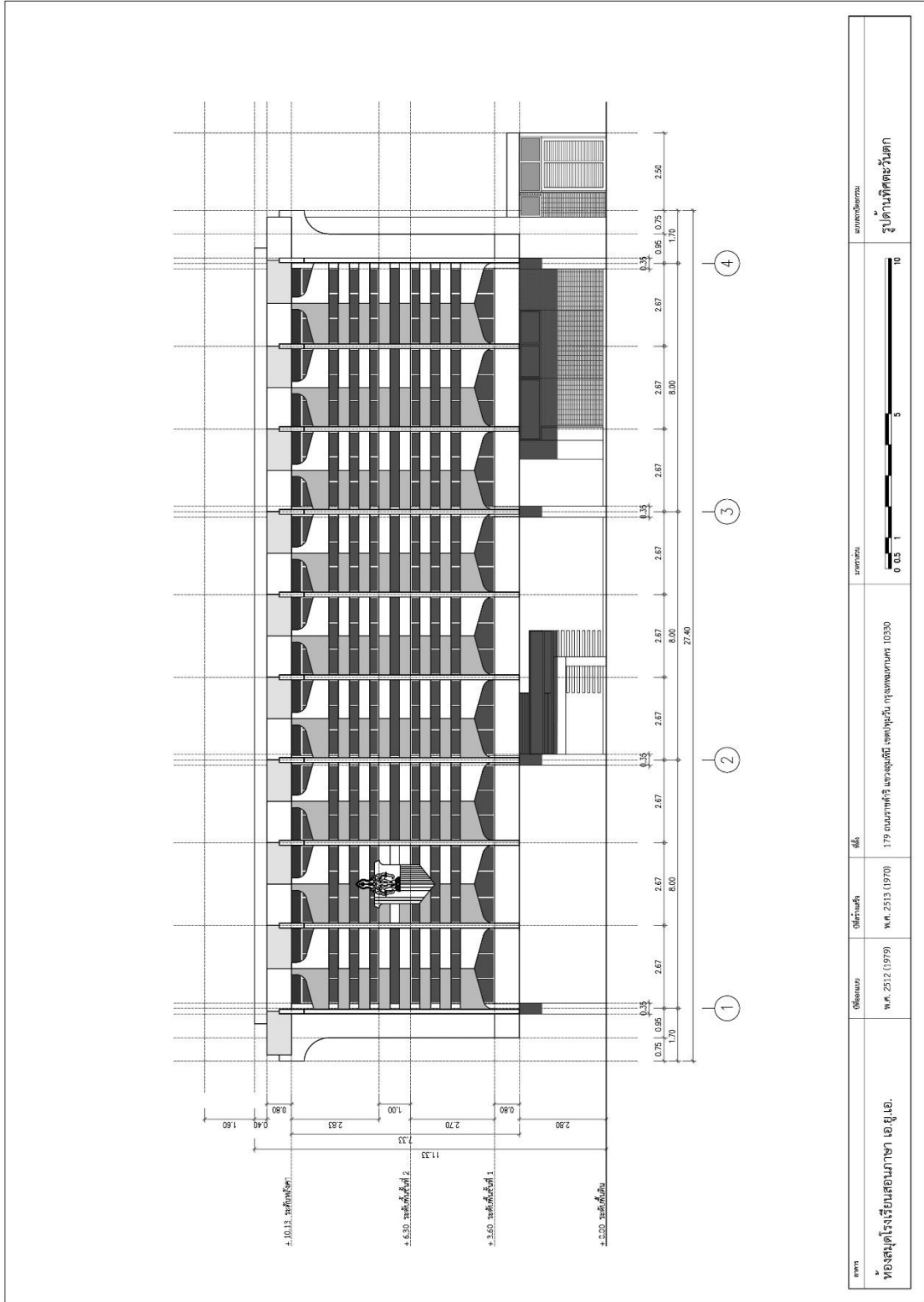

KRISDA ARUNVONGSE CONSULTING ARCHITECT AND ENGINEER 57, RAJABONGSAPITR ROAD, BANGKOK, THAILAND, TEL. 32484	ARCHITECT STRUCTURAL ENGINEER ELECTRICAL ENGINEER	KRISDA ARUNVONGSE TAWALYA PRAPAPANT DOAN SURITAYAPONGJAI	M. ARCH. (M.I.T.) B. S.C.E. (W.P.I.) B. ARCH. (C.U.)	A. U. A. LIBRARY DETAIL OF SUNSHADE	JOB NO. 6805 DRAWN BY DOAN. CHECKED BY DOAN. DATE: _____ SCALE: 1:20
	REVISIONS 1 2 3	DATE PROJECT NO.	PROJECT NAME ELECTRICAL ENGINEER	M. ARCH. (M.I.T.) B. S.C.E. (W.P.I.) B. ARCH. (C.U.)	A. U. A. LIBRARY DETAIL OF SUNSHADE

casa

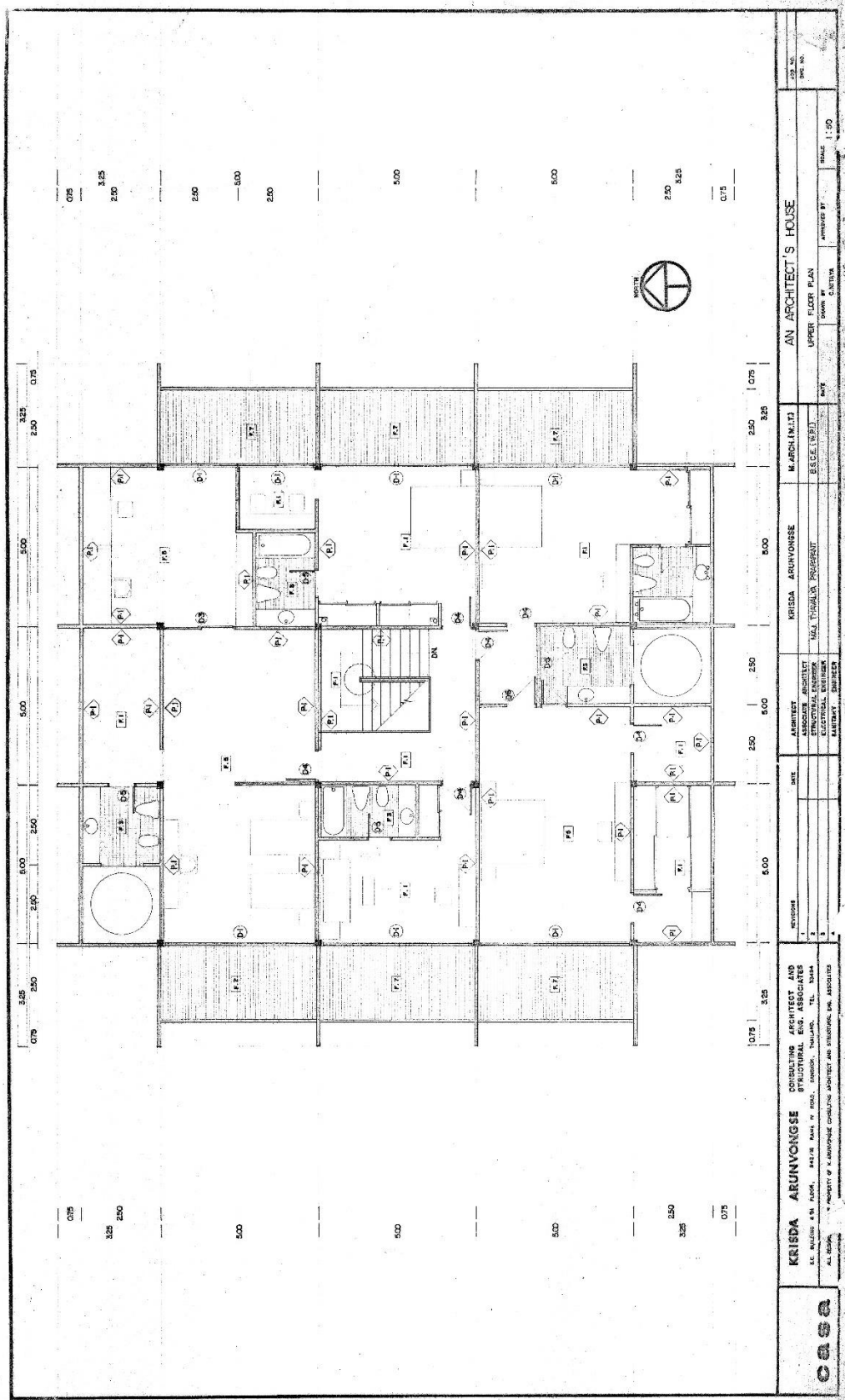

แบบสถาปัตยกรรมบ้านศาสตราจารย์กิตติคุณ ร้อยเอก กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา
(พ.ศ. 2514)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

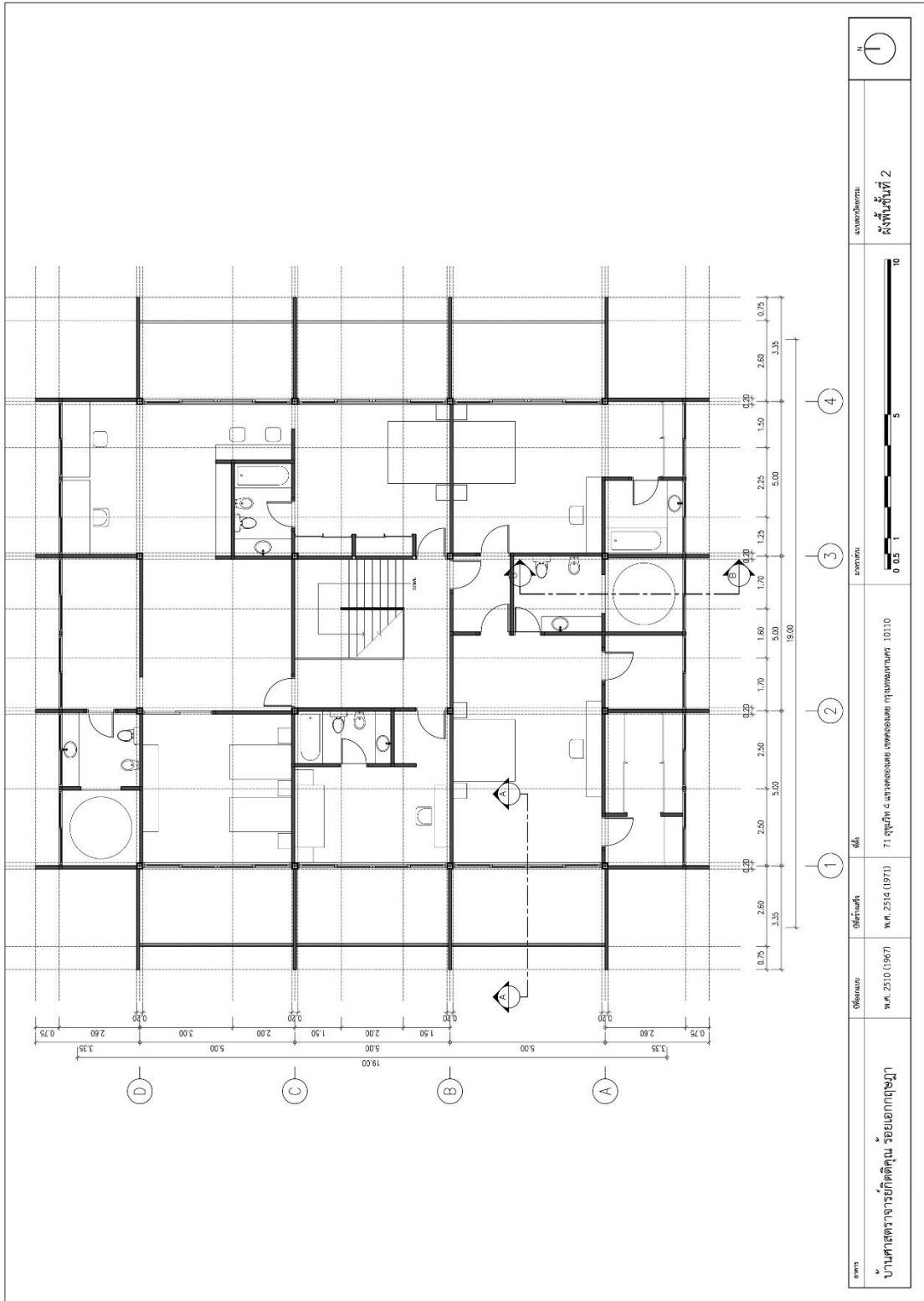
	KRISDA ARUNYONGSE CONSULTING ARCHITECT AND ASSOCIATES 115, BANGKOK 4TH FLOOR, BANGKOK, THAILAND. TEL. 02-2545111 115 BANGKOK 4TH FLOOR, BANGKOK, THAILAND. TEL. 02-2545111		ARCHITECT ASSOCIATE ARCHITECT ELECTRICAL ENGINEER MECHANICAL ENGINEER SANITARY ENGINEER	DATE: _____ REVISION: _____ 1 2 3	MARCH 14, 1973 UPPER FLOOR PLAN DRAWN BY: _____ CHECKED BY: _____ SCALE: 1:50
	AN ARCHITECT'S HOUSE		KRISDA ARUNYONGSE 115 BANGKOK 4TH FLOOR, BANGKOK, THAILAND. TEL. 02-2545111	MARCH 14, 1973 UPPER FLOOR PLAN	DRAWN BY: _____ CHECKED BY: _____ SCALE: 1:50

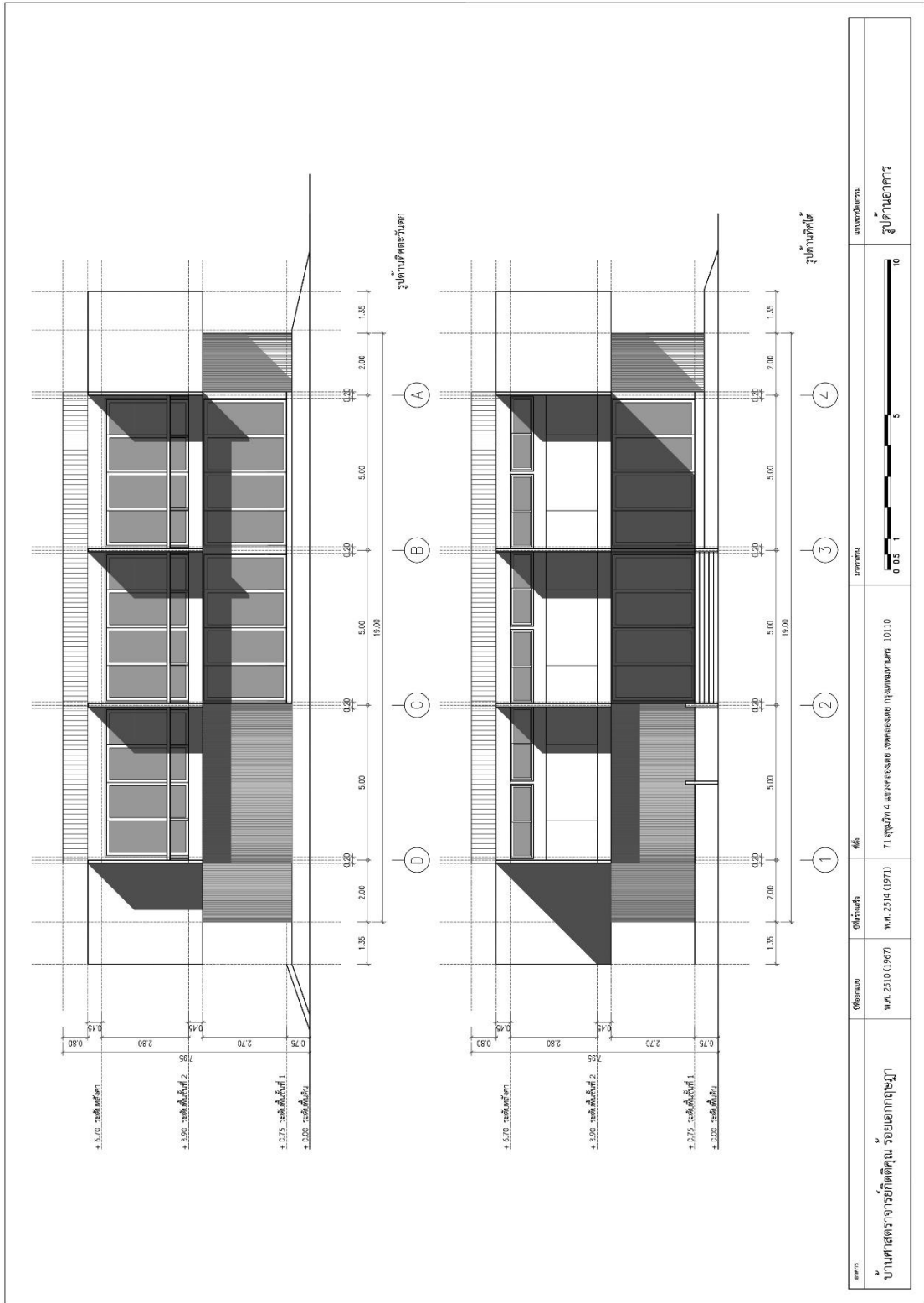

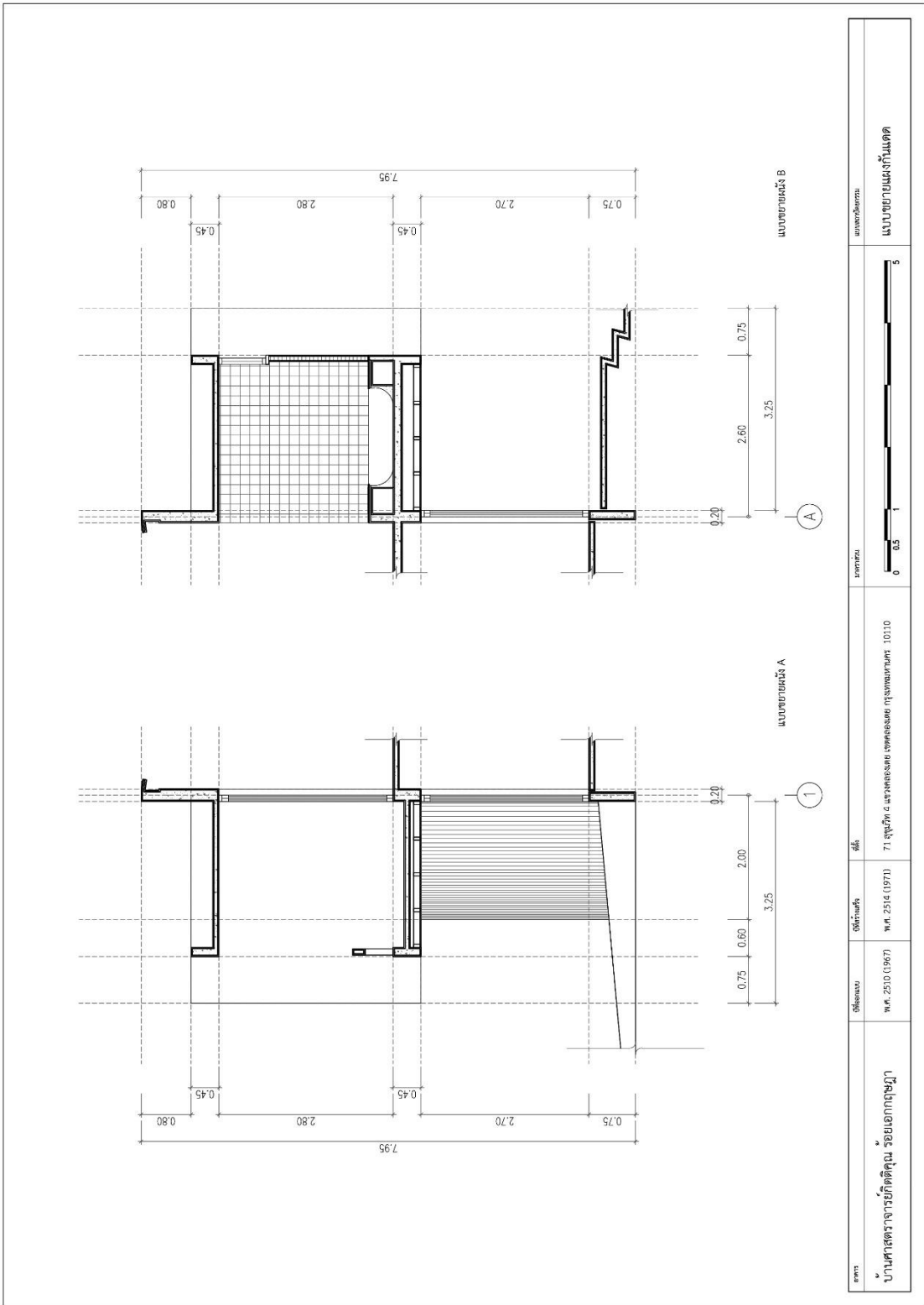

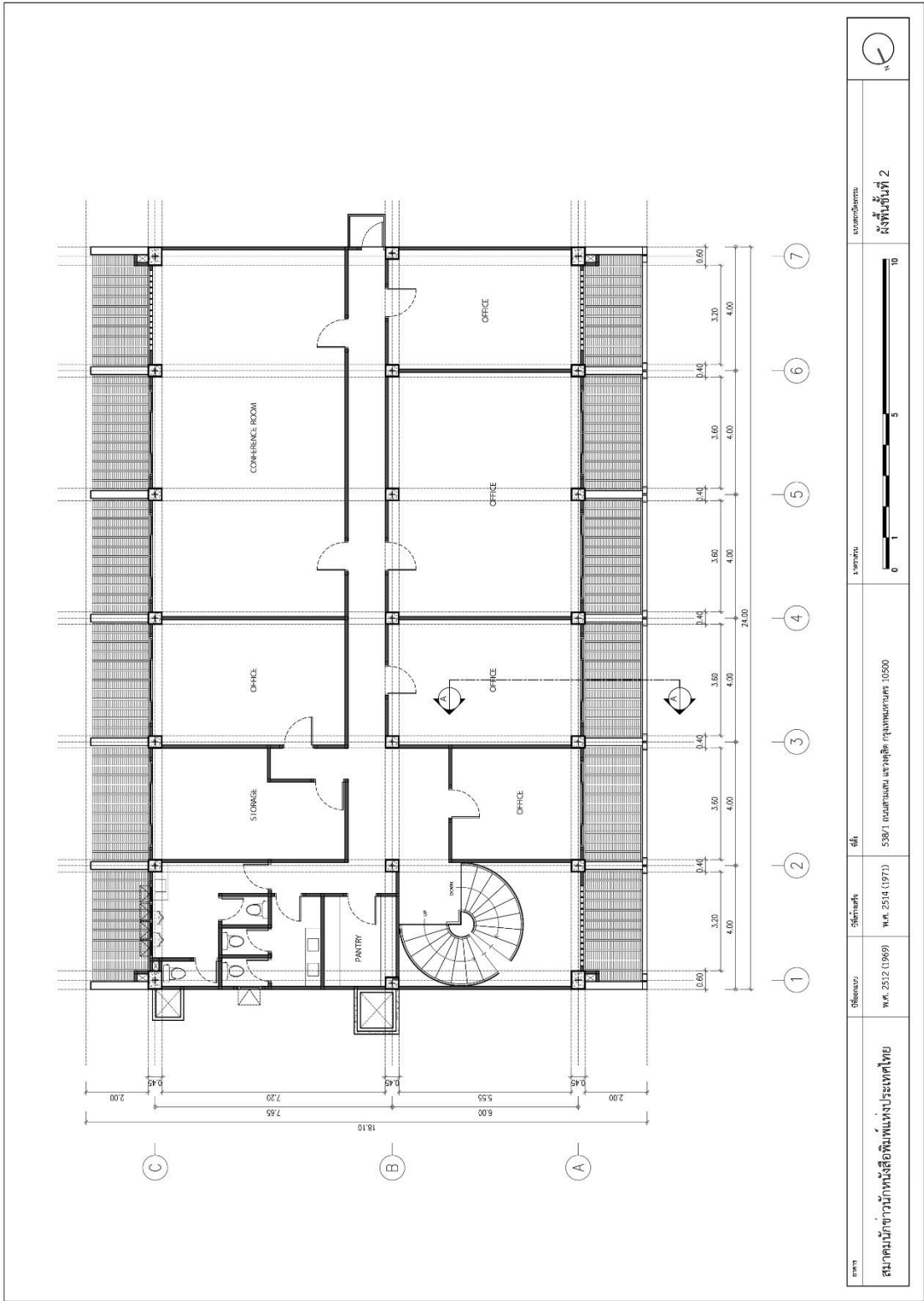

แบบสถาปัตยกรรมสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2514)

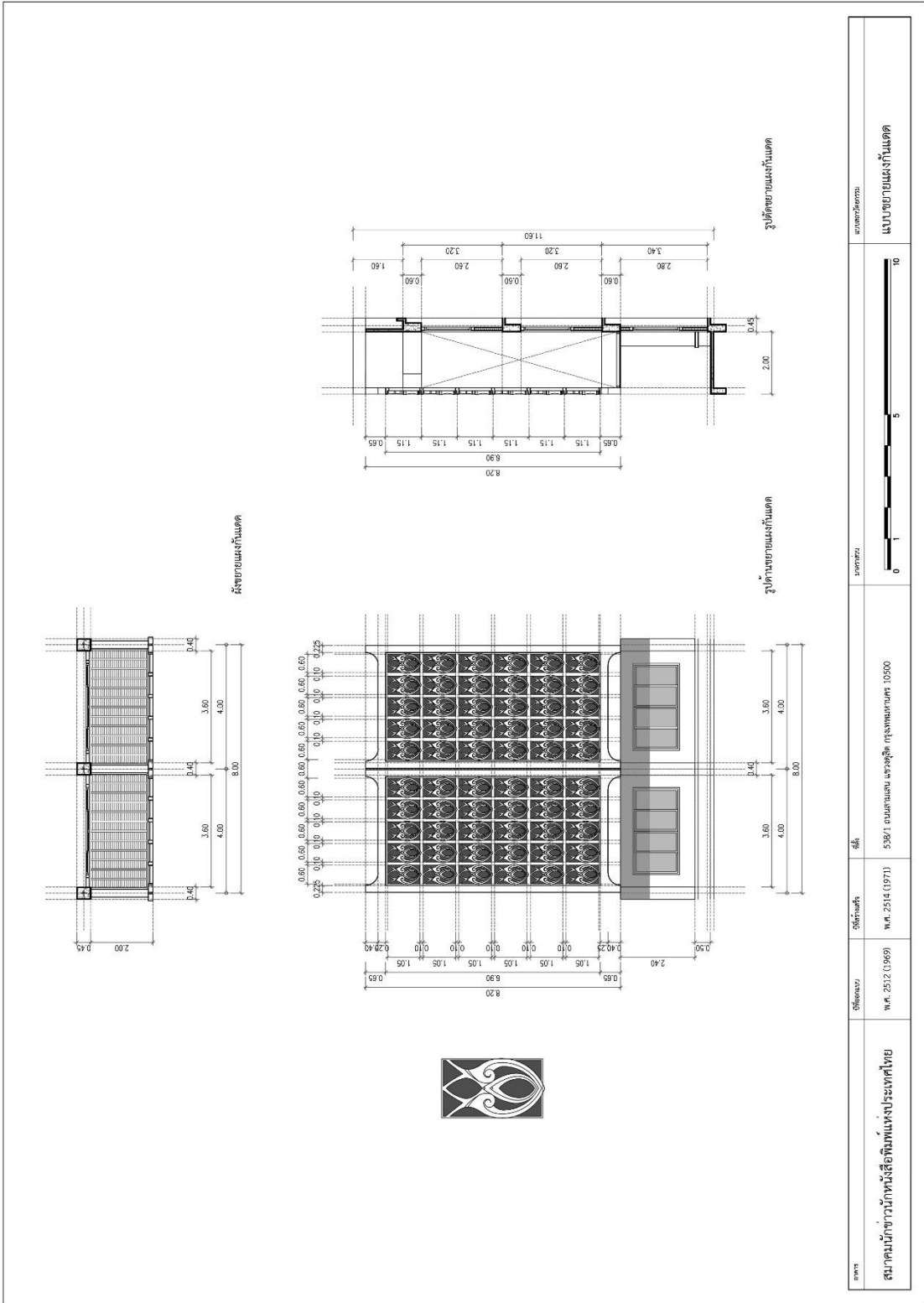

ชื่อโครงการ	ชื่อ	เลขที่ใบอนุญาต	เลขที่ใบอนุญาต
สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์	538/1 ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10500	ป.ร. 2512 (0/69)	ป.ร. 2514 (0/71)
สถาปนิก	วิศวกร	สถาปนิก	สถาปนิก
			ชั้นที่ 2

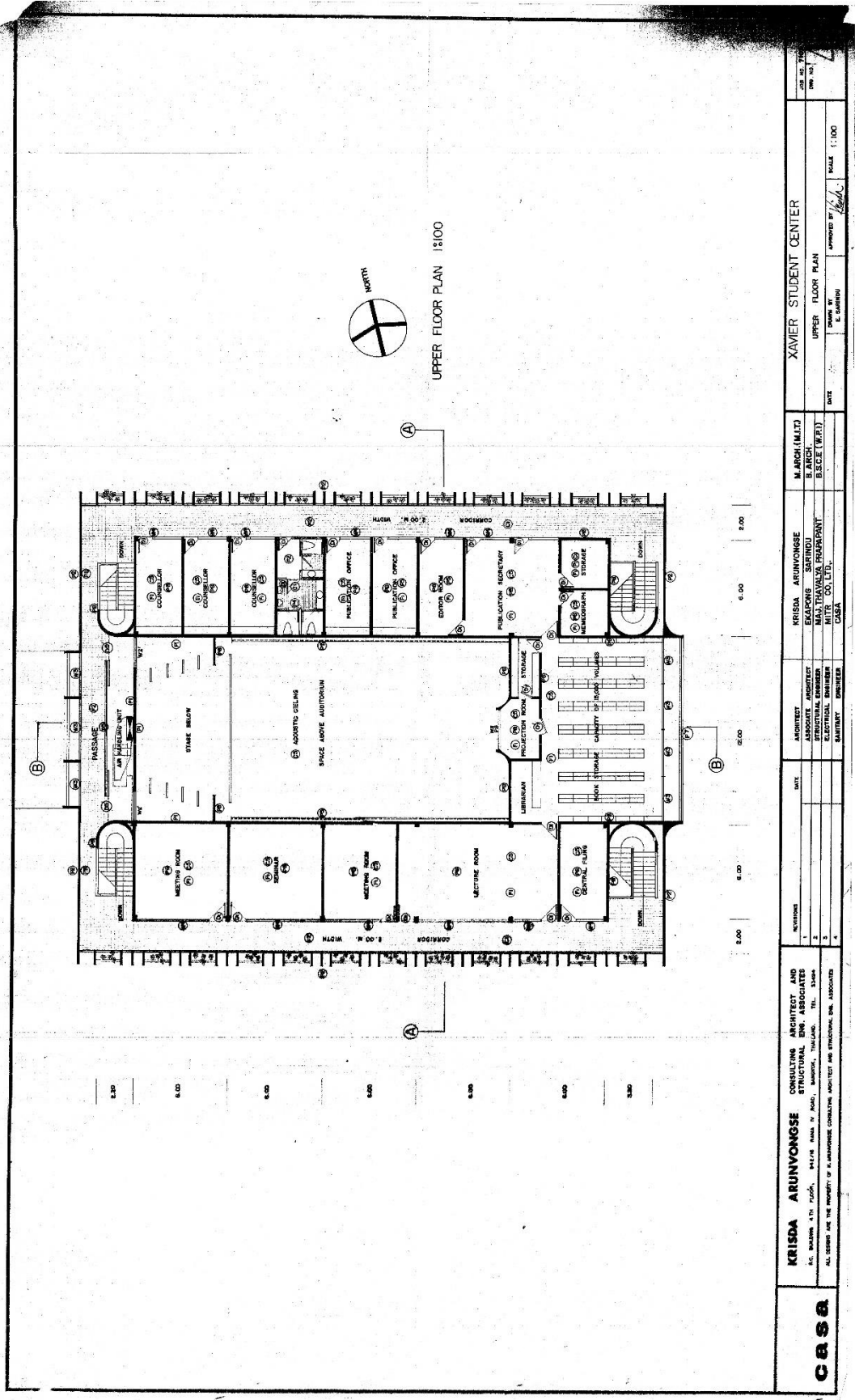

สถาปนิก	บริษัทสถาปนิก	ชื่อสถาปนิก	ชื่อสถาปนิก	เลขที่ใบอนุญาต
สมาคมสถาปนิกสยามแห่งประเทศไทย	ป.ศ. 2512 (1999)	ป.ศ. 2514 (1971)	538/1 ถนนสามเสน แขวงจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10500	10

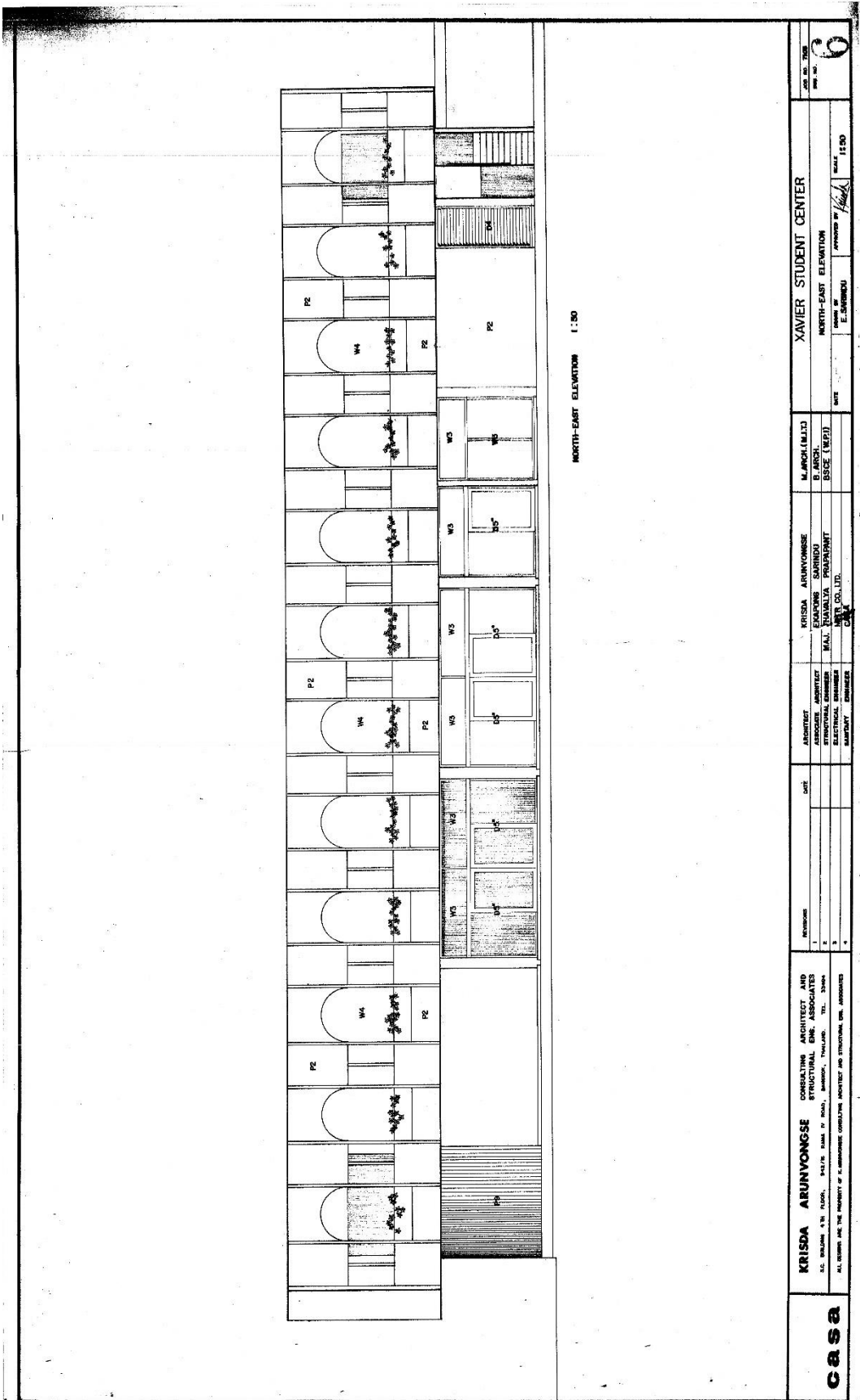
แบบสถาปัตยกรรมศูนย์เซเวียร์ (พ.ศ. 2515)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

	KRISDA ARUNYONGSE CONSULTING ARCHITECT AND STRUCTURAL ENG. ASSOCIATES <small>111, BANGKOK 4TH ROAD, 34/114, ANUSA RUA RD, BANGKOK, THAILAND. TEL. 834848</small> <small>ALL RIGHTS ARE THE PROPERTY OF KRISDA ARUNYONGSE CONSULTING ARCHITECT AND STRUCTURAL ENG. ASSOCIATES</small>		NO. 1 2 3 4	ARCHITECT ASSOCIATE ARCHITECT STRUCTURAL ENGINEER ELECTRICAL ENGINEER SANITARY ENGINEER	KRISDA ARUNYONGSE EKAPONG SORNTHIT MAJ. THAWANJA PRARUPAI MITR. CO., LTD. COSA	M. JONH (M.I.T.) B. LANCH B.S.C.E. (W.R.)	XAVIER STUDENT CENTER UPPER FLOOR PLAN		JOB NO. 7100 DWG. NO. 1	
			DATE:	DRAWN BY: E. GARRAU	DATE:	APPROVED BY: [Signature]	SCALE: 1:100			
			1.00 6.00 6.00 6.00 6.00 6.00 6.00 6.00	6.00 12.00 6.00 2.00						

NORTH-EAST ELEVATION 1:50

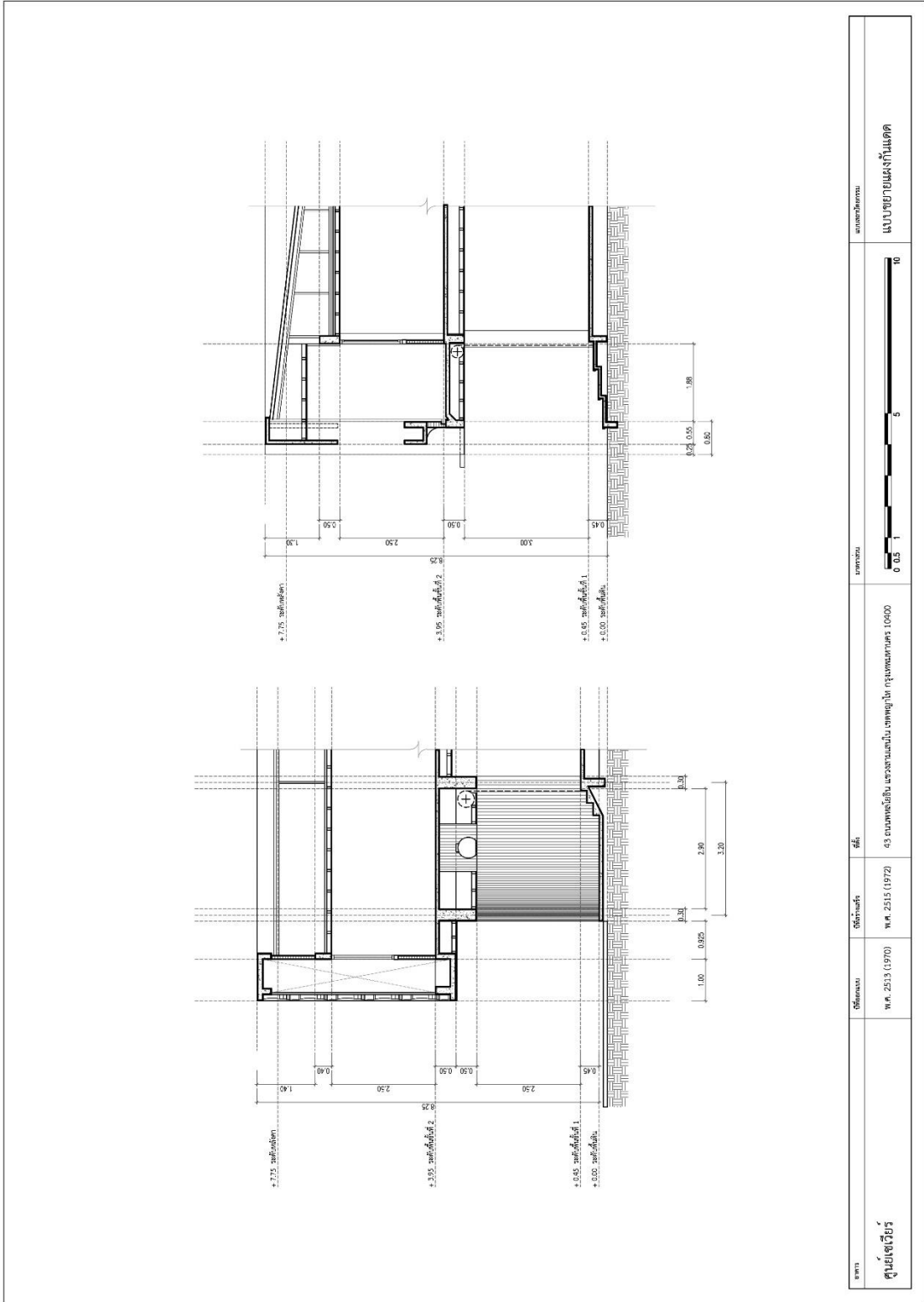
KRISDA ARUNYONGSE CONSULTING ARCHITECT AND STRUCTURAL ENG. ASSOCIATES 512 WILSON AVE. FLOOR 5, 541/16 RAMA IV ROAD, BANHONG, THAILAND. TEL. 33004 ALL RIGHTS ARE THE PROPERTY OF K. ARUNYONGSE CONSULTING ARCHITECT AND STRUCTURAL ENG. ASSOCIATES	ARCHITECT ARCHITECT ARCHITECTURAL ENGINEER ELECTRICAL ENGINEER SANITARY ENGINEER	KRISDA ARUNYONGSE M. AL. HARALYA SOUNDRAT MTR. CO. LTD. CHAI	M. WORK (M.E.I.T.) BOSE (M.E.T.)	XAVIER STUDENT CENTER NORTH-EAST ELEVATION DRAWN BY E. SURIKOU APPROVED BY <i>[Signature]</i>	JOB NO. 705 DATE 11/20 SCALE 1:50 SHEET NO. 6
	KRISDA ARUNYONGSE CONSULTING ARCHITECT AND STRUCTURAL ENG. ASSOCIATES 512 WILSON AVE. FLOOR 5, 541/16 RAMA IV ROAD, BANHONG, THAILAND. TEL. 33004 ALL RIGHTS ARE THE PROPERTY OF K. ARUNYONGSE CONSULTING ARCHITECT AND STRUCTURAL ENG. ASSOCIATES	ARCHITECT ARCHITECT ARCHITECTURAL ENGINEER ELECTRICAL ENGINEER SANITARY ENGINEER	KRISDA ARUNYONGSE M. AL. HARALYA SOUNDRAT MTR. CO. LTD. CHAI	M. WORK (M.E.I.T.) BOSE (M.E.T.)	XAVIER STUDENT CENTER NORTH-EAST ELEVATION DRAWN BY E. SURIKOU APPROVED BY <i>[Signature]</i>

CASA

<p>ชื่อโครงการ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้</p>	<p>ชื่ออาคาร พ.ศ. 2513 (1970)</p>	<p>ชื่อช่างสถาปนิก พ.ศ. 2515 (1972)</p>	<p>ชื่อช่างเขียน 43 แผนกช่างเขียน และวางแผนแบบสถาปัตย์ วิศวกรรมศาสตร 10400</p>	<p>มาตราส่วน 0 0.5 1 5 10</p>	<p>ชื่อช่างควบคุม แบบแปลนสถาปัตย์</p>
---	---------------------------------------	---	--	-----------------------------------	---

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวศรัณย์รัตน์ เจริญผล
วัน เดือน ปี เกิด	28 ตุลาคม 2534
สถานที่เกิด	จันทบุรี
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	80/173 ถนนท่าหลวง ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY